

JORGE AMADO

BIỂN CHẾT

Biển Chết

Jorge Amado

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách :

Fanpage : <https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>

Table of Contents

GIỚI THIỆU TÁC GIẢ
GIỚI THIỆU NỘI DUNG
BẢO TỔ
NHỮNG BÀI CA MIỀN BIỂN
MIỀN ĐẤT VÔ CÙNG
LỜI RU CỦA ROSA PALMEIRAO
LUẬT BIỂN
IEMANJA, NỮ THẦN MANG NĂM TÊN GỌI
TÀU NEO BẾN ĐẬU
MARTA, MARGARIDA VÀ RAQUE>
TỬ TƯỚNG, BÁ TƯỚNG, HẦU TƯỚNG VÀ BỘ CẠP
LỜI CỦA GIÓ
VỤ CƯỚP DÂU
ĐÁM CƯỚI
CON THUYỀN “KHOẢNH KHẮC” HẢI TRÌNH MAR GRANDE (BIỂN LỚN)
ESMERALDA
NGÀY XƯA CÓ NĂM ĐỨA TRẺ...
VÙNG NƯỚC LẠNG
CON THUYỀN “QUẢ CẨM”
ĐỨA CON TRAI
TOUFICK, NGƯỜI Ắ RẬP
NHỮNG KẺ BUÔN LẬU
MIỀN ĐẤT AIOCA
BIỂN CHẾT, BIỂN LÀ BẠN HIỀN
ĐÊM CỦA TÌNH YÊU
ĐÊM LẠNG
VÌ SAO SỚM
[1]

GIỚI THIỆU TÁC GIẢ

Jorge Amado de Faria Leal (10/8/1912 - 06/8/2001)

Trong lịch sử văn học Brazil, không có nhà văn nào nổi tiếng, có uy tín và nhiều độc giả như Jorge Amado. Bằng những tác phẩm văn học và hoạt động chính trị không mệt mỏi, nhà văn cộng sản này đã được sự ngưỡng mộ của tầng lớp người nghèo khổ, người da đen bị áp bức.

Hầu hết những tiểu thuyết của Jorge Amado đều được thai nghén tại thành phố Salvador, thủ phủ bang Bahia thuộc vùng Đông Bắc vốn là thủ đô của Brazil c đến năm 1763.

Ra đời năm 1912 trong ngôi làng Ferradas, con một nông dân trồng ca cao, J. Amado trải qua thời thơ ấu trong một khu phố nghèo của Salvador mà mọi đường phố, ngôi nhà giờ đây vẫn gợi nhớ về quá khứ thuộc địa của Bồ Đào Nha từ thế kỷ 17.

Là nhà văn hiến mình cho sự nghiệp giải phóng người nghèo khổ, Jorge Amado bắt đầu cuộc chiến đấu từ nghề làm báo năm 14 tuổi. 5 năm sau, ông xuất bản cuốn tiểu thuyết đầu tiên *O País do Carnaval* (1931) trong khi đang học luật tại Rio. Tuy nhiên, Amado không hề hành nghề luật sư mà tự nguyện đứng vào hàng ngũ Đảng Cộng sản Brazil, đấu tranh vì sự nghiệp giải phóng người nghèo. Cho đến những năm 1950 của thế kỷ trước, hàng loạt tác phẩm của Amado viết về người nghèo đã ra đời như: *Cacau* (*Cacao*, 1933), *Suor* (1934), *Jubiabá* (1935), *Mar Morto* (*Sea of Death*, 1936)...

Đến cuối những năm 50, các tác phẩm của Amado có một bước ngoặt sang hướng trào lộng và phê phán mà ông tự nhận là theo chủ nghĩa hiện thực XHCN. Các cuốn tiểu thuyết *Gabriela, Cravo e Canela* (*Gabriela, Clove and Cinnamon*, 1958) hoặc *Dona Flor e Seus Dois Maridos* (*Dona Flor and Her Two Husbands*, 1966) nói lên sức sống mãnh liệt của nhân dân Brazil. Đây là 2 cuốn tiểu thuyết được dịch ra nhiều thứ tiếng nhất trên thế giới, kể cả ở Việt Nam (cuốn *Dona Flor và hai người chồng* do NXB Đà Nẵng ấn hành năm 1987) và được dựng thành phim năm 1977 và 1984 do các nghệ sĩ tên tuổi Marcello Mastroianni và Sonia Braga thể hiện. Đây là phim thành công nhất trong lịch sử điện ảnh Brazil, đã được các đề cử cho giải Quả cầu vàng và Giải BAFTA.

Đã nhiều lần được đề cử giải Nobel, nhưng do bị thành kiến, Amado chưa lần nào đoạt giải. Năm 1998, đất nước Brazil của Amado là khách mời danh dự tham gia Hội chợ Triển lãm sách Paris trong đó tên tuổi Amado được tôn vinh xứng đáng. Những thành công của Amado có

phần đóng góp không nhỏ của bà Zélia Gattai, người bạn đời cũng là một nhà văn và nhà trí thức có tên tuổi ở Brazil.

Các tác phẩm của J. Amado đã được dịch ra 50 thứ tiếng ở 55 nước trên thế giới và được chuyển thành phim, kịch. Ở VN nhiều tiểu thuyết của J. Amado đã được dịch: *Đất dữ, Miền đất quả vàng, Ca cao, Têrêza, Dona Flor và hai người chồng, Gabriela nhàn quế và hoa đình hương...*

Các tác phẩm:

- *O País do Carnaval* (1931)
- *Cacau* (*Cacao*, 1933)
- *Suor* (1934)
- *Jubiabá* (1935)
- *Mar Morto* (*Sea of Death*, 1936)
- *Capitães da Areia* (*Captains of the Sand*, 1937)
- *Vida de Luis Carlos Prestes* (*The Life of Luis Carlos Prestes*, 1942) also published as “*The Knight of Hope*”
- *Terras do Sem Fim* (*The Violent Land*, 1943)
- *São Jorge dos Ilhéus* (1944)
- *Seara Vermelha* (1946)
- *Os Subterrâneos da Liberdade* (1954)
- *Gabriela, Cravo e Canela* (*Gabriela, Clove and Cinnamon*, 1958)
- *A Morte e a Morte de Quincas Berro Dágua* (*The Two Deaths of Quincas Wateryell*, 1959)
- *Os Velhos Marinheiros ou o Capitão de Longo Curso* (*Home Is the Sailor*, 1961)
- *Os Pastores da Noite* (*Shepherds of the Night*, 1964)
- *Dona Flor e Seus Dois Maridos* (*Dona Flor and Her Two Husbands*, 1966)
- *Tenda dos Milagres* (*Tent of Miracles*, 1969)
- *Teresa Batista Cansada da Guerra* (*Tereza Batista: Home from the Wars*, 1972)

- *Tieta do Agreste* (*Tieta, the Goat Girl*, 1977)
- *Farda Fardão Camisola de Dormir* (*Pen, Sword and Camisole*, 1979)
- *Tocaia Grande* (*Showdown*, 1984)
- *O Sumiço da Santa* (*The War of the Saints*, 1988)
- *A Descoberta da América pelos Turcos* (*How the Turks Discovered America*, 1994)
- *Navegação de Cabotagem* (1992)
- *O Compadre de Ogum* (*Companion of the God Ogum*, 1995)

GIỚI THIỆU NỘI DUNG

Tôi muốn kể cho bạn nghe những truyền thuyết về biển ở vùng Bahia. Những ngư phủ già không còn đi biển, các hoa tiêu, đám da đen xăm mình, các giang hồ bạt tử đều biết về những câu chuyện này, những bài ca được nhắc đến ở đây. Hẳn tôi đã được nghe chúng trong những đêm trắng trên các cầu tàu, trong những buổi chợ phiên, tại nhiều cảng nhỏ quanh vịnh, bên những con tàu Thủy Điển khổng lồ thả neo ở Ilhéus. Những thần dân của Iemanja có biết bao điều để kể.

Hãy đến nghe các truyền thuyết và những bài hát ấy. Hãy đến nghe câu chuyện về Guma và Livia, câu chuyện về cuộc sống và tình yêu của biển. Và nếu bạn không cảm nhận được vẻ đẹp của chúng thì lỗi không thuộc về những con người chất phác kể lại mà bởi bạn đã nghe từ miệng những người của đất liền, và thật khó cho người con của đất liền hiểu được trái tim con người nơi biển cả. Dẫu rất yêu các truyền thuyết, những bài ca ấy, luôn tôn sùng những nghi lễ của Dona Janaina, anh ta vẫn không thể biết hết mọi bí mật nơi biển cả. Bởi biển quá mênh mông huyền bí, ngay những người đi biển lão làng cũng có ai hiểu được tận tường.

IEMANJA, NỮ THẦN CỦA BIỂN CẢ VÀ NHỮNG CON THUYỀN

BÃO TỐ

Màn đêm ập xuống nhanh hơn thường lệ. Mọi người bất ngờ khi nó bủa xuống thành phố cùng những đám mây đen trĩu nặng màu chì. Đèn trên các cầu cảng còn chưa bật sáng, ở quán “Sao hải đăng” ánh sáng chập chờn từ mấy ngọn đèn dầu vẫn rọi lên các ly rượu, ngoài khơi xa vô số thuyền nhỏ vẫn lướt trên mặt sóng khi gió bỗng lửa đêm tới cùng những áng mây chì.

Mọi người đưa mắt nhìn nhau như dò hỏi. Họ dõi mắt nhìn màu xanh sẫm của đại dương, thầm hỏi màn đêm sớm này đã từ đâu ập đến? Đâu đã tới giờ? Nhưng dầu sao nó cũng đã tràn tới cùng những đám mây đen tiếp sau những cơn gió chiều lạnh giá nuốt lấy mặt, như một phép màu khủng khiếp.

Đêm tới lần này không có nhạc mừng. Những tiếng chuông cuối chiều không ngân nga trên thành phố. Chưa một chàng da đen nào đến bên bờ cát cạnh cảng cùng chiếc ghi ta của mình. Chưa một nốt nhạc mừng vang lên từ những con thuyền đang lắc lư trên sóng. Tiếng gõ trống bản *candomblés* và *macumbas* trầm trục, đơn điệu, cũng chưa lan xuống từ các sườn đồi. Vậy tại sao đêm tới sớm không chờ nhạc đón, không đợi chuông ngân, không có tiếng đàn, tiếng trống cùng những âm thanh huyền bí của nhạc cụ hành lễ tại giáo đường? Tại sao nó đến sớm vậy, trước thời gian, ngoài thông lệ?

Đây là một đêm khác thường, một đêm sầu thảm. Vâng, quả là sầu thảm bởi mọi điều lộ vẻ âu lo, thờ thần, tay chủ thuyền đang uống rượu một mình ở quán “Sao hải đăng” bỗng vụt chạy về thuyền như muốn cứu nó khỏi một tai họa kinh hoàng không thể tránh. Người phụ nữ da ngăm trên cầu cảng bên chợ đang ngóng trông con thuyền nhỏ ra khơi cùng với tình yêu của mình bỗng run lên, không phải bởi gió quất, mưa giăng mà bởi cơn buốt giá đang lan nhanh trong trái tim cháy bỏng của nàng, cũng đột ngột như điềm báo gở là màn đêm vừa bủa xuống.

Cả hai, tay chủ thuyền và người phụ nữ da ngăm, đều quá quen với biển và hiểu rõ rằng đêm đến sớm nghĩa là nhiều người sẽ bỏ thân ngoài biển, nhiều con thuyền sẽ không thể cập bờ, nhiều góa phụ sẽ khóc than vô vọng trên những mái đầu trẻ thơ ghì sát ngực. Bởi họ hiểu đó không phải là một đêm đúng nghĩa, với vầng trăng cùng những ánh sao, đêm của tình yêu và âm nhạc. Đêm như vậy chỉ đến vào những thời điểm riêng, khi chuông ngân và chàng da đen cùng cây ghi ta hát trên kè đá những bài ca bất tận của mình. Còn đêm nay - với những đám mây chì do gió đưa về - không phải là đêm mà là bão tố, là cơn bão lật thuyền, cướp đi nhiều mạng sống. Đây là trận cuồng phong sinh ra từ bóng tối.

Mưa giận dữ đổ xuống rửa sạch cầu cảng, nhào trộn đất cảng, khuấy động tàu bè neo tại bến, đảo lộn mọi thứ, xua đuổi những con người đang chờ đợi chuyến tàu khách viễn dương sắp cập bến. Một thợ bốc vác nói với bạn rằng trời sắp bão. Như con quái vật thần thoại, chiếc cần cầu đang thả hàng qua lớp màn mưa. Mưa tàn nhẫn quất lên tấm lưng đen của đám thợ khuân vác. Gió điên cuồng gào rít, thổi bạt mọi thứ trên đường, làm kinh hoàng đám phụ nữ. Mưa che mờ vạn vật, khiến đàn ông cũng phải nhắm mắt. Chỉ có các cần cầu đen ngòm vẫn tiếp tục những

chuyển động đều đặn của mình. Một chiếc thuyền bị lật ngoài khơi, hai người đàn ông rơi xuống nước. Một người còn trẻ và khỏe. Có thể anh đã thốt gọi tên ai đó trong phút giây vĩnh biệt. Có lẽ không phải là lời nguyện rửa bởi giọng anh ta vang qua bão tố đậm vẻ u hoài.

Gió xé rách cánh buồm từ chiếc thuyền đang chìm vào và quăng vào bờ như tờ thông điệp của tử thần. Những ngọn sóng dựng bờm đội vào các khối đá ven bờ. Thuyền bè gần đập chắn sóng nhồi lắc lư dữ dội, các chủ thuyền quyết định không trở về mấy thị trấn quanh vịnh vào đêm ấy. Cánh buồm từ con thuyền chìm rơi giữa những ngọn sóng, ngay lúc đó ánh đèn trên các thuyền khác cũng vụt tắt, đám phụ nữ nguyện cầu cho những linh hồn chết và ánh mắt của cánh đàn ông cứ dõi hoài về chốn mù khơi.

Bên ly rượu chàng da đen Rufino không cười nữa. Trong cơn bão tố này, Esmeralda hẳn chưa thể trở về.

Những ngọn đèn rồi cũng sáng. Nhưng hôm nay chúng tờ mờ, run rẩy. Những người chờ đợi con tàu viễn dương cũng chẳng còn nhìn thấy được gì. Họ trú mưa tại các kho cảng, nơi chỉ thấy lờ mờ những cần trục và xe tải đang oằn mình chuyển động cắt màn mưa. Họ đã không nhìn thấy con tàu hằng mong đợi đang vào bến, mang theo những người bạn, người cha, người anh và có thể, cả những người yêu. Họ không nhìn thấy người đàn ông đang khóc ở khoang hạng ba. Mưa quện nước mắt chảy dài trên mặt gã, kẻ đã theo tàu trên những hải trình qua hàng chục cảng, nước mưa nhòa trong nước mắt, hồi ức về những ngọn đèn quê thân thương hòa trong những ánh đèn mờ của thành phố xa lạ đang chìm trong mưa bão.

Đêm ấy Manuel, chàng thủy thủ dạn dày quá rành biển cả đã quyết định không đưa thuyền ra biển. Vào những đêm giông bão chuyện ái ân luôn ngọt ngào hơn, và da thịt Maria cũng đượm hương vị biển.

Ánh đèn trên pháo đài cổ đã tắt. Những ngọn đèn trên các thuyền khác cũng vậy. Thành phố mất điện. Các cần cầu ngừng lại, đám xe tải chạy vào nhà kho. Từ con thuyền “Quả cảm” của mình Guma thoáng hoảng sợ khi những ánh đèn chột tắt. Anh nắm chặt tay lái nơi con thuyền đơn độc đang rạp mình trên sóng. Mọi người từ tàu viễn dương đã lên xe đến những nơi nhộn nhịp hơn. Chỉ còn một người ở lại đang bắt tay một người khác vừa xuống tàu:

- Mọi chuyện ổn cả chứ?

- Vâng, - Người kia mỉm cười

Người đi đón gọi một chiếc xe, cả hai lặng lẽ rời đi. Hẳn bạn bè họ đang nóng lòng chờ đợi.

Người đàn ông đến trên khoang hạng ba đứng nhìn thành phố cảng với những tập tục và ngôn ngữ xa lạ. Ghì lên ngực chiếc túi da gần như trống rỗng, nắm chặt quai va li, gã quả quắt dần bước lên con phố dốc đầu tiên vừa thấy. Cảng trở nên vắng vẻ.

Chỉ còn lại mình Livia đứng đó, dáng mảnh mai với những sợi tócбет mưa trên mặt, cạnh những con thuyền neo, mắt đắm về phía biển. Nàng nghe thấy tiếng rên rỉ cuồng hoan của Maria Clara từ con thuyền của Manuel. Tuy nhiên mọi ý nghĩ lẫn ánh mắt nàng đều hướng cả về nơi biển lớn. Gió lay nàng như thân sậy, mưa quất nàng lên mặt, lên chân. Nhưng nàng vẫn đứng đó bất động, thân rướn tới, ánh mắt xuyên đêm, ngóng trông ánh đèn từ thuyền “Quả cảm” đang xuyên bão tố, rọi thấu màn đêm vắng ánh sao báo tin Guma đang về bến.

NHỮNG BÀI CA MIỀN BIỂN

Đột ngột như khi ập đến, bão bỗng chuyển sang vùng biển khác, đi ánh đấm những con thuyền khác. Giờ Livia có thể nghe rõ tiếng rên rỉ của Maria Clara. Những tiếng kêu nhói trong nỗi đau hoan lạc của một con thú bị thương vọng qua giông bão đầy thách thức. Giờ mới là lúc màn đêm đúng nghĩa loang trên thành phố, trải dọc bến tàu, tràn ra biển, đêm của vàng trắng và những ánh sao, đêm dành cho tình yêu và âm nhạc. Cơn ân ái trên con thuyền của Manuel giờ trở nên êm ả, ngọt ngào, tiếng rên rỉ của Maria Clara đượm vẻ ngất ngây, thì thầm như một bài ca êm ái. Livia thoáng rời mắt khỏi mặt biển lặng và lắng nghe tiếng rên rỉ ấy. Guma hẳn sắp trở về, thuyền “Quả cảm” sắp vượt qua cửa vịnh, nằm sắp được ôm anh trong đôi cánh tay rám nắng của mình và họ cũng sẽ rên rỉ trong bài ca hoan lạc. Biển đã lặng êm, nàng không lo sợ nữa. Nàng sắp trông thấy ánh đèn đỏ giữa màn đêm trên biển. Những con sóng nhẹ xô bờ đá, các con thuyền trên bến khẽ chòng chành. Những ánh đèn phản chiếu từ vỉa hè dẫm nước. Từng tốp người không còn vội vã lo lắng hướng về phía các bậc đá dẫn lên cao. Livia lại quay nhìn ra biển. Nàng đã không gặp Guma suốt một tuần qua. Nàng vẫn ở lại trong căn nhà nhỏ cũ kỹ gần bến cảng. Nàng đã không đi cùng anh lần này vào những cuộc phiêu lưu luôn mới lạ băng vịnh ngược đến vùng sông yên tĩnh. Giá có mặt cùng anh trên thuyền khi bão đến! Hẳn anh sẽ phải lo sợ cho tính mạng người bạn đồng hành bé nhỏ, nhưng ngược lại Livia sẽ chẳng hoảng sợ chút nào bởi được ở bên anh, bởi anh thông thạo mọi lạchhồng trên biển, có ánh mắt dẫn đường sáng hơn mọi ngọn đèn và bàn tay rắn chắc trên tay lái. Chắc anh sắp về đến, ướt đầm sau cơn bão, cơ bắp cuộn cuộn với tên của Livia và hình một mũi tên xăm trên cánh tay, sẽ vui vẻ ồn ào kể lại nhiều chuyện. Nàng thoáng mỉm cười, xoay hẳn tấm lưng dài mảnh mai rám nắng của mình về hướng tiếng rên của Maria Clara. Cảng tối đen, rải rác vài ánh đèn trên các con thuyền song nàng có thể phân biệt rõ thuyền của Manuel trong số đó, nơi xuất phát những âm thanh ấy. Nó ở kia, neo cạnh cầu cảng, đang dập dềnh trên sóng. Ở đó có một người đàn ông và một người đàn bà đang ân ái và tiếng rên rỉ hoan lạc của họ vọng đến tai nàng. Lát nữa thôi, chắc không lâu lắm, chính nàng, Livia, trên chiếc “Quả cảm” đã buông neo, cũng sẽ ghì xiết vào mình tấm thân rắn chắc của Guma, hôn mái tóc đen của anh, cảm nhận vị biển trên da thịt anh lần nỗi kinh hoàng trong ánh mắt vừa vượt qua cơn bão chết người. Và tiếng rên rỉ yêu đương của nàng hẳn sẽ dịu dàng hơn Maria Clara bởi được dồn nén từ những ngày dài trông đợi cùng với cơn sợ hãi mới tràn qua. Maria Clara hẳn sẽ ngừng ân ái để nghe tiếng nức nở khóc cười từ môi nàng khi được Guma ghì xiết trong đôi cánh tay còn vương bọt biển của mình.

Có ai đó đi ngang cất tiếng chào Livia. Phía sau xa vài người đang xem xét mảnh buồm từ con thuyền xấu số. Nó nằm đó, trắng toát, tả tơi, ngay cạnh mép nước. Vài kẻ đang dong thuyền đi tìm xác những người đã mất. Riêng Livia vẫn thả hồn về việc Guma sắp cập bến và một đêm cháy bỏng yêu thương đang đợi chờ nàng. Nàng sẽ hạnh phúc hơn Maria Clara, kẻ không phải khắc khoải đợi chờ và bồn chồn lo sợ.

- Livia, cô có biết ai chết không?

Nàng giật mình. Không, đó không phải là cánh buồm từ chiếc “Quả cảm”. Buồm của anh ấy lớn hơn nhiều và không thể tả tơi như vậy. Livia quay lại và hỏi Rufino:

- Ai vậy?

- Raimundo và con ông ấy. Thuyền lật ngay gần bến... Bão lớn quá..

Đêm nay - Livia nghĩ - chuyện ái ân sẽ không còn với Judith đáng thương, trong túp lều nhỏ lẫn trên con thuyền của chồng cô ấy. Jacques, con trai Raimundo, đã chết. Nàng phải ghé đó, nhưng để sau khi Guma đã trở về, sau khi cả hai đã làm dịu đi nỗi đau chờ đợi, khi những phút giây ân ái đã qua đi. Rufino nhìn vàng trắng đang mọc:

- Mọi người đang đi

- Judith biết tin chưa?

- Tôi tính đến báo cho cô ấy...

Livia nhìn chàng da đen. Một chàng khổng lồ còn vương mùi rượu, chắc vừa uống ở quán “Sao hải đăng”. Tại sao lại như vậy chứ, nàng tự hỏi trong khi anh ta nhìn vàng trắng tròn nhô lên giữa biển soi rõ vạm vật bằng dòng ánh sáng bạc của mình. Maria Clara vẫn đang rên rỉ trong cơn hoan lạc. Đêm nay Judith sẽ chẳng có tình yêu, Livia sẽ ân ái cùng Guma khi anh về, uớt đầm qua giông bão, và đắm vị đại dương. Biển đẹp biết bao khi ánh trăng dát vàng vạm vật! Rufino vẫn đứng đó. Tiếng nhạc vọng đến từ pháo đài cổ. Ai đó đang chơi đàn gió và hát.

Đêm ngọt ngào, đêm của tình yêu[\[1\]](#)

Giọng hát mạnh mẽ như vẫn thường gặp ở những người da đen. Rufino vẫn nhìn trăng. Có thể anh ta cũng nghĩ Judith không còn có tình yêu, đêm nay, đêm mai và mãi mãi... Người đàn ông của chị ta đã chết nơi biển cả.

Hãy đến cùng em, ta yêu nhau trong nước biển

Đang long lanh dưới ánh trăng vàng.

Livia hỏi Rufino:

- Judith đang sống với mẹ chị ấy phải không?

- Không, bà ấy đã theo thuyền về Cachoeira rồi.

Anh trả lời như vô cảm, mắt vẫn dõi nhìn vàng trắng. Giọng ca tuyệt vời từ chàng da đen vẫn vọng về từ pháo đài cổ, nhưng bài ca liệu có an ủi được gì cho Judith đáng thương?

Rufino chìa tay cho Livia:

- Thôi, tôi phải đi đây...

- Vâng, em cũng sẽ ghé đó sau..

Rufino đi mấy bước rồi chợt dừng lại:

- Tội nghiệp... Mà biết nói sao với Judith chứ... Nói cậu ta đã chết...

Anh gãi đầu, vẻ trầm ngâm. Livia cảm thấy thật buồn. Judith sẽ không bao giờ còn được biết đến niềm vui ái ân trên biển cùng người thương vào những đêm trăng. Với chị ấy đêm không còn dành cho tình yêu mà cho những giọt nước mắt. Rufino chìa tay cho nàng:

- Đi với tôi đi Livia, cô biết cách phải nói sao..

Nhưng chính Livia cũng đang chờ đợi tình yêu của mình. Guma sắp trở về, ánh đèn đỏ từ con thuyền “Quả cảm” chắc sắp hiện ra ngoài xa kia - lát nữa thôi - và thời khắc thân thể họ được ghì xiết vào nhau hẳn không còn xa nữa. Chỉ lát nữa, thuyền của anh sẽ trở về trên con đường sáng lát ánh trăng trải dài qua biển. Livia đang chờ đợi tình yêu của mình, nàng chưa thể đi. Đặc biệt hôm nay, sau nỗi kinh hoàng ấy, khi trước mắt hiển hiện hình ảnh Guma chìm trong biển sóng, Livia càng khao khát cơn hoan lạc đam mê cùng những tiếng rên rỉ của người đang sở hữu. Nàng chưa muốn đi khóc cùng Judith, người phụ nữ bất hạnh không bao giờ còn được yêu đương.

- Em phải đợi Guma về, Rufino.

Liệu anh ta có nghĩ mình thật vô tình... Nhưng Guma sắp về đến..Livia nói khẽ:

- Em sẽ ghé đó sau...

Rufino giơ tay chào:

- Vậy tôi đi nhé...

- Chào anh...

Rufino thần thờ đi tiếp, vẫn nhìn trăng và nghe tiếng hát từ xa:

Hãy để sóng ru tình ta tha thiết

Và xem trăng soi tỏ, huy hoàng...

Anh ta chợt quay lại:

- Livia...

- Sao?

- Cô có biết cô ấy sắp có con?

- Chị Judith?

- Ừ...

Anh bước đi, vẫn ngược nhìn trắng. Lời ca từ pháo đài cổ vẫn đang vọng đến:

Đêm ngọt ngào, đêm của tình yêu...

Maria Clara đang khóc cười trong vòng tay ôm xiết của chồng. Livia vụt chạy theo bóng Rufino đang thấp thoáng đằng xa:

- Em đi với anh...

Họ bước đi. Nàng vẫn không rời mắt khỏi biển. Biết đâu ngọn đèn đỏ ngoài xa kia là con thuyền của “ Quả cảm ” đang về.

Judith là một phụ nữ lai đen mang chiếc bụng bầu đã nhô cao sau lần áo vải. Mọi người yên lặng. Chàng da đen Rufino sợ hãi nhìn quanh, đôi tay ngọ nguậy không biết đặt vào đâu. Livia nhẹ nhàng nâng mái đầu Judith, lòng đầy thương cảm. Nhiều người đã tụ tập đến. Sau khi áp úng những lời chia buồn, họ đứng đó chờ đợi người ta đưa xác những người đã mất đang được tìm kiếm ngoài khơi. Từ chỗ Judith vọng ra tiếng nức nở đứt đoạn, và bàn tay Livia đưa lên xuống nhẹ nhàng trong cử chỉ vỗ về an ủi. Sau đó Manuel đến, đi theo sau anh là Maria Clara với ánh mắt vẫn còn ngái ngủ

Không còn gì gợi nhớ về cơn bão vừa qua. Tiếng rên rỉ yêu đương của Maria Clara cũng không còn nữa. Vậy sao Judith lại khóc, sao chị trở thành góa phụ? Sao chị lại tụ tập ở đây chờ hai cái xác sắp được đưa về. Rufino những mong rời khỏi đây, mong được ẩn trong vòng tay háo hức giang rộng của Esmeralda. Trước cảnh buồn thảm trong nhà, trước nỗi đau của Judith, anh thấy tay chân thừa thãi, cảm giác nặng nề, và biết sẽ còn khổ tâm hơn khi xác Jacques về đến, khi tất cả phải chứng kiến cuộc chia tay cuối cùng của Judith với chồng, người đã để lại trong bụng chị đứa con, người từng sở hữu thân xác chị.

Livia tỏ ra rất vững vàng, và như vậy trông nàng càng xinh đẹp. Ai mà không sẵn lòng lấy Livia để được nàng khóc thương nếu chẳng may bỏ thân ngoài biển cả? Lúc này nàng đang an ủi Judith như một người chị lớn...

Tất nhiên nàng cũng mong được chạy khỏi đây, ra bờ biển ngóng đợi Guma, chờ đêm tình yêu dưới trời sao của mình sắp đến. Ai cũng xót cho nỗi đau của Judith, Maria Clara chợt nghĩ

một ngày nào đó Manuel cũng nằm lại ngoài khơi trong cùng một đêm giông bão và Livia cũng sẽ dứt khỏi nơi đang đợi Guma để đến báo tin với cô. Bất giác cô xiết chặt khuỷu tay Manuel khiến anh ngạc nhiên:

- Em làm sao thế?

Nhưng cô đang khóc và Manuel đứng lặng. Một bình rượu được mang ra, Livia dịu Judith vào trong. Maria Clara đi theo chỗ Livia cùng khóc với người góa phụ, khóc cho cả bản thân mình.

Livia quay trở lại chỗ mọi người. Đám đàn ông đang thấp giọng chuyện trò bàn tán về cơn bão mới qua, về cha con người đánh cá vừa bị chết. Một chàng da đen nói:

- Ông ấy khỏe khiếp... Mà gan cũng ít ai bằng...

Một người khác nhắc lại câu chuyện xảy ra đã lâu:

- Mấy ông còn nhớ cơn gió giật hồi tháng sáu không? Phải, hôm đó Raimundo...

Có ai đó mở nút bình rượu. Livia đi ngang qua đám đàn ông ra phía cửa... Nàng nghe tiếng vọng của biển lặng, đơn điệu mỗi ngày, rì rầm vô tận. Guma chắc sắp về và thế nào cũng đến nhà Judith để tìm nàng. Qua bóng đêm trùm trên cảng nàng nhìn rõ những cánh buồm của các con thuyền đang về bến. Một linh cảm kinh hoàng hệt như của Maria Clara chợt khiến tim nàng lạnh buốt! Điều gì xảy ra nếu một đêm nào đó như đêm nay người ta báo tin cho nàng Guma đã bỏ thân ngoài biển? và con thuyền “Quả cảm” trôi dạt lang thang trên mặt sóng, không lái, không chèo? Chỉ lúc này nàng mới thật sự ngấm nỗi đau của Judith, cảm thông sâu sắc với người chị gái của mình, cũng là chị của Maria Clara, là chị em của tất cả những phụ nữ miền biển khác được an bài một số phận như nhau: chờ tin dữ trong một đêm giông tố báo cái chết của người đàn ông yêu quý nhất của mình.

Tiếng nước nở của Judith vọng ra từ phòng trong. Chỉ còn lại mình chị với đứa con trong bụng, ngay dưới tim mình. Có thể một ngày nào đó rồi chị lại phải gạt nước mắt lần nữa khóc cho cái chết của đứa con ấy ngoài biển lớn. Chàng da đen vẫn đang tiếp tục câu chuyện của mình với cánh đàn ông:

- Năm người được cứu thoát...Đúng là đêm tận thế... Đêm mà nhiều người đã nhìn thấy nữ thần biển cả, bằng chính mắt mình... Còn Raimundo..

Judith nước nở phía cuối phòng. Số phận của mọi người phụ nữ ở đây là vậy. Đàn ông vùng biển chỉ có một con đường trong cuộc sống - đường ra biển. Họ theo đường đó, bởi đây là phần số của mình. Biển ngự trị tất cả bọn họ. Biển mang tới cho họ mọi niềm vui, mọi bất hạnh, bởi biển quá huyền bí khiến không ai có thể hiểu được tận tường, kể cả các ngư phủ già giờ chỉ còn ngồi trên bờ vớ lưới kể những chuyện ngày xưa. Ai đoán giải được bí mật của biển khơi? Biển mang theo âm nhạc, tình yêu và cái chết. Trăng trên biển chẳng phải là vàng trắng đẹp nhất sao? Nhưng biển dễ đổi thay, và tương tự, cuộc sống của những con người dưới cánh buồm

cũng bất ổn. Ai trong số họ đến cuối đời còn được cung nựng đám cháu nội, cháu ngoại hoặc dùng bữa trưa, bữa tối quàn tụ cả gia đình như dân vùng đất liền? Không ai trong số họ có thể làm theo những bước tự tin như vậy của những người sống ở đất liền. Mỗi người trong số họ đều để lại nơi đáy biển chút gì đó của mình: một đứa con, một người em, một cánh tay bị cá mập cắn lìa, một chiếc thuyền bị sóng lật, một cánh buồm bị gió xé bay đi. Nhưng mặt khác ai trong số họ không biết hát say sưa những bài tình ca trên bến cảng? Ai trong số họ không biết cách ái ân vừa mãnh liệt vừa ngọt ngào? Bởi mỗi lần họ hát, họ yêu đều có thể trở thành lần cuối. Khi rời vợ ra đi họ không hôn phớt như dân đất liền vội vã với công việc. Họ chia tay rất lâu, và vẫy tay, vẫy mãi như muốn gọi theo mình.

Livia nhìn người đang kéo lên theo con phố dốc ven đồi. Họ đến thành hai nhóm. Những ngọn đèn đem lại vẻ liêu trai cho cuộc diễu hành tang tóc. Như linh cảm được đám người đang đến, tiếng nước nở của Judith chọt vang to phòng trong. Chỉ nhìn mái đầu trần của đám đàn ông cũng hiểu họ đang mang xác đến. Xác hai cha con đã chết trong cơn bão. Rõ ràng họ đã gắng cứu nhau và cả hai đều bỏ mạng. Thảm xa từ đâu đó, từ pháo đài cô, từ bến cảng, từ những con thuyền, từ một nơi vô định xa vời không ai biết vọng về bài ca tiễn đưa thi thể những người đã mất. Lời ca nói:

Thật ngọt ngào được chết giữa biển khơi...

Livia bật khóc. Áp mái đầu Judith vào ngực mình, nàng khóc nước nở bởi biết rằng một ngày như vậy của nàng, của Maria Clara, của mọi phụ nữ rồi sẽ đến. Bài ca băng qua bến cảng đến với họ, với những người phụ nữ ấy:

Thật ngọt ngào được chết giữa biển khơi..

Ngay sự có mặt của Guma - đến cùng đám rước và là người đầu tiên tìm thấy hai xác kia - cũng không an ủi được Livia giữa giây phút ấy.

Chỉ còn bài ca - về sự ngọt ngào khi được chết ngoài biển - vọng đến không rõ từ đâu (chắc từ pháo đài cổ) nhắc Livia vì cái chết của chồng Judith. Hai thi thể đã được vào nhà, Judith nước nở quỳ bên xác chồng, những người đàn ông đứng quanh, Maria Clara lo sợ nghĩ đến một ngày nào đó Manuel của mình cũng sẽ trở về như vậy. Nhưng còn nàng, Livia, sao nàng lại phải nghĩ về cái chết, về những nỗi khổ đau kia khi tình yêu đang chờ đợi sát bên? Bởi giờ đây nàng đã ở trên thuyền "Quả cảm", cùng với Guma. Livia duỗi người trên tấm ván dưới bóng cánh buồm đã hạ nhìn người đàn ông của mình đang lặng lẽ hút thuốc. Sao lại phải nghĩ về cái chết, về những gã đang chong chèo cùng sóng biển khi người đàn ông của nàng đang ở ngay đây, an toàn mạnh khỏe, và đốm lửa nhỏ từ tẩu thuốc của anh trên biển tối hắt là vì sao rực rỡ nhất? Livia suy nghĩ. Nàng hơi buồn vì anh vẫn chưa đến ôm nàng trong đôi cánh tay mạnh mẽ của mình với những hình xăm nàng thuộc từng chi tiết. Nàng chờ đợi, đầu gối trên tay, khuôn ngực thiếu nữ hơi lộ ra sau tà áo mỏng được ngọn gió đêm - giờ đã hiền hòa - đang lay nhẹ. Biển cũng nhẹ lay con thuyền dập dềnh trên mặt nước.

Liv. Nàng thật xinh đẹp trong sự chờ đợi ấy. Nàng đẹp nhất trong số phụ nữ trên cảng, cũng như trên mọi con thuyền, không một chàng trai biển nào ở đây có được người phụ nữ như vậy. Tất cả bọn họ đều nói ra miệng điều đó và đều niềm nở với nàng. Ai cũng sẵn lòng đưa nàng đi biển, ước ao được ôm nàng trong đôi tay cuộn cuộn cơ bắp bởi bao chuyến khơi xa của mình. Song nàng chỉ thuộc về Guma, người duy nhất nàng đã kết hôn ở nhà thờ Monte Serrat, nơi các ngư dân, các chủ tàu, chủ thuyền thường làm đám cưới. Ngay những thủy thủ các con tàu viễn dương khổng lồ cũng làm đám cưới ở nhà thờ Monte Serrat, tòa thánh đường nằm trên đồi cao ngự trị cả một vùng biển. Đó là thánh đường của họ, của biển. Livia và Guma thành hôn ở đó, và từ ấy họ đã cùng nhau ân ái trên bờ biển đêm, trên thuyền “Quả cảm”, trong các phòng ở “Sao đêm”, trên bãi cát ven bờ, hòa quyện thân xác thành một trên biển, dưới trăng.

Và hôm nay, sau khoảng thời gian dằng dặc lo âu chờ đợi, nỗi khao khát của nàng càng cao bởi cơn sợ hãi của nàng quá lớn. Vậy mà anh vẫn lặng lẽ hút thuốc... Cũng vì vậy nàng lại nghĩ đến Judith, kẻ sẽ không bao giờ còn biết đến ái ân, tương lai chỉ là những đêm dài đầy nước mắt. Nàng nhớ lại: chị ấy đã đổ sụp xuống bên xác chồng, nhìn vào mặt anh, khuôn mặt bất động không còn biết đến nụ cười, khuôn mặt đã chìm trong sóng nước, đôi mắt đã nhìn thấy Iemanja, nữ thần biển cả.

Livia tức giận nghĩ đến vị nữ thần, mẹ của biển cả, chúa tể các đại dương, vì vậy các người đàn ông sống trên sóng nước đều yêu thương và đều sợ hãi. Người trừng phạt họ vì nỗi sợ và vì tình yêu ấy. Người không bao giờ hiển hiện trước mắt ai trừ khi họ chết nơi biển cả. Người yêu thích những kẻ chết trong bão tố. Những kẻ chết do cứu người được nữ thần đưa theo đến mọi nơi, như những con tàu cập vào mọi cảng, qua khắp các đại dương. Thi thể họ không bao giờ được tìm thấy bởi họ đã ra đi cùng với nữ thần. Để được thấy nữ thần nhiều người đã gieo mình xuống nước với nụ cười trên môi và không bao giờ trở lại. Phải chăng bà ta đã ngủ với tất cả những người đàn ông chết trong sóng nước? Livia giận dữ nghĩ đến nữ thần. Lúc này đây chắc bà ta đang ở bên hai cha con vừa chết trong bão tố, và có thể vì bà ta mà họ đang ấu đả, hai con người vốn thân thiết biết bao khi còn sống. Họ chết như bạn bè, vậy mà giờ đây, ai biết được, có thể vì Iemanja - nữ thần biển chỉ những kẻ chết mới trông thấy - mà họ đánh nhau. Raimundo có thể đã rút con dao thường thấy nơi thắt lưng nhưng không còn khi vớt xác. Có thể họ đã quyết đấu dưới tầng nước sâu xem ai sẽ được theo nữ thần đến những miền xa xôi trên thế giới. Judith, kẻ đang khóc thương, Judith, kẻ đang mang đứa con trong bụng, Judith, kẻ kiệt sức vì bao công việc nặng nhọc, Judith, kẻ không còn biết đến niềm vui ân ái có lẽ đã bị lãng quên bởi tuyệt vời mà y phục duy nhất là mái tóc vàng óng thật dài đi lại khóa thân trong làn nước biếc, mái tóc vàng được thấy trong những đêm trăng sáng biển xa.

Người của đất liền (mà họ biết gì chứ?) nói đó là dòng ánh trăng trên biển. Cánh thủy thủ, các chủ thuyền, dân đánh cá cười nhạo người trên cảng chẳng biết gì. Họ tin chuyện về mái tóc của nữ thần biển cả Iemanja đang ngấm trắng trên biển. Họ biết có Người ở đó. Những tay da đen chơi ghi ta, kéo đàn đánh trống và ca hát. Những người khác đốt tẩu thuốc để Iemanja nhìn được rõ hơn. Tất cả đều yêu quý Người, thậm chí quên cả vợ mình mỗi khi mái tóc của nữ thần trải dài trên biển lớn.

Đó cũng là tâm trạng của Guma lúc này khi anh mãi ngẩng nhìn dải ánh bạc lấp lánh trên mặt biển sâu và lắng nghe tiếng hát của chàng da đen mời gọi đi vào cõi chết. Bài ca nói về sự ngọt ngào được chết trong biển cả, nơi có nữ thần sóng nước, người phụ nữ đẹp nhất trần gian, đang chờ bạn đến. Guma đắm nhìn mái tóc của Người, quên cả Livia ở sát bên với bộ ngực trẻ vun đầy thoáng lộ sau nếp áo đang duỗi mình chờ đợi... Mà Livia đã phải chờ đợi biết bao lâu nhng phút giây ân ái ấy, Livia, kẻ đã nhìn thấy bão tố tàn phá vạn vật, lật sắp những con thuyền, cướp đi bao mạng sống... Livia, kẻ đã khắc khoải âu lo cho mạng sống của anh. Nàng những muốn ôm ghì anh trong vòng tay mình, hôn lên môi anh để nghe từ anh nỗi lo sợ khi đèn cẩu vụt tắt, áp chặt vào người anh để cảm nhận từ anh những vết đau do sóng gió đập vùi. Nhưng lúc này anh đã quên Livia, tâm trí chỉ nghĩ về nữ thần biển cả, nữ chúa của đại dương. Thậm chí có thể anh còn ganh tị với hai cha con người đã mất đang phiêu diêu ở những miền xa, nơi chỉ thủy thủ của các tàu viễn dương từng được thấy. Nỗi uất hận trào dâng trong lòng Livia, nàng những muốn khóc, muốn chạy xa khỏi biển, đến tận nơi cuối đất cùng trời.

Một chiếc thuyền đi ngang. Livia chống người trên khuỷu tay để nhìn rõ hơn. Có tiếng ai đó gọi sang:

- Chào Guma...

Guma vẫy tay chào tiến:

- Chúc thuận buồm xuôi gió...

Livia nhìn anh. Giờ đây khi một đám mây che khuất vầng trăng và Iemanja biến mất, anh đập tẩu, mỉm cười. Nàng sung sướng cuộn tròn, cảm nhận hơi ấm từ bàn tay anh sắp chạm đến. Guma nói

- Tay da đen ấy hát ở đâu vậy?

- Làm sao em biết... Chắc chỗ pháo đài cổ...

- Bài hát hay quá..

- Ôi, tội nghiệp cho Judith...

Guma nhìn ra biển:

- Ừ... Chị ấy sẽ cực lắm... Lại còn đứa con trong bụng nữa...

Vẻ mặt anh sa sầm khi nhìn Livia. Nàng thật đẹp và đầy quyến rũ. Đôi tay nàng quá mảnh mai, không thích hợp với những công việc nặng. Nếu anh bỏ mạng ngoài khơi hẳn nàng phải tìm một ai đó khác mới sống nổi. Nàng không có đôi tay cho công việc nặng. Ý nghĩ ấy khiến anh giận dữ. Gò ngực nàng thoáng hiện sau tà áo mỏng. Mọi đàn ông trên cẩu đều ao ước có được nàng, bởi nàng là người đẹp nhất. Và chuyện gì sẽ đến khi anh cũng đi xa theo nữa thần biển cả? Con giận dữ khiến anh những muốn giết chết Livia ngay tại chỗ để nàng không bao

giờ còn thuộc về ai.

- Chuyện gì sẽ xảy đến nếu một mai anh cũng bị lật thuyền và làm mồi cho cá? - Anh bật cười khô khốc.

Giọng của chàng da đen lại vẳng đến qua màn đêm:

Thật ngọt ngào được chết giữa biển khơi...

- Em cũng sẽ làm việc nặng nhọc hay lấy một ai đó khác?

Nàng bật khóc. Phải, nàng lo sợ biết bao cái ngày mà người đàn ông của nàng bỏ thân ngoài biển, ngày anh không còn trở lại, ngày anh ra đi cùng nữ thần biển cả, Iemanja đến những vùng đất lạ, xa xôi. Nàng vươn mình quàng tay ôm cổ Guma:

- Hôm nay em sợ lắm. Em đợi anh ngoài cảng, cứ thấy như anh sẽ chẳng bao giờ v

Anh ôm nàng. Phải, anh biết Livia đã phải chờ đợi quá lâu trong nỗi lo âu khắc khoải nhường nào. Anh đã đến với nàng, với tình yêu của nàng, với vòng tay của nàng đang ghì xiết. Giọng chàng da đen vẫn vọng đến từ xa:

Thật ngọt ngào được chết giữa biển khơi...

Và giờ đây dưới ánh trăng mái tóc của Iemanja, nữ thần biển cả, không còn lấp lánh nữa. Giọng ca chàng da đen đã chìm trong tiếng rên rỉ yêu đương của Livia, người phụ nữ được bao kẻ khát khao, đang yêu mãnh liệt, đam mê người đàn ông của mình trên con thuyền “Quả cảm” bởi đã lo sợ quá nhiều, nỗi sợ ấy vẫn đang còn day dứt.

Những ngọn gió của bão tố đã đi xa. Mưa từ những đám mây của những đêm không đúng nghĩa cũng đã đi đâu đó tới những bờ bến khác. Iemanja đưa thân xác những người đã mất về các miền đất lạ. Biển trở nên êm ả, dịu dàng, thành bằng hữu của những người sống trên ngọn sóng. Biển chẳng là nhà, là đường, là hèm của tất cả bọn họ sao? Ngay trên biển, trong các khoang thuyền, họ đã yêu đương, và tạo ra bao mầm sống mới, không phải vậy sao?

Vâng, Guma yêu biển và Livia cũng vậy. Biển thật đẹp trong những đêm như thế, xanh thẳm như mặt gương soi phản chiếu ánh sao trời, lấp lánh ánh đèn từ các con thuyền cùng những đốm lửa trên đầu ngọn tẩu và những âm thanh âu yếm của tình yêu.

Biển là bạn, người bạn thân thương của tất cả những ai sống cùng sóng biển. Và Livia cảm nhận hương vị biển từ da thịt Guma. Chiếc “Quả cảm” chòng chênh như đưa vông.

MIỀN ĐẤT VÔ CÙNG

Giọng hát sâu thẳm ngân xa vượt trên mọi âm thanh của đêm tối, lan qua biển, trùm lên thành phố. Bài hát xưa nghe tha thiết u hoài khiến những lời nói chợt lặng đi, những câu chuyện trò ngưng lắng lại. Nhưng lời bài ca xưa mới chưa xót làm sao, nghe nhói trong lòng. Bài hát nói: “Thương thay cho người phụ nữ có chồng đi biển. Nàng chẳng có niềm vui, bất hạnh đã an bài. Bao nhiêu lệ tuôn rơi, đôi mắt sớm mờ đi bởi ngày đêm dõi trông về phía mù khơi, lòng hoài vọng thấy một cánh buồm còn le lói”. Giọng ca chàng da đen bao phủ màn đêm

Lão Francisco hiểu rõ ý bài ca lẫn khoảng trống mênh mông của cả trời sao lung linh trên mặt biển. Bằng không thì bốn mươi năm chèo lái của lão còn có ý nghĩa gì nữa? Và lão không chỉ rành những ánh sao đêm. Lão biết rõ cả từng dải cát ngầm, từng khúc quanh, từng dòng chảy ở vịnh và sông Paraguacu, từng bến cảng trong vùng, từng bài ca cất lên từ đó. Cư dân khắp dải đất ven sông cạnh cảng đều là bạn bè lão, thậm chí có người nói vào cái đêm một mình cứu mạng cho tất cả ngư dân trên một thuyền đánh cá lão đã được tận mắt thấy Iemanja, người đã tự hiển linh như một tặng vật dành riêng cho lão. Mỗi khi nói về chuyện đó (cánh đánh cá trẻ ai chẳng hỏi Francisco có đúng vậy không), lão chỉ mỉm cười:

- Thiếu gì chuyện thiên hạ nói trên đời, anh bạn...

Vậy là chẳng ai biết việc đó hư thực thế nào. Mà cũng rất có thể chuyện đó có thực. Với những ý nghĩ bất chợt của Iemanja, nếu có ai xứng đáng được gặp và yêu nàng thì đó hẳn phải là Francisco, kẻ đã sống chết nơi đầu sóng ngọn gió biết bao năm, từ cái thuở xa xưa chẳng ai còn nhớ. Tuy nhiên so với các bãi ngầm, lạch cạn, lão còn biết rạch rẽ hơn về bao truyền thuyết của vùng đất, vùng biển nơi này, nhớ rõ mọi lễ hội mừng Iemanja, còn gọi là Janaina, mọi vụ đắm tàu, mọi cơn bão lớn. Có chuyện nào mà Francisco không biết chứ?

Khi đêm đến lão thường rời căn nhà nhỏ của mình đi ra bờ biển. Vượt qua con đường tráng xi măng hoen bùn đất, lão lội xuống nước và nhẹ nhàng nhảy lên khoang một chiếc thuyền nào đó. Rồi mọi người đòi lão kể về các huyền thoại, về bao chuyện đã xảy ra. Chẳng có ai kể hay hơn lão Francisco ấy.

Giờ lão sống bằng nghề chữa buồm. Và bằng cả những gì mà thằng cháu là Guma mang đến nữa. Một thời lão từng có đến ba chiếc thuyền, nhưng bão tố trùng khơi đã cuốn đi tất cả. Thứ duy nhất chúng không cuốn đi được chính là lão, Francisco. Lão luôn trở về bến, mang theo tên ba con thuyền xăm trên cánh tay phải cùng tên người em trai đã bỏ mình trong giông bão ngoài khơi. Có thể ngày nào đó lão sẽ phải ghi thêm lên đó tên của Guma nếu nữ thần Iemanja chợt muốn có tình yêu của nó. Trong thâm tâm lão mỉm cười khinh khi trước mọi chuyện, bỏ xác chốn biển khơi, đó là số phận của họ. Nếu lão sống sót chẳng qua chỉ vì Iemanja không muốn thế. Người muốn lão gặp được mình mà vẫn sống, vẫn trở về dạy cánh trai làng vá lưới, sửa thuyền, và kể về Người. Nhưng sống như vậy mà làm gì, nếu chỉ để vá lưới, sửa buồm, trông chờ thằng cháu làm những việc đã trở nên vô nghĩa bởi chẳng bao giờ còn được ra khơi

tay đã yếu, mắt đã mờ, chẳng còn thể nhìn xuyên qua đêm tối? Giá nằm lại ngoài khơi cùng chiếc “Sao mai” - con thuyền nhanh nhất của lão bị cuốn đi trong đêm Thánh Saint John - hẳn còn hơn. Giờ lão chỉ nhìn những người khác ra khơi mà không đi cùng họ. Lão đứng nhìn Livia, như mọi phụ nữ ở đây, run rẩy lo âu vào những hôm giông bão, giúp lo tang cho những kẻ bỏ mình. Quá lâu rồi cái thời lão băng trên đầu sóng, tay ghì lái, mắt rẽ màn đêm, nghe gió ào trên mặt, đưa con thuyền đến với tiếng ca mời gọi của những miền xa.

Chàng da đen hôm nay cũng hát. Gã hát về số phận u buồn của vợ những người đi biển. Francisco mỉm cười. Chính lão đã đưa ma cho vợ. Bác sĩ nói do tim. Bà chết đột ngột vào cái đêm lão trở về sau một cơn bão lớn. Bà đã ào vào vòng tay lão và lão thấy tiếng đập rộn ràng nơi tim bà chợt tắt. Hẳn bà đã chết bởi niềm vui được thấy lão về, bác sĩ nói do tim. Kẻ bỏ mạng ngoài khơi đêm đó là Friderico, cha của Guma. Không ai tìm thấy xác bởi ông đã bỏ mình để cứu Francisco, và vì vậy đã được cùng theo Iemanja tới những vùng đất lạ. Mất cả vợ và em trong cùng một tối, lão đã đưa Guma về nuôi dạy trên thuyền mình, giữa ngàn khơi, để chàng trai sẽ chẳng bao giờ sợ biển. Mẹ Guma, một phụ nữ không ai từng biết đến, bỗng xuất hiện một ngày kia và hỏi về thằng bé:

- Xin lỗi, ông là Francisco?

- Đúng thế, thưa cô. Nếu cô cần gì...

- Ông không biết tôi...?

- Thực tình tôi cũng không nhớ...- Lão gãi đầu, gắng nhớ lại những người mình từng gặp. - Vâng, tôi không nhớ. Xin lỗi...

- Frederico biết tôi rất rõ...

- Chắc thế, nó từng lái trên các tàu lớn của hãng Baiana mà. Mà cô gặp nó ở đâu?

- Dạ gần Araicaju. Một hôm anh ấy đến đó, tàu bị vỡ một lỗ lớn bên sườn, thoát được là chuyện lạ...

- À, tôi nhớ rồi, ở Marau...Một chuyến đi khủng khiếp, Frederico có kể tôi nghe. Vậy là cô gặp nó ở đó?

- Chiếc tàu nằm lại một thá>Anh ấy may sắm đủ thứ cho tôi...

- Một tay săn gái, đúng thế, hết như con khỉ đực...

Lão mỉm cười, phô ra mấy chiếc răng vỡ:

- Nó huyền thuyên với tôi đủ chuyện, nào sẽ mang tôi theo, sẽ xây nhà, nào nuôi ăn, nuôi mặc...Cô cũng biết tính nó thế nào rồi đấy.

Lão Francisco khoát tay. Họ đang đứng trên bãi biển, gần chỗ chợ trái cây. Họ ngồi lên mấy chiếc thùng gỗ. Người phụ nữ nói tiếp:

- Thật khốn khổ vì anh ấy nói sẽ không trở lại tàu, vậy mà khi chỗ vỡ vừa sửa xong anh ấy chẳng buồn nghe lấy một tiếng, cứ thế lên boong vẫy tay chào từ biệt...

- Cài thẳng thật tệ. Dù là máu mủ với nhau nhưng...

Người phụ nữ ngắt ngang:

- Tôi không nói anh ấy là người xấu. Biết làm sao, chắc số tôi nó vậy. Tôi sẵn lòng theo anh ấy đi bất kỳ đâu, dù biết có thể bị bỏ rơi. Quả tình tôi đã phát rồ vì anh ấy.

Người phụ nữ nhìn Francisco. Còn ông thì nghĩ: cô ta đến đây làm gì nhỉ, sau chùng ấy năm? Xin tiền ư, nghèo mạt như lão bây giờ tiền bó tay đâu ra? Frederico vẫn luôn là thằng sát gái...

- Anh ấy bảo sẽ cho người đến tìm tôi, rồi cũng chẳng thấy...- Chị ta mỉm cười. - Khi cái bầu đã rõ và tôi bắt đầu nôn ọe thì mẹ tôi phát điên lên. Cha tôi là người khe khắt, vừa biết chuyện ông ấy liền mang dao đến gặng xem thẳng nào để tính sổ. Đến giờ tôi vẫn còn vết sẹo dưới đầu gối đây, từ con dao đó.

Sao cô ta lại kéo váy phơi cặp đùi ra nhỉ? Francisco không bao giờ động đến người phụ nữ đã từng chăn gối với em mình, một tội lỗi đáng bị Chúa Trời trừng phạt.

- Vậy là tôi bỏ nhà đi, tứ cố vô thân. Một gia đình quen cha đỡ đầu của tôi đã nhận cho tôi làm thuê. Rồi một bữa đang dọn ăn tôi chợt thấy đau...

Lão Francisco chợt hiểu:

- Thằng Guma?

- Vâng, Gumerindo, đúng thế. Chính cha đỡ đầu của tôi đã đặt tên cho cháu. Đó cũng là tên ông ấy. Tôi đã gom được ít tiền để mang cháu đến đây gặp Frederico. Nhưng anh ấy đã có người khác. Anh ấy giữ cháu lại nhưng nói chẳng muốn nghe gì về tôi nữa.

Lại một khoảng lặng im. Francisco nhìn trộm người phụ nữ, gắng đoán xem cô ta đang đưa câu chuyện về đâu. Lão không có tiền, từ dạo ấy, và ít nhất là lúc này. Còn ngủ với người đàn bà từng thuộc về em mình là điều lão không nghĩ tới.

- Rồi tôi ở lại đây, xấu hổ với chuyện quay về. Người nghèo cũng biết xấu hổ chứ, đúng không? Tôi không muốn làm gái đứng đường ngay tại thành phố quê hương, nơi mọi người quen biết...Cha tôi là người nể nếp, thậm chí đã cho một trong các em trai tôi đi học để làm bác sĩ...Rồi tôi cứ lang thang phiêu bạt khắp nơi. Vâng, chuyện ấy quá lâu rồi...

Người phụ nữ phẩy tay và đưa mắt nhìn các con tàu. Từ chợ vọng lại tiếng chuyện trò, tiếng

mặc cả, tiếng cười nói ồn ào.

- Tôi vừa từ Recife đến đây được ba hôm. Chỉ để gặp thằng bé. Một người quen cho tôi biết Frederico đã chết từ hai năm trước. giờ tôi phải về tìm con...Tôi sẽ nuôi dạy cháu...

Francisco không còn nghe thấy tiếng ồn ào ngoài chợ nữa. Lọt vào tai lão chỉ còn những lời của người phụ nữ xưng là mẹ Guma đã đến đây tính đón nó đi. Lão không ưa đôi co với phụ nữ. Lý sự với họ thì biết bao giờ cho hết lẽ, nhưng chắc chắn lão phải chiến đấu vì không muốn mất Guma. Thằng nhỏ đã học lái thuyền thành thạo và nâng vác dễ dàng những bao bột to tướng bằng đôi tay thơ trẻ của mình. Chuyện đựng độ Francisco không lạ, nhưng là với cánh thủy thủ dừ dằn trên cảng hay đám chủ thuyền lực lưỡng bằng các ngôn từ chẳng mấy nhẹ nhàng bởi họ thừa khả năng tự vệ. Còn với phụ nữ, lại là mẹ Guma - mặc áo lụa, bôi nước hoa, tay cầm ô, miệng điểm răng vàng - lão thực tình không biết phải tranh cãi làm sao. Nếu vọt miệng văng đôi lời thô tục, cô ta có thể sứt sùi, mà lão không muốn thấy đàn bà khóc lóc. Hơn nữa, em trai lão đã cư xử không phải với cô tà dân đi biển đâu thể cứ nghĩ hoài về người phụ nữ họ để lại trên bờ? Cưới rồi để họ thành góa phụ hoặc chết do vỡ tim khi thấy chồng về bình an sau bão tố không tệ hơn sao? Thế còn khốn nạn hơn nhiều. Guma sẽ ở vậy, chẳng lấy ai. Nó sẽ luôn là kẻ tự do trên con thuyền của mình. Và sẽ đi theo Iemanja khi nào Người muốn. Sẽ chẳng có chiếc neo nào ràng buộc nó với đất liền. Sống trên biển phải là người tự do. Nhưng nếu người phụ nữ này mang Guma đi, nó sẽ thành người ra sao nhỉ? Thợ mộc, thợ đá, bác sĩ hay một linh mục mặc váy, ai biết được! Và lão, Francisco, sẽ phải ôm nỗi nhục suốt đời vì đã đẩy thằng cháu vào con đường kia để rồi chẳng thể làm gì hơn là tự mình đi gặp Iemanja vào một đêm nào đấy. Không, lão không thể để người phụ nữ này mang Guma đi, bằng bất cứ giá nào.

Người phụ nữ đã bắt đầu ngạc nhiên vì sự im lặng của Francisco. Những giọng nói từ chợ vẫn vọng tới:

- Khiếp, gì mà dặt thế? Bà tính dọa tôi sao?

Rồi một mẩu đối thoại nghe từ xa:

- Nó bắn hai phát và bỏ chạy. Một tay thứ dừ. Tôi cũng liều mạng nổ luôn...

Lão Francisco chợt bật cười:

- Nay, cô biết không, cô sẽ chẳng mang thằng bé đi đâu được. Rồi cô biết làm gì với nó chứ?

Lão nhìn người phụ nữ, đợi câu trả lời. Tuy nhiên, vẻ mặt lão hiện rõ một điều: chẳng sức mạnh nào trên đời này cướp đi được Guma của lão. Người phụ nữ đưa tay phân vân và đáp:

- Thực tình tôi cũng chưa biết nữa... Chỉ muốn đưa nó đi vì nó là con tôi và cha nó không còn nữa... Rày đây mai đó...Nhưng nếu ở lại đây thì một lúc nào đó nó cũng chết như cha nó thôi...

- Còn nếu theo cô thì nó sẽ thế nào?

- Tôi sẽ cho nó vào trường tư, nó sẽ học đọc, biết đâu nó sẽ thành bác sĩ như chú nó, thằng em tôi... Nó sẽ không chết chìm ngoài biển...

- Ôi cô ơi, số phận do trời định. Phần số nó nếu phải về với Iemanja thì chạy trời cũng chẳng thoát. Nếu ở lại đây nó sẽ trở thành một trang nam nhi thực sự. Đi với cô rồi nó cũng chỉ thành một đứa yếu đuối, quặt quẹo như bao đứa vô công rồi nghề ngoài kia...

- Ông nói thế chứ...

- Cô lấy tiền đâu cho nó ăn học nào? Mấy cô đứng đường tôi đâu có lạ: tiền nay có, mai không...sống rày đây mai đó, như cô vừa nói đấy...Con của một cô gái đứng đường còn khổ nhục hơn kiếp chó, cô biết quá mà...

Người phụ nữ cuối đầu bởi đó là sự thực. Đem con theo cũng có nghĩa là gán cho nó một nỗi nhục triền miên: ở đâu, với bất kỳ ai nó cũng chỉ là con một ả điếm. Bất kỳ nơi nào nó đến, ngoài đường phố hay trong lớp học, ở đâu nó cũng chẳng nói được gì bởi ai cũng có thể văng vào mặt nó những lời khinh khi, hạ nhục nặng nề nhất đời. Từ chợ vọng lại tiếng người đàn ông đang thuật lại một câu chuyện:

-...Chỉ nhìn thấy con dao lóe lên, đã nghĩ mình đổ ruột đến nơi. Tôi vung tay thúc gối...Quang cảnh thật kinh khủng...

- Phải, sẽ tốt hơn nếu để Guma ở lại đây học lái thuyền, học đi biển, đến với những bờ bến lạ, có con với những người phụ nữ vô danh, đoạt dao từ cánh đàn ông, uống rượu trong các quán trọ, xăm lên tay hình những trái tim, đi qua giông bão, về với Iemanja khi đến lượt mình. Ở những nơi này không ai hỏi mẹ nó là ai...

- Nhưng thỉnh thoảng tôi gặp nó được chứ?

- Bất cứ khi nào lòng cô mong muốn...- Giờ Francisco lại cảm thấy tội nghiệp cho người phụ nữ. Chẳng có người mẹ nào, dẫu tồi tệ đến đâu, lại không yêu thương đứa con mình đứt ruột đẻ ra. Ngay cả voi, một loài vật không biết suy nghĩ, cũng quyết liệt chống trả các ngư phủ bảo vệ con, đôi khi bằng cả mạng sống!

- Cô có thể gặp nó ngay hôm nay. Tối nó sẽ về trên một chiếc thuyền từ Itaparica. Chúng ta sẽ đến chỗ nó...

Vẻ sợ hãi hiện trên mặt người phụ nữ:

- Nó đã một mình sao?

- Chỉ đến Itaparica rồi trở về thôi, đang học mà. Thực tình giờ nó cũng đâu thua gì người lớn.

Gương mặt người phụ nữ rạng vẻ tự hào. Con cô, một đứa trẻ mười một tuổi, đã biết lái thuyền vượt sóng nước chẳng kém cánh đàn ông. Cô hỏi tiếp, bằng một giọng trẻ thơ phát ra từ

sâu thẳm tim mình:

- Nó trông có giống tôi không?

Lão Francisco nhìn người phụ nữ. Dẫu có mấy chiếc răng ứa mẻ, cô ta trông thật xinh xắn. Chiếc răng vàng thậm chí còn điểm thêm cho vẻ đẹp kia. Mùi nước hoa thoảng nhẹ nghe hơi lạ ở đây, nơi vốn đậm mùi cá biển. Nét son trên miệng cô tươi màu máu, như vừa bị dập môi. Đôi tay cô rắn rỏi tròn trịa buông dọc thân mình. Dẫu bị cuộc sống vùi dập, cô ta trông vẫn thật trẻ trung, thậm chí khó tin được rằng cô là mẹ của Guma. Nhưng cô ta phải đứng đường suốt mười một năm qua, gặp gỡ đám đàn ông, ngủ với họ, bị đánh đập bởi không ít người trong số họ. Bất chấp những chuyện trên, cô ta vẫn trông vô cùng hấp dẫn. Giá cô ấy chưa từng ngủ với Frederico...

- Ừ, nó trông giống cô. Mắt nó giống cô, cả cái mũi cũng hao hao vậy...

Người phụ nữ mỉm cười. Đó hẳn là những giây phút vô cùng hạnh phúc. Một ngày nào đó khi đáng về tàn phai, bị đàn ông ghẻ lạnh, hẳn cô sẽ còn có một nơi nương tựa cho tuổi già khi đến với con trai, nấu cho nó ăn và chờ đợi nó trở về từ giông bão. Chắc cũng chẳng cần nói ra lời xin lỗi. Những đứa con luôn biết tha thứ cho các bà mẹ già tàn tạ đột ngột quay về. Người phụ nữ lắng mình trong niềm hạnh phúc ấy, cô mỉm cười qua ánh mắt, làn môi, qua những cử chỉ đầy vui sướng, thậm chí mùi nước hoa nhắc nhở về thân phận đứng đường như cũng tiêu tan, chỉ còn lại mùi cá mặn và mùi nước thủy triều đang xuống.

Gần chín giờ, Guma trở về trên con thuyền “ Quả cảm”. Ghé vào một cầu cảng nhỏ, cậu loa tay trên miệng gọi to:

- Bác ơi...í...i! Bác ơi...í...i!

- Ta ra ngay

Guma nghe những giọng nói đến gần. Có ai đó đi cùng với ông bác, một người lạ bởi cậu không nhận ra giọng nói ấy từ xa. Tiếng Manuel từ thuyền mình gọi sang:

- Cậu có khách đấy, anh bạn!

Ai đi cùng với bác ấy nhỉ? Nghe giọng nói thì đó là một phụ nữ. Hay bác ấy đã đưa về đây người phụ nữ để cậu, Guma, ngủ cùng? Gần đây thỉnh thoảng Francisco và mấy tay đánh cá thường bóng gió chọc cậu về chuyện đàn bà, đàn ông, ông bác đã dọa sẽ đưa về một cô và để mặc hai người xoay sở với nhau trên thuyền, giữa biển:

- Để xem nó làm được gì, thằng quỉ nhỏ...

Cánh đàn ông cười nghiêng ngả và nháy mắt với nhau:

- Guma của ông đã là trang nam nhi trưởng thành rồi đấy. - Antoni co, chủ thuyền “Thành tín” nói như đinh đóng cột.

- Nó còn phải chứng minh chứ. - Raimundo vỗ tay cười ngặt nghẽo. - Chàng Jaques nhà quê của tôi sẽ nếm trái đầu mùa...

Guma hiểu họ nói gì: cần phải ngủ với phụ nữ, để thoát khỏi những cơn mộng mị nặng nề khiến cơ thể đau dần khi tỉnh dậy. Đã nhiều lần, tại những thành phố cảng nhỏ, nơi họ cập bến, cậu đã đi qua các phố có nhiều cô gái đứng đường nhưng chưa từng đủ gan bước vào bất kỳ ngôi nhà nào ở đó. Không ai nghĩ cậu chưa tới mười lăm tuổi tuy thực tình cậu mới mười một tuổi. Về mặt đó chẳng có gì phải ngại. Nhưng một cảm giác e sợ ngăn chân cậu. Cậu tin mình hẳn sẽ chết vì ngượng khi người phụ nữ đoán ra đây là lần đầu tiên của cậu, sẽ không chấp nhận và coi cậu như một đứa trẻ, một thằng bé không cha lang bạt ngoài đường. Cô ta hẳn không thể tin rằng cậu đã lái được thuyền đi biển, đã khuan được những bao bột khổng lồ. Có thể cô ta sẽ cười nhạo cậu. Và cậu đã không bao giờ bước chân vào nơi ấy...giờ thì bác cậu đã đưa về người phụ nữ mà ông từng hứa. Cậu cảm thấy bối rối.

Francisco chắc đã cho cô ta hay là cậu chưa hề biết đến phụ nữ, rằng cậu khờ khạo, nhút nhát đầu cũng đeo dao bên hông như mọi gã đàn ông. Rồi phải nói gì đây với người phụ nữ ấy, phải cư xử thế nào với cô ta? Và nếu bác cậu đi mà bỗng muốn coi xem cậu hành xử ra sao, dẫu chỉ để sau này cười nhạo thằng cháu khốn khổ? Không, nếu vậy cậu sẽ bỏ đi, rời xa bến cảng vì xấu hổ, sẽ không bao giờ lái thuyền nữa trên vùng biển nơi này. Với những suy nghĩ âu lo ấy Guma nghe thấy những giọng nói đang tiến dần đến. Cậu run rẩy và cũng thầm mong họ đến mau hơn với nỗi khao khát sớm trở thành người đàn ông để có thể một mình cùng chiếc “Quả cảm” vẫy vùng trên mọi miền sông rạch, đi đến các bến bờ xa khuất ở tương lai.

Những tiếng nói đến gần hơn. Đúng có giọng phụ nữ. Bác cậu ta đã đến đây để làm tròn lời đã hứa. Hẳn ông vẫn đang xấu hổ vì đến giờ cháu mình vẫn chưa thành đàn ông, vẫn chưa biết thế nào là phụ nữ. Và bởi Guma không đủ can đảm bước vào nhà họ, ông đã mang về đây một người, như người ta mang thức ăn cho kẻ mù lòa, đưa nước uống cho người tàn tật. Chắc sẽ xấu hổ lắm, nhưng lúc này cậu không muốn nghĩ về chuyện đó. Cậu nghĩ chỉ một lát nữa thôi cậu sẽ có bên mình thân thể của một người phụ nữ, một cơ thể biết rành mọi bí ẩn trên đời. Cậu sẽ bảo ông bác đi ra, để mình cậu với nàng, và sẽ đóng thuyền ra giữa vịnh. Những giai điệu du dương vẫn vọng về từ pháo đài cổ, từ những con thuyền khác. Cậu sẽ làm tình, sẽ cảm nhận những điều bí ẩn không cùng. Rồi cậu có thể một mình đưa con thuyền đến mọi vùng đất ven vịnh, và một ngày nào đó hiên ngang nhìn thẳng mặt nữ thần Iemanjá, và cũng có thể cùng Người ân ái bởi đã biết rõ những bí ẩn mà cánh đàn ông luôn nói đến. Guma thậm chí thấy lạnh tuy đêm hơi oi và làn gió ẩm thổi hiền hòa, chỉ ru nhẹ các con thuyền trên mặt nước. Nói cho đúng Guma không cảm thấy lạnh mà thấy sợ. Tiếng nói nghe đã rõ hơn:

- Nó còn trẻ con, nhưng cô cứ nhìn mặt xem, một trang nam nhi thực sự...

Giọng của bác cậu, Hẳn người phụ nữ đã hỏi cậu trông thế nào. Phải thôi, cô ta cũng muốn

biết phải cư xử với cậu ra sao chứ. Và cậu sẽ chứng minh mình đã trưởng thành, mình mạnh khỏe, sẽ ghi xiết khiến cô ta phát khóc, sẽ không buông nếu cô ta còn chưa công nhận cậu thậm chí còn khỏe hơn tất cả đám đàn ông cô từng gặp trước giờ. Có tiếng nói của người phụ nữ:

- Tôi mong đó là một trang nam nhi, đẹp trai, dũng cảm...

Guma cảm thấy tim mình ngập tràn hạnh phúc. Cậu đã yêu người phụ nữ kia đầu chưa biết mặt, người mà bác cậu đưa về, và cậu tính chuyện sẽ đưa cô ta đến các cảng bên vịnh, cùng cô đưa thuyền ngược những dòng sông. Cậu sẽ không để cô ta quay về với cuộc sống cũ. C sẽ hoàn toàn thuộc về cậu. Cô ấy hẳn xinh đẹp, vì bác cậu vốn rành phụ nữ, dân cảng đều nói vậy. Những phụ nữ ông thường đưa về thuyền cho những đêm yêu đương luôn là những người đẹp. Vào các đêm ấy Guma nghe thấy những âm thanh của thân thể, những tiếng rên, những nụ hôn và những tiếng cười. Khi không chạy đi, cậu ở lại, đôi tai bất động với ước vọng kỳ quái muốn thăm dò và nỗi sợ hãi vô hình ngăn cậu lại. Một đêm cậu nghe tiếng thét vang đau đớn. Cậu chạy bổ vào, tin rằng Francisco đã đánh người phụ nữ. Nhưng họ đuổi cậu ra. Mãi về sau cậu mới hiểu ý nghĩa của những giọt máu còn vương lại trên ván thuyền sau bữa đó. Cô gái lai bé nhỏ ấy còn trở lại nhiều lần, và cậu chẳng bao giờ nghe tiếng kêu nhói từ miệng cô ta nữa. Chỉ còn những tiếng rên rỉ như mọi người.

Người phụ nữ đang đến kia chắc sẽ không kêu như vậy. Đây hẳn không phải là lần đầu đối với cô ta. Tuy nhiên, một ngày nào đó, cậu cũng sẽ khiến một cô gái bật lên tiếng kêu giống như thế trên thuyền, như bác cậu đã làm với cô gái lai bé nhỏ. Cậu nghe tiếng Francisco gọi:

- Guma!

- Cháu đây...

Chiếc thuyền đã ghé sát cầu tàu. Dưới lớp bùn là chiếc mỏ neo móc giữ con thuyền. Bác cậu và người phụ nữ đã đến sát bên bờ nước. Francisco nhảy gọn lên thuyền và chìa tay đón người phụ nữ đang nhảy theo, đôi chân trần lộ ra, đầy đặn. Guma nhìn và nổi khao khát mãnh liệt thoáng bùng lên như lửa, chế ngự cậu hoàn toàn. Cô ta thật đẹp, đúng thế. Giờ thì bác cậu cứ tùy thích bỏ đi, khỏi quấy phiền, mặc cậu ở lại một mình cùng với cô ấy và Guma sẽ cho thấy cậu có thể làm gì. Người phụ nữ nhìn Guma và thực sự tỏ ra thích cậu. Phải, cậu chàng trông ra dáng đàn ông tuy mới mười một tuổi. Guma mỉm cười, để lộ hàm răng sáng trắng. Francisco bối rối đưa tay chưa biết nói sao. Người phụ nữ mỉm cười. Guma nhìn hai người và không hiểu sao bỗng bật cười vui sướng. Người phụ nữ hỏi:

- Cậu có biết tôi là ai không?

Vâng, cậu biết cô là ai chứ. Cậu đã chờ cô biết bao lâu. Cậu đã đi tìm cô trên những con phố của những cô gái khốn cùng, trên bãi biển, qua ánh mắt của tất cả người phụ nữ nhìn mình. Giờ cậu đã tìm ra. Cô là người đàn bà của cậu. Cậu biết cô đã rất lâu, từ khi nổi khao khao len vào tâm trí, quấy rối bao giấc mơ trong những đêm d

Francisco nói:

- Guma, đây là mẹ cháu.

Nhưng nỗi khát khao ấy chẳng hiểu sao không biến mất. Cô ấy không thể là mẹ cậu, người mẹ cậu chẳng bao giờ nghĩ đến. Một trò láo lỉnh của ông bác, chắc thế. Người phụ nữ trước mặt cậu lúc này là một cô gái đứng đường đã đến đây để ngủ với cậu. Francisco lẽ ra không nên so cô ta với mẹ cậu, một phụ nữ hẳn phải dịu dàng, phúc hậu biết bao, vượt xa những gì cậu nghĩ...Mà có điểm gì chung giữa mẹ cậu và tất cả những gì cậu vừa nghĩ đến? Nhưng người phụ nữ đã đến sát bên và hôn cậu, nụ hôn của tình mẹ. Gái đứng đường không hôn như vậy. Giọng người phụ nữ trong và ấm:

- Mẹ bỏ con lâu quá...Mẹ sẽ không bao giờ để mất con lần nữa...

Guma bỗng bật khóc, bản thân cũng không hiểu vì sao, vì đã gặp được mẹ hay vì mất đi người phụ nữ đang tìm.

Cậu không hiểu câu ấy có ý nghĩa gì. Vì sao bà trở về? Và trở về từ đâu? Vì sao bà ấy ôm ghì mình như thế? Với cậu bà ta là người lạ. Cậu chưa bao giờ nhớ đến mẹ mình. Suốt mười một năm qua chưa ai nói với cậu về người mẹ ấy. Và khi trở về bà đã làm xáo trộn mọi nỗi ước ao, mang theo sự duyên dáng hấp dẫn của một người phụ nữ khác cùng những điều gì đó nữa mà cậu hằng chờ đợi khát khao. Là mẹ cậu nhưng dường như bà còn giống hơn với người phụ nữ mà cậu chờ mong, bởi hương nước hoa từ bà là mùi hương của những người phụ nữ ấy, và dầu có cố gắng đến mấy từ môi bà vẫn lộ ra những lời lẽ cậu không muốn nghe, những cử chỉ cậu không biết đến ở những người đàn bà miền biển. Bà là mẹ cậu, nhưng Francisco như dán mắt vào bà, vào cái cổ trắng ngần và khoảng da thịt thoáng lộ nơi phần trên bầu vú vun đầy, vào cặp chân dài đầy đặn dưới tà váy được gió nâng lên. Guma chỉ muốn khóc. Khóc là chuyện đàn ông không làm, ai cũng biết thế. Chính vì vậy Guma chỉ cắn môi im lặng, đợi cho người phụ nữ ấy ra đi và cơn mê này kết thúc. Francisco cảm thấy bồn chồn. Lão biết cô ta đã ngủ với em mình, cô là mẹ của Guma, nhưng hình ảnh da thịt cô lão vừa thấy cứ dai dẳng trong tâm trí. Và lão bắt đầu hối cô cùng đi, viện cớ đêm đã muộn:

- Cô còn phải đi qua cả bến cảng đấy. Khuya rồi...

Người phụ nữ tạm biệt Guma:

- Mẹ sẽ về thăm con, con trai của mẹ...

Francisco đi cùng với cô ta. Guma ở lại trên thuyền đứng nhìn theo. Không một giây phút nào cậu cảm nhận cô ta như người mẹ ruột. Và giờ đây người sẽ đi ngủ cùng cô ta là Francisco. Một thân một mình trên thuyền, Guma vụt khóc. Lần đầu tiên cậu nghe giai điệu của bài hát mà lời ca nói rằng: “thật ngọt ngào được chết giữa biển khơi”... và cũng lần đầu tiên cậu nghĩ

đến chuyện đi gặp Iemanja, tức Janaina, vị nữ thần đồng thời là mẹ, là vợ của những người sống trên biển cả.

Lão Francisco trở về đây giận dữ, môi mím chặt, cặp chân mày nhăn nhú. Lão nhảy lên khoang thuyền, chẳng nói chẳng rằng kéo ván nằm hút tẩu và ngó biển. Guma mỉm cười: đêm nay ông bác cũng nằm khan. Người đàn bà của Friderico không muốn đi cùng anh trai người đàn ông của họ. Họ cũng có luật danh dự của mình. Chỉ lúc này Guma mới có chút cảm tình với người phụ nữ ấy.

Nhưng trăng đã lên, mái tóc của Iemanja lại trải dài trên mặt biển. Và giai điệu ấy lại vọng lên từ các con thuyền, từ pháo đài cổ, từ những con tàu, từ bến cảng, bài hát ngợi ca nữ thần biển, nữ chúa của ngàn khơi, người mà ai cũng khát khao và sợ hãi. Người là mẹ và là vợ. Chỉ riêng Người biết được nỗi thèm muốn khát khao kia và có thể làm khuây khỏa vổ về cho tất cả. Cánh phụ nữ đang cầu nguyện Người. Mỗi người cầu mong một điều gì đó. Guma cầu mong có được một người phụ nữ xinh đẹp, thảo hiền, không có mùi nước hoa như mẹ cậu, cầu Iemanja ban cho mình một cô gái trẻ trung, trinh trắng như cậu và xinh đẹp như bản thân Người. Nếu được vậy hẳn cậu có thể quên đi người mẹ mình đã đánh mất, kẻ đã nhòa tan trong đám phụ nữ đứng đường, đã bán thân cho mọi gã đàn ông, đã quyến rũ bác cậu, làm ngất ngây cả Guma, đưa con trai ruột của mình.

Nữ thần Iemanja hay Janaina như cánh lái thuyền thường gọi, thương những người đi biển và luôn hạ cố đến những giấc mơ, những khao khát cháy lòng của họ.

Mẹ của Guma đã không trở lại, dù chỉ một lần. Hẳn người đã trôi dạt đến những miền đất khác. Vì cũng như dân đi biển, cánh phụ nữ đứng đường không ghé lâu ở một bến cảng nào. Họ cứ đi, đi mãi, đến bất cứ đâu có thể kiếm sống, kiếm tiền. Tuy nhiên hình ảnh ấy, mùi hương lạ ấy một thời gian dài vẫn ám ảnh hoài trong giấc ngủ Guma. Cậu những mong người trở lại, không phải như người mẹ với những lời âu yếm dịu dàng mà như một cô gái đứng đường với đôi môi hé mở đợi chờ những nụ hôn ân ái. Lòng cậu không bao giờ còn thanh thản. Trong con tim non trẻ của cậu hoà trộn hình ảnh thuần khiết tối thiêng của người mẹ và bóng dáng của người phụ nữ bán thân kiếm sống, kẻ phải sử dụng tình yêu như một món hàng. Cậu chưa từng có mẹ. Cậu đánh mất người ngay khi vừa tìm được, khát khao người mà chẳng có chút tình yêu, thậm chí còn căm giận. Duy nhất trên đời chỉ có một người có thể đồng thời làm mẹ và làm vợ, đó là Iemanja, và đấy cũng là lí do tại sao nữ thần được dân đi biển khát khao đến thế. Để được yêu Iemanja, người mẹ và người vợ, người phải chết. Nhiều lần Guma đã tính nhảy xuống biển trong giông bão. Để được đi cùng Janaina để được yêu người mẹ và cũng là người vợ ấy.

Rồi một đêm nọ lão Francisco đưa về thuyền một cô gái lai đen và bỏ đi. Khi Guma trở về, quần xắn cao, chân đầy bùn đất cô ta uể oải xoải người nằm trên ván thuyền đầy quyến rũ, ánh mắt nhìn đượm vẻ gì đó lạ lùng. Cậu hiểu. Hai năm đã qua từ ngày mẹ cậu xuất hiện. Cô gái

hôm nay lẽ ra đã phải đến từ buổi ấy, thay vì mẹ cậu. Như thế này có lẽ lại hơn.

Và khi những đám mây lớn che phủ vắng trắng, cậu đưa thuyền ra giữa vịnh với những ngọn gió thổi phía sau mang theo lời ca từ bến cảng. Những tiếng kêu tự hào vang lên từ lồng ngực Guma. Chắc trên bờ lão Francisco và mọi người đang cột đũa chuyện cậu. Mặc giờ cậu cũng là một người đàn ông biết cư xử ra sao với một người phụ nữ. Giờ cậu có thể một mình dong buồm ra đi cùng con thuyền “Quả cảm”, như một tay lái thuyền thực thụ, đến mọi bến bờ. Đêm ấy cậu cập bến sau một cơn giông bão ra bất chợt. Cô gái lại sợ hãi nép đầu vào ngực cậu ngay từ khi nghe tiếng sấm đầu tiên. Cậu mỉm cười thầm nghĩ hẳn ghen tuông nên Iemanjá đã làm dậy lên cơn mưa bão chống lại mình.

Một ngày nọ (nhiều tháng năm qua, nhiều phụ nữ cũng từng qua). Lão Francisco suýt nữa đã lao thuyền vào đá: đá ngầm trên sông. Nếu Guma không kịp lao tới bẻ quặt tay lái hẳn hai người đã phải vĩnh biệt con thuyền. Ông lão đã cúi đầu lầm lì không nói cười suốt chuyến đi. Tối thấy lão không kể chuyện, chẳng đùa cợt với bạn bè ở quán như mọi khđường về lão trao tay lái cho Guma và oải người nằm ngủ trên ván, mặc cho nắng muộn buổi mai đánh thức tấm thân già. Lão nói Guma:

- Ta đã cầm lái ở đây trên ba chục năm rồi....

Guma đưa mắt nhìn ông bác. Ông già thối tàn khói tẩu thuốc Francisco không thuộc loại hài lòng với chuyện suốt đời xuôi ngược một dòng sông. Ông ấy mong làm thủy thủ trên những con tàu lớn, biết những bến bờ xa...Ai chẳng có con đường đi của họ....

Nắng chói chang trên mặt nước bình yên. Những tảng đá ngầm lấp loá. Guma an ủi ông già:

- Bắc đã từng cầm lái những bốn con thuyền....

- Frederico đã đem chấy về sau một chuyến đi biển. Đã mười lăm năm rồi... Ông ấy từng dọc ngang theo những con tàu. Đầu tiên là những con đò dọc tuyến Baiana, rồi những con tàu lớn, đi khắp nơi kiếm tìm hạnh phúc cuộc đời. Cháu đã ở lại với ta, cho đến khi ông ấy trở về...

- Cháu còn nhớ. Lúc ấy đang giữa đêm, đột nhiên...

- Ông ấy không nói vì sao đã trở về. Ta nghĩ chắc lại chuyện gái gú gì đấy. Người ta nói ông ấy đã đâm đổ ruột ai đó. Một đũa ngang tàng, chẳng bao giờ chịu nhục....

Guma mỉm cười nhớ lại hình ảnh cha mình trong chiếc áo mưa đen nước còn nhỏ giọt. Nhớ cảnh ông đã vui mừng ôm lấy Francisco:

- Anh, em đã về đây...

Thoạt tiên Guma sợ hãi, thậm chí còn chạy tránh những cái hôn, tránh bộ ria rậm rạp của ông. Nhưng giờ đây trong anh dậy lên một niềm vui khó tả khi hồi tưởng lại giây phút ấy, khi người cha đột ngột trở về và bước đến với anh..Sau khi đã đâm thẳng bụng một gã nào đó, vì

một cô gái lai đen. Người cha đã từng thấy bao miền đất xa xôi kì lạ, kể đã đi trên bao con tàu lớn vượt đại dương...

Lão Francisco nói tiếp:

- Rồi ông ấy ở lại cùng đi biển trên mấy chiếc thuyền của bác. Chiếc “Sao mai”. Cháu có nh

- Cháu nhớ... Người mới sôi động làm sao...

- Cho đến cái đêm tháng năm ấy. Một đêm giông bão. Ta nhớ ông ấy vẫn đang cười ngay cả lúc hồn đang lìa khỏi xác. Một con sói biển can trường, sôi động, đúng như cháu nói. Bà nhà ta cũng ra đi vào đêm ấy bị đứng tim. Thậm chí ta đã kêu bác sĩ nhưng chẳng ích gì. Tim mà, cháu biết đấy...

Guma tự hỏi vì sao tự nhiên lão Francisco lại nhắc về những chuyện ấy. Ông ấy thiếu gì chuyện để kể, sao lại kể chuyện mình? Không hiểu vì sao anh chợt cảm thấy buồn.

- Lẽ ra ta đã nên ngừng đi biển từ bữa ấy. Chẳng còn gì phải làm... Nhưng ta còn có cháu và cần phải dạy cháu cách điều khiển con thuyền... Giờ cháu đã thạo rồi.

Ông già mỉm cười. Guma cũng cười thạo. Anh đã biết phải làm sao để lèo lái một con thuyền. Người không còn biết gì hơn nữa chính là ông lão Francisco, kẻ đã truyền hết kiến thức của mình cho đứa cháu.

- Ta đã già rồi... Với ta mọi chuyện đã xong... Thân ta giờ đến cá cũng chê chỉ rặt xương...

Lão im lặng một thoáng như gặng vịn hết sức mình

- Cháu thấy chưa?? Lúc xuôi theo dòng nước chút xíu nữa ta lao chiếc “Quả cảm” nẩy vào mỏm đá...

- Đâu có, bác mình vòng qua nó rồi mà!

- Vì cháu đã vịn tay lái kịp. Mắt ta giờ tối rồi. Nắng biển gặm nhắm mắt con người...

Lão nhìn chăm chăm Guma như tính nói một điều gì đó quan trọng. Mặt trời thiêu đốt trên da nhưng lão như con nít già sương nắng. Lão đưa tay lên:

- Ta già rồi, đã trải qua mọi chuyện. Nhưng ta không muốn bị đám da đen trên cảng cười nhạo. Sao nhỉ, sau ba mươi năm chèo lái lão Francisco đã đâm thuyền vào đá. Đến cá giờ cũng chê thân xác của ta...

Giọng lão đầy đau khổ, Một nỗi đau không lời như linh cảm giây phút cáo chung đã đến. Guma ngồi im, chẳng biết nói sao. Francisco tiếp:

-Cháu đừng kể cho ai... Chẳng một ai muốn thấy ta phải xấu hổ...

Chặng đường về còn lại trôi đi trong im lặng và đó cũng là chuyến đi biển cuối cùng của ông lão Francisco.

Giờ thì anh là người duy nhất chèo lái con thuyền “Quả cảm” trên những vùng nước xanh thẳm này. Lão Francisco giờ chỉ sửa thuyền, uống rượu và kể chuyện. Với lão mọi việc đã xong, chiếc “Quả cảm” chỉ là quá khứ và biển không muốn cướp lão đi nữa. Lão đã được tận mắt thấy Iemanja mỉm cười với mình, số lão chẳng phải chết mới gặp được nữ thần biển cả.

Guma ở lại với những con thuyền nhỏ, với bến cảng, nhưng con đường của cha luôn quyến rũ anh, anh yêu thích những con tàu khổng lồ neo tại cảng, mê mẩn lắng nghe những ngôn ngữ lạ kỳ của các thủy thủ tóc vàng, những câu chuyện của cánh thợ máy da đen cùng những lời họ bảo anh rằng một ngày nào đó nhất định anh cũng sẽ ra đi trên những con tàu ấy, sẽ nhìn thấy những miền đất khác, vầng trăng khác, những ánh sao khác, sẽ hát lên bài ca hải cảng quê mình trên bến lạ, nơi mọi người dù không hiểu lời ca nhưng vẫn im lặng lắng nghe chỉ vì giai điệu của nó, chỉ vì đó là bài ca của người đi biển, nghĩa là dấu bằng ngôn ngữ nào nó cũng nói về biển cả, bất hạnh và tình yêu. Ngày nào đó anh sẽ đi trên một trong những con tàu nọ, nhìn lại những chiếc thuyền bé xíu này, sẽ đổi những vùng nước yên bình nơi vịnh và sông Paraguacu lấy những vùng biển vô tận đầy sóng gió ngàn khơi, theo những con đường triền miên dẫn đến những vùng đất xa xôi cùng cực. Ôi, được ra khơi trên những con tàu đen to lớn, được sống trong những huyền thoại từng nghe, đó mới là niềm ao ước của anh. Đã có vài tay đánh cá bỏ thuyền đi như vậy. Đôi khi họ trở về ít bữa, kể những chuyện kỳ lạ kinh người, tả những vụ đắm tàu trong bão tố, những trận chiến với đám da vàng nơi tận cùng thế giới và nói bằng thứ tiếng pha trộn mọi thổ ngữ trên đời. Nhưng cũng có những người không thấy trở về. Chico Tristeza (“Francisco buồn bã, ai mà không nhớ anh ta”) được thuê lên một chiếc tàu chở hàng của Đức từ khi còn là một cậu bé. Một tay da đen to lớn chẳng bao giờ thấy mỉm cười. Anh ta ngó sóng, nhìn tàu và toàn nói chuyện ra đi. Tưởng như quê anh ấy là một miền đất khác, đâu đó bên kia biển. Một ngày nọ chiếc tàu từng đưa Chico Tristeza đi đã quay trở lại. Ngày bà mẹ già của anh ta bán bánh dứa tận trung tâm thành phố cũng chạy ra, không hiểu sao bà biết. Nhưng mọi người nhanh chóng tản đi bởi Chico Tristeza không trở về theo con tàu ấy. Anh ta đã chuyển sang con tàu khác làm thợ đốt lò. Từ tàu ấy, mấy người Đức nói, anh ta đã sang chiếc thứ ba và không ai còn biết anh ta đang ở nơi nào trên thế giới. Cũng có kẻ nói anh ta đã chết nhưng chẳng một ai tin. Người thủy thủ luôn trở về để chết tại bến cảng của mình, bên những con thuyền, những vùng nước quê hương. Tất nhiên trừ khi phần số buộc anh ta chết chìm ngoài biển. Và cả khi đó anh ta cũng theo nữ thần biển cả về ngắm trăng trên bến cảng quê nhà, nghe bài ca của những người có cùng nơi chôn rau cắt rốn. Chico Tristeza không chết, không thể chết ở một nơi xa xôi nào đó.

Guma không biết nhiều về Chico Tristeza bởi còn bé khi anh ấy ra đi. Nhưng anh thích các hồi ức về anh ta, và ao ước trở thành người như vậy. Những con tàu đen to lớn luôn quyến rũ anh. Sự huyền bí ẩn mình nơi đó, trong tiếng còi tàu, trong các mỏ neo nặng trĩu, cột buồm vươn cao. Ngày nào đó Guma sẽ ra đi tới những vùng đất vô bờ bến ấy. Chỉ còn mỗi ông lão Francisco giữ chân anh lại giải đất này, như một chiếc neo. Anh phải nuôi bác mình, người đã dạy anh tất cả những gì anh biết. Và khi ông già mệt mỏi với cuộc sống trên bờ và bỏ ra đi cùng Mẹ Biển anh cũng sẽ rời nơi này đến những vùng biển vô bờ, đường anh đi sẽ chẳng còn gì ngăn cản, cánh buồm con sẽ được thay bằng con tàu đen to lớn, và người trên bờ sẽ kể bao huyền thoại về anh.

Anh trở thành người chủ duy nhất của chiếc “Quả cảm” và hiểu rằng tuổi thơ của mình đã hết. Tuổi thơ của anh đã kết thúc từ lâu, thậm chí trước cuộc ái ân cùng cô gái lai mà Francisco để lại trên thuyền trong tư thế nằm uể oải chờ anh. Chính vào ngày mẹ anh về, rất lâu trước khi gặp cô gái ấy, nhiều năm trước đó, ngày anh đã một mình đưa thuyền đến tận Itaparica và lần đầu tiên cảm thấy nỗi khao khát của người đàn ông trong cơ thể. Ngày hôm ấy anh đã cất tiếng cười thô lỗ của người đàn ông, chính hôm ấy những ý nghĩ tội lỗi đã nhập vào tim anh và ước muốn ra đi đã nảy mầm và sống mãi trong anh. Anh đã thành đàn ông từ buổi ấy.

Anh không nhớ được gì nhiều về tuổi thơ ngắn ngủi của mình bởi số phận một đứa trẻ vùng biển như anh đã được chọn lựa bởi phần số của người cha, người bác, của bạn bè và tất cả những ai đang sống quanh anh trên bờ biển ấy: số phận anh thuộc về biển và đó là một số phận anh hùng. Có thể anh không biết điều đó, thậm chí không hề nghĩ đến, cũng như những người đàn ông trên thuyền vẫn nói năng thô tục ban ngày và hát những bản tình ca êm đềm vào buổi tối, không biết rằng mình là những ùng từng giây phút liêu mình trên sóng nước, trong mưa giông chớp giạt hay dưới vầng mặt trời rực lửa đang cháy sáng trên Bahia, Thành phố Thánh thần. Anh không bao giờ nghĩ mình có số phận anh hùng và cuộc đời đẹp đẽ. Tuổi thơ anh cũng chẳng vô tư bởi có quá nhiều điều phải lo đến, phải lên thuyền từ khi còn quá nhỏ, phải chong mắt nhìn những mỏm đá ngầm nguy hiểm ẩn dưới mặt nước phẳng, tay trở nên chai sần do cầm lái, kéo chài.

Thời gian đến trường của anh cũng chẳng được là bao. Anh cùng đám trẻ con các chủ thuyền, con những người đánh cá chỉ có thể dành khoảng thời gian tối thiểu để đoán giải từng từ và nguệch ngoạc đôi dòng, dùng hết sức tô điểm cho cái đuôi của con chữ cuối cùng trong nhật ký. Có quá nhiều việc phải làm đang đợi chúng ta ở nhà và ở biển, chúng không thể nán lại trường lâu. Và khi gặp lại, cô giáo của chúng (tên là Dulce, nghĩa là hiền dịu) không còn nhận ra các trò năm trước của mình qua những người đàn ông trẻ con lớn xác, ngực trần, mặt cháy nắng ấy. Chúng đi qua bên cô, rụt rè cúi đầu, vẫn yêu cô như những đứa trẻ bởi cô thật dịu hiền và mệt mỏi biết bao sau tất cả những gì đã thấy trên dải đất này. Cô đã thấy nơi đây nhiều chuyện đáng buồn, một cô bé tốt nghiệp trường sư phạm nhận về dạy ở đây để nuôi người mẹ nghèo trước kia từng giàu có, nuôi người anh say xỉn từng là niềm hy vọng của cả nhà: cô, mẹ và cả cha nữa, một người đàn ông vui

tính râu rậm, giọng trầm đã qua đời trước khi mọi chuyện trong nhà trở nên tồi tệ. Cô về thay một bà giáo già độc thân nanh ác thường khẻ tay lũ trẻ, gắng biến lớp học của mình thành mái ấm tình thương cho đám trẻ trong vùng. Nhưng cô đã thấy bao chuyện buồn đau bên những con tàu, trong những ngôi nhà tồi tàn của dân chài lưới, trên các khoang thuyền, cô đã thấy cận kề những mảnh đời khốn khó, đã mất đi sự tươi tắn lẫn niềm vui và không còn mộng mơ như những ngày đầu về chàng hoàng tử sẽ đến với mình từ xứ sở xa xăm trên một con tàu lớn, ý tứ cho những vần thơ tình cũng úa héo dần đi. Và vì theo đạo - Cô cầu nguyện Chúa trời - vốn độ lượng - hãy kết thúc cảnh khốn khó tốt cùng kia nếu không muốn sớm đến ngày tận thế. Từ cửa sổ ngôi trường cô giáo gầy gò nhìn đám trẻ dơ dáy, rách rưới, không sách, không giày rori lớp học để đến với bao công việc nặng nề, để lang thang qua những quán bar trên cảng, để thù tạc rượu chè mà cô không hiểu. Mọi người đều khen cô nhân ái, chính cô cũng biết thế. Tuy vậy chỉ những ngày đầu đến đây cô cảm thấy mình xứng với lời khen ngợi ấy khi nói lời an ủi với những con người vô vọng ở đây, khêu lên nơi họ niềm hy vọng. Nhưng niềm hy vọng ấy đã tắt từ lâu, ngay trong bản thân cô, lời cô nói giờ trở nên trống rỗng, không gì còn có thể sưởi ấm những trái tim vốn đã tổn thương sâu sắc bởi bao thất vọng phũ phàng... Chính cô cũng đã mòn mỏi qua chờ đợi. Không thể tìm lại những lời an ủi ấm áp ngày xưa. Cô chẳng thể làm gì hơn cho họ, những người gửi con cái mình đến nhờ cô dạy dỗ nửa năm trời. Không, cô không xứng đáng được khen là nhân ái, không còn đâu những lời sáng suốt để nói, chẳng giúp được gì cho những người này. Nếu không xảy ra điều gì đó diệu kỳ, một sự thay đổi lớn lao, hùng vĩ, bất ngờ như bão tố, hẳn cô sẽ chết ở đây bởi bao nỗi u buồn, trăn trở do thấy mình không giúp được gì cho những người con, những con người của biển.

Guma đã học đọc, học cách viết tên mình dưới mái trường cô. Cô gắng dạy cho cậu biết thật nhiều. Nhưng lão Francisco gọi cậu lên thuyền, số cậu là ở đó. Chưa có luật sư, bác sĩ nào xuất xứ từ nơi đây, nhưng thợ máy thì nhiều, thậm chí có người đã tiến xa, trở thành điện tín viên trên một tàu khách lớn.

Guma rời trường, lòng không vui, cũng chẳng buồn. Cậu thích cô giáo, việc học với cậu cũng chẳng mấy khó khăn, cậu thích Rufino, thằng bạn nhỏ da đen biết trổ những hình xăm bằng đầu ngòai viết song chẳng bao giờ thấy thuộc bài. Nhưng cậu cũng thích ra biển trên một chiếc thuyền buồm, đi đón đầu số phận. Hôm xa trường cậu được cô Dulce trao cho một chiếc mề đay nhỏ quàng trên cổ.

Từ cửa sổ cô nhìn theo bóng Guma đang dần xa. Mới mười một tuổi đầu và cậu đang đi những bước đầu tiên vào cuộc sống tự lập, như một luật sư, bác sĩ nào đó vừa tốt nghiệp ra trường và sắp bắt đầu cuộc sống riêng của mình ở tuổi hai lăm. Guma cũng vừa tốt nghiệp và sắp bắt đầu cuộc sống tự lập của mình, nhưng không có tiệc tùng, cũng chẳng có một lời chúc tụng, chỉ có cảm giác nhẹ nhõm hơn vì bớt phải giặt đồ để luôn sạch sẽ chỉnh tề khi đến lớp theo nội qui. Cậu học trò ấy ra trường lòng cũng không hoài bão. Không ước mơ về những cuộc chinh phục lớn lao, những phát minh vĩ đại, những sáng chế phi thường, những áng thơ êm đềm hay bi tráng. Cô biết Guma rất thông minh, trong số bạn học ở trường Sư phạm, thậm chí đám bạn bè Hàn lâm của cô ở Viện văn học cũng

ít người thông minh như vậy. Tuy thế họ luôn hy vọng lập nên những kỳ tích trên đời, mơ ước về một số phận lớn lao đang chờ phía trước. Những hoài bão ấy chẳng bao giờ đến với các học trò nhỏ ra đi từ mái trường cô. Số phận đã an bài với chúng. Mũi xuồng, mái chèo. Quá lắm là phòng máy một con tàu lớn như một giấc mơ xa ít người nghĩ đến. Biển vẫn nằm đó trước mắt cô giáo như lần đầu tiên cô thấy. Biển đã nuốt đi nhiều học trò cô, nuốt đi ở cô cả giấc mơ thời con gái: Biển tuyệt vời nhưng khắc nghiệt. Người ta nói biển là tự do, và tự do là phần số những người sống trên biển cả. Nhưng cô giáo Dulce hiểu rõ sự thực không phải vậy, tất cả đàn ông, đàn bà, bọn trẻ ở đây nào có tự do, họ là những nô lệ của biển, bị cột chặt với biển bằng những xiềng xích nặng nề không ai thấy.

Ngoài kia Gubước đi, cậu bé học được rất nhanh ấy. Nếu được vào trường Bách khoa hẳn cậu có thể thành một kỹ sư giỏi, có thể sáng chế ra những chiếc máy làm nhẹ bớt công việc của người đi biển, giảm bớt rủi ro cho họ trên những vùng biển bao la đầy bất trắc. Nhưng trẻ miền biển không vào trường Đại học. Chúng đi theo những con thuyền. Ban đêm chúng sẽ hát những bài ca về biển, trong đó có những giọng ca tuyệt vời. Có điều các bài hát lại u buồn, như cuộc đời của chúng. Thực không thể hiểu... Cô Dulce không thể hiểu vì sao...

Mỗi khi gặp cô Dulce hay khi gió lay lật chiếc mề đay treo trước ngực, Guma thường nhớ về trường và về tuổi thơ của mình đã nhanh chóng trôi qua.

Vào một ngày đã rất xa, khi biển động, mưa trên thành phố và thuyền bè không thể ra khơi, lão Francisco đang kể cho vợ và Guma nghe chuyện đắm tàu, cửa sổ mở và một người đàn ông bận áo mưa sũng nước bước vào. Hầu như anh chỉ còn nhớ nơi người đó bộ ria rậm nhưng không thể quên giọng nói với lão Francisco:

- Anh, em đã về đây...

Guma cảm thấy sợ nhưng ông ta đã đến bên, vui mừng vồn vập hôn anh, vừa ngẩng nhìn tận mắt. Rồi ông ngồi rỉ rả với Francisco, kể cho lão về vụ ẩu đả, về một tay nào đó đã “đi ngủ với con giun”. Cha anh đã trở về như thế sau khi bôn ba bốn biển năm châu. Ông trở về sau cái chết của ai đó dưới lưỡi dao của mình và không thể rời khỏi vùng biển quê để tiếp tục những cuộc phiêu lưu mới. Nhưng có thể cũng vì quá tôn thờ những chuyến viễn du, cha anh không nấn ná lâu trong vùng nước quê nhà mà đã đi cùng chiếc “Sao mai” về nơi đáy biển sau khi cứu mạng anh mình. Chỉ như vậy ông mới có thể tiếp tục cuộc viễn du dang dở và được đi cùng Mẹ Biển vốn yêu thương những kẻ can trường.

Guma không nhớ rõ lắm về cha, nhưng nhớ rõ cái đêm giông bão ấy, khi ông đột ngột bước vào trong chiếc áo mưa đen, giữ nước mưa trên người, bên hông còn mang con dao đã lấy đi sinh mạng ai đó. “Chắc có chuyện gì xảy ra đây” - lão Francisco khẳng định khi câu chuyện ngẫu nhiên quay về vụ ấy - “Frederico đúng là tay sát gái...”.

Vào đêm cha mất, cả cô Rita, vợ bác Francisco, cũng đã ra đi. Khi bão lặng bà đã chạy ra bờ đá, mang theo Guma trùm trong chiếc khăn choàng che mưa chắn gió. Họ chờ đợi rất lâu trong vô vọng. Rồi họ về nhà, đã sắp tới giờ ăn tối. Bà làm cá nấu cho hai người đàn ông, tuy trong lòng hẳn không tránh khỏi ý nghĩ biết đâu cả hai đã làm mồi cho cá. Bà chờ đợi, đi ra đi vào, cầu nguyện Đức bà Monte Serrat, hứa hẹn với Iemanja. Bà cầu nguyện sẽ dâng hoa cho ngày hội của Iemanja, sẽ cúng hai cây nến lên điện thờ Đức bà Monte Serrat. Nửa đêm Francisco trở về. Bà lao vào vòng tay ông, và để lại sinh mạng mình nơi đó. Sức bà không chịu nổi niềm hạnh phúc lớn lao đến thế. Trái tim bà vỡ tan và Guma còn lại một mình, cùng lão Francisco.

Anh đã tham gia các lễ hội mừng Dona Janaina, đã đến chỗ Anselmo, vị thầy tế của quận Dam nhiều quyền năng trước nữ thần biển cả, đã gặp Chico Tristeza, người luôn nuôi mộng đi xa theo các con tàu. Anh còn nhỏ khi chàng da đen ấy bỏ nhà ra đi nhưng đã gặp anh ta rất nhiều lần trên cảng đang dõi mắt nhìn về phía chân trời xanh biếc, nơi tận cùng của vạn vật. Thế giới của Chico hẳn rất xa xôi, là miền đất của những con đường vô tận mà anh hằng mong được đến. Anh ấy đã dõi tìm về phương ấy mãi đến giờ và hẳn sẽ trở về một ngày nào đó bởi vốn là đứa con của vùng biển nơi này và sẽ về chết trên bến cảng quê hương. Anh ấy sẽ còn gặp lại Dona Dulce, người đã dạy anh biết đọc và thường nhắc về anh. Khi trở về hẳn anh ấy sẽ kể nhiều chuyện, cánh đàn ông trên cảng - cả những người già nhất - sẽ vòng trong vòng ngoài nghe chuyện của anh. Chắc hẳn anh ấy sẽ trở về. Mọi con tàu đều mang tên mình trên thân tàu, trên bánh lái. Hệt như vậy, người thủy thủ cũng mang theo tên vùng đất cảng quê hương trong trái tim mình. Vài người còn xăm cái tên ấy trên ngực, sát cạnh tên những người tình họ đã yêu thương. Giống như con tàu có thể chìm ở xa nơi bến đậu, người thủy thủ cũng có thể chết xa vùng biển quê nhà. Nhưng rồi họ cũng sẽ quay về cùng với Iemanja vốn biết rõ ai từ đâu đến, để gặp lại người thân và nhìn lại vầng trăng quê hương khi ra đi vào thế giới vô cùng. Chico Tristeza sẽ trở lại. Hẳn Guma sẽ học được nhiều điều từ anh ấy, và anh cũng sẽ ra đi bởi những con đường thênh thang của biển luôn quyến rũ hồn anh.

Từ mọi ký ức tuổi thơ anh nhớ nhất việc Chico Tristeza đã đột ngột rời bỏ quê nhà ra đi theo một con tàu lớn. Ngày nào đó anh cũng sẽ đi theo con đường ấy.

Rất nhiều đêm tuổi thơ Guma ngủ trên con thuyền “Quả cảm” neo tại cảng. Một bên là thành phố lấp lánh trong vạn ánh đèn đường. Thành phố trải ngược lên sườn dốc với những nhà thờ vọng tiếng chuông ngân, tiếng cười nói và âm thanh xe cộ. Ánh sáng từ các thang máy lên xuống như trong một cây đèn phù thủy khổng lồ. Còn bên kia là biển, trắng, là những vì sao, và tất cả cũng đều lấp lánh. Nhưng tiếng nhạc ở đây nghe buồn bã, thấm sâu hơn vào mọi tâm hồn. Tàu, thuyền lặng lẽ cập b lượn lờ trong nước lặng. Tuy nhiên thành phố ồn ào huyền ảo ấy còn yên bình hơn thế giới tĩnh lặng của biển cả bên này. Thành phố có nhiều phụ nữ xinh đẹp, nhiều chuyện ngông cuồng, những rạp phim, rạp hát, quán bar và rất nhiều người. Biển chẳng có gì giống thế. Tiếng nhạc của biển u buồn hát về cái chết và tình yêu đã mất. Nơi thành phố mọi thứ đều sáng rõ dưới ánh đèn đường, chẳng có gì huyền bí. Người biển khơi mọi thứ lại ảo huyền như những ánh sao đêm. Đường thành phố rất nhiều và vững chắc. Ngoài khơi chỉ có một con đường đầy bất trắc nhấp nhô biến động khôn lường. Đường thành phố đã bị chế ngự từ lâu. Đường trên biển phải chinh phục từng ngày, là cuộc phiêu lưu với mỗi ai, với mỗi

lần đặt chân lên đó. Nơi đất liền không có Iemanjá cùng lễ hội Janaina, không có bài ca buồn da diết ấy. Tiếng nhạc và cuộc sống của đất liền chưa bao giờ quyến rũ nổi trái tim Guma. Trên cảng chưa từng nghe chuyện một người con chốn vịnh chài bị quyến rũ bởi cuộc sống bình yên nơi phố thị. Nếu kể chuyện do cho cánh thợ buồm già hẳn họ sẽ bật cười, không tin nổi. Người ta có thể bị quyến rũ đến xem những miền đất lạ, đúng. Nhưng từ bỏ con thuyền để sống suốt cuộc đời trên đất cạn, điều đó chỉ có thể nghe bên bàn rượu, giữa những tiếng cười khinh.

Guma chưa từng bị đất liền quyến rũ. Nơi ấy làm gì có những cuộc phiêu lưu. Đường trên biển mênh mông biến động, lôi cuốn hồn anh, đúng thế. Nó có thể đưa anh đến nơi tìm được cho mình hạnh phúc, tình yêu. Và có thể, cả cái chết, ai mà biết được? Biển mới là bến đỗ cuối của đời anh.

Cũng vào một đêm như vậy mẹ anh đã trở về. Chưa ai từng nói với anh về mẹ và bà đã đến từ đất liền, là người của đất liền, bà không có gì giống với những người đàn bà của biển, chẳng có gì giống anh, và anh nghĩ đó là cô điểm anh đang chờ đợi. Bà chỉ đến để khiến anh thấy khổ hơn. Và bà đã không bao giờ trở lại. Nhiều phụ nữ khác từ đất liền đã đến thuyền anh, những ả điểm đầu tiên đến vì tiền, rồi những cô gái đen, gái lai từ các ngôi nhà cạnh cảng đến vì thấy anh cường tráng và coi việc ân ái cùng anh là một lạc thú ngọt ngào. Những người đầu tiên khiến nhớ đến mẹ. Họ dùng thứ nước hoa như bà, nói năng cũng vậy, có điều không biết cười như cách những phụ nữ biển mỉm cười với con, và như vậy nửa phần mẹ, nửa phần điểm, điều này càng khiến anh khổ sở muôn phần.

Bà đã không trở lại. Có thể bà đã lang bạt qua những vùng cảng xa với những đàn ông khác. Ai biết được, có thể hàng đêm, đơn độc một mình khi người đàn ông cuối đã rời đi, bà khắc khoải nhớ đứa con sống trên thuyền chẳng biết làm sao nhả lời gởi mẹ. Ai biết được, có thể bà đã mòn mỏi, u sầu bởi lòng thương nhớ để mất. Nhưng khi khúc nhạc tình yêu vang lên từ phía biển, vọng qua pháo đài lan tỏa lên các con thuyền, Guma quên đi mọi chuyện và thả hồn theo giai điệu dịu dàng của những bản tình ca da diết tuyệt vời.

Tuổi thơ của anh qua nhanh. Guma hầu như chẳng biết đến các món đồ chơi trẻ con nhưng lại sớm cảm nhận được sức mạnh của bản thân và tìm nơi thể hiện. Vết sẹo lớn trên tay là dấu tích của một trận đấu đả năm anh mười bốn tuổi. Đối phương là Jacques, Rodolfo, Mát lát và Maneca tay vẹ. Bên này chỉ có anh và Rufino, trận đấu nổ ra vì một trò nghịch tai quái khi Maneca tay vẹ tặc váy em gái Rufino, một cô bé da đen vừa qua mười tuổi. Anh đang chuyện trò vớ vẩn với thằng bạn da đen của mình thì Maricota khóc lóc chạy đến:

- Nó lật nhìn váy em...

Rufino đi tìm Maneca tay vẹ. Guma không bỏ bạn trong những tình huống ấy, luật cảng là như vậy. Họ đi với nhau và thấy bốn đứa kia vẫn còn đang ngả ngớn nói cười. Rufino ra tay trước, cậu không ưa lý sự lôi thôi. Trận chiến nổ ra quyết liệt trên bãi cát nóng thiêu dưới nắng, hai kẻ thù lăn lộn trên đất, giáng cho nhau những đòn chí tử. Maneca tay vẹ - hẳn cũng đầy đủ

hai tay những một tay yếu vì tật - bị Rufino cho một đấm nằm thẳng cẳng. Tuy vậy trận đấu vẫn không cân sức - ba chọi hai, - và giữa hồi quyết chiến Rodolfo (phải nói rất tiểu nhân) đã rút dao đâm tới. Rufino đến giờ vẫn còn vết sẹo dưới cằm, lúc đó Guma chỉ kịp nhảy đến đánh bật sang bên lưỡi dao đang đâm thẳng vào mặt bạn mình. Bọn kia phải bỏ chạy dầu đã chơi dao, dầu ba chọi hai. Rufino quệt máu trên mặt và hứa:

- Thằng Rodolfo phải trả giá vụ này. Bữa nào đó nó sẽ biết tay tớ...

Guma chẳng nói gì. Cậu ưa cái luật của đất cảng không cho phép chơi dao trừ khi kẻ địch đông hơn. Bất kỳ ai vi phạm luật ấy chỉ là đồ rác rưởi trong suy nghĩ của cậu.

Một tuần sau người ta tìm thấy Rodolfo nằm ngoài bãi cát, mặt mày bầm dập, không dao, không quần. Rufino đã thực hiện lời mình hứa.

Anh thích Rufino từ khi còn đi học. Mồ côi cha, lớn lên nhờ mẹ, Rufino không đi học được lâu. Cậu cũng chẳng học được gì nhiều ngoài chuyện xăm hình mỗ neo, hình những trái tim bằng ngòi viết và mực xanh. Bị Dona Dulce r la cậu chỉ toét miệng cười phơ hàm răng trắng cùng ánh mắt hiền lành vô tội khiến cô Dulce cũng phải cười theo. Cậu thôi học để đỡ đần cho mẹ và em gái, mang sức khỏe của đôi tay đi làm thuê cho mọi chủ thuyền. Cậu là một tay chèo cực khỏe bởi khắp vùng cảng này chẳng ai có được lòng tin như cậu vào Iemanja. Chắc chắn một ngày nào đó cậu sẽ có được chiếc thuyền của chính mình, điều cậu luôn nguyện cầu vào dịp lễ Thánh Mẫu, và cậu đã dâng bao nước hoa lên Đức mẹ Aioca (người da đen gọi Iemanja như vậy) để giữ cho mái tóc của Người. Hẳn Người sẽ cho cậu một chiếc thuyền vì trong các lễ hội mừng Người, cậu luôn là tay cuồng nhiệt nhất. Ngày nào đó cậu sẽ trở thành *oga*, thầy phụ lễ trong những nghi thức *camdomblé* của Người. Chàng da đen Rufino cười rất nhiều, uống cũng lắm nhưng giọng hát trầm lắng của cậu lại khiến người ta phải khóc.

Rodolfo trông chẳng giống gì với người dân xứ. Một ngày nọ cha gã đến đây mở tiệm tạp hóa, song chẳng thành công. Nhưng ông ta không bỏ đi mà dựng một sạp trong chợ để bán các món hàng cho chợ phiên ở Agua dos Meninos. Rodolfo ra đời và lớn lên thành một gã da trắng đẹp mã với mái tóc suôn tém dầu bóng mượt. Lớn lên gã đã sớm từ bỏ con thuyền do cha tậu cho, quay lưng lại với biển và sống không biết tận những đâu, thoát ẩn thoát hiện. Đôi khi gã trở về với những món tiền to, đãi rượu khắp và gây gỗ ẩu đả ở quán “Sao hải đăng”. Lần khác gã lại hiện ra rách rưới tiêu tụy như ăn mày, xin xỏ từng xu và uống nhờ kẻ khác. Dân cảng nhìn gã ngờ vực và nói đó là một tay “trí trá”.

Jacques cũng lớn lên trên những con thuyền như Guma. Hẳn lấy vợ và chết cũng lướt với cha trong một đêm mưa bão, để lại vợ và đứa con còn nằm trong bụng mẹ. Maneca tay vẹo vẫn sống trên các con thuyền, với cánh tay vẹo gã cũng thạo lèo lái không kém gì ai. Ngay Manual, một lão làng trên cảng nhưng luôn trai trẻ trong đời cũng tỏ ra nể phục gã.

Đó là đám bạn bè thời trẻ con của anh. Trên cảng có vô vàn những đứa trẻ, giờ là những thợ thuyền kiểu ấy. Họ không chờ mong gì nhiều từ cuộc sống: đưa thuyền vượt sóng, có một chiếc thuyền riêng, thù tạc rượu chè ở “Sao hải đăng”, sinh một thằng con nối nghiệp và sẽ theo

Iemanja một ngày nào đó. Dấu sao vào những đêm đẹp trời từ cảng vẫn ngân lên bài ca du dương buồn bã ấy:

Thật ngọt ngào được chết giữa biển khơi...

Cô Dulce giờ đã già phải mang kính nghe lời ca và biết rằng họ chết mà không hề sợ hãi. Tuy vậy cô vẫn cảm thấy chia xốt trong lòng. Cô lo sợ và tội nghiệp cho họã Francisco, kẻ không còn đi biển, chỉ ở trên bờ chờ cái chết bình yên không bão dòn sóng đập, cũng biết họ sẽ chết mà lòng không sợ hãi. Nhưng trái với Dona Dulce, lão Francisco ao ước được như họ. Bởi họ nói chuyện viễn du dưới biển cùng Iemanja của những kẻ đắm thuyền về miền vô tận còn nhanh hơn những con tàu mạnh nhất, xứng đáng hơn nhiều so với cuộc đời vô vị trên bờ.

LỜI RU CỦA ROSA PALMEIRAO

Rosa Palmeirao... cái tên ấy nghe thật ngọt ngào với những người dân đất cảng. Có biết bao huyền thoại được kể về người phụ nữ lai đen ấy. Lão Francisco thuộc vô số chuyện trong đó, văn xuôi lẫn văn vần, bởi về Rosa Palmeirao có cả bộ sưu tập ABC những bài ca, trong đó mỗi bài thơ bắt đầu từ một chữ cái. Ngay những người mù trên mọi nẻo đường dẫn sâu về các miền xa trong đất liền cũng hát về cá tính mãnh liệt cùng những hành động phi thường của nàng. Đàn ông đất cảng đều biết và yêu thích nàng, luôn vồn vã bắt tay thật chặt và sẵn sàng châm thuốc cho nàng. Trước mặt nàng không một ai dám huyền hoang về lòng can đảm.

Đêm đến, khi ít thuyền ra khơi, lão Francisco thường kể đủ chuyện. Ai cũng biết lão ưa đặt chuyện, đôi khi bịa ra cả những giai thoại thật dài. Nhưng dẫu khéo bịa đến mấy lão cũng chẳng bao giờ kể được hết sự thật về Rosa Palmeirao. Không người kể chuyện nào trên đời (mà giỏi nhất chính là dân vùng duyên hải Bahia này) có thể kể hết mọi kỳ tích của Rosa Palmeirao. Những kỳ tích ấy nhiều đến nỗi đã đi vào bài ca mà lão Francisco thường hát cho đám người tụ tập xung quanh:

Mảnh dao lam sau tà váy

Lưỡi dao găm trong ngực áo, sát làn da

Palmeirao, Rosa

Tấm thân tuyệt vời

khuyen tai

Đâu sợ gì cá dữ của khơi xa

Ôi, hẳn đã chẳng có chuyện gì xảy ra nếu thân thể nàng không tuyệt vời, hấp dẫn đến thế... Tiếng tăm đã bay xa khắp mọi nơi, dân miền biển ai mà chẳng biết. Họ đều sợ lưỡi lam dưới váy nàng, con dao trên ngực nàng, nắm đấm của nàng, nhưng sợ nhất vẫn là tấm thân hoàn hảo ấy. Vẻ ngoài của nàng luôn đánh lừa. Nàng đi qua, hông dong đưa, cặp chân dài uyển chuyển như mời gọi. Chàng thủy thủ bám theo, cắt thật mềm dưới chân và trắng rạng ngời trên biển. Lời ca từ cảng nói rằng ấy là đêm của tình yêu. Nàng bước đi, vẫn duyên dáng dong đưa, như chẳng phải nàng mà là một nữ ngư dân vùng biển. Chàng thủy thủ không nhận ra nàng và mãi miết theo sau. Cát mềm lụi dưới chân chờ đợi thành tấm nệm lông êm ái. Tội nghiệp cho chàng thủy thủ nếu nàng không thích gã hoặc không muốn làm tình vào đêm ấy. Rosa Palmeirao với mảnh lam dưới váy và lưỡi dao găm trên ngực. Nàng từng đập sáu tay cóm, nắm khăm không dưới hai chục lần và hạ gục khối gã đàn ông ngổ ngáo. Lão Francisco hát:

Nàng đánh ngã sáu tay cóm lớn

Chuyện xảy ra hôm lễ hội Thánh John

“Về khám ư? Chuyện ấy còn quá sớm!”

Cả đội quân hùng hổ vây quanh

Lưỡi dao sáng vung lên từ ngực áo

“Muốn mất mạng đêm nay, hãy cứ xông vào!”.

Nàng có thể giết người, có thể đuổi cả đội quân tháo chạy. Nàng thật xinh đẹp và dũng cảm. Lão Francisco hát về những chiến tích của Rosa Palmeirao, và mọi người vỗ tay hòa theo nhịp bài ca:

Lệnh ban xuống hãy điệu ngay về khám

Palmeirao, dầu sống đứng hoặc chết nằm

Lưỡi lam mỏng trên tay nàng lại vung lên lấp lánh

Cả đám người phút chốc biệt tăm.

Mọi người nghe và vỗ tay theo. Guma vỗ tay nhiệt tình hơn tất cả. Anh không nhớ mặt Rosa Palmeirao. Đã nhiều năm nàng không xuất hiện ở đây. Mọi người nói nàng đã đi khắp các bến cảng, sau trở về Nam, sống một dạo với viên đại tá nào đó rồi bỗng cho hẳn một trận thừa sống thiếu chết và biến mất giữa vùng đất vô tận ấy. Có lần nàng ghé cảng Bahia chỉ vài giờ, không ai thấy, chuyển từ một tàu sang tàu khác, và lại ra đi. Người ta nói nàng chẳng hề già đi, trông vẫn thế. Hành hoa cỏ (rosa palmeirao) nàng mang theo trên ngực áo vẫn còn đỏ như ngày nào. Nhưng nàng đã ra đi, tất cả những gì để lại cho những đêm ấy chỉ là huyền thoại, những bài ca ABC mà cánh đàn ông kể nhau nghe đâu đó trong đêm tối gần khu Chợ lớn... Nàng có thân hình tuyệt đẹp và chưa mất đi một thứ gì. Khi yêu đàn ông nàng cũng là phụ nữ như bao người khác. Và hành hoa trên ngực áo như càng đẹp hơn, hương tóc nàng như lan tỏa ngọt ngào hơn. Khi nàng gần bó với một người đàn ông, mọi kẻ khác đều là vô nghĩa: Rosa Palmeirao không sẻ chia tình cảm. Lão Francisco hát:

Buổi ban ngày nàng cực kỳ dũng cảm

Hơn bất kỳ ai từng gặp nơi này

Trong đêm tối của tình yêu nàng là kẻ khác

Âu yếm, dịu dàng, cuồng nhiệt, đắm say...

Hình ảnh Rosa Palmeirao hiện lên trong tâm trí cánh thợ thuyền đang ngồi quanh đó. Vài người trong số họ, như Brígido Ronda chẳng hạn, từng đã yêu nàng. Hầu như ai cũng từng

chứng kiến các trận chiến của Rosa Palmeirao và vì vậy đều thích nghe những bài ca ABC cùng bao huyền thoại về các kỳ tích ấy. Rosa Palmeirao giờ đang phiêu bạt ở đâu? Nàng sinh ra trên đất biển nơi này và bỏ đi muôn nơi vì chẳng muốn mãi chôn chân một chỗ. Không ai biết nàng đang phiêu bạt tận đâu. Noi nàng đến sẽ là nơi nổi sóng, bởi nàng mang lưới lam dưới váy và dao găm trên ngực và bởi nàng mới đẹp làm sao...

Đêm ấy nàng lên bờ sau khi rời khoang hạng ba một tàu khách đến từ Rio. Người chuyển đồ đưa miễn phí hành lý nàng lên một phòng ở “Sao hải đăng”. Năm phút sau khắp cảng đều biết Rosa Palmeirao đã trở về, trông vẫn như xưa, chẳng chút nào già đi. Thân hình nàng vẫn tuyệt vời như vậy, những bài ca về nàng hẳn sẽ lan xa. Đêm ấy không một thuyền nào ra biển. Các thuyền vải vóc, cam, dưa, hồng xiêm phải đợi dỡ hàng vào sáng hôm sau. Rosa Palmeirao đã trở về sau nhiều năm vắng bóng. Cánh thủy thủ tàu chạy tuyến Baiana cũng đổ về “Sao hải đăng”. Cả các chủ thuyền. Lão Francisco cũng đưa Guma đến.

Tiếng ly tách râm ran bên quầy rượu. Một ngọn đèn đỏ rọi lên bức màn lớn vẽ ngọn hải đăng trên nền sáng đục mờ. Khi họ vào Rosa Palmeirao đang ngồi trước quầy rượu tươi cười, tay trái duỗi trên lưng ghế, tay phải nâng ly rượu. Vừa thấy lão Francisco nàng đã vụt đứng lên choàng tay quanh cổ lão:

- Xem ông bạn già của tôi này... Ôi Francisco...Người ta nói thế mà đúng, ly rượu tôi chẳng bao giờ vỡ...

- Vì thế cả hai ta mới còn sống đến bây giờ....

Nàng bật cười, vừa lay người lão Francisco:

- Ông vẫn không nằm lại dưới biển sao, đồ quỷ quái? Ai mà nghĩ được rằng...

Nàng chợt nhận thấy Guma:

- Chàng thủy thủ tập sự này là ai vậy? Trông có nét của ông...

- Gumercindo, cháu tôi đấy. Mọi người gọi nói là Guma. Cô đã gặp nó khi nó còn là...

Nàng suy nghĩ, rồi mỉm cười:

- Con của Frederico, đúng không? Nhưng mũi cao hơn, xương lớn hơn... Cha anh đúng là một trang nam nhi đấy

- Frederico là em trai tôi. - Francisco bật cười.

- Hai anh em mà trông chẳng giống nhau chút nào. Khuôn mặt ông ấy đâu có như con cá chết vậy.

Họ cười vang, vì thực tình Rosa Palmeirao rất vui nhộn, nàng vung tay, chuyện trò như đàn ông và uống rượu không mấy ai bì nổi. Lão Francisco vỗ tay mấy tiếng và nói:

- Nay các bạn, ta hãy uống mừng cái túi da già cỗi này trở về... Tôi sẽ bao hết lượt...

- Tôi sẽ bao thêm lượt nữa... - Chủ thuyền Manuel, dạo ấy còn chưa sống với Maria Clara, la lớn.

Họ cùng ngồi xuống và nâng ly. Ông Babau, chủ quán “Sao hải đăng”, đi từ bàn này sang bàn khác với bình rượu trên tay, vừa nhắm tính những ly đã uống. Rosa Palmeirao đến ngồi cạnh Guma bên một bàn nhỏ ở góc. Anh ngắm nhìn nàng. Thân hình nàng quả là đẹp tuyệt. Bộ móng tròn trịa nở nang của nàng dong đưa như đuôi xoong. Nàng uống ly rượu mía và nhăn mặt:

- Tuy biết cha anh nhưng tôi chưa già đến nỗi...

Guma cười to, nhìn thẳng vào mắt nàng. Sao những bài ca ABC ấy chẳng nói gì về cặp mắt màu lam trông như viên cuội dưới đáy biển này nhỉ? Còn hơn cả mảng lam, lưỡi dao găm lẫn thân hình tuyệt hảo với phần sau căng tròn sống động dong đưa duyên dáng như đuôi thuyền kia, đôi mắt ấy có thể khiến người ta sợ hãi với màu xanh thẳm sâu như vực biển. Ai dám nói chúng không thay đổi như sắc màu của biển, lam, lục và cả màu chì vào những đêm yên tĩnh nặng nề chờ bão tố?

- Chính tôi cũng biết Frederico từ rất lâu rồi, mà tôi cũng mới hai mươi tuổi..

- Tất nhiên tôi chẳng còn thơ trẻ đến thế... Tôi cũng từng uống khối rượu với cha anh. Nhìn anh... cứ như ông ấy ngồi đây vậy...

Giờ đến vòng rượu đãi của Manuel. Anh ta cao giọng gọi Rosa Palmeirao:

- Nay, đồ quỷ c tôi trả tiền tua này đấy, cô biết không?

Nàng quay đầu lại:

- Tôi không đáng được đãi sao?

- Cô sắp trở thành cái túi da rồi, Rosa. - Lão Francisco cười vang.

- Câm miệng đi, đồ xoong đấm. Ông không rành ba vụ này đâu...

- Đúng thế, Rosa. Cô vẫn còn có thể khiến khối tay điên đảo đấy. - Severiano lên tiếng bênh nàng.

Rosa Palmeirao nói với Guma:

- Tôi thành cái túi da già cóc để như bác anh nói ư? Anh nghĩ sao? - Nàng cười lớn, như nhìn sâu vào mắt anh.

- Ôi, không. Ai mà cưỡng nổi được cô...

Ánh mắt Rosa Palmeirao mỉm cười. Vậy sao lại ngồi nán ở đây, bên quầy rượu này khi ngoài kia cát trên bãi biển thật êm đềm, gió từ biển thật trong lành, ấm áp? Ánh mắt Rosa Palmeirao đang biếc xanh màu biển...

Nhưng ngay lúc này nàng không thuộc về một ai duy nhất. Nàng thuộc về tất cả những người đàn ông đất cảng này đang muốn biết nàng đã làm những gì trong ngần ấy năm trời xa xứ. Nàng đã đi đâu, gây chuyện với ai và ngồi tù tận những nơi nào. Các câu hỏi vang lên từ mọi phía.

- Tôi chỉ muốn nói với các bạn một điều thôi... Tôi đã qua biết bao nơi trên thế gian này, nhờ ơn Chúa. Quá nhiều nơi, chẳng sao nhớ hết. Từng thấy những đô thị lớn có thể chứa cả chục thành phố như Bahia này...

- Cô đã đến Rio de Janeiro chưa?

- Ba lần rồi... Mà tôi cũng vừa từ đó về đây.

- đấy chắc là đẹp lắm?

- Đẹp... Đèn rực rỡ, người đông đúc.. Nhìn muốn mỏi mắt...

- Có nhiều tàu lớn không?

- Toàn những tàu cực lớn, cảng đây không chứa nổi. Có mấy cái từ đầu đến đuôi dài bằng từ cảng này ra tới đập chắn sóng kia...

- Chẳng lẽ to đến thế?

- Anh đã thấy chưa nào? Còn tôi, tôi đã nhìn tận mắt. Cứ thử hỏi một anh thủy thủ thực thụ nào đó xem. Hay anh nghĩ lái xuồng cũng là thủy thủ?

Manuel chen ngang:

- Tôi có nghe... Người ta nói thế, nhưng tôi chưa tin khi chưa tận mắt nhìn.

- Cô có phải lòng ai đó không, Rosa? - Lão Francisco hỏi.

- Đám ở đó không đáng mặt đàn ông. Thậm chí không đáng dây vào. Có dạo tôi sống trong *favelas* trên khu đồi ở đó và được kính trọng hết mức. Đừng hỏi tại sao. Có lần một gã vớ vẩn định làm gì đó dưới chân tôi, trong phòng nhảy. Tôi thả neo ngay trên cổ gã, khiến gã chạy

vòng quanh. Thằng cha tội nghiệp sau đó lặn mất tăm. Thật tức cười...

Đám đàn ông cảm thấy khoái chí. Ở xa đây, tận Rio, ở mọi nơi khác nàng luôn thể hiện mình là kẻ thế nào. Rosa Palmeirao nhìn Guma và nói:

- Họ nói phụ nữ Bahia đã vậy, đàn ông xứ ấy không biết còn tới đâu?

- Hẳn cô rất nổi tiếng ở đó, phải không, Rosa?

- Tôi có một tay hàng xóm, chẳng biết sao có lần tự nhiên nảy ra ý định gạ gẫm tôi. Tôi đâu có ngán. Đạo ấy tôi đang chết mệt với một anh chàng lai đen sáng tác được bài hát và mấy bản *samba* nghe cũng được. Một tối gã hàng xóm nọ đến phòng tôi chơi, nói chuyện. Miệng nói mà mắt cứ dán lên giường. Rồi hắn nhảy lên giường và nằm đó. Tôi bảo: “Này ông bạn, nhấc dít lên và biến khỏi đây ngay”. Còn hắn cứ thả neo nằm lì ở đó, như ở cảng nhà, mắt thô lỗ nhìn tôi. Tôi cảnh cáo hắn là bạn trai tôi sắp về bất cứ lúc nào... Hắn nói hắn không sợ bất cứ thằng nào. Tôi hỏi hắn còn đàn bà hắn có sợ không? Hắn nói chẳng sợ gì ngoài sắc đẹp quyến rũ của các nữ phù thủy. Vừa nói vừa nhìn chăm chăm vào tôi. Tôi bảo tốt nhất hắn nên xéo đi, nhưng hắn không chịu, nhất định không. Thậm chí hắn còn tính cởi quần ra khiến tôi tức điên lên, các vị biết đấy?

Đám đàn ông bật cười, đoán được kết cục sẽ tới.

- Rồi cô làm gì?

- Tôi tóm cổ hắn quăng ra cửa. Hắn lê lết trên sàn, mặt mày như ngỗng đực.

- Khá lắm, cô bé...

- Các vị chắc chưa nghe đoạn cuối. Tôi đã tưởng mọi chuyện thế là xong, nhưng chưa. Rồi chàng lai đen của tôi về, tôi rất mừng. Tôi đã làm cho thằng cha kia phát rồ lên và khoảng nửa đêm hắn kéo theo nhà cả năm, bảy mạng. Anh chàng của tôi là người tốt và ai cũng nghĩ chắc chắn sẽ có chuyện lôi thôi ầm ĩ... Tôi nghiệp cho đám kia cứ tưởng chỉ còn mỗi việc đập cho Juca một trận rồi vỗ lấy tôi quăng đến nhà giam. Khi mọi chuyện xong thì một gã trong đám nọ đã mang bộ mặt bị xẻ còn lưỡi lam chiến đấu vẫn đang nằm trong tay tôi. Mọi thứ rối tung, máu me hỗn loạn cứ như vừa xong một chuyến săn cá biển bằng lao. Khi không ai ngờ nhất thì quái thật, cảnh sát đã ở ngay trước cửa. Tất cả bị triệu về đồn.

- Rồi cô phải bóc lịch ở Rio?

- Tôi chẳng phải nằm khám ngày nào hết. Tôi đến đó, kể lại mọi chuyện cho viên thanh tra, nói Rosa Palmeirao không cho phép ai cư xử với mình như vậy. Thanh tra là một luật sư người Bahia. Ông ấy mỉm cười nói đã nghe nhiều về tôi và thả tôi ra. Tôi xin tha luôn Juca và ông ấy chấp nhận. Đám kia bị giữ lại, một gã rời cuộc ẩu đả vào bệnh viện, sau đó cũng phải đến trình đồn với bộ mặt đầy vết xăm dị dạng.

- Cô có vẻ may mắn với các sếp!

- Nhưng khi tôi ra tìm Juca, anh ta đã biến mất. Tôi chẳng bao giờ gặp lại anh ấy nữa. Chắc anh ấy sợ tôi rồi...

Đám thủy thủ bật cười, mọi người cùng cạ ly. Manuel chi tiền bao tất. Ai dám nói Rosa Palmeirao giờ trông như cái túi da? Guma không thể rời mắt khỏi nàng. Nàng có những bài ABC ca ngợi, và nàng biết phải chiến đấu ra sao. Nhưng thân thể nàng thật tuyệt vời và ánh mắt nàng xanh thẳm. Rosa Palmeirao bảo anh:

- Tôi chẳng bao giờ đánh nhau với người đàn ông mình thích... Cứ hỏi mọi người xem..

Ánh mắt Guma hoàn toàn không có nét gì sợ hãi.

Họ rời quán khá muộn. Lão Francisco về từ lâu, cả Manuel cũng không chờ đợi nổi. Chủ quán hỏi Rosa Palmeirao:

- Hôm nay cô không tính đi ngủ sao?

- Tôi định dạo quanh một lát, quá lâu chưa trở về đây...

Đã lâu lắm nàng mới lại làm tình với một người đàn ông trên mặt cát. Nhiều người nghĩ nàng chỉ biết đánh nhau, rằng cuộc sống với nàng chỉ là những cuộc ẩu đả, là ánh sáng của lưỡi lam hay của ngọn dao găm. Nếu những kẻ dũng cảm chết đi sẽ biến thành sao lấp lánh trên cao như dân gian thường nói, nàng rồi cũng sẽ lên chỗ ấy một ngày kia. Nhưng ai cũng nhầm khi nghĩ cuộc đời với Rosa Palmeirao chỉ là những trận đánh nhau. Không, điều nàng ưa thích nhất, hơn cả đánh nhau hay uống rượu, chuyện trò là làm một người phụ nữ ngoan ngoãn, rất đàn bà, như lúc này đây, trong vòng tay êm ái của Guma, xoa người trên cát, uể oải mơn man mái tóc dày của người đàn ông yêu thích... Mắt nàng sâu như biển, và cũng như biển, chúng biến đổi không ngừng. Chúng xanh thẳm màu lá non trong những đêm ái ân trên bờ cát ấm. Chúng biếc màu xanh dương những hôm biển lặng và ánh màu chì khi trời đất lặng yên chờ bão tố. Mắt nàng lấp lánh. Đôi bàn tay thạo chơi dao của nàng lúc này mềm mại, dịu dàng nâng mái đầu Guma đang thoải mái ngả lên. Đôi môi nàng thường thốt những lời răn rỏi đang nở ra trong một nụ cười. Chưa một ai yêu nàng theo cách nàng mong muốn. Ai cũng sợ nàng, sợ mảnh lam, lưỡi dao và cả tấm thân quá ư hoàn hảo ấy. Họ nghĩ đến ngày nàng nổi giận, mảnh lam, lưỡi dao găm xuất hiện và thân xác nàng cũng vụn biến đi. Chưa ai từng yêu nàng mà không vẫn vương niềm lo sợ. Nàng chưa thấy mắt ai trong sáng, rạng ngời như ánh mắt Guma. Anh ngưỡng mộ nàng và không hề sợ hãi... Ngay những ai đủ cam đảm ngắm tấm thân tuyệt hảo của nàng, bất chấp những lưỡi dao, cũng chưa từng nhìn thẳng vào mắt nàng để nhận thấy nét dịu dàng ánh lên từ đôi mắt màu biển đầy khao khát yêu đương, đôi mắt phụ nữ dịu êm như màn nhung ấy. Guma nhìn vào đôi mắt đó, và anh hiểu. Bởi bàn tay Rosa Palmeirao đang ve vuốt tóc anh, môi nàng mỉm cười và thân thể nàng rung động...

Ba hôm sau chiếc “Quả cảm” nhẹ trôi theo dòng nước trên sông Paraguacu. Mùi hoa quả

thoảng lên từ khoang chứa. Gió đưa thuyền đi khỏi cần tay lái vì dòng nước trên sông đang rất đổi bình yên. Sao lấp lánh trên trời, trên biển, lemanja đang ngấm trắng và xõa mái tóc dài trên mặt nước bình yên.

Rosa Palmeirao (mảnh lam dưới váy, lưỡi dao trên ngực) đang thì thầm vào tai Guma:

- Chắc anh sắp cười nhạo và nói em thật ngốc...Anh biết em ao ước được gì không?

- Em ước gì vậy?

Nàng nhìn ra mặt sóng phẳng lặng, găng mỉm cười, bẽn lễn:

- Em mong có một đứa con, một thằng bé để nâng niu chăm sóc, vỗ về... Anh đừng cười, em chẳng đùa đâu...

Và nàng không xấu hổ để mặc cho những giọt nước mắt rơi, thấm ướt lưỡi dao găm trên ngực, và cả lưỡi lam sau tà váy.

LUẬT BIỂN

Các thuyền đánh cá đã quay về bến. Một số còn chưa quăng lưới, thậm chí chưa kiểm được gì cho bữa tối của cả nhà. Rufino quay xuống về từ phía vịnh. Vài chiếc thuyền đã giương buồm tính nhổ neo lại hạ buồm thả neo trở lại. Tuy trời vẫn xanh và biển vẫn yên. Mặt trời rọi sáng tất cả, chói rạng khác thường. Và cũng chính vì vậy mà các thuyền câu đã quay về bến. Rufino đưa thuyền cập cảng Xóm củi, các thuyền khác đều đã hạ buồm. Mặt nước đổi màu, chuyển từ xanh dương sang màu chì. Severiano, một ngư dân gan dạ, đi lại chỗ mấy con thuyền. Thấy thuyền không ra khơi, vài người đã rời chạy lên phố. Song phần đông vẫn ở lại bởi thấy thời tiết quá đẹp với trời xanh, biển lặng, nắng ngời. Theo mắt họ chẳng có chuyện gì đáng ngại.

Severiano đi đến chỗ Rufino với Guma và nói:

- Ngày hôm nay chắc mệt đây...

- Họa có điên mới đi biển trời này..

Họ nhồi thuốc vào tẩu. Nhiều người đến chợ rồi lại quay về. Nắng lấp lánh trên những viên đá lát đường. Một phụ nữ đang phơi chiếc khăn trải bàn bên cửa sổ. Các thủy thủ cạo sà trên một con tàu lớn. Gió bắt đầu nổi lên cuốn theo bụi cát trên bờ. Severiano hỏi:

- Có nhiều thuyền còn ở ngoài kia không?

Munuel nhìn quanh. Nhiều thuyền đang nhấp nhô cạnh bến.

- Theo tớ chắc không đâu... Ai đi rồi chắc sẽ ở lại Itaparica hoặc Ma Grand thôi...

- Trời này tớ chẳng mong ở ngoài đó chút nào...

Lão Francisco cũng nhập vào đám người đang đông dần:

- Joao Pequeno và John nhỏ cũng lâm nạn vào một ngày như thế này đây...

Phải, Joao Pequeno là tay đi biển lành nghề nổi tiếng khắp các vùng xuôi ngược ở đất cảng này. Tiếng tăm ông vang tận những miền xa. Người ta bán tán về ông tận Penedo, Caravelas, Aracaju. Thuyền ông chạy xa hơn tất cả, chẳng sợ gì bão tố, đá ngầm. Ông thạo đường vào cảng đến mức được mời làm hoa tiêu. Ông dẫn tàu vào trong những đêm bão tố. Ông thường vượt sóng đưa thuyền ra đón họ tận ngoài khơi, đưa họ vào, khéo léo tránh qua những mối hiểm nguy lớn bội phần vào những hôm giông bão.

Phải, ông đã ra khơi, dẫn thân vào cuộc phiêu lưu của mình trong một đêm như thế, khi biển cũng lặng yên nhưng nước chuyển màu chì. Con tàu nọ không biết đường vào cảng bởi mới lần đầu tiên đến Bahia. Joao Pequeno đã không trở về sau cuộc phiêu lưu ấy. Chính phủ cho vợ ông

một khoản trợ cấp nhưng sau đó lại cắt đi vì kinh tế khó khăn. Nay Joao Pequeno chẳng còn để lại gì trên đời ngoài tiếng tăm lòng lẫy ấy.

Từng biết ông ta, lão Francisco đã kể lại chuyện Joao Pequeno hàng trăm bận. Mọi người luôn lắng nghe với lòng khâm phục. Người ta nói Joao Pequeno thường xuất hiện trong những đêm giông bão. Nhiều người nói đã nhìn thấy ông đưa thuyền vượt sóng đi tìm con tàu mất dạng giữa mù sương. Đến tận giờ Joao Pequeno vẫn đang đi tìm con tàu nọ. Và ông sẽ không nghỉ ngơi khi chưa đưa được nó vào bờ. Chỉ khi đó ông mới có thể yên lòng nhập cùng Iemanja vào chuyến hải hành vô tận hằng ao ước đến miền đất vô cùng.

Đây là đêm để ông xuất hiện. Khi gió gào rít lay chuyển các ngôi nhà, khi đêm bất ngờ bủa trên bến cảng, ông lại hiện ra, đưa lối dẫn đường cho con tàu đã mất. Ông sẽ lái thuyền vượt sóng, làm kinh sợ những ai đang còn trên biển chưa về...

Một chiếc thuyền về gần cầu cảng, thân dạt sang bên trong cơn gió điên cuồng. Buồm trên thuyền căng hết cỡ. Mọi người nhìn ra:

- Xavier về đấy...

- Đúng rồi, chiếc “Cú vọ” ...

Chiếc thuyền đến gần hơn với cái tên “Cú vọ” sơn đen nhìn đã rõ.

- Chưa thấy ai đặt tên thuyền xấu vậy, - Manuel nhận xét.

- Chắc hẳn cũng có cái lý của mình, - Francisco đáp. - Ai biết hết tâm sự người đời.

- Tôi đâu định ám chỉ gì, có điều...

Gió càng lúc càng mạnh, mặt nước không êm lặng nữa. Tận ngoài xa những cơn gió dữ thốc vào. Cảng nhanh chóng quạnh hắt. Xavier buộc thuyền và tới bên đám nọ:

- Trời chuyển ghê quá...

- Còn có ai ngoài đó không?

- Tôi chỉ gặp mỗi Otoniel, nhưng anh ấy gần tới Maragogipe rồi...

Biển chuyển động, sóng dâng cao, những con thuyền sục trời trên mặt nước. Manuel quay sang hỏi Xavier:

- Anh bạn bỏ qua cho câu này nhé, sao anh đặt tên thuyền ghê thế?

Vẻ mặt Xavier sầm lại. Gã trông to lực lưỡng với mái tóc lai được sấy và giữ suôn thẳng, không xoắn.

- Còn chuyện gì mà người ta không làm chứ... Đủ chuyện ngu xuẩn, anh không biết sao?

Bão đã tràn lên thành phố và trên biển. Ngoài chợ chẳng thấy ai ngoài họ, một nhóm người bận áo vải dầu xối xả nước mưa tuôn. Gió át tiếng khiến mọi người cao giọng. Manuel hét lớn:

- Mà chuyện thế nào chứ?

- Anh muốn biết hả? Chuyện một cô nàng... Lâu lắm rồi, tại một cảng khác ở miền Nam. Chuyện vớ vẩn, biết không, chẳng đáng để nghĩ. Ai mà đoán được phụ nữ họ có ý gì. Chẳng biết sao cô ấy gọi tôi là Cú vọ. Chỉ mình cô ta biết và có thể trả lời câu ấy, mà cô ta nhất định không chịu nói, chỉ cười vang, cười mãi... Đủ để phát điên lên, thế đấy...

Gió cuốn bạt đi câu nói. Mọi người ngoảnh đầu nghe cho rõ hơn. Giọng Xavier trầm xuống:

- Cô ấy gọi tôi là Cú vọ... Tôi chẳng biết tại sao. Cô ấy chỉ cười mỗi khi tôi hỏi... Và thế là cái thuyền cũng mang luôn tên ấy...

Chuyện chẳng có gì đặc biệt để khiến người ta kinh ngạc. Xavier chột bưng mặt giận dữ và cao giọng:

- Các vị chưa từng yêu phụ nữ sao? Nếu vậy thì cũng đâu biết thế nào là khổ... Chẳng thà gặp cơn bão vạn lần thế này, lạy Chúa... - anh ta lấy tay bịt miệng, - còn hơn có một người đàn bà cứ cười hoài, chẳng biết nghĩ gì... Cô ấy gọi là Cú vọ, có trời biết tại sao. Mà cô ấy lại bỏ tôi? Tôi chẳng làm điều gì tệ bạc. Một hôm tôi về, thấy cô ta biến mất tăm, không mang theo thứ gì trong mớ đồ dùng của mình... Thậm chí tôi đã ra biển tìm, sợ cô ấy chết đuối... Ta đi uống chút gì chứ?

Họ kéo nhau đến quán “Sao hải đăng”. Có tiếng Rosa Palmeirao đang hát vang ra từ đó. Gió thổi bay đất cát. Xavier nói tiếp:

- Chuyện cũng qua...Nhưng không sao quên được... Và tôi đặt cho thuyền cái tên “Cú vọ”. Thậm chí không lâu trước đó cô ấy vừa bảo sắp có con với tôi... Cô ấy đã bỏ đi, mang theo trong mình một đứa trẻ...

- Chắc cô ấy sẽ quay về thôi, một ngày nào đó. - Guma an ủi.

- Ồi cậu bé, cậu thuộc lứa tuổi khác rồi.. Nếu cô ấy về tôi sẽ dành cho một trận để đòi...

- Nhưng cái tên thuyền.... Tôi tưởng...

- Người khác như tôi hẳn đã bỏ đi biệt xứ, vì xấu hổ...

Anh ta nói câu gì đó nữa nhưng bị gió cuốn đi. Cả giọng ca của Rosa Palmeirao cũng không nghe rõ. Tiếng người nói chỉ rõ hơn khi học đã vào hẳn bên trong.

Người đàn ông bận áo mưa đang to tiếng với ông Babau:

- Tôi tưởng ở đây cũng có tay đang mặt đàn ông chứ.... Hóa ra toàn thỏ đế...

Quán vắng tanh. Chỉ có Rosa Palmeirao đang lắng nghe chăm chú. Ông Babau giang tay, vẻ bần khoan, chẳng biết trả lời sao:

- Nhưng mưa bão thế này đâu phải chuyện đùa, ông Godofredo...

- Một lũ chết nhát. Còn đâu cái thời của những tay can trường như Joao Pequenco trên đất cảng này?

Đám mới vào đến bên người đang nói là lão Godofredo làm cho hãng Baiana dang sùng sục như bị quỷ á

- Có chuyện gì vậy, ông Godofredo? - Manuel hỏi.

- Chuyện gì hả? Các anh không biết sao? Tàu Canavieirais bị kẹt ngoài kia, không vào nổi...

- Tay thuyền trưởng có thạo đường vào cảng không?

- Mặt hấn còn chưa thuộc nữa là...Hấn người Anh, cũng vừa tới đây, còn chưa biết ngô khoai gì hết. Tôi đang tìm ai đó làm hoa tiêu...

Lão đập bàn giận dữ:

- Đám đi biển gan dạ vùng này chắc chết hết rồi...

Xavier bước tới. Nghĩ anh ta muốn tình nguyện đi, lão Francisco kéo áo nịt lại:

- Ông vừa nhắc đến Joao Pequeno? Rồi ông ấy được cái gì cho lòng cam đảm ấy? Một chỗ ngồi thân ở địa ngục cũng không. Chỉ lang thang trên biển nhát người. Được cái gì nào? Tiền trợ cấp cho bà vợ được đưa cho lấy có.. Rồi cắt luôn... Được cái tiếng dũng cảm nhưng chết mất tằm...

- Nhưng có nhiều gia đình đang kẹt trên con tàu kia...

- Bộ bọn tôi không có gia đình sao... Rồi sẽ được cái gì kia chứ?

Lão Godofredo đổi giọng:

- Hãng sẽ trả hai trăm *milreis* cho ai dám đi...

- Mạng người quá rẻ, đúng không? - Xavier ngồi xuống kêu một ly rượu.

Rosa Palmeirao cười to:

- Godo, bà xã ông cũng đi trên tàu đó hả, hay có ả mèo nào?

- Im đi, đồ quỷ cái, cô không biết trên tàu đầy chật người sao?

Dân cảng không ưa lão Godofredo. Thoạt đầu lão làm hoa tiêu cho một con tàu lớn của hãng Baiana và leo lên đến chức thuyền trưởng dù chẳng thạo việc gì đến đâu đến đấy. Không ai hiểu tại sao, có điều ai cũng biết lão đối xử tàn tệ với cánh thủy thủ. Sau lần lão suýt đánh đắm chiếc Marau ở cửa vịnh gần Ilhéus, hãng chuyển lão về một vị trí béo bở tại văn phòng. Và lão vẫn cư xử tồi tệ hết mức với các ngư dân, đám thợ thuyền, những người khuân vác.

- Tàu chở đầy người. Đàn ông đất cảng này đâu cả rồi? Xưa nay có tàu nào bị chìm kiểu thế này...

- Ông có bà con trên tàu Canavieiras hả?

Lão nhìn Francisco:

- Tôi biết các vị đều chẳng ưa gì tôi... - Lão mỉm cười. - Các vị nghĩ tôi đang nhờ cứu mạng ai đó là người thân của tôi? Nhưng tôi không yêu cầu chuyện đó, không. Điều tôi đang làm là trả tiền. Hai trăm *milreis* cho ai dám đi...

Những người khác kéo đế. Godofredo nhắc lại lời đề nghị. Mọi người nhìn lão hoài nghi. Xavier ngồi ở bàn uống rượu nói:

- Đâu có ai muốn chết, ông Godofredo. Mặc cho tay người. Anh ấy tự xoay xở lấy.

Guma hỏi:

- Sao các ông không cho tàu kéo ra?

Lão Godofredo giật mình:

- Lẽ ra phải làm thế, tất nhiên... Nhưng hãng nói như vậy quá tốn kém...Tôi cần một người can đảm... Hãng sẵn sàng trả hai trăm *milreis*...

Gió đập mạnh vào cửa quán “Sao hải đăng”. Lần đầu tiên mọi người nghe rõ tiếng còi tàu vang lên cầu cứu. Lão Godofredo đưa tay (trông loắt choắt trong chiếc áo quá cỡ) và hạ giọng gần như năn nỉ:

- Tôi thêm một trăm *milreis* bằng tiền riêng... Và tôi hứa sẽ lo lắng chu toàn cho người nào đi...

Mọi người giật mình nhưng không ai nhúc nhích. Godofredo quay sang Rosa Palmeirao:

- Rosa, cô là phụ nữ nhưng cam đảm hơn nhiều đàn ông... Nghe này, Rosa, hai đứa con tôi đang ở trên tàu. Chúng tính đi nghỉ hè ở Ilhéus... Cô đã từng có con chứ, Rosa?

Francisco nói thầm vào tai Guma:

- Ta đã nói hần có ai đó trên tàu mà...

Godofredo đưa tay về phía Rosa. Bộ dạng lão lúc này trông thật tức cười - lọt thỏm trong chiếc áo choàng sang trọng, vẻ mặt thảm hại, giọng run run.

- Nói dùm cho họ đi đi, Rosa... Tôi sẽ đưa hai trăm *milreis* cho bất kỳ ai chịu đi... Tôi sẽ lo cho gia đình họ suốt đời... Tôi biết họ không ưa gì tôi... Nhưng còn các con tôi...

- Các con ông ư? Mắt Rosa Palmeirao dỗi ra cửa sổ, về phía màn đêm.

Godofredo đến bên bàn, ôm đầu trong hai bàn tay với các móng chăm chút, hai vai nhấp nhô như thuyền trên sóng...

- Lão khóc kìa. - Manuel nói.

Rosa Palmeirao lặng lẽ đứng lên, nhưng Guma đã ở cạnh Godofredo:

- Thôi được, tôi sẽ đi...

Lão Francisco mỉm cười đưa mắt nhìn cánh tay mình xăm tên đứa em trai cùng với con thuyền đã mất. Vẫn còn chỗ cho tên của Guma. Xavier đặt ly xuống:

- Cậu điên rồi... Mà chắc đâu đã giúp được gì...

Guma bước vào bóng đêm. Ánh mắt Rosa Palmeirao rạng rỡ tình yêu. Godofredo đưa tay theo hướng Guma:

- Gắng mang mấy đứa nhỏ về...

Bóng Guma chìm trong màn đêm đang tràn xuống. Anh dong buồm đưa thuyền ngược gió, mắt vẫn nhận ra hình dạng những người vừa đưa anh ra tận cầu tàu. Rosa Palmeirao và lão Francisco đang vẫy tay. Tiếng Xavier gọi lớn:

- Cho gọi lời thăm Đức Mẹ Janaina...

Manuel bức tức quay sang:

- Đừng bao giờ nói với ai rằng anh ta đang đi vào cõi chết...

Anh đưa mắt dỗi theo bóng con thuyền đang nhòe đi trên mặt biển màu chì:

- Tội nghiệp, nó vẫn còn là một đứa trẻ...

Những vì sao đã biến mất. Trăng không mọc đêm nay và vì vậy trên biển cũng không có những lời ca tình ái cũng những tiếng rên rỉ yêu đương. Những con sóng dồn lên lưng nhau. Mà đó là trong vịnh, xa trong đập chắn sóng. Còn ở ngoài kia, nơi thênh thang trời nước, không biết biển còn dữ dội tới đâu?

Chiếc “Quả cảm” chạt vật rời khỏi cầu cảng. Guma căng mắt nhìn ra trước nhưng xung quanh chỉ mù mịt một màn đen. Khó nhất là lúc khởi hành đi ngược gió. Sau đó là cuộc đua điên dại với gió lộng từ sau đẩy ra biển rộng, nơi không dành cho những chiếc thuyền con mà là vùng nước của những con tàu lớn.

Guma vẫn nhận ra lờ mờ hình dáng những người thân đứng đó, trên bờ. Trong những cánh tay vẫn theo anh có tay của Rosa Palmeirao, người phụ nữ dũng cảm nhất, dịu dàng nhất mà anh từng biết. Guma mới hai mươi tuổi nhưng đã biết đến tình yêu của không chỉ một người phụ nữ. Và chưa ai nắm trong vòng tay anh âu yếm, dịu dàng, đầy nhục cảm yêu đương như Rosa Palmeirao. Biển hôm nay cũng tương tự như Rosa Palmeirao khi nàng nổi giận. Biển xám màu chì. Một con cá vọt trên mặt nước. Nó không sợ bão tố, ngược lại còn vui mừng vì bão ngăn những con thuyền đánh cá ra khơi... Chiếc “Quả cảm” nhanh chóng vượt qua vùng nước cạnh cảng. Đập chắn sóng đã gần hơn. Gió lồng lộn trên pháo đài cổ, lùa qua các ô răng cưa lạnh ngắt, đập lên những khẩu pháo cổ xưa đã từ lâu không dùng đến. Guma không còn nhận ra những bóng người trên cảng. Có thể Rosa Palmeirao đang khóc. Tuy không thuộc số những người dễ khóc nhưng nàng đang ước ao một đứa con trai và quên rằng với nàng mọi việc giờ đã muộn. Với nàng, Guma vừa là người tình vừa là đứa con trai hằng khao khát ấy. Không hiểu tại sao trong giờ phút kề cận tử thần này anh chợt nhớ đến người mẹ đã mãi mãi đi xa? Guma không muốn nghĩ về bà. Trong tình yêu của Rosa Palmeirao phảng phất cả tình yêu người mẹ. Nàng cũng không trẻ hơn mẹ anh và thường âu yếm anh như với đứa con trai, quên đi những nụ hôn mê đắm và thay bằng làn môi hôn của tình mẹ dịu dàng... Chiếc “Quả cảm” vẫn nhấp nhô trên mặt sóng, tiến lên một cách khó khăn. Con đập chắn sóng dường như vẫn chẳng gần thêm chút nào. Rất gần mà cũng rất xa. Guma cởi phăng chiếc áo sơ mi đắm nước. Sóng đập vào mạn thuyền từ mọi hướng. Phía ngoài vịnh không biết còn tẻ đến đâu? Rosa Palmeirao đang khao khát một đứa con. Nàng đã mệt mỏi với đám cảnh sát, với nhà giam, với mảnh lam dưới váy và lưỡi dao găm trên ngực mình rồi. Nàng mong có một đứa con để âu yếm vỗ về, để hát cho nghe những lời ru nơi người mẹ. Có lần Guma mơ màng trong vòng tay nàng và đã nghe Rosa hát:

Ngủ đi, con nhỏ của ta

Để ông ba bị tránh xa, không vào...

Nàng đã quên anh là người tình của mình và ru anh như trong vòng tay người mẹ. Có lẽ chính điều này đã làm dậy lên cơn thịnh nộ của Iemanja. Bởi chỉ mình Dona Janaina có thể đồng thời

là mẹ, là vợ. Và Người là vậy đối với mọi đàn ông vùng biển, là đấng bảo trợ cho tất cả đàn bà. Giờ Rosa Palmeirao đang cầu nguyện Người cho Guma sống sót trở về. Thậm chí có thể nàng đã nguyện dâng cho Người (còn việc gì mà tình yêu không làm được chứ?) cả mảnh lam dưới váy và lưới lam găm trên ngực của mình. Một con sóng khác dội xuống thuyền. Guma nghĩ thực tình rất khó toàn mạng trở về. Hôm nay sẽ là ngày của anh. Anh suy nghĩ, lòng không hề sợ hãi. Chuyện đó có thể đến sớm hơn anh nghĩ, nhưng chẳng nào cũng đến, không sao tránh nổi. Anh chỉ tiếc vẫn chưa từng yêu một người phụ nữ đúng như mình từng cầu xin Dona Janaina một đêm nào đó. Một người phụ nữ sẽ cho anh đứa con trai để sở hữu chiếc thuyền này, để nghe những câu chuyện mà ông lão Francisco sẽ kể. Anh cũng còn chưa đến được bao cảng lạ hẻo lánh, chưa đến những vùng đất vô cùng như Chico Tristeza. Giờ hẳn anh sẽ đi trong lòng nước cùng với Iemanja, Dona Janaina của những người đánh cá, Đức Mẹ Aioca của người da đen. Có thể Người sẽ đưa anh đến vùng đất Aioca, cũng là quê hương anh, quê hương của tất cả những người đàn ông biển, nơi Dona Janaina ngự trị như một nữ hoàng. Vùng đất của Aioca xa xôi khuất tận chân trời, điểm xuất phát của Iemanja vào những đêm trăng sáng.

Đập chấn sóng đầu mà mãi chiếc “Quả cảm” vẫn chưa tới chứ? Guma ghì chặt tay lái, dù vậy chiếc thuyền vẫn đương đầu với gió một cách khó khăn. Thuyền chợt rơi vào bóng tối đổ xuống từ pháo đài cổ. Ngoài kia, xa tít phía cửa vịnh là con tàu bất hạnh đang kéo còi. Gió mang theo tiếng khóc của con tàu đầy khách. Chẳng phải vì tiền mà Guma ra đi trên chiếc thuyền “Quả cảm” để đưa tàu vào biển. Anh cũng không rõ lắm vì sao mình dám đối đầu với trận bão tố nhùng nhằng kia. Chẳng phải vì tiền, đó là điều chắc chắn. Anh sẽ làm gì với hai trăm *milreis*, thậm chí nhiều hơn nếu lão Godofredo cho thêm phần đã hứa? Anh sẽ mua quà cho Rosa Palmeirao, sắm quần áo cho lão Francisco, có thể mua cánh buồm cho chiếc “Quả cảm”. Nhưng những chuyện ấy đều có thể làm mà chẳng cần liều mạng, và không người đàn ông nào thí mạng để đổi lấy hai trăm *milreis*. Cũng chẳng phải vì lão Godofredo có hai đứa con trên tàu Canavieiras đang sụt sùi như trẻ lạc. Không, chẳng phải vì vậy. Đơn giản chỉ bởi vì những hồi còi buồn thảm là tiếng kêu cứu tuyệt vọng vẳng tới từ con tàu, và luật biển đòi hỏi mỗi người phải cứu giúp những ai gặp hiểm nguy trên biển. Iemanja hẳn sẽ hài lòng với anh, nếu anh sống qua được để trở về hẳn Người sẽ ban cho anh người phụ nữ anh hằng cầu ước. Guma chưa hề đáp lại tiếng còi tàu. Con tàu chắc đang ở đâu đó bên ngọn hải đăng, gắng chống chọi để chờ người tiếp cứu, các thủy thủ chắc đang trấn an cho đám phụ nữ, trẻ con. Một con tàu mất hướng đang vật vờ ngay bên cánh cửa đưa vào cảng...Đó là lý do vì sao anh dấn thân vào cõi chết để cứu một con tàu. Bởi mỗi con tàu, mỗi con thuyền, một chiếc xuồng, thậm chí mỗi tấm ván trôi dạt trên biển đều có thể là quê hương, là đất sống cho mọi người dân biển, nhưng thần dân của Mẹ Biển Iemanja. Bản thân họ cũng không biết rằng mỗi mảnh vỡ từ các con tàu đắm, mỗi cánh buồm tơi tả trên các con thuyền cũng mang hồn Đất Mẹ Aioca, nơi nữ thần Janaina ngự trị.

Anh băng ngang đập chấn sóng. Trên pháo đài cổ có ánh đèn nhấp nháy, nhấp nhòa di động như bóng ma. Guma gọi lớn:

- Jeremias! Ơi Jeremias!

Jeremias lần ra, mang theo một ngọn đèn. Ánh đèn rọi trên mặt biển chao đảo, nhảy múa, sụt sùi theo con sóng, Jeremias hỏi:

- Ai đó?

- Guma đã

- Cậu điên rồi hả, Guma?

- Tôi ra tìm tàu Canavieiras, nó không vào vịnh nổi...

- Để mai không được sao?

- Nó đang nổi còi kêu cứu...

Chiếc “Quả cảm” vượt qua ngoài đập chắn sóng. Jeremias gọi với theo, tay giơ cao ngọn đèn:

- Găng lên! Chúc cậu bình an!

Guma vật lộn với tay lái, Jeremias hẳn cũng không nghĩ sẽ còn gặp lại anh, còn được thấy con thuyền “Quả cảm” băng ngang đập chắn sóng một ngày nào đó. Những bài hát của anh ta hẳn sẽ không bao giờ còn đến được với Guma. Chính anh là người đêm đêm vẫn hát lên bài ca về sự ngọt ngào được chết trên biển cả... Chiếc “Quả cảm” lao đi trên sóng. Giờ là cuộc chạy đua như điên dại, cuốn theo chiều gió. Thuyền suýt lật ngang khi Guma định đổi hướng. Gió muốn cuốn bay Guma, bủa sóng lên khoang thuyền, dấn mớ tóc ướt bết vào mặt anh, gào rít trong tai anh. Gió tung hoành trên thuyền, thổi tắt các ngọn đèn. Ánh sáng từ thành phố - càng lúc càng xa - thoảng vụt qua nhanh chóng. Giờ là cuộc chạy đua vô tận, vô cùng, khi người lái thuyền đều nghiêng hẳn sang bên, đôi tay biến thành một phần của tay lái. Gió đang đưa anh tới đâu đây? Mưa dầm ướt thân anh, quất như roi vào mặt. Anh chẳng nhìn thấy gì trong màn đêm đen kịt, chỉ có tiếng còi tàu Canavieiras định hướng dẫn đường. Anh có thể trôi xa khỏi nó, có thể dạt vào tận Itaparica hay va vào một mỏm đá ngầm giữa biển. Không ai đủ cam đảm ra đi. Ngay cả Jeremias cũng kinh hoàng khi thấy anh băng qua đó. Mà Jeremias là một cựu chiến binh. Anh ta sống một mình ẩn thân như con chuột trên pháo đài hoang kể từ khi không thể phục vụ trong quân ngũ do quá tuổi. Anh ở lại đây để sống giữa biển khơi, trong một pháo đài hoang phế để không phải chia tay với những khẩu thần công, với tất cả những gì nhắc nhở về doanh trại và cuộc đời quân ngũ. Và Guma cũng đi con đường của mình, con đường của chiếc “Quả cảm”, thậm chí không đi, mà đang chạy điên cuồng trên mặt biển dựng muôn ngàn lớp sóng. Cũng có thể anh sẽ không bao giờ đến được cái đích mình muốn tới, và sáng mai mọi người sẽ phải giăng ra tìm vớt xác anh. Ông lão Francisco sẽ xăm tên anh lên cánh tay mình, sẽ kể về những kỳ tích điên rồ của anh cho những người đánh cá ngồi quanh trên bến cảng. Rosa Palmeirao chắc rồi sẽ quên anh, sẽ yêu người khác, sẽ vẫn hoài mong một đứa con trai. Nhưng dấu sao luật vẫn phải được tuân hành và chuyện về anh sẽ là tấm gương cho nhiều con người hôm nay và những thế hệ khác.

Anh không nghe thấy tiếng còi tàu. Ánh đèn thành phố trông cũng không rõ nữa. Bất chấp những cố gắng của anh, chiếc thuyền đã dạt ra khỏi lộ trình cần thiết. Nó đã dạt xa hơn ra phía

biển, gần đến bờ Itaparica. Anh bẻ mạnh đuôi lái và chạy tiếp, gắng tự định hướng cho mình, chẳng biết còn bao lâu, mất bao nhiêu giờ nữa? Lẽ ra phải đến nơi rồi. Sao Iemanjá không xuất hiện khi anh còn chưa tìm thấy con tàu Canavieiras?

Anh còn quá trẻ để phải chết. Anh vẫn hằng ao ước một người con gái ngây thơ trinh trắng (như cô Dulce lúc anh còn đi học) chỉ thuộc riêng mình. Anh chẳng có đứa con trai nào để lại, thuyền của anh rồi sẽ tan tành. Anh không sợ chết, nhưng cảm thấy chết còn quá sớm. Anh những mong chỉ chết đi sau khi đã để lại một câu chuyện khiến mọi người nhớ mãi khắp vùng biển nơi này. Còn quá sớm để đi vào cõi chết. Cũng quá sớm để đi theo nữ thần biển cả, Dona Janaina. Anh còn chưa kịp trở thành *oga*, thầy phụ lễ trong những nghi thức *candomblé* của Người, chưa hát những bài ca về Người, chưa mang trên cổ những viên sỏi màu lá do Người ban tặng.

Vật anh đang mang trên cổ lúc này là chiếc mề đay cô Dulce trao tặng. Hẳn cô Dulce sẽ rất buồn khi được tin anh chết. Cô không thể hiểu được cuộc đời của họ, một kiếp sống nặng nề luôn cận kề cái chết mỗi ngày, và chờ đợi điều kỳ diệu phi thường sẽ tới. Ai biết được, có thể ngày ấy rồi cũng tới. Đó cũng là lý do khiến Guma không muốn chết. Bởi vào cái ngày xảy ra điều kỳ diệu ấy cuộc đời sẽ đẹp hơn, sẽ bớt đi những mảnh đời bất hạnh, người ta còn đem mạng sống của mình để đổi lấy hai trăm *milreis*.

Dường như thuyền đã quay lại đúng lộ trình dự định. Anh đã nghe thấy những hồi còi vang lên kêu cứu. Một cơn sóng dữ dội cuốn anh bật khỏi thuyền. Anh gắng sức bơi về phía chiếc thuyền mất lai đang xoay tròn trong gió. Có thể mọi chuyện đã kết thúc và anh vẫn chưa có một cái tên thiêng liêng để gọi lên trong phút giây sinh tử ấy. Nhưng phút giã biệt của anh hẳn còn chưa tới bởi *người phụ nữ của anh* còn chưa đến được với anh. Anh bơi trong vô vọng, gắng với được mạn thuyền, bám chặt vào tay lái và xoay thuyền hướng về phía con tàu đã nhìn thấy đằng xa. Anh chiến đấu chống chọi với gió đập, sóng dồn, với cả cơ thể đang run lên vì lạnh giá.

Cuộc đua tranh lại tiếp tục. Anh nghiêng rặng, lòng không chút hãi hùng. Anh những muốn kết thúc mọi chuyện, thật dứt khoát, chỉ một lần. Đã đành, rất gần rồi, ánh sáng trên tàu thấp thoáng. Mưa xối xả, gió xé muốn rách buồm nhưng anh đã gọi vang lên thân con tàu Canavieiras cao lớn:

- Thả thang dây đi!

Đám thủy thủ trên tàu hồi hả. Họ ném xuống một sợi dây để buộc chặt con thuyền. Tiếp đó là cuộc phiêu lưu từ con thuyền lên boong tàu theo chiếc thang dây lắc lư như đưa võng. Hai lần anh suýt rơi, và nếu vậy thì không ai cứu nổi bởi anh sẽ bị nghiền nát giữa chiếc thuyền và con tàu đang nhồi lắc theo từng ngọn sóng.

Anh mỉm cười, người ướt sũng nhưng cảm thấy vô cùng hạnh phúc. Trên cảng chắc mọi người nghĩ giờ phút này hẳn anh đã chết; thân xác đang phiêu diêu trong vòng tay của nữ thần biển cả Iemanjá.

Guma leo lên buồng lái, nơi viên thuyền trưởng người Anh trao cho anh sổ phạn con tàu. Thợ máy khởi động các động cơ, thợ đốt lò thổi bùng thêm ngọn lửa, các thủy thủ trở về vị trí của mình. Guma điều khiển con tàu. Anh ra lệnh và xử lý các tình huống. Có lẽ chỉ như vậy mà một người như anh mới có thể trở thành thuyền trưởng một con tàu lớn. Chỉ bằng sự giúp đỡ của Iemanjá, nguồn sức mạnh kỳ ảo ấy. Ngay ngày mai tay người Anh bệ vệ này, và cả lão Godofredo thậm chí sẽ không nhận ra anh trên con thuyền “Quả cảm” chạy sát bên. Không ai gọi là người hùng, anh biết thế. Và anh cũng biết xưa nay luôn là vậy, ngoại trừ khi điều kỳ diệu cô Dulce hằng mơ ước xảy ra sẽ thay đổi đến tận cùng qui luật ấy.

Hai giờ sau tàu Canavieras vào bến, bão vẫn hoành hành trên thành phố và trên mặt biển. Cánh buồm ở thuyền “Quả cảm” rách bươm, thân thể rạn nứt do va đập với con tàu, tay lái thuyền gãy tan từng mảnh.

Trên cảng người ta nói bóng ma của Joao Pequenco không bao giờ còn xuất hiện bởi con tàu lạc đã được tìm ra và đưa về bến. Từ hôm ấy tên của Guma được nhắc đến thường xuyên trên vùng biển Bahia.

IEMANJA, NỮ THẦN MANG NĂM TÊN GỌI

Không ai trên cảng chỉ có một cái tên. Ai cũng còn có biệt danh hay tên tắt, tên kéo dài hoặc được gắn thêm từ gì đó nhắc về một giai thoại, một trận đánh nhau hay một người phụ nữ.

Iemanja, nữ thần của bến cảng, của những con tàu, của cuộc đời mọi người dân biển cũng có đến năm cái tên, năm cái tên ngọt ngào ai cũng biết. Người được gọi là Iemanja, luôn được gọi như vậy và đó là tên thực của Người, của nữ hoàng sóng nước, nữ chúa đại dương. Cánh lái thuyền thích gọi Người là Dona Janaina và đám da đen, lũ con cưng của người, những kẻ nhảy múa cuồng nhiệt nhất trong các lễ hội mừng Người, gọi Người là Inaê với tất cả lòng sùng kính chân thành trước nữ vương Aioca, nữ hoàng của xứ sở đầy bí ẩn phía bên kia dải nước xanh ngăn cách họ với miền đất ấy. Tuy nhiên phụ nữ vùng biển, những con người bình dị, kiên cường, Rosa Palmeirao, những cô gái ăn sương, những người phụ nữ có chồng, các trinh nữ đã hứa hôn đều gọi Người là Dona Maria bởi Maria là cái tên đẹp nhất, thiêng liêng nhất, và họ dâng nó lên Iemanja như một món quà với cung cách như cúng những bánh xà phòng lên điện thờ của Người trên Đập nước. Người là tiên cá, là nữ thần sóng nước, nữ thần của biển khơi, là Iemanja, Dona Janaina, Dona Maria, Inaê, Nữ vương Aioca. Người chế ngự các đại dương, ngưỡng một ánh trăng rằm những đêm mây quạnh, yêu thích các giai điệu du dương của đám da đen. Hàng năm lễ hội Iemanja được tổ chức tưng bừng trên Đập nước và ở Thánh đường Monte Serrat. Vào dịp đó họ gọi Người bằng cả năm tên, bằng mọi danh hiệu, dâng lên Người các lễ vật và những bài ca.

Đại dương mệnh mông, biển khơi là con đường vô tận, nước tạo nên quá nửa, là ba phần tư của thế giới, và tất cả đều thuộc về Iemanja. Nơi nữ thần ngự trị có thể là điện thờ trên Đập nước ở vùng duyên hải Bahia, cũng có thể là các hang động ở Monte Serrat. Người có thể sống ở các thành phố ven Địa Trung Hải, biển Trung Hoa, California, Aegean hay vịnh Mexico. Thuở xa xưa Người sống ở miền duyên hải châu Phi, cạnh vùng đất Aioca như người ta nói. Nhưng Người đã đến Bahia để ngắm nhìn dòng nước sông Paraguacu và đã ở lại sống tại vùng duyên hải này, nơi điện thờ gần Đập nước. Tại đây Người chải mái tóc dài của mình (các nữ tỳ xinh đẹp cầm lược ngà, lược bạc đi theo), lắng nghe những lời nguyện cầu của phụ nữ làng chài, thả ra những cơn dông bão, chọn những người đàn ông mình sẽ mang theo trong cuộc viễn du đến những tầng sâu vô cùng của biển. Đó cũng là nơi diễn ra những lễ hội mừng Người, đẹp hơn nhiều so với bao lễ hội khác ở Bahia, đẹp hơn cả *macumbas*, bởi nó thuộc về thánh *orixás* hùng mạnh, thuộc về những kẻ tiên bối, đáng khởi nguyên cho mọi lớp người sau. Nếu không quá ngại tội bất kính hẳn người ta đã nói nó đẹp hơn cả lễ hội mừng *Oxolufa*, Đức thánh chí linh cổ hùng mạnh nhất. Bởi đêm lễ hội Iemanja là đêm đẹp tuyệt vời. Đó là những đêm biển long lanh giữa hai màu lam và lục, vàng trắng ngự trị bầu trời, các vì sao hòa trong ánh đèn lung linh trên những con thuyền, Iemanja chậm rãi xoa mái tóc của mình trên những biển, và như thủy thủ trên các con tàu lớn từng đi muôn nơi thường nói, không gì đẹp bằng sắc màu lấp lánh từ mái tóc Iemanja dập dềnh trên sóng.

Alselmo, Cha đạo, là người chuyển những lời nguyện cầu của dân biển đến Iemanja. Là Cha

dâng lễ macumba chính trong vùng, trước đây, như một thủy thủ, ông từng đến tận châu Phi và học được ở đó thứ ngôn ngữ thực sự cùng ý nghĩa của các Thánh lễ. Khi trở về ông đã từ giã các con tàu, ở lại vùng biển này và thế chỗ Agostinho vừa mới mất. Giờ ông điều hành những ngày hội Iemanja, chủ trì nghi lễ *macumba* ở Monte Serrat, là kẻ thừa lệnh Dona Janaina trị bệnh cho người, thả thuyền thuận gió, đẩy xa những trận cuồng phong. Mọi người ở vùng biển rộng lớn này đều kính trọng Alselmo, kẻ đã đặt chân lên đất châu Phi và có thể đọc kinh cầu nguyện bằng thứ ngôn ngữ Nagô kỳ ảo ấy. Mái tóc bạc của ông đủ để tất cả những người dân duyên hải, từ đất liền đến mặt biển, đều ngả mũ cúi chào.

Không dễ gì được tham dự nghi lễ *macumba* của Pai Alselmo, đàn ông da đen phải là người thạo nghề đi biển mới được ngồi trong đám *ogas* của Iemanja cùng các vũ nữ chuyên nghiệp *feitas* vây quanh. Guma, chàng lai da đen với nước da sáng, mái tóc đen dài hăn sẽ sớm được ngồi tại hàng ghế vây quanh thầy tế *pai-de-santo* trong phòng *candomble*. Từ buổi đưa được con tàu Canavieiras cập bến trong đêm mưa bão ấy, tiếng tăm anh lan xa như một bằng chứng cho lòng sùng ái của Iemanja đối với anh. Không bao lâu nữa hăn anh sẽ được ngồi trong đám *ogas* cùng các vũ nữ *feitas* vây quanh. Kỳ lễ hội Iemanja tới hăn anh sẽ được mang viên đá nhỏ (màu xanh ngọc, mang về từ đáy biển) và nhập với các *ogas* trong nghi lễ kết nạp cùng với các *feitas* và *iavôs*, những nữ trợ tế da đen.

Và cùng với anh, chàng da đen Rufino hăn cũng mang viên đá nhỏ của Iemanja. Hăn họ sẽ đồng thời dâng lễ lên nữ thần biển cả, người phụ nữ với năm tên, mẹ của tất cả, Người sẽ là vợ họ một ngày nào đó, chỉ duy nhất một ngày trong cả cuộc đời. Chàng da đen Rufino thậm chí sẽ hát vang khi đang dùng đôi tay lực lưỡng lái con thuyền chở nặng hàng hóa của mình ngược khúc sông sâu:

Với cái tên Thánh Ogum hùng mạnh

Như thần dân đã đặt cho t

Ta là con của biển khơi hùng mạnh

Là cháu của Người, nữ thần Iemanja...

Anh chàng có nước da đen nhánh ấy ra đời từ những vùng nước thẳm sâu trong vát, có bà nội là Iemanja, mẹ của cha anh, một thủy thủ giống như cha, như ông, như những bậc tiền nhân xa trước nữa đã mờ đi trong trí nhớ của anh.

Ngày hội Iemanja đang tới gần. Guma tính sẽ cầu Mẹ Biển ban cho mình một cô gái giống như Người, đoan trang, xinh xắn, mang vẻ đẹp rạng ngời khắp vùng biển Bahia, Thành phố Thánh thần. Bởi Rosa Palmeirao đã nói không chỉ một lần nàng sẽ dong buồm nhổ neo đến những miền đất khác. Nàng những mong có con với chàng trai trẻ trung can đảm ấy, một đứa con trai để âu yếm vỗ về trên đôi tay quen chiến đấu, để hát lên những lời ru êm ái từ đôi moi quen những lời răn rỏi nặng nề. Nhưng Rosa Palmeirao quên rằng mọi chuyện với nàng đã muộn, nàng đã mất đi tuổi trẻ của mình qua bao cuộc chiến, điều duy nhất còn lại ở nàng là sự

điều dường chưa mất hết, lòng khao khát được nâng niu âu yếm một thực thể sống thân thương máu mủ của mình. Nhưng đứa trẻ đã không ra đời, và giờ nàng chuẩn bị dần thân vào bao cuộc chiến mới ở những vùng đất khác, sẽ uống rượu ở những tửu quán khác, viễn du theo những con sóng ở những vùng biển khác.... Nàng sẽ ra đi... Song phải sau lễ hội Iemanja, khi gió thuận và trên đường không còn những trận cuồng phong vùn vù.

Và như vậy khi Rosa Palmeirao quyết định ra đi, Guma sẽ nhắc nhở Iemanja đã đến lúc ban cho anh điều Người từng hứa. Lễ vật dâng Người, ngoài chiếc lược chải tóc, còn có mảnh buồm từ chiếc “Quả cảm” bị gió xé toang khi anh cứu con tàu Canavieiras.

Ngày hội Iemanja đang gần tới.... Ngày hôm ấy cảng sẽ vắng người, trên biển sẽ không thấy con thuyền nào rẽ sóng. Mọi người sẽ đổ dồn về nơi cư ngụ của Dona Janaina, vị nữ thần có năm tên ấy.

Iemanja, hãy về đây

Người> Từ đáy nước...

Đó là bài ca họ hát vào đêm lễ hội Iemanja. Nơi ấy là Agua dos Meninos, khu chợ lớn nhất ở Bahia. Xa hơn nữa, ở Itapagipe, là Vịnh Xóm củi, cảng đậu của các chủ thuyền. Giữa hai chốn ấy là nơi ở của Iemanja trên mỏm đá ngoài khơi... Cát giữ lại dấu vết bao mảnh vỡ của các con tàu đắm. Những mảnh xà cừ muôn màu lấp lánh dưới trăng đêm. Phố thị chìm xa trong những ánh đèn mờ trên đường phố. Những lời ca văng vẳng, không rõ từ đâu:

Hỡi nàng tiên cá, hãy về đây

Và hãy vui đùa trên cát ấm...

Đây là đêm lễ hội Iemanja, và vì vậy dân biển gọi Người về đùa vui trên bãi cát. Các hang động hiện rõ hơn dưới ánh trăng đêm và được quay viền bởi mớ tóc của Iemanja xỏa dài trên mặt nước. Nếu Người không về họ sẽ ra biển kiếm tìm. Đây là đêm lễ hội của Người, đêm để Iemanja hiển hiện đùa vui cùng dân biển.

Hỡi nàng tiên cá, hãy về đây

Hãy đùa vui, ơi nữ thần biển cả...

Iemanja đang đùa vui trên biển. Đã có thời, như những bậc cao niên nhất còn nhớ, cơn thịnh nộ của Iemanja thật kinh hoàng. Những ngày ấy Người không vui đùa. Các tàu thuyền cũng chẳng được nghỉ ngơi mà phải sống kiếp tội đồ khổ ải. Bão tố trù m khắp vịnh, đẩy cả dòng sông dâng nước tràn bờ. Thuở ấy cả trẻ con, thậm chí nhiều trinh nữ đã được dâng lên Iemanja làm vật tế thần. Người nhấn chìm họ xuống đáy biển sâu, thân thể họ chẳng bao giờ trở lại. Đó là những năm khủng khiếp của Iemanja, Người không màng đến tiếng nhạc, lời ca, xà phòng hay gương lược. Người chỉ muốn lấy đi các sinh linh, những cơ thể sống. Cơn phẫn nộ của Iemana thật kinh hoàng. Dân chúng dâng lên Người đám trẻ con, những cô hầu gái, thậm chí có

cả một cô gái mù đã mỉm cười khi đi vào cõi chết (hắn cô đã thấy điều kỳ ảo tuyệt vời!), một đứa trẻ đã gào khóc gọi mẹ, kêu cha vào đêm dâng tế bởi nó không muốn chết. Đó là đêm khủng khiếp của Iemanja. Nhiều năm đã trôi qua từ dạo ấy. Một năm khủng khiếp, mùa đông phá tan nửa số tàu thuyền, ít chiếc nào trụ được trước gió cơn thịnh nộ của Iemanja chưa dịu xuống. Theo thầy tế *macumba* Agostinho, kẻ thực hiện nghi lễ thời ấy, điều Iemanja muốn là da thịt con người. Họ dâng cô bé đó vì cô đẹp nhất trong vùng, thậm chí có đôi mắt màu lam ngọc của Iemanja. Những con thuyền chạy xuôi theo bờ đá, sóng quét sạch điện thờ Iemanja. Những chiếc thuyền chạy xuôi, nghe rõ tiếng khóc gào của đứa trẻ bị bịt mắt mang theo làm vật tế. Đó là đêm của tội ác, một đêm khiến lão Francisco còn run rẩy mỗi khi kể lại. Cảnh sát phát hiện ra mọi chuyện, vài kẻ bị bỏ tù; Agostinho trốn thoát, mẹ đứa trẻ nọ phát điên. Chỉ sau đó cơn thịnh nộ của Iemanja mới dịu xuống. Lễ hội mừng Người bị cấm và một thời gian dài được thay bằng lễ hội thánh Insus phù hộ cho những người đi biển. Nhưng những vùng nước này là của Iemanja, một thời gian sau, lễ hội của Người được phục hồi, cơn thịnh nộ đã qua và Người không còn muốn đám trẻ con và các trinh nữ nữa. Thi thoảng mới có kẻ trở thành hầu gái của Người như chuyện vợ người đàn ông mù mà lão Francisco vẫn kể.

Iemanja dữ dội như vậy bởi đồng thời là Mẹ và là Vợ. Mọi vùng nước đều do Người sinh ra vào cái hôm Người bị chính con trai mình chiếm hữu. Không mấy dân biển biết câu chuyện về Iemanja và con trai là Orunga. Nhưng Antonico biết, lão Francisco cũng vậy. Họ ít kể về chuyện ấy bởi ngại làm dậy lên cơn cuồng nộ của Iemanja. Chuyện kể rằng Iemanja có một người con trai với Aganju, vị thần đất liền. Orunga, người con trai đó, là thần cai trị khoảng không giữa bầu trời và mặt đất. Orunga bay lượn trên những miền đất ấy, sống giữa tầng không nhưng trong tâm tưởng không bao giờ mất đi hình ảnh mẹ, vị nữ thần xinh đẹp của biển khơi. Mọi nỗi khao khát của Orunga đều hướng về trang tuyệt thế giai nhân ấy. Một ngày nọ Người đã không cưỡng lại được đứa con trai dùng sức chiếm đoạt mình. Iemanja bỏ chạy, trong khi bay nhanh bầu ngực nàng vỡ ra, nước từ đó đổ xuống tạo nên vịnh Bahia và cách không xa đã mọc lên Bahia, thành phố Thánh thần. Và người đã thụ thai sinh ra bầy con khủng khiếp Orixas, những vị thần gieo bão tố, phong ba.

Iemanja là Mẹ và là Vợ. Người yêu đám đàn ông của biển khi họ còn sống cuộc đời vất vả của mình bằng tình mẹ. Khi chết đi họ đều trở thành những đứa con như Orunga luôn khát khao thèm muốn tấm thân kiều diễm của Người.

Một ngày nọ Guma đã nghe câu chuyện ấy từ miệng lão Francisco. Anh nhớ đến hình ảnh mẹ mình cũng từng đến vào một đêm xưa và từng khiến lòng anh khao khát. Cũng như Orunga, nỗi khổ ải ấy đã lặp lại với anh. Có lẽ lý do vì sao Iemanja yêu anh và dỗi theo thuyền anh trên sóng nước. Đó là lý do vì sao, để anh khác với Orunga, người sẽ ban cho anh một cô gái tuyệt vời, cũng xinh đẹp như chính Dona Janaina

Hôm nay là lễ hội Iemanja. Tại Đập nước, nơi Người thường đến vài lần mỗi năm, lễ hội diễn ra vào ngày mồng hai tháng hai. Ở Cabecceiras da Ponte, Mar Grande (Biển lớn), Gameleira Bom Despacho và Amoreira dân chúng cũng mừng Người vào hôm ấy. Tuy nhiên ở Monta Serrat, nơi lễ hội còn lớn hơn bởi được tổ chức tại nơi cư ngụ của Người ở Hang Mẹ Biển, lễ mừng Người được tổ chức vào ngày hai mươi tháng mười. Các thầy tế *pai-de-santo* đến từ Đập

nước, từ Amoreira, Bom Despacho, Gameleira, từ khắp vùng Itaparica. Năm nay cả Pai Deusdedit từ Cabecceiras da Ponte cũng tham gia phần khai hội cùng các vũ nữ *feitas* của Iemanja.

Cát trắng đã nhuộm đen dưới những bước chân Người. Đó là dân xứ biển đổ về cầu gọi nữ chúa của mình. Họ là thần dân của Nữ vương Aioca, những kẻ tha hương trên mọi miền đất khác và vì vậy họ sống trên biển, gồng đến được các vùng đất của Nữ hoàng. Những bài ca đan nhau trên mặt cát, mặt biển, tàu thuyền, thành phố như xích lại gần hơn và hẳn đều muốn vươn tới nơi Người cư ngụ:

Iemanja, hãy về đây

Người hãy về đây

Từ đáy nước...

Một đám đông khổng lồ đang di chuyển trên mặt cát. Có thể nhìn rõ Thánh đường Morite Serrat sừng sững trên cao, nhưng những đôi tay đầy các hình xăm không hướng về nơi đó. Họ đi về phía biển, nơi nữ thần biển cả Iemanja sẽ hiện lên. Hôm nay là ngày Người sẽ đến để đùa vui trên cát, để kỷ niệm lễ thành hôn với những kẻ đã bỏ mình trên biển, để nhận tặng phẩm từ các chú rể chân quê dân dã, nhận lời chúc mừng từ những người sắp trở thành nữ tu của họ trong tương lai. Đây là ngày Người sẽ hiện lên, xỏa tóc trên cát, đùa vui cùng họ, hứa với họ những cơn gió thuận căng buồm, những thuyền hàng chở nặng, những phụ nữ xinh tươi. Họ gọi Người:

Iemanja, hãy về đây

Người hãy về đây

Từ đáy nước...

Người sẽ hiện lên từ lòng biển với mái tóc lấp lánh bí ẩn buông dài. Người sẽ nô đùa với họ, sẽ hóa thân vào một phụ nữ da đen hết như bao người da đen khác, như đám thợ thuyền, hết như bao phụ nữ được chiếm hữu và là vợ của những người đàn ông miền biển. Bến cảng tối tăm ở Bahia dưới ánh điện mờ chìm trong những giai điệu hoài hương buồn bã sẽ biến đi, và họ sẽ về với những vùng đất của Aioca, nơi mọi người trò chuyện bằng tiếng Nagô và tìm lại được những kẻ đã bỏ thân trong sóng biển.

Nhưng Iemanja không chỉ xuất hiện sau những bài ca giản đơn mộc mạc ấy. Họ sẽ phải đi tìm Người, mang theo bao lễ vật. Tất cả sẽ lên thuyền. Những chiếc thuyền đều chở đầy sát mạn, thuyền Guma rẽ nước một cách khó khăn, Manuel đi bên cạnh choàng tay cô dâu mới Maria Clara vừa cưới ít ngày trước đó, đám phụ nữ cao giọng hát, ánh trắng soi tỏ bốn bề. Hàng ngàn ngọn đèn dẹt những ánh sao giăng kín mặt biển. Guma đi trên chiếc “Quả cảm” cùng với chàng da đen Rufino. Lão Francisco cũng hát, Rosa Palmeirao mang theo một chiếc gối sang trọng để

Iemanja có chỗ tựa đầu.

Đám rước diễu hành trên biển. Những giọng ca đượm vẻ huyền ảo bởi văng lên từ các con thuyền và lan rộng trên vùng nước nơi Iemanja đang ngồi nghỉ. Phụ nữ khó than, mang theo những bức thư, những lễ vật cùng những lời nguyện cầu gửi cho Mẹ Biển. Họ nhẩy múa trên thuyền như những bóng ma với các thân hình xoay tròn, đám đàn ông gào theo nhịp, những giai điệu hoang sơ, man dại lan xa trên mặt đại dương.

Họ vây quanh hang Mẹ Biển. Mái tóc của Iemanja trải dài khắp tầng xanh của biển lấp lánh dưới trăng. Đám phụ nữ lắc các lễ vật và khẩn những lời cầu nguyện của mình. (Đừng bắt chồng tôi phải chết trong bão tố... Nhà còn hai đứa con dại phải nuôi khôn lớn, thừa Dona Janaina chỉ thánh...) vừa căng mắt dõi tìm nơi đáy biển. Bởi nếu vượt qua mà Iemanja không chấp nhận lễ vật thì bất hạnh sẽ trùm lên ngôi nhà của họ.

Giờ thì Mẹ Biển nhất định sẽ đến với họ, lũ con trai, con gái của mình. Người đã nhận các lễ vật, đã nghe những tiếng nguyện cầu, nghe các bài ca của đám da đen. Các con thuyền đã dong buồm sẵn sàng quay trở lại. Đó cũng là khi từ phía bờ vang lên tiếng ngựa hí như tiếng khóc than của con vật tế thần. Dưới bóng trăng và qua ánh đèn từ các con thuyền có thể nhận ra hình dáng một con ngựa trên bờ cát. Bắt đầu việc thực hiện một lời hứa lớn lao với Iemanja. Con ngựa ô với đôi mắt bị chọc mù không nhìn thấy biển ngay trước mặt. Những người trên bờ đẩy nó ra biển. Hồng ngựa màu cánh quạ lấp loáng, đuôi màu xanh buông chạm đất, bồm dưng cao tung bay trong gió. Nó đi xuống biển, là cống vật dâng lên Iemanja. Trên lưng con ngựa ô này nữ thần có thể phi đến mọi nơi thuộc vương quốc dưới nước rộng lớn của mình. Trên lưng ngựa ô này người có thể ngao du bốn biển, thưởng ngoạn ánh trăng... Con ngựa ô đã xuống biển. Những người trên hai chiếc thuyền từ hai phía đang kéo nó ra xa hơn, xa mãi về phía biển, bởi nó bị mù. Người ta đã dùng sắt nung chọc mù mắt nó, đánh dấu nó như một món quà dành dâng tặng Iemanja. Họ đã đưa con ngựa đến gần hang Mẹ Biển, đám phụ nữ lại khẩn những lời thỉnh nguyện của mình (... sao cho chồng tôi sớm bỏ con chó cái Ricardina ấy và trở về với tôi...), rồi đám rước quay về. Con ngựa còn vẫy vùng vô vọng hồi lâu trên mặt nước, hướng về xa đôi mắt tối đen không ánh sáng của mình, rồi chìm xuống, đi vào thế giới của Iemanja. Giờ Người có thể cười nó tung hoành khắp các cảng nhỏ vùng duyên hải Bahia trong những đêm bão tố, phóng ra sấm chớp, mưa giông, những cơn gió lốc.

Các chiếc thuyền đã về biển. Mọi người lên bờ, Iemanja đi cùng họ. Đây là đêm lễ hội mừng Người và Người sẽ đến nhẩy múa trong nghi lễ cancombles ở Itapagipe. Ngay cả Deusdedit, thầy tế *pai-de-santo* từ Cabecceiras da Ponte cũng đã đến trong ngày lễ Inaê này. Người đi cùng họ, phóng nước kiệu trên con ngựa ô vừa được tặng hôm nay. Người cưỡi ngựa bay trong không trung, gần mặt trăng, thậm chí không ngại gặp Orunga, đứa con trai đã chiếm hữu mình.

Đám rước vẫn đi, chậm rãi, nhịp nhàng, như con thuyền nhẹ trôi theo dòng nước. Gió bay mang theo hương vị nước ròng, đưa giai điệu những bài ca hoang dã về phía thành phố đang ngon giấc giữa đêm.

Âm thanh từ các nhạc cụ vang vọng khắp vùng bán đảo Itapagipe. Các nhạc công chơi đầy phấn khích, giống như tất cả những ai tham gia nghi lễ *macumba* mừng Iemanja của Pai Alselmo. Việc sửa soạn đã được các phụ nữ da đen - những vũ nữ chuyên nghiệp *feitas* - bắt đầu từ nhiều tháng trước. Thoạt tiên họ phải tắm rửa bằng nước lá thơm, cạo tóc, lông nách, lông mu để thánh lễ nhập hồn, sau đó là phần *efun*. Họ phải bôi dầu, bôi mặt bằng những màu sáng. Rồi họ đón nhận Iemanja, Người sẽ nhập vào họ qua đầu, qua nách hoặc phần giữa hai chân.

Người chỉ nhập vào theo cách cuối cùng với những trinh nữ da đen chưa ai động đến, như dấu hiệu sẽ dùng làm cô hầu cung để chải tóc và xoa nắn thân thể cho Người.

R sẽ sống biệt lập suốt những ngày ấy. Không gặp gỡ đàn ông, không thấy bất cứ hoạt động nào ngoài đường hay trên biển. Họ chỉ sống cho Iemanja. Hôm nay là dịp lễ hội lớn khi họ sẽ trở thành những vũ nữ *feitas* thực sự, những đứa con gái của Thánh thần, những nữ tu của Iemanja. Họ nhảy múa điên dại, quay cuồng muốn long cả khớp, vượt ra ngoài mọi giai điệu, nhảy hay hơn cả Rosa Palmeirao vốn đã là vũ nữ *feitas* từ hai mươi năm trước. Thánh mẹ, một phụ nữ cao niên, hát bài ca mừng Iemanja bằng ngôn ngữ Nagô:

A ôdê rê ssê

Ó ki ê lêmanjá

Akóta guê lêguê a ôio

Erô fi riló...

Các *feitas* nhảy múa như chợt phát rồ. Các *ogas* - trong đó có cả Guma và Rufino - hòa cùng họ trong điệu nhảy với hai vai lay động và đôi tay vung nhịp nhàng như mái chèo rẽ nước. Giữa phút cuồng say nhất, khi tất cả đều đắm mình trong lễ hội (Iemanja cũng đã nhập hội từ lâu, đang nhảy múa, vui đùa trong thân xác Ricardina), Rufino chợt huých nhẹ Guma:

- Này, có ai đang nhìn cậu đấy...

Guma đưa mắt nhìn quanh nhưng không đoán được người Rufino vừa nói tới.

- Kia kia, cô gái ngăm ngăm ấy...

- Cái cô gái xinh đẹp kia phải không?

- Cô ấy nhìn cậu không rời mắt...

- Đâu, cô ấy nhìn hướng khác mà...

Những đôi vai chuyển động theo cùng một nhịp điệu. Iemanja chào mừng Guma. Người che

chở cho anh. Thánh mẹ tiếp tục bài ca mừng Iemanja bằng ngôn ngữ Nagô:

Ô yiná ará

Ô yiná maraBô

Mabô xá rê nun

Mabô xá rê wá

Mọi người say cuồng trong điệu nhảy. Guma không rời mắt khỏi cô gái mà bạn mình vừa chỉ. Hẳn đó là người phụ nữ Iemanja gửi đến cho anh. Tóc nàng mượt dài, lấp lánh như ướt nước, mắt trong như nước suối nguồn, đôi môi thắm đỏ. Nàng xinh đẹp như chính Janaira và còn trẻ, rất trẻ bởi bộ ngực non mới hơi nhô dưới tà áo hoa màu đỏ sáng. Mọi người nhảy múa xung quanh, Iemanja cuồng nhiệt hơn tất cả, riêng cô gái lạ kia ngồi một mình, thỉnh thoảng lại nhìn Guma với ánh mắt như kết đọng toàn thân với cả mái tóc dài ướt nước, cả bộ ngực non vừa hé lộ của mình. Iemanja đã gửi đến cho Guma người phụ nữ anh cầu xin từ khi còn nhỏ, vào cái hôm người mẹ trở về. Guma không một thoáng nghi ngờ rằng mình sẽ chiếm hữu nàng, rằng nàng sẽ ngủ dưới cánh buồm của con thuyền “Quả cảm”, sẽ là kẻ đồng hành cùng anh trong bao chuyến biển khó khăn. Anh cao giọng hát mừng Iemanja, vị nữ thần năm tên, Mẹ của những người đàn ông đi biển, đồng thời cùng là vợ họ qua thân xác những phụ nữ như cô gái vừa chợt hiện ra kia trong nghi lễ *macumba*.

Nàng từ đâu đến? Anh đi kiếm nàng khi lễ hội vừa xong nhưng không sao tìm thấy. Anh bước theo Rufino đang trên đường đến quán “Sao hải đăng” với chiếc ghi ta của mình.

- Cô gái ấy là ai vậy?

- Cô gái nào?

- Cô mà cậu nói cứ nhìn mình ấy.

- Không phải sao, ánh mắt cứ như đèn...

- Cậu đã gặp cô ta ở đâu chưa?...

- Hôm nay là lần đầu. Ngon đấy. Để lớn thêm chút nữa. Mà cậu mất rồi sao?

Guma chợt nổi giận

- Đừng có nói thể về một cô gái thậm chí cậu chưa hề biết.

Rufino bật cười:

- Vậy tớ sẽ nói những điều tốt thôi... Mong cô ta thật tròn trịa...

- Hãy tìm xem cô ấy là ai và cho tớ biết.

- Cậu có vẻ mê cô ta rồi, đúng không?

- Tớ cũng có quyền thích ai đó chứ?

- Rosa mà biết thì giông tố sẽ nổi lên... Vậy cứ coi như cậu đã chết đuối rồi...

Guma bật cười. Họ đã đến quán “Sao hải đăng” và bước vào. Rosa Palmeirao đang ngồi sau bàn uống hết ly này đến ly khác.

- Tôi sẽ ra đi, các bạn thân mến, nơi đây chẳng còn cửa nào cho tôi trở lại...

Manuel đang uống cùng Maria Clara, không giấu vẻ tự hào về cô bạn của mình. Anh ta kêu lên với Rosa khi thấy Guma bước vào:

- Có người sẽ buồn nhớ cô đấy, cô bạn nhỏ của tôi...

- Người nào yêu tôi hẳn sẽ đi cùng tôi... - Cô ta mỉm cười nhìn Guma.

Nhưng Guma đã ngồi xuống một bàn cạnh đấy. Anh cảm thấy mình đã thuộc về một ai đó khác, thấy như Rosa Palmeirao đã ra đi từ rất lâu rồi. Rosa đến bên anh:

- Hôm nay anh có vẻ buồn?

- Em sắp đi xa?

- Em sẽ ở lại nếu anh muốn th

Câu nói rơi vào yên lặng, không có tiếng trả lời. Anh nhìn ra bóng đêm trùm trên bãi biển. Rosa Palmeirao hiểu ý nghĩa của cái nhìn ấy. Nàng đã từng chia tay với bao người đàn ông, đôi khi sau những cuộc loạn ấu. Nàng đã già, không còn hợp với một người đàn ông trai trẻ như anh. Thân thể nàng vẫn đẹp, nhưng đâu còn là thân hình một phụ nữ trẻ trung. Tấm thân ấy còn gợi trong anh ký ức về người mẹ chẳng thể nào quên. Có gì đó giống nhau giữa người tình và người mẹ.

Lần cuối cùng hình ảnh người mẹ đứng đường hiện lên trong tâm trí Guma. Bầu vú lớn vun đầy của Rosa Palmeirao mang lưỡi dao găm ở giữa nhắc nhớ về bộ ngực của mẹ anh, cũng nhàu nhĩ qua bao bàn tay âu yếm. Nhưng một hình ảnh khác chợt hiện ra trước mắt anh - khuôn ngực hơi nhú sau tà áo hoa của cô gái anh vừa thấy trong nghi lễ *candombles* với đôi mắt sáng trong như nước suối, chẳng giống gì với ánh mắt của Rosa Palmeirao. Cô gái không huyền thoại, không những bài ca tụng ABC, người đã nhìn anh với ánh mắt không giấu giếm chút gì mà lòng mình cảm thấy...

Anh đã thành người quan trọng ở đây... - Rosa Palmeirao nói. - Từ vụ cứu con tàu

Canavieiras ấy...

Hắn cô gái nọ biết rằng anh chính là Guma, kẻ đã một mình ra khơi trong đêm mưa bão trên con thuyền nhỏ để cứu một con tàu lớn chở đầy người... Guma mỉm cười...

Rosa Palmeirao cũng mỉm cười. Chắc nàng sẽ ra đi và không bao giờ còn yêu ai nữa. Tất cả những gì nàng muốn là khuấy lên địa ngục trong suốt phần còn lại của cuộc đời. Lưỡi dao găm trên ngực, mảnh lam dưới váy nàng hãy cứ lóe sáng, cứ hiện ra đầu tẩm thân kiêu diễm của nàng có biến mất. Và nếu nàng có về lại bến cũ một ngày kia, rã rời sau những cuộc chiến tung bồng, có lẽ chỉ để tìm một đứa trẻ lang thang nào đó bị bỏ rơi từ một người mẹ khốn cùng. Nàng sẽ nuôi lớn nó như con, như chính đứa con trai của nàng đã chết khi sinh, đứa con với người đàn ông đầu tiên, chàng da đen Rosalvo. Nàng đã bỏ theo anh ta khi còn rất trẻ bởi tình yêu không phân tuổi tác. Nàng đã đi vào đời với những lời nguyện rửa của bà mẹ già. Anh ta là một kẻ lang thang, một tay ghi ta lãng du theo những con thuyền, ca hát cho các lễ hội ở khắp các thành phố quanh vịnh. Rosa Palmeirao rất yêu anh ta, và nàng mới mười lăm tuổi khi họ gặp nhau. Nàng khốn khổ nhiều vì đói, anh ta đâu có nhiều tiền. Nàng khốn khổ với các trận đòn của Rosalvo sau những pha nhậu nhẹt, cả khi anh ta theo đuổi bao phụ nữ khác. Nhưng khi biết đứa trẻ đã chết trước khi sinh do thang thuốc đáng anh ta đưa vì không muốn cho nó sống, nàng đã trở thành một người khác hẳn, hành Rosa Palmeirao với những lưỡi dao và để lại anh ta chết bên cây ghi ta của chính mình. Với anh ta mọi chuyện đều là giả dối, tình yêu, ánh mắt, những lời nói ngọt ngào. Anh ta tỏ ra kinh ngạc khi bị nàng đâm chết trên giường. Đó là món nợ phải đền cho đứa con đã chết. Rồi những tháng trong tù, những phiên tòa xét xử và có người nói nàng đã say lúc đó. Nàng được tha bổng và trở nên liêu lĩnh, can trường vì không còn con đường nào khác với tiếng tăm đã gắn chặt với tên mình. Nhiều năm trôi qua, nhiều người đàn ông khác cũng đã đi qua. Song chỉ riêng với Guma nàng lại trở về với ước muốn có một thằng con khác với đôi tay bé nhỏ khua lên và cất tiếng gọi nàng là mẹ. Đó là lý do vì sao nàng yêu Guma đến thế, nhưng anh không còn yêu nàng nữa bởi nàng đã già rồi. Anh cũng không thể cho nàng một đứa con, lỗi nơi nàng bởi nàng đã quá tuổi và không sinh được nữa. Vậy là nàng phải ra đi bởi tình yêu nơi anh đã hết.

Họ rời quán “Sao hải đăng”. Mưa rơi nhẹ. Anh choàng tay quanh eo nàng và nghĩ ngàng xứng đáng có một đêm ân ái vì bao điều tốt đẹp đã thể hiện cùng anh. Đêm chia tay, một đêm dưới bầu trời đầy mây xám và mặt biển lặn dần dưới những giọt mưa. Họ đi về chiếc “Quả cảm”. Anh giúp nàng trèo lên và nằm xuống bên nàng. Rồi anh choàng tay những muốn đưa nàng vào cơn ân ái. Nhưng Rosa Palmeirao đã ngăn anh lại (liệu nàng có rút ra lưỡi dao lam dưới tà váy của mình?) và nói:

- Em sẽ đi, Guma...

Mưa nhẹ rơi ướt họ, không có tiếng nhạc nào từ biển vọng lên.

- Anh sắp cưới vào một ngày nào đó, một cô dâu sẽ đến với anh... Xinh đẹp, như anh xứng đáng... Nhưng em muốn anh hứa với em một điều...

- Điều gì vậy?

- Em muốn có một đứa con trai, nhưng em đã quá già...

- Em nói tiếp đi...

Mưa trở nên nặng hạt.

Em đã quá già, con của anh không thể đậu trong em được nữa... Nhưng anh sẽ lấy vợ, và khi anh có con em sẽ quay trở về đây. Khi đó em sẽ là một bà già tóc bạc, giờ em cũng đã quá già, Guma. Em thề sẽ không gây chuyện với bất kỳ ai, không dùng bất kỳ thứ vũ khí gì, không quấy lên mọi chuyện...

Guma nhìn nàng như nàng là một ai đó khác đang khẩn cầu với đôi mắt xanh màu biển dỗi vào anh, đôi mắt chứa chan tình yêu thương của người mẹ.

- Em sẽ không bao giờ gây chuyện nữa... Em muốn anh sẽ thu xếp cho bà lão ấy một chỗ trong ngôi nhà của vợ anh... Cô ấy không cần biết gì về chuyện hai ta. Em không mong điều gì khác nữa, không gây chuyện với cô ấy. Em chỉ muốn giúp nuôi dạy con trai anh, như đã từng có được anh... Tuổi em đủ làm mẹ anh... Anh cho phép được như vậy chứ?

Những ngôi sao lại xuất hiện trên trời, trăng cũng đã mọc và tiếng nhạc dịu dàng lại từ biển vọng lên. Rosa Palmeirao vuốt ve khuôn mặt Guma - con trai của nàng. Đêm đó là đêm hội Iemanja, vị nữ thần mang năm tên ấy.

TÀU NEO BẾN ĐẬU

Một con tàu đang thả neo tại cảng và Rosa Palmeirao sắp cùng nó ra đi. Guma nhìn người phụ nữ đang vẫy khăn tay từ khoang hạng ba. Nàng sắp dẫn thân vào một cuộc phiêu lưu mới, rất có thể là lần cuối của cuộc đời. Khi trở về nàng sẽ tìm một đứa trẻ để chăm lo, một đứa trẻ sẽ coi nàng như bà nội. Tàu đã rời xa, nàng vẫn vẫy hoài chiếc khăn tay và những người trên bến vẫn vẫy tay chào tiễn. Có ai đó nói đằng sau Guma:

- Con bé kỳ quặc... Cứ lang thang phiêu bạt suốt đời...

Guma chậm bước quay về. Gió mạnh hơn, đêm sắp xuống và một chuyến hàng đang đợi anh đưa đến Cachoeira, nhưng hôm nay anh không muốn rời khỏi cảng, không muốn băng qua vịnh. Suốt mấy ngày nay, từ sau lễ hội Iemanja điều duy nhất khiến anh bận tâm là tìm gặp người con gái đã nhìn anh hôm ấy. Anh không thể tìm biết gì về nàng bởi có quá đông người trong lễ hội của Pai Alselmo đêm ấy, những người đến từ rất xa, thậm chí tận Conceicao da Feira. Anh đã đi dọc theo các con phố cạnh cảng, xem kỹ từng ngôi nhà nhưng vẫn không tìm thấy cô gái ấy. Không ai biết cô ta là ai, làm gì và từ đâu đến. Điều chắc chắn là cô ta không sống tại cảng bởi ở đây mọi người ai chẳng biết mặt nhau. Chàng da đen Rufino cũng không tìm hiểu được gì thêm về cô ta. Nhưng Guma không mất hy vọng. Anh tin chắc sẽ tìm được người con gái

Một chuyến hàng đang đợi anh chuyển đi. Sau khi xếp hàng anh sẽ đưa thuyền đến Cachoeira. Lại sẽ ngược sông lần nữa. Cuộc đời sông nước đầy những hiểm nguy, và chẳng lẽ nào cũng vậy, ngược nước, xuôi dòng hay đưa thuyền qua vịnh, đâu khác gì nhau... Đó là công việc thường ngày không làm ai sợ hãi. Guma cũng chẳng bận tâm gì về chuyến đi sắp đến. Anh nghĩ đến chuyện khác: anh sẵn sàng cho đi tất cả để gặp lại được người thiếu nữ trong lễ hội Iemanja. Giờ Rosa đã ra đi và anh được tự do... Anh thả bộ dọc theo bờ biển vừa khẽ huýt sáo. Có tiếng hát vang lên từ phía chợ. Cánh thủy thủ và phu khuân vác, họ quây thành vòng tròn quanh một chàng lai đen đang múa hát.

Tôi lai đen, và tôi biết thế

Ngay Chúa trời cũng hiểu cho tôi

Nếu muốn chối rằng mình không phải thế

Mái tóc này cũng để lộ ra thôi.

Mọi người vỗ tay theo. Những đôi môi rộng mở trong các nụ cười, những thân hình nhún nhảy theo điệu *emboladas* sôi động. Chàng lai đen hát:

Nếu có găng xoa da bằng phấn trắng

Mái tóc xoắn kia cũng phản lại tôi rồi

Guma đến gần đám nọ. Người đầu tiên anh thấy và suýt không nhận ra là Rodolfo trong bộ đồ màu xanh dương sẫm sang trọng vừa bắt tắm suốt mấy tháng nay. Rodolfo ngồi trên chiếc thùng lật úp và mỉm cười với người đang nhảy múa. Trong nhóm còn có cả Xavier, Maneca tay vịn, Jacques, Severiano và cả lão Francisco ngồi phía sau đang hút tẩu.

Nhắc thấy Guma, Rodolfo vẫy tay chào:

- Tớ có chuyện cần nói với cậu...

- Được

Gã lai đen hát xong và mỉm cười chào mọi người. Tuy thở dồn sau điệu nhảy nhưng trên mặt gã lộ vẻ hân hoan đắc thắng. Đó là Jesuino, chủ chiếc thuyền đáy bằng lớn mang tên “Nàng tiên cá” chạy tuyến Bahia - Santo Amaro. Gã mỉm cười nhìn Guma:

- Chào anh bạn...

Maneca tay vịn khịt mũi khi nghe câu chào thân mật đó:

- Đừng có nói chuyện với Guma, Jesu...Bánh lái của nó gãy rồi...

- Cái gì gãy?

- Mất lái, mất hướng rồi... Nó là ma đó...

Cả đám cười vang. Maneca tiếp tục:

- Người ta nói thằng mê gai như cái thuyền sắp đắm. Các vị có biết hấn suýt lao chiếc “Quả cảm” vào đá ngầm không?

Guma cảm thấy nóng mặt. Vốn không chấp các chuyện đùa nhưng lần này không hiểu sao anh hấy tức giận. Nếu Maneca mà lạnh lặn hai tay... Nhưng Severiano và Jacques đã kích thêm:

- Lần này hấn dính với con nào vậy?

- Một ả hết thời đã rộng lòng mở cái vỏ nghêu của mình ra...- Severiano trả lời trong tiếng cười hô hố đầy khiêu khích.

Rufino thấy Guma đã siết chặt nắm tay bèn nói:

- Đủ rồi đấy, các vị. Mỗi người hãy cứ lo lấy chuyện của mình.

- Cậu cũng là vệ sĩ của mụ ấy sao, anh bạn? - Severiano cười to hơn. Đám xung quanh cũng

cười, nhưng chẳng được lâu bởi Guma đã lao bổ vào Severiano. Jacques định tách họ ra nhưng bị Rufino kéo lại:

- Đàn ông cả, cứ để một chọi một đi...

- Đừng làm bộ ngu ngơ... Thế mày là gì, cũng đàn ông chắc? Đồ giẻ rách...

Và Jacques lao vào đánh chàng da đen. Rufino thầm nghĩ: “Đúng là mèo già cũng không sao thành hổ...”, vừa lui người khéo léo né cú đấm của Jacques, đồng thời xoay toàn thân trên gót chân và tung một cú đá chớp nhoáng khiến gã kia đổ nhào trên mặt đất. Guma vẫn đang nện Severiano, đám kia đứng nhìn và không rõ lắm chuyện gì đang xảy ra. Severiano chột vùng thoát và rút dao ra. Lão Francisco la lớn:

- Nó giết Guma mất...

Severiano tựa lưng vào bức tường cuối chợ, tay vung dao gọi Guma:

- Kêu Rosa đến đánh với tao, mày không đáng mặt đàn ông.

Guma lăn xả vào nhưng bị Severiano tung một đá trúng ngay bụng. Anh sụm xuống, bị đối phương nhẩy xổ lên người với con dao trong tay. Đúng lúc này Rodolfo, nãy giờ vẫn ung dung huýt sáo bản *emboladas* chàng da đen vừa hát, đã nhẩy tới bóp mạnh cổ tay kẻ sinh sự khiến con dao rơi xuống. Guma đã đứng thẳng dậy và đập cho gã kia một hồi cho đến khi gã gục xuống như một cái xác.

Lúc này Rufino mới hát lên bài ca chiến thắng của mình:

Này chàng dũng cảm, thế vừa chưa?

Hãy nhớ mãi những gì người đã nếm

Biết xấu hổ sau những gì đã đến

Và nguyên tên ta trong những phút âm thầm.

Đám đông lặng lẽ tản ra. Vài người khiêng Severiano về thuyền của gã. Jacques đi về nhà, mồm lẩm bẩm những lời đe dọa. Guma cùng Rufino trở về thuyền “Quả cảm”. Vừa nhẩy lên khoang thuyền Guma chột nghe tiếng gọi Rodolfo:

- Các cậu đi đâu thế?

Guma ngoảnh lại:

- Nếu không có cậu chắc mình tiêu rồi...

- Quên chuyện đó đi...

Rodolfo chột nhớ lại:

- Cũng giống như hồi nhỏ bọn mình đánh lộn, cậu nhớ chứ? Có điều lần này mình đứng về phe cậu...

Gã tháo đôi giày bóng lộn và lội bùn đi đến chỗ chiếc thuyền:

- Mình có chuyện muốn nói với cậu...

- Chuyện gì vậy?

- Cậu không bận chứ?

- Không... - Guma tin rằng gã cần tiền.

- Ngồi xuống đây đi, mình sẽ nói.

- Lâu thế hả, vậy mình về đây. - Rufino chào tạm biệt.

- Rodolfo đưa tay vuốt nhẹ mái tóc bóng mượt của mình. Người gã thoảng mùi dầu bôi tóc rẻ tiền. Guma tự hỏi không biết gã biến đi đâu mấy tháng gần đây. Đến những thành phố khác? Ngồi tu do trấn lột? Ai cũng nói gã là người bất hảo. Gã chuyên chơi cò gian bạc lận, lừa đảo, có lần đã đâm mọi người khi sạch tiền ở Pitagueirs. Đó là lần bị bắt giữ đầu tiên. Nhưng lúc này gã trông khăm khá, đến đây chắc chẳng để vay tiền.

- Hôm nay cậu sẽ đi?

- Tớ phải chuyển hàng đến Cachoeria..

- Có gấp lắm không

- Gấp. Ông Rangel cần đưa sớm một số hàng về kho ở đó, kịp cho lễ hội hóa trang...

- Lại sắp đến lễ hội diên rồ ấy...

Guma đang xem hàng trong khoang:

- Cậu cứ nói đi, mình vẫn nghe được mà.

Rodolfo cảm thấy thế còn tốt hơn vì không phải nhìn mặt Guma và dễ nói thẳng ra.

- Chuyện rất dài, có lẽ mình phải kể từ đầu...

- Được, cậu cứ nói đi...

- Cậu còn nhớ cha mình không?
- Ông Concordia, mình nhớ mà vì ông ấy có một quầy ở chợ..
- Đúng thế, nhưng chắc các cậu không nhớ mẹ mình. Bà ấy chết khi mới sinh.

Gã đứng yên nhìn mặt nước. Gã thấy bóng Guma đi lại trong khoang thuyền.

- Tớ vẫn nghe đây.
- Ừ, để tớ nói cậu nghe: ông già Concordia chưa bao giờ cưới bà ấy...

Guma ngạc nhiên ngược nhìn lên, Anh thấy Rodolfo đang trầm ngâm dõi mắt nhìn ra mặt nước. Gã đến đây kể với anh những chuyện ấy để làm gì?

- Vợ chính của ông ấy sống ở khu trên, cách đây vài dãy phố. Trước khi mất ông ấy có bảo tớ... Cậu cũng biết tớ đã không làm gì cả, không đến thăm vợ ông ta dạo còn vô công rồi nghề ở đây. Tớ ở lại trên chiếc thuyền ông già để lại, rồi chuyển sang sống cách khác bởi không ưa cuộc sống trên đất cảng này.

Guma đã eo lên sau khi xếp xong hàng hóa. Anh ngồi đối diện với Rodolfo:

- Sống như thế chán thật...Nhưng cậu đâu có thể làm được gì?
- Đúng thế...Tớ bỏ đi và lăn lộn ngoài kia, lang bạt hết chỗ này chỗ khác.

Gã cúi đầu:

- Cậu cũng biết tớ đã nếm mùi nhà đá... Vậy là mới đây mình vẫn sống ung dung như vậy, kiếm được chút tiền, chia chác với lão đại ta ở Bonfim...Cho đến khi gặp con em gái...

- Cậu còn có em gái?
- Phải, mà chính tớ cũng đâu có biết. Ông già quên nói về nó. Ông ấy chỉ dặn hãy đi tìm vợ ông ấy vì bà ta cũng biết là có mình. Hẳn con bé đã gắng đi tìm mình kể từ khi mẹ nó mất cách đây gần một năm.
- Vậy cô ta ở đâu suốt thời gian ấy?
- Nó sống với vợ chồng người cô, những người bà con.
- Bà con của ông Concordia?
- Không. Của mẹ nó. Thật rối rắm, mình cũng không rõ lắm.

Guma vẫn không hiểu điều này liên hệ gì tới anh, vì sao Rodolfo kể anh nghe những chuyện ấy.

- Thôi được, mình sẽ nói cho cậu nghe đây. Cô bé ấy đã tìm tới khắp nơi. Nó nói sẽ giúp tớ trở lại con đường ngay thẳng, nói rất nhiều, những lời lẽ thông minh. Và mình đã tự nhủ: thề có Chúa, trên đời này chưa gặp ai tốt như nó... Nó trẻ hơn tớ, mới mười tám tuổi. Cái tạo tớ, tất nhiên nó chẳng làm nổi đâu. Mình hẳn đã đánh mất cả chút liêm sỉ từng có. Sa vào con đường ấy có mấy ai thoát được chân ra...

Gã lặng yên và châm thuốc hút:

- Mất thói quen lao động, làm sao lấy lại...

Guma khẽ huýt sáo. Anh cảm thấy tội nghiệp cho Rodolfo. Dân cảng nói nhiều điều bất hảo về y. Người ta nói gã đã nhúng tay vào những chuyện xấu xa và bản thân gã là đồ vô tích sự. Gã đã sa vào đó, chẳng làm sao vượt thoát, kể cả với sự giúp đỡ của cô em gái tốt bụng kia.

- Nó lo lắng cho tớ, tớ biết, và thấy tội nghiệp cho nó. Nó nói rồi đời mình kết cục chẳng ra sao, và nó có lý.

Gã khoát rộng tay như muốn gạt sang bên mọi chuyện và tiếp:

- Phải, và con bé muốn tớ đưa cậu đến đó...

- Muốn tớ đến đó? - Guma giật mình, thậm chí sợ hãi.

- Chuyện là thế này... Những người bà con của nó đã đi chuyển tàu Canavieiras hôm cậu ra lòi cá: hòm khốn khổ ấy vào. Cậu đã làm một chuyện rất đáng mặt đàn ông. Họ đi thu xếp chuyện gì đó ở Ilhéus, nhưng chẳng giải quyết được gì và đáp tàu quay trở về đây. Họ có một cửa hàng rau quả ở đường Rui Barbosa. Tất cả cùng đi trên khoang hạng ba, và con bé đã tưởng sẽ không sao qua khỏi. Nó muốn cảm ơn cậu...

- Vớ vẩn, vào chỗ tớ ai mà không làm thế. Có điều hôm ấy tớ gặp may, sóng không lớn lắm...

- Nó đã nhìn thấy cậu. Nó có dự lễ *candombles* của lão Alselmo.

- Có phải cô bé ngăm ngăm với mái tóc suôn?

- Đúng đấy...

Guma lặng người chẳng biết nói gì hơn. Anh sững sờ nhìn Rodolfo, nhìn con thuyền, nhìn ra mặt biển. Anh những muốn hát, muốn gào, muốn nhảy múa trước niềm vui to lớn ấy. Rodolfo hỏi:

- Cậu làm sao thế?

- Không, có gì đâu. Giờ tớ đã biết cô gái ấy là ai

- Ừ, hãy chuẩn bị đi sau khi cậu trở về. Tớ sẽ nói với nó là cậu đã hứa sẽ tới.

Guma bực tức nhìn chiếc thuyền chất đầy hàng. Anh những muốn đi ngay vào đêm ấy.

- Được rồi. Mình sẽ đến.

- Vậy chào cậu. Đừng băn khoăn gì lắm...

Rodolfo nhảy xuống, tay xách đôi giày. Guma hỏi với theo:

- Cô ấy tên gì vậy?

- Livia!

Guma dong buồm, nhổ neo và thả thuyền xuôi theo con gió thuận. Manuel trên chiếc “Lăng du” đang đi ngang đập chấn sóng. Dạo ấy không ai chạy thuyền nhanh bằng Mannel. Guma nhìn chiếc “Lăng du” lao nhanh, buồm căng trong gió. Đêm đã xuống đậm. Guma châm tẩu, đốt đèn. Chiếc “ Quả cảm” lướt nhanh trên mặt sóng.

Gần đến Itaparica anh bắt kịp thuyền của Manuel:

- Manuel, anh có muốn đua không?

- Cậu đang đi đâu?

- Đến Maragogipe trước, rồi Cachoeira.

- Vậy mình có thể đua đến Maragogipe.

- Tôi đặt năm đồng...

- Và thêm mười đồng nữa nếu cậu thắng. - Chàng da đen Antonio Balduino la lớn.

- Đồng ý.

Và hai chiếc thuyền bắt đầu lao nhanh trên mặt nước êm đềm. Trên thuyền “Lăng du” Maria Clara chợt cất tiếng Ngay lúc đó Guma hiểu rằng anh sẽ thua. Có ngọn gió nào đẩy thuyền lao nhanh bằng những lời ca. Và bài Maria Clara đang hát kia cũng là bài ca hay nhất. Thuyền Manuel đến gần hơn. Chiếc “ Quả cảm” cùng Guma vẫn thờ thẩn thả hồn theo tiếng hát. Bên bờ sông ánh đèn của Maragogipe đã hiện ra. Khi chiếc “Lăng du” vượt qua, Guma quăng sang mười lăm đồng *milreis* và Manuel gọi sang:

- Chúc đi may mắn nhé!

Anh ta cảm thấy vui sướng vì vừa thắng cuộc đua và tiếng tăm mình càng lan rộng. Nhưng Guma cũng nổi tiếng khắp vùng này. Một chủ thuyền thiện nghệ với đôi tay vững chắc và lòng can đảm không thua bất kỳ ai. Anh là người duy nhất dám ra khơi vào đêm tàu Canavieiras gặp nạn. Manuel cũng không dám đi, cả Xavier với những nỗi niềm riêng cũng vậy. Từ buổi ấy tiếng tăm anh lan xa, ngược xuôi khắp miền duyên hải. Anh thuộc số những người luôn để lại sau mình bao huyền thoại, những tấm gương kẻ khác sẽ soi vào.

Chiếc “ Quả cảm” băng đi trong màn đêm yên tĩnh. Sắp đến khúc quanh lớn gần Maragogipe. Guma thấy thật hạnh phúc. Tên nàng là Livia. Anh chưa biết người phụ nữ nào mang cái tên như vậy. Khi có nàng ở bên Manuel sẽ thua sẽ thua trong mọi cuộc đua giữa họ, bởi cũng như Maria Clara, nàng sẽ hát lên những bài ca xưa của miền duyên hải. Iemanja đã nghe thấu lời anh, và nàng là kẻ được Người gọi đến cùng anh chung sống.

Có một bài ca vùng duyên hải nó về nói về nỗi bất hạnh trong cuộc sống của vợ những người đi biển. Lời ca còn nói rằng trái tim người thủy thủ cũng dễ lay động như gió thổi ngang trời, như những con thuyền chẳng bao giờ đậu hoài một bến. Nhưng mỗi con thuyền đều mang tên bên mạn, thuyền có thể qua nhiều năm tháng viễn du nhưng chẳng bao giờ quên bến cảng quê, nơi nó sẽ về một ngày nào đó. Cũng như trái tim thủy thủ luôn hướng về người phụ nữ của riêng mình. Xavier, kẻ từng quen bao cô gái giang hồ nhưng chẳng thể quên người phụ nữ của riêng mình. Xavier, kẻ từng quen bao cô gái giang hồ nhưng chẳng thể quên người phụ nữ gọi anh là Cú vọ đã bỏ đi với đứa con trong bụng một đêm kia. Guma cũng vậy, anh sẽ chẳng bao giờ quên Livia, người con gái anh còn chưa rõ mặt. Thuyền đã tới Maragogipe.

Đã có người đợi anh trên cầu cảng. Họ thỏa thuận trong chuyến ngược thuyền sẽ chở theo những kiện thuốc lá. Guma uống một chút ở quán bar cạnh đó rồi dong thuyền trở về.

Cần phải đi nhanh ở khúc sông này. Đây là nơi bóng ma ngựa trắng thường xuất hiện. Không ai còn nh ngựa trắng xuất hiện tự khi nào và đến giờ vẫn còn chạy mãi. Không ai rõ tại sao nó chạy hoài như vậy trong những cánh rừng nằm cạnh dòng sông. Những lâu đài cổ xưa hoang phế, những cánh đồng bỏ hóa ngập cỏ hoang - tất cả thuộc về hồn ma con ngựa trắng vẫn mãi phóng đi chưa một phút dừng. Ai thấy nó đều không nhắc chân đi được nữa. Nó thường xuất hiện vào tháng năm quãng thời gian người ta hay thấy nhất. Guma lướt nhanh trên thuyền, mắt vẫn bất giác nhìn sang quãng rừng cây kể đó, lãnh địa của hồn ma ngựa trắng.

Người ta nói đó là hồn ma một chủ đồn điền độc ác từng giết người và bắt lũ ngựa làm việc cho đến khi gục chết vì kiệt sức. Giờ lão biến thành con ngựa trắng phải chạy hoài muôn kiếp bên sông để đền món nợ gây từ kiếp trước. Trên lưng ngựa mang gánh nặng không kém những gì lão từng chất lên lũ ngựa ngày xưa. Tiếng dai da kéo kẹt dưới gánh nặng kia, và con ngựa vẫn lao đi qua những cánh rừng hoang vắng. Đất rung lên dưới vó ngựa, ai nhìn thấy chân sẽ như hóa đá. Cuộc chạy triền miên qua đồn điền xưa chỉ ngừng lại khi một người nào đó thương hại mà dỡ đi gánh nặng kia, những khối đá dùng xây pháo đài ngày trước. Con ngựa trắng vẫn chạy hoài, không biết đã bao năm...

Có tiếng động đằng xa? Hẳn đó là hồn ma ngựa trắng... Hôm nay Guma những muốn đi sâu

vào cánh rừng gặp ngựa trắng, tháo khỏi lưng nó gánh nặng, giải phóng tay chủ nô xưa giờ chỉ còn là nô lệ của chính mình. Hôm nay Guma cảm thấy lòng ngập tràn hạnh phúc. Chiếc "Quả cảm" lướt trên sóng nhẹ của dòng sông. Thuyền lao nhanh như bị thúc bởi tiếng vó đập dồn của ngựa trắng. Thuyền còn đi nhanh hơn bởi ngay mai nhất định Guma phải về đến bến, để gặp Livia.

Chưa bao giờ anh thấy thuyền đi lâu như thế. Mà anh còn biết bao việc phải làm! Dỡ hàng ở Cachoeira, quay lại bốc hàng ở Maragogipe rồi mới xuôi về Bahia. Một chuyến đi quá dài cho kẻ đang sốt ruột trở về. Nó sẽ không dài nữa khi Livia cùng anh có mặt trên thuyền, cất tiếng hát giúp anh cùng "Quả cảm" giành chiến thắng trong mọi cuộc đua sẽ tới. Đó là lý do khiến anh chạy nhanh hơn bởi chuyến đi kéo dài quá lâu, những hai ngày đằng đẳng...

Mọi người xung quanh niềm nở chào Guma. Quán đông nghẹt. Các cảng ở Cachoeira luôn đông đúc người và thuyền tứ xứ, và hôm nay tàu của hãng Bahia cũng đang neo tại bến. Tàu sẽ nhổ neo khoảng ba giờ sáng, vì vậy cánh thủy thủ không ngủ mà tụ tập cả về đây để uống rượu và hôn hít các em. Guma ngồi vào một nhóm và kêu rượu. Bên cửa sổ một người mù đang đánh ghi ta. Đám phụ nữ cười to, đôi khi vô cớ, chỉ cốt để hài lòng mọi người. Có ai đó đang than thở v người dân biển:

- Mọi thứ đều tệ hại...Khốn khổ...Họ không làm ra được gì. Thậm chí chẳng đủ ăn...

Mọi người kể cho Guma nghe cuộc xô xát tối qua giữa cánh lái thuyền và một đám trai thành phố. Chuyện nổ ra ở một nhà thổ. Đám thanh niên nọ đã quá chén, có đứa muốn vào phòng một cô đang ở với Traira, tay chủ thuyền từ Maria da Graca. Hắn đập thành linh vào cửa. Traira đứng lên đột ngột mở tung cửa và gã kia ngã nhào vô. Gã đứng dậy kêu mọi người và gào lên rằng cô gái kia là của gã và "thằng mọi bẩn thỉu" kia phải xéo ngay nếu không muốn vỡ mặt. Chúng có sáu tên, cả bọn cười cợt la hét đòi Traira phải biến ngay nếu không muốn bị dần như tử. Traira nóng máu và lăn xả vào thằng khốn nọ.

- Mình nó chọi sáu thằng... Làm sao thắng nổi trừ khi Chúa ban phước... - Josue, một tay da đen to béo đang thuật lại. - Nó chiến đấu như một thằng đàn ông, lê khỏi đó bầm dập tả toí nhưng không có gì xấu hổ. Rồi bọn bè đến, một đám đông, kéo hết ra đó. Một cuộc loạn ầu... bọn kia chạy chí chết. Một đứa còn rúc dưới gầm giường mấy cô...

Họ vui vẻ cười vang. Guma cũng cũng cười:

- Khá thật... Phải dạy chúng biết đường cư xử chứ.

- Nhưng chuyện đâu đã hết. bọn kia làm những việc khác hẳn cánh ta. Hôm nay chúng xì xầm rỉ tai nhau, hết góc này góc khác, vo ve như đàn bà, cứ loạn cả lên. Vì cùng học ở một trường võ bị gần đây, chúng bàn nhau sau giờ tập sẽ đến đợi cánh ta ở chỗ nhà chứa ấy.

- Bọn nó muốn đánh nhau...

- Chúng cứ tưởng mặc áo lính là thành đàn ông cả. - Một gã bạch tạng cười to.

- Bọn mình tính đi đến đó. Cậu cùng đi chứ?

Guma khẽ lắc đầu. Vào dịp khác hẳn anh sẽ hồ hởi theo ngay bởi chẳng bao giờ thờ ơ với các cuộc ẩu đả. Nhưng lúc này anh chỉ muốn lên thuyền, thả mình theo mọi giai điệu vang lên từ biển cả và nghĩ đến Li

- Sao? Cậu không muốn đi ư? - Josue ngạc nhiên. - Ôi, tớ thật không ngờ đây, một tay chiến thế này...

- Hôm nay mình kẹt. - Guma cố giải thích.

- Ai nói thế? Cậu không phải cánh thợ thuyền sao?

Guma thấy không thể nào thoát nổi. Nếu không đi sẽ chẳng ai thèm chào hỏi bắt tay anh trên đất cảng này.

- Kẽ vừa nói thế không còn ở đây nữa. Tớ sẽ đi...

- Có thể chứ. Mình đã tưởng...

Lát sau Traira tới, có chút hơi men. Mọi người gọi tên, chào hỏi:

- Chào, Traira! Một người chân chính!

Traira cúi gập người:

- Xin chào tất cả. Đời thủy thủ muôn năm...

Guma chỉ biết sơ về gã. Gã hầu như chưa đến Bahia, chỉ thường chở thuốc lá đến cảng này, cảng khác quanh vịnh. Một gã lai đen da ngăm đỏ, như màu cánh kiến với bội rìa nhỏ tía tốt và cái đầu cạo nhẵn. Josue giới thiệu gã với Guma:

- Đây là Guma, một người hùng da đen thực sự.

- Tớ đã gặp rồi.

Gã cười toét miệng để lộ chiếc răng hồng. Gã bặm chiếc sơ mi sọc thắt ngược lên trông khá tức cười.

- Tớ đã nghe nhiều về cậu... Cậu đây thật sao?

- Đúng thế. Chính hắn đã một mình một thuyền lao ra biển vào cái đêm bão như trời sập để cứu tàu Cenavieiras đ

- Hay quá, hôm nay sẽ có khối trò cho những tay dũng cảm...

- Josue có kể tớ nghe chuyện...

- Đầu tiên là tớ. Bọn nó đâm đá, gần như muốn giết tớ. Rồi gió đổi chiều...

- Mọi người đã đập cho chúng một trận kiểu thế này này... - Josue khua tay một vòng bí ẩn, xòe ra, bóp lại rồi đập mạnh nắm đấm xuống mặt bàn. Điều đó có nghĩa bọn khốn kia đã bị một trận toi bời.

- Giờ bọn chúng tính tới gây lộn. Chúng nói sẽ kéo hết tới đó...

Có tiếng chân nhịp bước ngoài đường. Một đội quân đi qua. Họ nghe tiếng hò:

- Nhìn trái, bước!

Tiếng chân đi rầm rập trên mặt phố. Josue tính kêu thêm rượu.

Traira gợi ý:

- Chắc ta phải đi thôi, coi chừng muộn mất. Nghe nói bọn chúng sắp đến đây.

Họ quăng mấy đồng bạc lên quầy và đi ra. Cả đám khoảng mười hai người. Đám thủy thủ tàu Bahia không đi được vì phải lên boong trước giờ tàu chạy. Một người buông giọng tiếc rẻ:

- Mẹ kiếp, bỏ lỡ dịp thế này. Ngứa tay quá...Chó thật...

Đám người ra đường đi đến căn phố của gái làng chơi, vừa đi vừa nói chuyện tán gẫu. Họ nói đủ thứ chuyện, như đã quên đi vụ ẩu đả kia. Họ nói về các món đồ biển, một gã gầy tong kể câu chuyện lê thê về món *muqueca* từng ăn ở nhà người bạn ở Sao Felix. Traira nghe mọi chuyện nhưng vẫn dỏng tai cảnh giác cái đầu trọc nhoáng lên khi qua dưới ánh đèn đường. Tới phố nhà thổ họ cất giọng kêu to:

- Ê, chúng taoy.

Người qua đường chong mắt nhìn họ. Một nhóm kỳ quặc. Từ xa cũng có thể nhận thấy đó là cánh thủy thủ qua dáng đi hơi chao đảo với các bước dài của những kẻ suốt đời sống trên mặt sóng. Một gã trai cỡ mười chín tuổi nói với tay bạn lớn hơn:

- Cánh thủy thủ đấy. Ta đi khỏi đây thôi.

Gã kia nhún vai và rít một hơi thuốc;

- Mà sao thế? Bộ thủy thủ không phải là người sao? Có gì mà sợ.

Song những người đi đường cảm thấy lo ngại. Một người lớn tuổi đi ngang, miệng lẩm bẩm:

- Cảnh sát đâu không biết?...lũ vô tích sự. Người lương thiện chẳng còn dám ra đường. - Ông ta đưa ánh mắt thương hại nhìn đám mấy cô gái đang nhào người qua cửa sổ.

Cả đám đi ngang chỗ mấy người đang nói. Anh chàng hút thuốc thả một hơi khói vào đúng mắt Josue.

- Mà cố ý thế phải không, đồ khốn?

Không, gã không cố ý. Gã trai run giọng thanh minh. Gã đi cùng cũng lên tiếng bênh bạn. Ánh mắt Josue trông dữ tợn. Đám cùng đi dừng cách đó một quãng đứng nhìn.

- Mà đến đây do thám cho bọn nó hả?

- Tôi đang tính về nhà. Bọn tôi chẳng quan hệ gì với đám kia cả, thưa sếp.

- Tao không làm sếp ai hết, đừng nói lung tung...

Traira gọi Josue:

- Đập nó một trận rồi đi thôi, nghe không? Mình muộn mất.

Gã nhỏ hơn hạ giọng năn nỉ

- Đừng đánh tôi, vì lòng kính Chúa, tôi có làm gì bậy đâu.

Josue hạ tay xuống:

- Vậy thì biến đi cho khuất mắt tao.

Chẳng phải nhắc đến lần thứ hai... Khi Josue đuổi kịp các bạn, Guma hỏi:

- Có chuyện gì thế?

- Không có gì. Mấy thằng lỏi sợ muốn chết...

Họ đến trước một ngôi nhà. Từ bên trong núng niếng đi ra một phụ nữ lại đen to béo:

- Các người cần gì ở đây?

Josue véo cằm mụ:

- Có khỏe không, má mì?

- Ta là má của quỷ chứ không phải của anh. Các người tính tới đây làm gì? Lại đánh lộn như hôm qua chắc? Chỉ khốn nạn thân tôi phải thu xếp với cảnh sát thôi. Xin mời đi chỗ khác cho...

- Chúa phù hộ cho mụ, Tiberia. Bọn tôi đến để vui đùa với các em gái thôi. Bộ không được đến thăm chị em sao?

Mụ béo nhìn họ nghi ngại:

- Tôi biết có người muốn gì. Các người chỉ muốn đánh lộn thôi. Bộ tưởng sống ở đây sướng lắm, còn thiếu chuyện phải lo sao?

- Chúng tôi chỉ muốn uống chút bia mà, Tiberia.

Họ vào nhà. Trong phòng lớn cánh phụ nữ ngồi quanh các bàn nhìn họ lo ngại. Một người trong nhóm quay sang- Họ nghĩ bọn ta là quỷ sứ chắc, hay hồn ma về từ thế giới bên kia?

Một phụ nữ tóc vàng đã quá thì nói với Traira:

- Ông lại đến quậy tung lên nữa phải không, đồ vô lại? Đúng là quỷ sứ dẫn đường. Hôm nay tôi vừa bị gọi lên đồn...

- Tôi chỉ đến để làm nốt vụ ân ái hôm qua thôi, Lulu.

Họ ngồi vào bàn. Bia được mang ra. Chỉ có năm cô gái. Tiberia báo trước:

- Không đủ đào cho các người đâu. Chỉ còn mỗi năm em...

- Trước hết bọn này muốn uống với nhau đã. - Josue nện tay xuống bàn gọi thêm bia.

Rồi vài người đi sang các nhà khác. Họ sẽ trở lại ngay khi nghe tiếng bước chân của đám học viên quân sự đi tập về và quây quanh nhà mụ Tiberia để sẵn sàng cho trận quyết chiến. Trong số mười hai người quanh bàn chỉ còn lại Traira, Josue, gã lai đen gầy ngẳng, một gã sút môi và Guma. Josue ngà say đang lè nhè với Guma:

- Cậu chưa biết tôi là thằng bạn tốt thế nào đâu...Trên đất cảng này không đứa nào dám nói gì xấu về cậu trước mặt tớ...

Gã sút môi nói:

- Tớ biết bố cậu. Người ta nói ông ấy đã hạ một thằng...

Guma không trả lời. Một cô bưng ra chiếc máy quay đĩa. Josue kéo một cô gái lai vào căn phòng phía sau. Traira đi với mớ tóc vàng. Tiberia đếm số vỏ chai vừa uống. Gã sút môi gục mặt xuống bàn. Một cô gái đến bên gã:

- Còn em thì sao? Không có anh nào ư?

Gã sút môi gằn như bị lôi đi. Gã lai đen gầy ngẳng nói:

- Tớ đến để đánh nhau, nhưng đã toi đây thì... - Và gã theo chân một cô gái khác.

Còn lại với Guma là một cô gái da đen còn trẻ. Hẳn cô ta làm ở đây chưa lâu. Vừa vào phòng cô bé đã cởi đồ ngay:

- Anh sẽ đãi em một ly cô nhắc chứ, anh yêu?

- Tất nhiên...

- Tiberia! Cho cô nhắc đi!

Cô gái cầm chiếc ly bên cánh cửa mở hé khi trên người chỉ còn mỗi chiếc áo lót. Cô uống một hơi cạn ly sau khi hỏi Guma:

- Anh uống không?

Anh mở miệng với câu: “ Không, cảm ơn”. Cô gái nằm ngửa xuống giường:

- Anh còn đợi gì nữa chứ? (Guma đang ngồi ở cuối giường). - Anh không muốn sao?

Guma cởi áo, cởi giày. Cô gái nói:

- Em có cảm giác bọn anh đến đây vì chuyện gì đó khác phải không?

- Không, chỉ vì chuyện này thôi.

Một ngọn nến lò mờ cháy trong phòng. Cô gái giải thích là bóng đèn đã cháy. - “Điện đóm ở Cachoeira này quá tệ...” - Guma đuổi người trên giường nhìn cô gái đang nói. Cô còn rất trẻ, nhưng tuổi già hẳn sẽ đến rất mau. Mẹ anh cũng từng có một cuộc đời như vậy. Một số phận nghiệt ngã. Anh hỏi cô gái:

- Em tên là gì?

- Rita, - Cô quay sang anh. - Rita Maria da Encarnacao.

- Đẹp lắm. Một cái tên dài. Nhưng em không phải người ở đây, đúng không?

Rita nhăn mặt:

- Không thể... Em đến đây vì... - cô kết thúc câu nói bằng một cử chỉ mơ hồ và vẻ buồn rười rượi. - Em đến từ thành phố...

- Từ Bahia?

- Con từ đâu nữa chứ? Hay anh nghĩ em là dân nhập cư?

- Anh nghĩ em quá trẻ đẹp để dính vào cuộc sống như thế này...

- Em bao nhiêu tuổi rồi?

Bóng tối nhập nhoạng từ ngọn nến chập chờn vẽ những hình dị dạng trên bức tường ẩm mốc trong phòng. Cô gái duỗi chân nhìn Guma:

- Mười sáu. Xin lỗi, sao anh lại hỏi thế?

- Em còn quá trẻ và sẽ sớm tả tơi, tàn úa ở đây. Nghe này, anh từng biết một người phụ nữ (anh nghĩ đến mẹ mình) đã già đi rất sớm.

- Anh đến đây để khuyên nhủ em sao? Anh là thủy thủ hay cha cố đấy?

Guma mỉm cười:

- Anh chỉ nói vậy... Anh cảm thấy tội nghiệp, thế thôi.

Cô gái nhồm dậy và vung tay lên:

- Em không cần ai thương hại hết. Vậy anh đến đây làm gì?

Và (có trời biết tại sao) cô gái vụt kéo tấm vải che mình như chột xấu hổ. Guma thấy buồn, chẳng bận tâm gì việc cô nóng nảy với mình. Anh thấy cô thật xinh đẹp, thật trẻ trung trong độ tuổi mười sáu và nghĩ đến mẹ mình cũng một thời như vậy. Anh thấy thương hại và những lời của cô càng khiến anh buồn bã. Anh đặt tay lên vai cô gái, thật dịu dàng khiến cô đưa mắt nhìn lên:

- Em x

- Em biết người phụ nữ anh vừa nói là ai không? Mẹ anh đấy. Khi gặp anh bà ấy vẫn rất trẻ, nhưng tàn tạ còn nhanh hơn ván lót thuyền... Em xinh đẹp, trẻ trung thế này. Em biết làm gì ở đây chứ? - Anh chột cao giọng, không hiểu vì sao. - Em chẳng có việc gì để làm ở đây hết. Ai cũng có thể nhận ra ngay em không phải là người của những chốn này.

Cô gái co người giấu mình sau tấm khăn giường. Cô run rẩy như bị lạnh, như đang oằn mình dưới những làn roi. Guma ân hận vì đã to tiếng.

- Em chẳng có việc gì để làm ở đây cả. Sao em không rời bỏ chỗ này đi? (Giọng anh âu yếm yêu thương, như giọng đứa con đang tâm tình với mẹ. Anh đã ới với cô gái tất cả những gì anh từng muốn thổ lộ với mẹ mình).

- Đi đâu? Mọi người đổ về đây, em đã sa xuống bãi lầy, chẳng có một cành cây để bám thoát, toàn lau sậy...

Mắt cô gái rơm rớm:

- Sao anh lại đến đây nói với em chuyện đó? Em sống như trước giờ thì đã sao đâu. Anh đến chỉ làm em thêm khổ. Anh có thể làm gì để giúp được em đâu.

Ngọn lửa từ cây nến sắp tàn đang lóe lên trong những chuyển động cuối cùng.

- Không, em không phải dân Bahia. Em chưa từng đặt chân tới đó. Em sống ở Alagoinhas nhưng đã phải bỏ xứ ra đi vì xấu hổ. Tại một gã bán hàng rong. Em bỏ đi vì nhục nhã. Đứa con mới sinh của em đã chết...

Anh đặt tay lên đầu Rita, áp vào ngực mình mái đầu cô gái đáng thương đang thổn thức:

- Em nói đi, anh có thể làm gì được cho em?

Có tiếng đập của. Guma nghe tiếng Josue gọi:

- Guma!

- gì thế?

- Bọn học viên quân sự đến đấy. Chuẩn bị choàng thôi. - Anh bật dậy khỏi giường.

Cô gái dùng cả hai tay níu anh ở lại, vẻ mặt đầy sợ hãi, nước mắt lưng tròng. Cô níu chặt anh như bầu vú niềm hy vọng cuối cùng, như bám một thân cây bên bờ vực thẳm:

- Anh đừng đi, đừng...

Anh vỗ về:

- Anh sẽ không sao đâu, buông cho anh đi...

Cô nhìn anh, ngơ ngác:

- Còn em thì sao? Rồi chuyện gì sẽ đến với em? Anh đừng đi. Em không để anh đi đâu... Anh là của em, anh không thể đi chết như thế được... Nếu anh chết chắc em tự vận...

Anh chạy ra cửa, và trong hành lang, bất chấp tiếng la hét mỗi lúc một to của bọn học viên quân sự anh vẫn nghe tiếng khóc và câu hỏi day dứt của người con gái ấy vọng theo:

- Còn em thì sao? Nếu anh chết chắc em tự vận...

Trừ đám có vợ con, gần bảy chục mạng từ Học viện quân sự đã có mặt. Kết cục vụ loạn ẩu hản đã khác nếu đám nọ không đông đến thế. Họ ập vào các phòng, đánh đập tứ tung bất kể nam nữ. Đám thủy thủ chống trả. Không một ai nhận thấy Traira đã rút dao trước hay gã kia bắn trước. Khi cảnh sát đến gã đã biệt tăm theo lối sân sau, vọt qua tường và tản vào phía

cảng, một khu nguy hiểm cho những kẻ muốn truy tìm. Gã bị đâm đã chết. Một gã khác bị nhẹ hơn, một vết thương ở tay. Vết máu còn lại chứng tỏ Traira đã bị bắn, và viên thượng sĩ của trường cũng khẳng định đạn bắn trúng ngực, chính mắt anh ta thấy khi gã kia vùng khẩu súng lục lên.

- Thằng lai đen ấy vẫn đâm khi đã bị trúng đạn. Hắn lom khom đi ra như một ông già. Tôi chắc chắn viên đạn xuyên trúng ngực. Hắn không thể lần ra đến cảng được đâu...

Một cô gái đã chết. Cô đã lao vào chắn giữa Guma và họng súng chĩa vào anh, nhưng chẳng ai bận tâm đến Rita bởi một ả điếm chết đâu có gì quan trọng. Gã kia thì khác. Hắn thuộc gia đình gia giáo được kính trọng trong cùng, con một luật sư. Viên cảnh sát già đầu (ông ta bị dựng dậy khi đang ngủ), nhìn cái xác của Rita và xĩa chân hỏi:

- Còn cô này, tại sao lại chết?

Mợ tóc vàng cũng không hiểu nổi:

- Con bé như vừa bị chấn động. Nó lao ra khỏi phòng, trông điên dại, cứ bám chặt anh chàng vừa ở với mình, gắng kéo lại. Rồi súng nổ, nó chắn mình trước mặt anh ta và lãnh đủ những gì lẽ ra anh ta phải lãnh...

- Cô ấy là bồ của tay kia?

- Chẳng biết tại sao, nhưng họ mới gặp nhau tối nay...- Người phụ nữ lắc đầu. - Không thể hiểu, nó cứ như vừa bị chấn động...

Những cô khác cũng không hiểu. Không một ai hiểu cả. Không ai biết rằng cô vừa được tẩy rửa trình nguyên và đã quyết chia tay với cuộc sống vốn không dành cho mình ấy. Bà chủ Tiberia với đôi mắt mở to đầy thẳng thốt vẫn nhắc mãi câu nói ấy:

- Con bé cứ như vừa bị chấn động...

Guma lao xuống nước cách xa chỗ đậu của thuyền “ Quả cảm”. Anh bơi lại và trèo lên thuyền. Một bóng người hiện ra trước mặt anh và hỏi khê:

- Guma phải không?

Đó là Josue. Gã ở trần. Nước sông đang lên và co thuyền cách cảng khá xa.

- Thật kinh khủng... Traira đang ở đây. Tớ đã vác hắn về, muốn huyệt hơi...

- Sao lại đưa hắn về đây?

- Hắn bị thương nặng, Guma. Phải đưa hắn đến Bahia... Nếu tìm thấy hắn ở đây nhất định người ta sẽ bắt. Lại còn một viên đạn trong bụng

Cảng vắng tanh. Tàu Baiana trong ánh đèn sáng rực đang đón và hành khách của mình. Đám thuyền bè đã đi cả. Josue giải thích:

- Khi tó lòi được hẵn đến đây, các thuyền đều đã đi cả. Còn mỗi chiếc “ Quả cảm” ở đây. Nếu có được chiếc thuyền thế này hẵn tó đã tự chở hẵn đi, Với chiếc thuyền con của tó, đưa đến nơi chắc hẵn nghèo rồi.

- Cậu để hẵn ở đâu?

- Trong khoang kia. Tó đã băng vết thương, hình như hẵn đang ngủ ...

- Tó phải làm gì với hẵn?

- Đưa đến bác sĩ Rodrigo, ông ấy là người tốt, ông sẽ lo cho hẵn. Rồi hẵn sẽ đỡ dần thôi.

- Được, để mình đưa đi.

Guma rọi đèn nhìn Traira đang nằm trong khoang. Máu không còn chảy nữa. Traira trông như người đã chết. Chỉ có hơi thở nhẹ cho thấy hẵn vẫn đang còn sống. Hẵn trông nhợt nhạt ánh đèn rọi sáng cái đầu cạo nhẵn. Josue nói:

- Lẹ lên, cảnh sát có thể tới bất cứ lúc nào đấy.

Gã giúp Guma dong buồm lên và nhảy xuống nước khi chiếc thuyền đã rời đi và vẫy tay chào tạm biệt.

- Hẹn gặp lại... Hãy ới mình bất cứ khi nào cần đến.

Ra khỏi cầu cảng Guma đã nhìn thấy những hoạt động khác thường trên tàu Baiana. Vài người đàn ông lớn tiếng la lối đang leo lên boong. Chắc chắn là cảnh sát. Guma đã đứng sau tay lái, chiếc thuyền lao đi với vận tốc tối đa có thể. Guma tắt đèn và lái thuyền thật thận trọng bởi sông có nhiều chỗ cạn và đêm lại tối đen. Anh nghe hời còi đầu tiên từ con tàu Baiana. “Mình còn được một giờ nữa” - Anh tự nhủ. Một giờ để vượt trước con tàu, tránh một khoảng cách đủ xa để việc lục soát thuyền sẽ không thể thực thi được nữa. Cần phải lách vào một con lạch nào đó đợi cho con tàu vượt qua. Nếu khám thuyền hphát hiện gã Traira đang hấp hối và đoạn đời còn lại của anh, Guma, coi như đã đứt. Thậm chí có thể họ chẳng buồn bắt giam. Những vụ kiểu này thường được xử lý tùy nghi, mọi người có thể thấy xác anh trôi sông với một lưỡi dao găm trên bụng để làm gương. Trả thù Traira cũng vô ích, gã chết đến nơi, nhưng có ai đó nhất định quyết trả thù cho bằng được. Tay bị giết thuộc một gia đình nền nếp giàu thế lực... Guma đưa mắt nhìn quanh. Biển lặng yên, cánh buồm căng trong cơn gió thuận thổi đều và mạnh. Biển giúp đỡ những người của mình. Biển là bạn, một người bạn tốt. Con thuyền trôi nhanh theo dòng nước xanh. Guma khéo léo vòng qua một chỗ cạn. Anh đã vào một con lạch nhỏ. Anh nắm chặt tay lái và căng mắt nhìn sâu vào đêm tối. Traira cất tiếng rên. Guma gọi:

- Traira...Có nghe tó không, Traira?

Tiếng rên nghe rõ hơn, như đáp lại. Guma không thể rời tay lái lúc này. Quá nguy hiểm nếu phó mặc con thuyền trôi theo dòng nước trong con lạch này.

Nhưng tiếng rên nghe càng liên tục và đau đớn hơn. Guma nghĩ chắc Traira sắp chết mất. Chết trên thuyền anh, và cảnh sát sẽ tìm thấy gã ở đây... Mọi ngón đòn trả thù sẽ đổ xuống đầu anh, Guma. Nhưng điều đó không làm anh lo sợ. Anh không muốn ở một mình bên cái xác của Traira chết vì một trò ngu xuẩn. Lẽ ra gã chẳng cần phải vận đến dao. Nếu kẻ địch đông đến vậy thì bỏ chạy đâu phải là hèn nhát. Guma trầm ngâm suy nghĩ. Liệu mọi người có xử sự khác với Traira? Liệu có ai không dùng dao trong hoàn cảnh ấy? Nhưng lập luận cho lắm mà làm gì: Traira đang hấp hối nằm kia. Cần kiếm cách tránh việc lục soát và đưa được cái xác về cảng, về với những người sẽ đưa đám cho y.

Họ đã lọt qua con lạch. Guma đốt đèn leo xuống khoang thuyền. Traira đang nằm nghiêng sau khi đã trở mình bằng một phép màu nào đó. Một dòng máu nhỏ rỉ ra từ vết thương. Guma nghiêng người xuống:

- Có cần gì không, người anh em? Chúng ta đang đi Bahia.

Ánh mắt đang mờ dần của gã hướng về anh:

- Nước...

Guma mang nước đến, cúi xuống ghé nghiêng bình sát miệng kẻ bị thương. Traira uống một cách khó khăn. Rồi gã trở người nằm ngửa ra và dán mắt nhìn

- Guma hả?

- Phải, chính tớ đây.

- Thằng lỏi kia chết rồi phải không?

- Đúng thế...

- Tớ chưa từng giết người... Thân làm tội đòi, đúng vậy...

- Chuyện nó phải thế thôi.

- Vợ mình không biết rồi sẽ ra sao đây.

- Cậu đã có vợ?

- Ừ, ba đứa con gái. Ở Santo Amaro. Rồi chúng sẽ sống ra sao?

- Chẳng sao đâu, cậu sẽ khỏi và trở về với họ.

- Bọn cảnh sát đang truy đuổi?

- Ta sẽ đánh lừa bọn chúng.

- Cậu cầm lái đi, đừng nấn ná lại đây.

Guma quay về chỗ tay lái. Vừa đi anh vừa nghĩ đến việc hóa ra Traira còn có một vợ ba con. Rồi ai sẽ nuôi cả một gia đình như vậy? Ông lão Francisco nói vậy mà chí lý: đời thủy thủ chẳng nên lấy vợ. Tai họa sẽ đến vào một ngày nào đó, kéo người ta đi, lũ trẻ ở lại chỉ còn nước chết đói. Nhưng anh vẫn mong lấy vợ. Anh những muốn đón Livia về thuyền mình và cho ra đời một đứa con trai. Giọng khàn đặc của Traira chột vang lên:

- Guma!

Anh quay xuống. Traira đang gắng ngẩng đầu lên.

- Cậu có nghe thấy tiếng còi tàu không?

- Không.

- Tớ nghe thấy. Tàu đang rời bến. Chẳng ích gì đâu. Bọn chúng đi trên đó, đúng không?

Guma hiểu hẳn muốn nói đến đám cảnh sát. Anh không phủ nhận. Traira nói tiếp:

- Chúng sẽ đuổi kịp ta, sẽ giết bọn mình ngay tại chỗ.

Họ cùng im lặng. Ngọn đèn soi tỏ khuôn mặt của Traira đang nhăn nhó vì đau đớn.

- Chỉ còn cách này thôi. Đằng nào tớ cũng sẽ chết. Hãy đưa tớ lên trên kia, tớ sẽ nhảy xuống nước. Khi đến đây chúng sẽ không tìm thấy tớ.

- Cậu điên rồi. Tớ vẫn còn biết lái thuyền kia mà.

- Cho tớ ít nước.

Guma quay lại khoang lái sau khi cho gã uống nước. Tiếng còi từ tàu Baina giờ nghe quả đã rõ hơn. Chỉ vài phút nữa chúng sẽ rời cảng và truy đuổi họ. Mọi chuyện sẽ kết thúc khi chiếc xuồng mang theo người từ mạn tàu được hạ xuống. Tàu sẽ đi tiếp còn đám cảnh sát có súng sẽ bắn chết họ. Rồi chúng sẽ nói do họ chống lại, tuy khả năng kháng cự hầu như không thể: chỉ có thể dùng dao khi cận chiến, mặt đối mặt mà thôi, và đám cảnh sát khi nhảy lên thuyền đã lăm lăm súng dài, súng ngắn. Đêm nay anh sẽ cùng với Traira lên đường đến với Janaina, nữ thần biển cả. Anh sẽ không còn được thấy Livia, không còn gặp lão Francisco được nữa... Chiếc “Quả cảm” lướt trên mặt sóng như mũi tên, cánh buồm lộng gió. Nó đã dâng cho người lái mọi khả năng mình có, nhưng hôm nay là lần rẽ sóng cuối cùng. Nó cũng sẽ lổ chỗ vết đạn và có thể cũng sẽ chìm theo chủ. Ngọn đèn của nó sẽ không còn tỏa sáng trong vịnh, nó sẽ không còn dọc

ngang trên những khúc sông này, không còn vui vẻ lao đi trong những cuộc đua cùng con thuyền của Manuel được nữa... Ở đằng kia, trong gian lớn của ngôi nhà thổ ấy vẫn còn một gã trai chết và một cô gái vừa bị giết. Mỗi lúc này Guma mới nhớ đến cô gái ấy. Thật trẻ trung, vô cùng xinh đẹp, nàng đã chết đi để cứu mạng anh. Từ bỏ cuộc sống kia, bởi nàng đã sinh ra không phải dành cho nó. Nếu không chết hẳn nàng cũng chẳng rời xa những ly rượu ấy, sẽ say sưa và mau chóng già đi trước tuổi của mình. Nàng đã chết như vợ của một thủy thủ. Nàng không một ả điểm qua đường ngẫu nhiên chết vì đạn lạc. Nàng là vợ của Guma - nữ thần Iemanja biết thế và sẽ đưa nàng cùng đi trong cuộc viễn du về miền đất Aioca, biến nàng thành một cô hầu cứng, kẻ chải tóc cho Người mỗi khi nghỉ ngơi trên những hòn đá lớn... Nàng thật trẻ trung, xinh đẹp. Nàng đã chết bởi tình yêu với chàng thủy thủ và vì vậy tuy thân xác về với đất nhưng Iemanja hẳn sẽ đón nàng về làm tỳ nữ. Anh sẽ kể cho Livia nghe câu chuyện ấy. Và nếu có con gái, anh sẽ gọi nó bằng cái tên Rita ấy... Tiếng còi từ tàu Baiana vọng tới, lan đi trên những dòng kênh. Lát nữa tàu sẽ đuổi kịp họ, thả chiếc xuồng đầy cảnh sát xuống và lại biến vào đêm tối. Đó là khi mọi chuyện đều xong... Chiếc "Quả cảm" vẫn căng sức bay đi, đón đầu cái chết vì hồi chuông báo tử gióng lên rồi. Đêm nay họ sẽ lên đường theo cuộc viễn du về miền đất Aioca, nơi tuyệt diệu hơn mọi miền đất khác. Hẳn Rita đã ở đó, chờ anh.

Guma chợt nghe tiếng sột soạt. Dường như có ai đó đang trường trên thuyền. Phải, đang trườn đi, rất chậm, rất êm, phía mạn thuyền. Anh bỏ nhanh tay lái bước ra nhìn. Thì ra Traira đang muốn lao mình xuống nước. Guma nháy mắt đến ngăn lại, Traira gắng chống cự bằng chút sức lực cuối cùng. Gã muốn làm một lần cho xong mọi chuyện bởi không muốn Guma phải thí mạng mình vì gã. Cái đầu trọc của gã nhoáng lên dưới ánh đèn mờ. Guma lôi gã về chỗ cũ. Traira đưa mắt nhìn anh, ánh mắt thể hiện lòng biết ơn xen lẫn niềm kiêu hãnh. Gã cũng hiểu rõ luật cảng và tin chắc rằng Guma cũng đang thực thi qui luật ấy. Biết làm sao được, đành phải chết cùng nhau thôi. Traira hỏi:

- Cậu còn con dao nào nữa không?

- Còn. Mà để làm gì?

- Đưa cho tớ. Tớ muốn chết như một thằng đàn ông: tớ vẫn đủ sức để mang theo một thằng nào đó trong bọn ấy... - Gã gắng nở một nụ cười.

Guma đưa dao cho gã và lên lại khoang lái. Anh cũng sẽ chiến đấu để tự vệ. Anh không cam chịu chết như con cá bị lôi khỏi nước. Anh sẽ chỉ buông dao khi ngã xuống. Anh sẽ không còn gặp được Livia, nàng sẽ cưới một ai đó khác, có con với một ai đó khác. Nhưng khi ngã xuống trong cuộc đấu, lời cuối cùng anh thốt lên sẽ là cái tên Livia. Tiếc rằng không có Rufino ở đây. Hẳn có thể xăm tên Livia lên cánh tay cho Guma.

Trong bóng đêm chợt hiện lên ánh đèn từ thuyền ai đó. Ai vậy nhỉ? Anh sắp biết ngay thôi. Nếu là bạn có thể là phương cứu rồi. Chiếc thuyền buồm đến gần hơn. Thuyền của Jacques. Mới sáng nọ vừa đánh nhau trên bãi cát. Nhưng Guma biết anh có thể cầu cứu gã. Bởi luật cảng là như vậy.

Thuyền của Jacques dừng lại theo tín hiệu từ ngọn đèn của Guma. Jacques ngạc nhiên. Cả ngay nay gã chờ đợi giây phút phục thù Guma. Nhưng nghe qua về chuyện vừa xảy ra, về cuộc truy đuổi, về Traira đang hấp hối, Jacques lập tức quên ngay mọi uất ức trong lòng. Hai người khiêng Traira đang thở dốc sang thuyền Jacques. Gã đang trong cơn hấp hối. Guma nhẩm lại:

- Tớ sẽ đợi ở Maragogipe đấy.

- Nhất trí.

- Chúc thuận buồm xuôi gió.

Hai chiếc thuyền tản ra hai ngã. Giờ thì chẳng có chuyện gì xảy ra. Chẳng ai nghi ngờ Jacques, kẻ đang đưa thuyền đến Cachoeira. Và họ cũng chẳng thể tìm được gì trên thuyền “Quả cảm”. Cũng không ai có thể khẳng định Guma dính đến vụ ẩu đả ngoại trừ các cô gái, mà họ chắc chắn nhớ mặt được ai trong những vụ kiểu này. Anh đã thoát.

Dầu sao thì chiếc “Quả cảm” cũng bị cảnh sát khám xét (Guma đã kịp rửa sạch các vết máu trong khoang) nhưng chẳng tìm thấy gì và được để yên. Jacques cũng nhanh chóng quay về. Guma đã kịp chất những thùng thuốc lá lên thuyền. Thuyền của họ ra đi cùng nhau. Jacques chẳng lẽ cũng đã lỡ chuyển của mình nên có thể theo Guma luôn đến cùng, Traira không chết. Từ khoang thuyền của Jacques vọng lên tiếng rên của gã. Họ về đến Bahia vào một buổi sáng đẹp trời. Tàu Baiana đã cập bến từ lâu. Trên cảng mọi người đều đã biết về chuyện hôm trước. Jacques ở lại trên thuyền, Guma đi tìm bác sĩ Rodrigo. Traira rên rỉ trên thuyền, nhắc mãi về vợ, về gia đình, về ba cô con gái. Trong cơn mê gã thấy một con tàu lớn - một chiếc tàu viễn dương thả neo tại cảng. Con tàu đến đón gã, Traira, để đưa về đáy biển thực ra là một đám mây đen khổng lồ cũng bỏ neo tại bến...Tàu bỏ neo... Mây đen cũng vậy...Bão tố đến để mang Traira đi, một kẻ đã giết người. Vợ con gã đâu, sao không thấy vẫy tay chào tạm biệt? Traira sẽ ra đi theo một con tàu lớn, một đám mây lớn kia mà. Không, không, gã sẽ không đi. Làm sao có thể ra đi nếu trên bến không có vợ con vẫy tay tiễn biệt? Traira giờ đã ở trên con tàu ớn, trên đám mây đen, ngay ở tâm bão tố vẫn nhắc mãi về vợ, về gia đình, về ba cô con gái của mình là Marta, Margarida và Raquel.

MARTA, MARGARIDA VÀ RAQUEL

Một điều được coi là hiển nhiên và dân cảng tin chắc như đinh đóng cột: bác sĩ Rodrigo xuất thân từ một gia đình thủy thủ, có cha, ông và các bậc tiền nhân đều là hậu duệ của những người đi biển từng ngang dọc đại dương trên các con tàu và kiếm sống bằng cái nghề duy nhất ấy. Nếu không vậy thì làm sao giải thích nổi việc một bác sĩ có bằng cấp với trình độ cao lại từ bỏ các đường phố phồn hoa nơi đô thị đến ngụ cư tại một căn nhà nhỏ bên bờ biển cùng với bao nhiêu sách vở, một con mèo và hàng lô các bình rượu mạnh của mình. Lý do thất tình có vẻ không thỏa đáng. Bác sĩ Rodrigo còn quá trẻ để có thể mang theo căn bệnh vô phương cứu chữa ấy trong lòng. Điều hiển nhiên - như cánh thủy thủ, ngư dân và các chủ thuyền khẳng định - ông xuất thân từ một gia đình thủy thủ và luôn bị cuốn hút với biển. Và do bản thân gầy yếu, không thể leo lái một con thuyền hay khuân vác những bao tải nặng, ông đã quyết định lo chữa trị cho những người đi biển, hồi sinh cho nhưng người dở sống dở chết được bão tố thả ra từ móng vuốt của mình. Ông thường cho tiền chôn cất những kẻ nghèo và giúp đỡ nhiều góa phụ, đôi khi cứu khỏi cảnh tội tù những kẻ bị bắt giữ do say sưa quá chén. Ông làm nhiều việc tốt cho người dân miền biển, tiếng tăm ông lan đến tận những vùng hẻo lánh không kém gì chiến công của những thủ thủ can trường. Nhưng cuộc sống của ông cũng có điều gì đó cánh thợ thuyền không hiểu. Dona Dulce có lẽ là người duy nhất biết rằng ông còn làm thơ về biển nhưng thường giấu đi bởi coi thơ ca quá yếu đuối với chủ đề biển cả. Dona Dulce cũng không hiểu vì sao ông lại sống ở đây trong khi bản thân giàu có và được kính trọng ngay ở những khu khá giả tại đô thành. Ông bận quần áo tồi tàn, không đeo cà vạt, và những khi không phải đi thăm bệnh (nhiều người được chữa miễn phí), ông thường ngồi trầm trầm hút tẩu bên cửa sổ, ngắm bức tranh hoành tráng của biển cả luôn thay đổi triền miên.

Buổi tối dân cảng thường đến nhà ông nghe đài, nghe nhạc phát đi từ những xứ sở khác. Họ đã quen thân với vị bác sĩ của mình và nhìn những cuốn sách dày đẹp của ông như những người bạn (lúc đầu họ e ngại chúng như những rào cản ngăn mình với bác sĩ) và hầu như luôn kết thúc buổi tối với việc tắt đài và hát những bài ca miền biển của mình cho bác sĩ nghe.

Cuộc sống của ông trên đất cảng, cuộc sống của ông giữa mọi người và hoàn toàn vì họ chẳng có gì bí ẩn đối với riêng lão Francisco, người duy nhất đã có lần hỏi ông:

- Bác sĩ Rodrigo, cha ông từng là thủy thủ
- Theo tôi biết thì không, ông Francisco.
- Vậy ông nội ông...
- Tôi không biết ông nội, cha tôi cũng không có lúc nào kể về cuộc đời mình... - Rodrigo mỉm cười.
- Ông ấy là thủy thủ. - Lão Francisco khẳng định. - Tôi biết ông ấy. Thuyền trưởng một tàu

lớn. Một người tốt, khắp vùng này ai cũng thích.

Và lão Francisco hầu như tin chắc việc mình từng biết ông nội Rodrigo bất chấp việc chính lão đã bịa ra chuyện đó vào lúc ấy. Lời đồn đại cũng khởi nguồn từ đây khiến mọi người đều tin rằng Rodrigo xuất thân từ một gia đình thủy thủ có nòi. Và ai cũng trông đợi một ngày đẹp trời nào đó bác sĩ Rodrigo sẽ thành hôn cùng cô giáo Dulce. Họ thường gặp gỡ, cùng dạo chơi, cùng trò chuyện... Tuy vậy họ chẳng bao giờ mong đám cưới đó, thậm chí còn bàn tính các chi tiết của ngày hội ấy. Vài người bạn gần gũi nhất của bác sĩ đôi khi cũng cho phép mình ngu ý vài lời nhưng Rodrigo chỉ mỉm cười như muốn ẩn sâu hơn vào bộ đồ xoàng xĩnh của mình và nói lảng sang chuyện khác. Và ông quay về với những cuốn sách, nhưng bệnh nhân (đặc biệt là một cậu bé bị lao) chiếm hầu hết thời gian ông có và ngắm nhìn biển cả.

Dạo đầu bác sĩ Rodrigo thường lên thành phố. Ông hy vọng những đề xuất cải thiện điều kiện vệ sinh cho cuộc sống người dân vùng biển của mình sẽ được đáp ứng. Điều đó đã không xảy ra. Ông không lên đó nữa. Dona Dulce vẫn mãi ngóng chờ điều kỳ diệu lớn lao sẽ đến. Cuộc sống trên bến cảng rồi sẽ đẹp biết bao. Và khi đó bác sĩ Rodrigo có thể viết những bài thơ để đời về biển, những áng thi ca tuyệt vời như chính biển khơi.

Guma bước vào căn buồng được dùng làm văn phòng của bác sĩ. Một phụ nữ to béo đang lắng nghe mẹ của đứa trẻ bị lao được bế trên tay. Cậu bé chỉ có da bọc xương đôi khi bật ho và cơn họ mạnh khiến nó khóc thét. Một cô gái trẻ ngồi ở góc phòng đưa mắt nhìn sợ hãi và lấy khăn che miệng. Người mẹ nói:

- Chúa tha tội cho tôi, đôi khi tôi nghĩ..., - Bà đưa tay che miệng, - giá Người mang nó đi còn hơn... Nó đau đớn khổ sở, hơn bất kỳ ai. Cứ ho hoài, suốt đêm... Tội nghiệp, cuộc sống với nó còn thú vui gì khi chơi đùa cũng không không được chứ? Đôi khi tôi cầu Chúa ban phước đưa. - Bà đưa ống tay áo quạt nước mắt và kéo lại vạt áo trên mình đứa trẻ đang ho. Nó vẫn ho và dường như hoàn toàn xa xôi, lạ lẫm với tất cả những gì đang xảy ra xung quanh.

Người phụ nữ to béo gật đầu, vẻ thông cảm. Cô gái trong góc hỏi:

- Nó bị ốm từ bao giờ thế?

- Nó bị cảm, rồi biến chứng tệ hơn, rồi nhiễm lao...

Người phụ nữ to béo khuyên:

- Bà đã đưa nó đến cha Alselmo chưa? Người ta nói...

- Rồi, nhưng ích lợi gì đâu... Bác sĩ Rodrigo cũng lo cho nó có khác gì cha đẻ...

- Iemanja muốn mang nó đi đấy. - Bà béo kết luận.

Guma hỏi:

- Dona Francisca, bác sĩ Rodrigo sắp rảnh chưa?

- Tôi không biết, Guma. Tiburcio đang ở trong ấy, nó bị đau chân... Con anh sao, cũng bệnh à?

- Không. Có chuyện khác...

Đưa bé lại ho. Người phụ nữ to béo quay sang Guma:

- Anh biết Mariana chứ? Vợ của Ze Pedrinho ấy...

- Dạ, tôi có biết.

- Bà ấy cũng bị lao. Gầy quắt đi như con cá khô, ho ra máu dữ dội như muốn vọt cả tim ra. Cha Alselmo cho uống thứ gì đó, thế là trở lại như bình thường.

- Với thằng Mundinho này thì chẳng ăn thua gì. Chính cha cũng bảo tôi mang cháu tới bác sĩ Rodrigo. Mà bác sĩ cũng đã làm đủ mọi cách có thể. Chắc chẳng còn hy vọng gì.

Cửa căn buồng dùng làm phòng khám chợt mở. Tiburcio khập khiễng bước ra. Bác sĩ xuất hiện trên ngưỡng cửa trong chiếc áo choàng trắng, khuôn mặt gầy xương xương của ông trông nghiêm nghị. Ông chào Guma:

- Cậu ốm ư, Guma?

- Bác sĩ, có chuyện cần bàn với ông. Rất gấp.

- Vào đi. - Ông quay sang cánh phụ nữ. - Chờ tôi một chút.

Vài phút sau họ bước ra, Rodrigo đã bận áo vest, tay cầm xác cứu thương. Ông nói với mấy người phụ nữ:

- Khoảng hai giờ nữa tôi sẽ quay lại. Có chuyện gấp.

Ra đến cửa ông quay lại bảo người phụ nữ:

- Đừng quên cho cháu uống thuốc, Dona Francisca. Trước khi ăn nhé...

Trên đường ra cảng Rodrigo nói:

- Anh kể đi, chuyện gì đã xảy ra?

Guma thuật lại mọi chuyện. Với ông chẳng có gì phải giấu bởi ông là người của họ, như một thủy thủ. Guma kể về vụ ẩu đả, về cái chết của Rita, về vết thương của Traira:

- Thằng kia chết, còn Traira cũng rất nguy kịch, tội nghiệp...

Họ lội qua đám bùn cạnh cảng và leo lên chiếc thuyền của Jacques. Bác sĩ Rodrigo chui xuống khoang thuyền. Traira đang mê sảng và gọi tên các cô con gái của mình - Marta, Margarida, Raquel. Giờ thì ai cũng biết rằng Marta đã lớn, mười tám tuổi rồi, rất xinh đẹp, rằng Margarida thích chạy trên bãi đá sỏi ven bờ, thích vùng vẫy trên sông, có mái tóc dài và tuy mới mười bốn tuổi nhưng đã khiến mọi người phải ngoảnh nhìn... Nhưng người gã nhớ nhất là Raquel chưa đầy ba tuổi, nói năng bập bẹ với những từ kỳ quặc chợt nghĩ ra rất dễ thương...

Jacques nói:

- Anh ấy mê sáng suốt...

Marta, Margarida, Raquel... Gã gọi hoài những cái tên ấy, liên tục, không ngừng. Marta khâu vá giỏi, thậm chí đã bắt đầu sửa soạn của hồi môn cho chàng rể có thể hiện ra bất cứ lúc nào... Margarida chạy nhảy trên những tảng đá, chơi đùa trên bãi cát ven sông, bơi lội như cá... Raquel bi bô những lời chưa sôi về con búp bê cũ, kẻ duy nhất hiểu được nó. Raquel được gọi tên luôn, chính con bé là người gã nhớ nhất. Raquel đang chuyện trò với con búp bê nhỏ, nói sẽ cho nó vào góc phòng, nói bố hứa sẽ đem về một con búp bê mới tóc vàng thật đẹp... Và người cha đang hấp hối cứ gọi hoài tên Raquel, Marta và Margarida, cả tên người vợ với món cá nướng hần đang chờ y trong bữa cơm chiều, như mọi bữa...

Rodrigo xem xét kỹ vết thương. Kẻ hấp hối chẳng còn nghe được gì, không nhận biết ngay cả sự hiện diện của mọi người. Gã chỉ còn thấy ba cô con gái đang nhảy múa xung quanh, cười đùa vui vẻ. Marta, Margarida, Raquel. Đây là con búp bê mới Raquel đang ôm trong tay, con búp bê mới đang chuyện trò với nó, con búp bê gã đã mua trong chuyến đi kia. Gã đã đi xa trên một con tàu, đi xa trên một đám mây, và Marta, Margarida, Raquel vẫn đang nhảy múa trên cầu cảng, tay giơ cao như trong cái ngày hạnh phúc khi Traira trở về từ một chuyến đi xa và đặt xuống bàn những gì vừa sắm. Marta bận áo cưới, Margarida nhảy nhót nô đùa trên những tảng đá cạnh bờ sông, Raquel đang vỗ về con búp bê ôm trước ngực...

- Phải mổ thôi.

- Ông nói sao, bác sĩ?

- Cần phải gấp viên đạn ra... Cũng chưa biết sao... Phải đưa anh ta về nhà tôi. Anh ấy có gia đình không?

Traira vẫn đang lảm nhảm:

- Marta, Margarida, Raquel...

- Làm sao đưa anh ta đến đó được? - Jacques hỏi.

Rồi họ cũng tìm ra cách: dùng văng. Đầu tiên họ đưa thuyền đến cuối cảng, một nơi luôn vắng vẻ, đặt Traira lên văng và dùng sào khiêng gã đi. Tại nhà Rodrigo các dụng cụ đã được chuẩn bị sẵn sàng và cuộc mổ được tiến hành lập tức. Guma và Jacques phụ giúp và nhìn thấy vết thương được mở, viên đạn được lấy ra, thịt da được khâu lại. Trông cứ như khi rửa một con cá. Giờ Traira đã ngủ yên, không còn nhắc đến mấy đứa con, không còn gọi tên

Khi mọi việc xong, Guma hỏi:

- Liệu hần có qua được không, bác sĩ?

- Tôi sợ anh ta không chịu nổi, Guma. Muộn quá... - Rodrigo đang rửa tay.

Guma và Jacques đứng yên nhìn tay chiến hữu. Khuôn mặt nhợt nhạt, đầu cạo nhẵn, thân

hình to lớn mang vết thương trên bụng, gã trông như đã thoát đi như đã thuộc về một cõi xa xôi nào đó khác. Guma buột miệng:

- Gã đã có gia đình. Một vợ, ba con. Người thủy thủ chẳng nên lấy vợ.

Jacques cúi đầu. Một tháng nữa gã tính làm đám cưới. Bác sĩ Rodrigo hỏi:

- Gia đình anh ta ở đâu?

- Anh ta sống ở đâu đó tại Santo Arnaro...

- Cần phải báo tin...

- Chắc họ biết rồi... Tin dữ bay nhanh lắm...

- Cảnh sát có lẽ đã tới đó.

Bác sĩ Rodrigo nói:

- Các anh cứ lo việc của mình đi, tôi sẽ săn sóc anh ấy.

Họ đi ra. Đến cửa Guma quay nhìn lần nữa con người bất tỉnh đang nằm thõ nặng nề. Bác sĩ Rodrigo còn lại một mình đang đưa mắt nhìn ra biển qua khung cửa sổ. Đợi người đi biển thật nặng nề. Guma nói thủy thủ thì đừng nên lấy vợ. Nhất định sẽ có ngày gia đình lâm vào cảnh khốn cùng, sẽ có những Marta, Margarida, Raquel nào đó rơi vào vòng túng đói... Và Dona Dulce vẫn ước ao điều kỳ lạ lớn lao... Rodrigo những muốn quay lại với những vần thơ về biển, nhưng con người hấp hối kề bên như xua tan đi mọi tứ thơ. Và lần đầu tiên trong đời, Rodrigo nghĩ rằng nếu làm thơ về biển thì đó phải là những bài thơ vẽ lên cảnh đói nghèo khổ ải trong cuộc sống của người đi biển.

Cái chết đến thật nhẹ nhàng. Traira không còn đi trên con tàu lớn nữa. Rodrigo gọi Guma và Jacques. Traira nhìn thấy ba cái bóng bên giường. Gã không còn mê sảng. Gã chìa tay tạm biệt, hình ảnh gã thấy không phải là bác sĩ cùng hai bạn mình. Gã nhìn thấy ba cô con gái quanh giường, ba cô gái đã đánh thức gã dậy vì trời đã sáng rồi (ánh nắng đang rọi qua cửa sổ) và gã phải dậy để lên thuyền ra biển. Gã chìa tay, mỉm cười âu yếm (Rodrigo nắm lấy bàn tay ấy) và thầm thì những cái tên Marta, Margarida, Raquel, nhắc lại tên Raquel lần nữa, rồi đưa thuyền đi.

Gã đã ra đi trên con thuyền nhỏ của mình.

TỬ TƯỚNG, BÁ TƯỚNG, HẦU TƯỚNG VÀ BỌ CẠP

Thị trấn Santo Arnaro, nơi Guma vừa đưa thuyền đến mấy hôm trước, là quê của nhiều bậc tài mặt trong đế chế, đủ loại tử tướng, hầu tướng, bá tướng, nhưng với dân miền duyên hải, quan trọng hơn cả, đây chính là quê hương của Bọ cạp. Vì lẽ đó - chứ không vì bất cứ lý do nào khác, không vì các vị tử tướng, hầu tướng, bá tướng, vì nghề đường, nghề rượu - mà Santa Arnaro được dân biển ưa thích. Đây là nơi Bọ cạp lòng tiếng đã ra đời, đã chạy nhảy trên đường phố, đã đổ máu, đã chiến đấu bằng dao, bằng súng, đã tỉ thí môn đấu chân *capoeira* và say sưa trong vũ điệu *samba*. Cách thị trấn không xa, ở Maracangalha người ta đã dùng rựa xẻ ông thành nhiều mảnh, và trên bầu trời nơi ấy mọc lên một vì sao rực rỡ, kỳ vĩ không kém gì ngôi sao của tướng cướp lòng danh Lucas da Feira. Linh hồn ông đã biến thành một vì sao bởi đó là phận số của những người dũng cảm.

Santa Arnaro là quê hương của chàng da đen dũng cảm có biệt danh Bọ cạp. Guma nghĩ vậy khi nằm trên con thuyền nhỏ của mình. Mới ba hôm trước ý nghĩ của anh hoàn toàn khác hẳn. Hôm Traira chết anh đang tính đi gặp Livia, người đã chiếm trọn mọi suy nghĩ trong đầu anh. Nhưng một lần nữa những lời của lão Francisco, những bài ca thường nghe trên mặt biển, những tấm gương sống động hàng ngày (*Bất hạnh thay người phụ nữ lấy chồng đi biển, đời thủy thủ chẳng nên lấy vợ làm gì*), cái chết của Traira để lại một vợ ba con khiến tâm trí anh đảo lộn. Người thủy thủ phải được tự do, không ràng buộc, lão Francisco nói thế, những bài ca nói thế, cuộc sống hàng ngày cũng nói thế. Tự do không yêu đương vướng bận vào ai những lại yêu đương rộng rãi. Song cũng là tự do để chết trong cuộc hôn nhân cùng nữ thần biển cả Iemanja. Tự do chết cái chết mà vì nó họ đã sống, một cái chết cận kề, chắc chắn đến mức họ không ngờ, thậm chí không thèm nghĩ đến. Người thủy thủ không có quyền gì để hi sinh đi cuộc đời của một người phụ nữ. Chẳng phải vì nổi cơ hàn trong cuộc sống, vẻ xác xơ của ngôi nhà, bữa cơm đạm bạc mỗi ngày hay cơn túng quẫn thường xuyên trong đời họ. Mọi phụ nữ đều có thể chịu đựng nổi điều đó, bởi họ quá quen với nó, hoặc bản thân sinh ra từ đất cảng hoặc là con cái của cánh thợ thuyền, của những người lao động mà cuộc sống vốn bần hàn. Họ quá quen với nghèo khó, quen với những gì còn tệ hơn cả nổi cơ hàn. Nhưng họ làm sao quen được với những cái chết bất ngờ, đột ngột mất đi người đàn ông của mình, mất đi mái nhà, chỗ dựa, thức ăn, bị nuốt chửng vào một nhà máy, hay nếu trẻ hơn, vào cuộc sống bán thân nuôi miệng ê chề. Guma kinh hoàng hình dung cảnh Livia, vốn xinh đẹp hơn mọi phụ nữ đất cảng, từ một khung cửa sổ đang mời gọi bán mình cho người đàn ông nào đó, để nuôi đứa con trai rồi cũng sẽ trở thành thủy thủ một ngày kia và sẽ đem bất hạnh đến cho một người phụ nữ khác. Từ sau các chốn song (như những tù nhân tội lỗi) hẳn nàng sẽ phô ra gương mặt của mình, gương mặt không còn biết thế nào là xấu hổ, và gọi mời những kẻ qua đường. Còn thằng con trai, đứa con của Guma, con của biển, sẽ tránh xa những ánh mắt của người đời, để khóc thầm cho mẹ. Hẳn nàng sẽ phải phơi bày thân thể vì miếng ăn của đứa con trai, rồi ngày sau hẳn cũng sẽ để lại một người phụ nữ (đó là số phận của họ...) khi ra đi cùng Iemanja đến miền đất vô cùng của Aioca. Miền đất của Aioca, quê hương của mọi thủy thủ và của người phụ nữ duy nhất mà họ sở hữu trên đời: Iemanja, người phụ nữ huyền bí với năm tên, Janaina, là mẹ, đồng thời là vợ, và

cũng vì vậy đáng sợ vô cùng. Chưa ai từng biết đến người thủy thủ nào có vợ con và ngày ngày đi biển trên con thuyền nhỏ của mình lại sống được đến khi già lão. Iemanja sẽ nổi trận cuồng ghen và lúc ấy người sẽ là Inaê thả ra giông bão. Mọi lễ vật cùng những đứa con gái của họ được dâng làm tỳ nữ cũng vô nghĩa bởi Người cần cánh đàn ông là chồng họ, là con trai họ.

Vì lẽ đó, để không mang bất hạnh đến cho số phận của Livia, đêm ấy Guma đã trốn chạy khỏi cảng cùng một lô hàng nhẹ đến Santo Arnaro và lời hứa sẽ chở rượu trong chuyến hàng về. Anh trốn chạy để không phải đi cùng Rodolfo đến gặp Livia, để khỏi nhìn thấy ánh mắt trong sáng của nàng và không thối bùng lên nỗi khát khao nàng hơn nữa. Chính vì vậy giờ đây anh đang nằm trên con thuyền nhỏ của mình neo tại Santo Arnaro, thị trấn của các tử tước, hầu tước, bá tước, thị trấn của Bọ cạp.

Hãy nghe đây, những thủy thủ và thợ thuyền trên mọi vùng đất cảng - Bọ cạp đã sinh ra tại chốn này! Guma nhìn lên bầu trời, nơi Người đang lấp lánh. Những đêm trăng tròn ánh mắt con người nhìn lên bầu trời sẽ chú ý trước tiên đến vầng trăng, rồi sau đó tìm ngôi sao Bọ cạp, ngôi sao của chàng da đen dũng cảm nhất của mọi miền duyên hải trên đời. Bầu trời đêm được soi tỏ bởi những linh hồn dũng cảm đã sáng lên sau khi họ qua đời: Zumbi doc Palmares, lãnh tụ của những nô lệ khởi nghĩa, Lucas da Feira, kẻ kiếm tìm không mệt mỏi những kỳ công, rồi Ze Ninck, Bọ cạp và biết bao người khác nữa... Giữa vầng trăng và Lucas da Feira là vì sao rực sáng sau cái chết của tay cướp Virgulino Ferreira Lampiao, nỗi kinh hoàng của bọn nhà giàu tuy ông chết từ khi còn quá trẻ.

Nhưng không ai trong số họ xuất thân từ đất cảng, là con nhà thủy thủ và từng phiêu du trên những con thuyền. Ngoại trừ Bọ cạp. Đó thực sự là con người của biển, biết rành rồi việc chèo lái, việc thả neo, chạy được đủ loại thuyền trong tiếng gió lẫn tiếng nhạc. Đó là người duy nhất trong số họ biết vùng đất Aloca nằm ở đâu và đâu là nơi tận cùng thế giới. Chính vì lẽ đó ông là người được yêu quý nhất ở mọi miền duyên hải. Ôi, hỡi các thủy thủ từ mọi vùng đất cảng, các thợ thuyền, thợ vác, các ngư dân, hỡi bác sĩ Rodrigo, cô giáo Dulce, những ai đang làm việc ngày đêm trên đất và trên sóng hãy biết rằng chính tại đây, Santo Arnaro, ông đã ra đời. Và cũng đừng quên rằng cách đây không xa, tại Maracangalha người ta đã dùng rựa xả thân ông một cách hèn hạ khi ông đang ngủ trên võng, hết như trên con thuyền đang thả mình theo ngọn sóng nhấp nhô.

Vậy là ông đã ra đời tại nơi này. Nhiều thủy thủ can trường đã ra đời tại miền duyên hải. Bahia, thành phố thủ phủ của bang với bảy cổng thành cũng là nơi ra đời của những người phụ nữ đẹp nhất. Livia cũng sinh ở đó. Nếu Bọ cạp gặp nàng - Guma nghĩ trong khi thả hồn theo khói thuốc trên thuyền "Quả cảm" - hẳn ông cũng sẽ điên dại trước sắc đẹp ấy và sẵn sàng hạ ba, bốn mạng vì người con gái ấy. Một thủy thủ dũng cảm. Và trong vùng cũng không phụ nữ nào đẹp như Livia, cô gái đã đến lễ hội Iemanja chỉ để nhìn thấy Guma, bởi Guma cũng là một người dũng cảm từng trải qua bao mối hiểm nguy, kẻ luôn khao khát những cuộc phiêu lưu trong những chuyến đi xa trên những con tàu lớn về các miền đất lạ xa xăm. Anh yêu Livia, anh chờ đợi nàng từ lâu, và nàng cũng yêu anh, tình yêu thể hiện qua ánh mắt sáng trong, không giấu diếm, không dối lừa hôm lễ hội. Ngoài ra anh còn nợ Rosa Palmeirao lời hứa sẽ có một đứa con trai cùng Livia để khi Rosa về nuôi nấng, chơi đùa và quên đi cuộc sống xưa ngang

tàng, đầy bạo lực và chết chóc... Thực tình thì Bọ cạp cũng chưa từng lấy vợ. Nhưng ông nào có gặp Livia, và khi nàng ra đời ông cũng không còn nữa. Vì một người phụ nữ như Livia bất kỳ người thủy thủ nào trên thế gia cũng sẵn sàng quên đi mọi sự, kể cả việc có thể ngày nào đó sẽ bỏ lại nàng cô đơn trong cảnh khốn cùng, với một đứa con trai hoặc ba cô con gái, như Marta, Margarida và Raquel.

Guma thậm chí không nghe thấy tiếng nhạc vọng về từ cảng. Anh chỉ cảm thấy nó như đang ngự trị hồn anh, những bài hát cổ xưa về những đêm dành cho tình ái. Đêm của Bọ cạp chẳng phải bao giờ cũng dành cho tình ái. Rất nhiều lần đó là đêm của đào tẩu và tội ác. Cũng có những đêm trốn chạy như sau lần hạ gục bốn cảnh sát, làm bị thương vài tên khác và lặn vào rừng với hai viên đạn trong hàm và một trong cánh tay. Đó là một đêm tối đen như mực, bọn chúng lung sục vây kín khu rừng. Ông lao xuống nước và dù bị thương vẫn bơi đi như một hủy thủ dạn dày cho đến khi được một chiếc thuyền vớt lên đưa đến chỗ ông thầy lang da đen chạy chữa... Song chắc chắn cũng có những đêm của tình yêu. Vào những đêm đầy trăng, đầy nhựa, khi nước trên sông xanh thắm êm đềm, ông đắm mình trong tình ái, ôm vào lòng những Maria Jose, những Josefa da Fonte, những Alipia hay ai đó khác mà ông gặp. Nhưng ông không bao giờ yêu một phụ nữ duy nhất, kẻ sẽ phải gắn bó cuộc đời với ông, sẽ sống đọa đầy sau khi ông chết. Nhiều phụ nữ gạt nước mắt khóc ông, nhưng mọi người dân biển cũng khóc ông, đám tang ông chẳng kém gì tang lễ dành cho các tử tước, hầu tước, bá tước của Santo Arnaro. Dân chúng khóc than, ca ngợi lòng hảo tâm hào phóng của ông trước những kẻ khốn cùng, sẵn sàng vùng đao vì quyền lợi của những người dân biển. Chẳng một phụ nữ nào khóc ông mà không nghĩ đến lòng quả cảm, sự hảo tâm và những chiến tích của ông, không ai khóc ông như khóc người bạn đời, người đàn ông là niềm hạnh phúc của riêng mình. Bởi những người già và những bài ca đều nói kẻ đi biển đừng nên lấy vợ... Guma trấn trở trên thuyền. Những đêm dành cho tình yêu, nhưng là cuộc tình thoáng qua ngẫu nhiên trên bãi cát, cạnh bờ sông, bên những bức tường giữa khu chợ vắng, với bất kỳ ai.

Đêm của tình yêu, chàng da đen hát trên sông nước Santo Arnaro. Một bài ca khác (lịch sử miền duyên hải đều là những bài ca: những bài ACB, những bản *samba*, những bài *emboladas*) đều nói rằng số phận vợ những người đi biển là sự bất hạnh triền miên. Đợi chờ trên bến ngóng trông một cánh buồm ca, sục sùi trong những đêm mưa bão chờ biển đưa về cái xác của người thân. Bọ cạp đã không bao giờ lấy vợ, ngoài kiếp thủy thủ ông còn sống cuộc đời của kẻ ngoài vòng pháp luật, ngoài mái chèo ông còn mang theo khẩu súng bên mình, ngoài con dao bên hông như mọi người đi biển ông còn mang theo cả lưỡi dao găm. Cứ xem Rosa Palmeirao đấy! Là phụ nữ nhưng bằng mấy đàn ông, và cũng chẳng bao giờ có gia đình, con cái. Còn Jacques đang tính tháng tới cưới Judith, một cô gái lai mồ côi cha, cũng bản khoăn sau cái chết của Traira: chẳng biết có nên không. Gã cũng trốn chạy - đưa thuyền đến Cachoeira - để lúc này cũng như Guma nằm hút thuốc thuyền nhỏ của mình, thả hồn theo tiếng nhạc vọng về, và suy nghĩ... Ánh mắt Livia quá ư trong trẻo, như chẳng hề chờ đợi nỗi đắng cay nào từ cuộc sống. Gắn đời nàng vào số phận một người đi biển nghĩa là khiến nàng trở nên bất hạnh, lời ca nói chẳng sai. Guma muốn thét lên giận dữ, muốn quăng mình xuống nước bởi thật ngọt ngào được chết giữa biển khơi, muốn chiến đấu như Bọ cạp, dẫu một chọi mười.

Ngôi sao Bọ cạp vẫn lấp lánh giữa trời, to và sáng. Phụ nữ tin rằng ông đang dõi nhìn những việc ác của đám nam tước, bá tước, tử tước, hầu tước ở Santo Arnaro. Ông quan sát nổi bật công của những người thủy thủ. Và ông sẽ trở về báo hận một ngày kia.

Ông sẽ trở về như một ai đó khác, không ai biết đó là Bọ cạp. Ngôi sao của ông biến khỏi bầu trời và ông sẽ tỏa ngời trên mặt đất. Có thể đó là điều kỳ diệu lớn lao mà Dona Dulce hằng mơ ước, là cái ngày được nhắc nhiều trong những bài thơ của bác sĩ Rodrigo. Và cánh thủy thủ có thể yên lòng lấy vợ từ buổi ấy, mang đến cho phụ nữ một cuộc đời tốt đẹp hơn cùng lời bảo đảm sẽ không chết đói sau khi họ mất, cũng không phải bán mình để kiếm miếng ăn. Ngày ấy bao giờ sẽ đến? - Guma hỏi vàng trắng và những ánh sao đêm.

Bọ cạp là người dũng cảm nhất và bị bắt chỉ do sự phản bội, chúng xả thân ông thành nhiều mảnh và mọi người phải tìm gom lại để chôn. Ông chiến đấu chống lại lũ nam tước, bá tước, tử tước, hầu tước là chủ các đồn điền, chủ những cánh đồng mía xanh tươi, những kẻ đặt ra bao mức thuế nặng đánh lên cá thuyền bè. Ông tấn công các đồn điền, cướp lại một phần những gì vốn thuộc về họ, đem chia cho các góa phụ, cho đám trẻ có chồng, có cha bỏ thân ngoài biển. Lũ nam tước, bá tước, tử tước, hầu tước ấy đọc diễn văn tại Nghị viện, chuyện trò với Dom Pedro II, uống rượu đắt tiền, cưỡng hiếp các nữ nô, hành hạ đám da đen, đối xử với cánh thợ thuyền như kẻ hầu người hạ. Nhưng bọn chúng đều sợ Bọ cạp, bóng ma ám ảnh mà cái tên cũng đủ khiến chúng rụng rời. Chúng tung ra nhiều đạo quân với đầy đủ vũ khí, từng đám cảnh sát để chống lại ông. Nhưng chúng không sao đọ nổi với Bọ cạp vì khắp mọi nơi, phố thị tới làng quê, biển khơi đến sông rạch không một phụ nữ nào không cầu nguyện Iemanja phù hộ cho ông. Và không một con thuyền nào từ chối làm nơi trú ẩn cho ông. Lũ nam tước run sợ, các hầu tước ở Santo Arnaro cũng run sợ, chúng cầu trời bảo Bọ cạp đừng động đến đất đai của mình, hứa hẹn để đổi lại chúng sẽ dung thứ cho vài người da đen hay vài thủy thủ nào đó. Bởi vì đám quan lại phong kiến kia đều sợ ông.

Bọ cạp sẽ trở lại một ngày nào đó. Guma đến ngày ấy để cưới vợ. Không ai biết ông sẽ trở về ra sao. Cũng có thể ông sẽ về như một đám đông người, dân khắp miền duyên hải sẽ vùng lên đòi giảm thuế tàu bè, đòi thay đổi luật pháp để bảo vệ quyền lợi cho các góa phụ và lũ trẻ mồ côi...

Livia đang chờ anh, anh biết thế. Đêm chờ đợi tình yêu và nàng chờ đợi anh. Rodolfo chắc bực bội vì không tìm thấy anh. Gã không biết anh chạy trốn vì không muốn khiến cuộc đời Livia trở nên bất hạnh. Nhưng giờ đây anh khao khát trở về, khao khát gặp nàng ngay. Livia sẽ đi cùng anh, sẽ ngủ nhiều đêm trên chiếc thuyền này. Dầu anh chết nàng cũng sẽ thừa dũng cảm để không tự bán mình đi làm đĩ. Đêm dành cho tình yêu và tình yêu dành cho Guma cùng với Livia. Anh không muốn những cuộc tình bất chợt, những cuộc tình ngẫu nhiên với bất kỳ ai. Iemanja đã gửi Livia đến với anh, anh không thể chống lại ý Người. Cánh thợ thuyền, ngư phủ, chủ các thuyền buồm đều sợ hãi tình yêu. Điều gì đã khiến Jacques quyết định bỏ đi Cachoeira để trầm tư như vậy? Guma không muốn làm hỏng đi số phận của Livia, nhưng anh biết làm sao? Số phận đi qua bên cạnh chúng ta, chẳng ai tránh nổi. Số phận của Livia là số phận hẩm hiu của những phụ nữ miền duyên hải. Không phải nàng, không phải Guma, không phải Bọ cạp (đã hóa thân thành một vì sao) có thể tự mình thay đổi nó. Guma sẽ đi gặp nàng, anh sẽ không

trốn chạy bởi đêm trăng sao này là để dâng hiến cho tình yêu. Vào những đêm như đêm nay không ai nghĩ đến bão tố, cuồng phong, đánh nhau và cái chết. Guma thấy Livia thật xinh đẹp, và anh khát khao nàng.

Santo Arnaro là quê hương của Bọ cạp. Việc nơi đây sản sinh ra bao quan lại của vương triều với vô vàn nô lệ nào có nghĩa gì đâu. Với các thủy thủ điều đó không là gì hết. Đây là quê hương của Bọ cạp, tay thủy thủ can trường nhất từng dong buồm trên sóng nước nơi này. Đám nam tước, bá tước, tử tước, hầu tước ngủ trong các hầm mộ bên đồng đồ nát của các lâu đài phong kiến đang bị thời gian gặm nhấm xóa dần đi. Nhưng Bọ cạp vẫn là ngôi sao tỏa sáng giữa trời cao, soi tỏ cánh buồm. “Quả cảm” đang căng gió lướt đi về bến cảng thân thương tìm kiếm Livia. Một ngày nào đó Bọ cạp sẽ quay trở lại - nghe rõ chưa, hỡi các thủy thủ khắp năm châu - và khi đó đêm sẽ chỉ dành dâng hiến cho tình yêu, những bài ca mới sẽ vang lên trên bến cảng, vang lên trong trái tim người.

LỜI CỦA GIÓ>

Biển gọi cho anh cơn gió mạnh nhất, gió Đông Bắc, đưa nhanh con thuyền “Quả cảm” về cảng Bahia. Những chiếc xuồng vượt qua, những chiếc thuyền đi cạnh, những chiếc bè chở dân đánh cá, những con tàu chở chất đầy gỗ chúc anh thuận buồm xuôi gió:

- Chúc đi may mắn, Guma!

Một chuyến đi may mắn đưa anh đến với Livia. Trăng soi lối cho anh, biển mênh mông như con đường bằng phẳng. Gió Đông Bắc thổi, cơn gió thường mang theo bão tố hãi hùng. Nhưng hôm nay gió như người bạn giúp anh vượt nhanh hơn ra khỏi quăng sông. Gió Đông Bắc mang theo những lời ca từ bãi biển, những bài ca của các nữ thợ giặt, của các ngư dân. Những con cá mập vọt trên mặt sóng ngay cửa vào vịnh. Mọi người đang nhảy múa trên một con tàu rực rỡ ánh đèn. Một đôi nào đó đang thì thầm tâm sự dưới trăng. - Chúc đi may mắn! - Guma kêu và vẫy tay chào. Họ mỉm cười vẫy tay chào đáp ngạc nhiên trước lời chào của người thủy thủ không quen.

Anh đang trên đường đến với Livia, anh sắp mang đi một phụ nữ xinh đẹp để dâng cho khoảng trời nước mênh mông trên biển. Chẳng bao lâu da thịt Livia cũng sẽ đượm hương vị biển, mái tóc nàng sẽ bắt theo những giọt nước bắn tung sau từng con sóng. Nàng sẽ nghe những câu chuyện kể về Bọ cạp, về hồn ma ngựa trắng, về các vụ đắm tàu. Nàng sẽ thuộc về biển khơi, như mái chèo, như cánh buồm, như những bài ca ấy.

Gió Đông Bắc thổi mạnh hơn, lồng lộng căng buồm. Hãy bay nhanh lên, “Quả cảm”, ánh đèn từ cảng Bahia đã thấy kia rồi. Đã nghe vắng tiếng trống trong điệu *candombles* hòa với tiếng ghi ta và tiếng đàn gió. Guma như đã nghe thấy tiếng cười trong trẻo của Livia. Bay nhanh nữa lên, hỡi con thuyền “Quả cảm”!

VỤ CƯỚP DÂU

Sáu tháng trời khát khao ước ao được kề cận, được sở hữu nàng. Chiếc “Quả cảm” vẫn dục ngang trên sóng nước biển khơi, sông rạch. Chiếc “Quả cảm” đến rồi đi, riêng lòng khát khao của Guma thì mãi còn ở lại. Anh đã g nàng sau khi từ Santo Arnaro trở về ngay bữa đó. Anh đến cùng Rodolfo và thấy nàng trông còn xinh đẹp hơn - hơi e lệ, với ánh mắt nhìn thật trong sáng. Cô chú nàng, những người bà con nàng đang cùng sống, chủ một quầy rau quả nhỏ, hy vọng nhiều vào sắc đẹp của Livia (tìm một chú rể khá giả) thoát tiên nồng nhiệt cảm ơn anh đã cứu mạng, nhưng sau đó lại nhìn anh với ánh mắt không mấy cảm tình. Họ nghĩ Guma sẽ đến, sẽ nghe những lời cảm ơn rồi sau đó cứ thẳng đường mình mà đi, khỏi quay đầu lại. Mà anh ta ở lại đây làm gì cơ chứ? Livia có thể chờ đợi gì ở một tay lái thuyền nghèo xơ xác thế kia? Và họ còn biết hy vọng gì ở một kẻ còn nghèo hơn chính họ.

Trong sáu tháng ấy Guma phải chịu ánh mắt lườm nguyệt của cô chú nàng để thi thoảng được gặp nàng và trò chuyện vài câu (nàng nói là chính, anh thường chỉ yên lặng lắng nghe). Những ánh mắt tức giận, ác cảm và khinh miệt. Anh đã cứu mạng họ thật, nhưng giờ đây anh đang trước đi niềm hy vọng cuối cùng họ có về một cuộc sống tương lai dễ chịu hơn. Bất chấp những cái nhìn ác cảm, những lời thì thầm đủ to để có thể lọt tai, Guma vẫn đến, luôn lúng túng, vụng về trong bộ quần áo bất biến (và duy nhất) mà anh có.

Ngay tuần đầu tiên anh đã viết cho Livia một bức thư. Thoạt tiên anh định nhờ cô Dulce xem để sửa lỗi dùm. Nhưng anh thấy xấu hổ và cứ thế gửi đi:

L. thân mến của anh, gửi em lời chào bằng cả trái tim.

Bằng bàn tay vụng về và một trái tim điên dại khát khao anh viết mấy dòng này cho em.

Livia tình yêu của anh, anh muốn em đọc lá thư này thật kỹ và trả lời thật khẩn cấp cho anh, anh muốn câu trả lời thật chân thành từ trái tim em.

Livia, em có biết tình yêu bắt đầu từ cái hôn và kết thúc bằng những giọt nước mắt? Nhưng em yêu, nếu em cũng có tình cảm giống như anh thì với chúng mình mọi chuyện sẽ ngược lại, nó bắt đầu bằng một cái nhìn, lớn lên qua cái hôn và sẽ không bao giờ kết thúc? Em có tin tình yêu của anh là như thế không? Anh muốn em trả lời hết mọi câu hỏi của anh thế nhé? Em yêu, anh nghĩ tim em là một vỏ sò bằng vàng có chữ Nhân Hậu ở bên trong.

Livia, tình yêu của anh, hình như anh sinh ra là đã yêu em, anh không thể giã được nỗi đau trong tim mình nữa, anh nói đó là sự thực em hiểu không?

Em là hy vọng duy nhất của anh, anh trao cả trái tim cho em và sẽ làm bất cứ thứ gì em muốn, anh sợ em không thích anh nhưng tim anh luôn ở trong tay em cho đến giây phút cuối của đời anh.

Khi vừa gặp em anh như mất hồn vì lòng khao khát về em, anh định nói ngay nhưng cuối cùng em cũng đã nghe được những lời cầu nguyện của anh.

Anh viết thư cho em để mở trái tim mình, anh không yêu ai khác ngoài em, anh tôn trọng em và yêu em như hạnh phúc muôn đời của anh.

Anh mong em đừng cho ai xem lá thư này để người ta cười nhạo trái tim đầy khao khát của anh, anh có thể phang chèo lên bất kỳ ai cười nhạo anh, anh hy vọng được em trả lời ưng thuận và anh cũng không nói với ai bí mật giữa chúng mình.

Anh mong em trả lời ngay để biết tình cảm của em nhưng anh muốn có câu trả lời chân thật từ trái tim em, em hiểu không?

Câu trả lời ưng thuận của em sẽ làm dịu trái tim đau khổ của anh em biết không?

Xin lỗi em vì chữ xấu và lỗi nhiều.

Em thấy chữ viết khác từ giữa thư vì anh thay bút. Anh viết thư này ở nhà một mình không ai giúp em hiểu không?

Anh muốn được ôm em ngay, anh yêu và tôn trọng em bằng cả trái tim mình em hiểu không?

Gumercindo

KHẨN

Đúng ra thì chút xíu nữa bức thư này đã gây nên một vụ cãi vã, đánh nhau. Thực tình người mở đầu bức thư là tiến sĩ Filadelfio. Hầu như không ai gọi lão là Filadelfio, mọi người đều gọi lão là tiến sĩ. Lão viết những câu chuyện thành thơ, những bài ABC đất cảng, những bản hò vè. Lúc nào cũng như chuẩn choáng hơi men, luôn bực bội nếu ai đó nghi ngờ sự uyên bác của mình (lão từng theo học trường dòng một năm), thỉnh thoảng lão kiếm vài xu chỗ này, chỗ khác bằng cách viết hộ thư cho những kẻ có gia đình, những cặp đã hứa hôn, những tình nhân bất chợt. Lão đọc diễn văn trong các lễ rửa tội, các đám cưới, mọi lễ khai trương ở chợ và khi hạ thủy các con thuyền. Dân cảng thích lão và thường giúp lão kiếm tiền để ăn, để uống. Bút đất tai, lọ mực trong túi, một chiếc ô vàng, một cuộn giấy, dưới nách lão còn kẹp theo một cuốn sách của Alan Kardec. Cả đời lão đọc cuốn sách đó nhưng chưa bao giờ đọc hết, mới dừng ở trang ba mươi song lão luôn tự coi mình là một tay thôn linh học. Và lão cũng chưa từng dự một buổi lễ thôn linh bởi rất sợ những linh hồn từ cõi khác. Buổi chiều lão thường ngồi ở đầu đó trước chợ, trên một chiếc thùng và trở thành cầu nối cho những cuộc tình đất cảng, bi kịch hóa những hoàn cảnh ốm đau cơ cực trong gia đình cánh thợ thuyền, thậm chí viết những lời nguyện gởi Iemanja do quá rõ cuộc sống của người dân đất cảng. Khi thấy Rufino đến lão cười mỉm, vừa nhún vai và hỏi:

- Cô nào mới đây?

Rufino sẽ nói tên và lão sẽ viết một bức thư, cũng y như mọi bận. Và khi gặp một người nào đó lão sẽ bỏ nhỏ một lời khuyên:

- Elisa giờ tự do đấy. Rufino bỏ ả rồi.

Và lão viết thư gửi Elisa dùm ai đó. Cứ thế lão kiếm tiền để sống, nói đúng hơn là để uống. Có lần với mười đồng *tostan* lão đã sáng tác cho Jacques một tuyệt phẩm bản thân lão cũng thấy tự hào, một bức tâm thư mà đến giờ Judith vẫn mang trong ngực áo:

(Thương nhớ tặng VH-J)

Nhớ hôm nào anh mới gặp em

Ta đi bên nhau, trên bờ cát trắng

Biển xô xao

sóng hồng sắc nắng

Biển một bên

và em một bên.

Trong mỗi vỏ ốc trắng hồng tay em nhặt lên

Anh nghe vọng tiếng trùng dương sóng dậy

Vòng xoáy ốc

theo kim thời gian

vẫn còn xoay mãi đấy

Như nhắc hoài kỷ niệm của ngày qua...

Và chiếc vỏ ốc nga bông xinh xắn

Vật kỷ niệm em trao

anh muốn giữ đến ngàn sau

Như âm bản một trời đêm sao sáng

Nhớ mãi hôm nào khoảnh khắc bên nhau...

Tên bài thơ là *Kỷ niệm*, bản thân lão cũng xúc động với tác phẩm của mình khi nhìn Jacques với đôi mắt rớm nước:

- Lẽ ra mình phải làm chính trị mới phải, anh bạn ạ. Đất cảng này không phải là nơi để tó tiến thân. Nhưng cậu thấy đấy, ngay Rui Barbosa cũng có làm được trò trống gì trong chính trị...

Lão đọc to bài thơ, chép lại bằng nét chữ rõ ràng của mình, nhận mười đồng *tostan* và nói:

- Tớ sẽ trả tiền lại cho cậu nếu cô nàng không đổ sau bức thư này nhanh như thuyền quay tránh bão.

- Ồ, sau ông lại...

- Không, không, tớ sẽ hoàn trả, đúng thế...

Vào các dịp lễ hội ở Cachoeira và Sao Felix lão theo thuyền bạn bè đến viết thư, làm thơ thuê tại các buổi chợ phiên, các hội chợ ở đó, nơi tiếng tăm lão đã tới từ lâu.

Lão thành nơi bắt buộc để gởi gắm niềm tin của mọi người. Rất nhiều lần lão đã trả lời những bức thư do chính tay mình viết. Với sự can thiệp của lão bao trẻ con đất cảng đã ra đời, bao cô gái cảng đã thành gia thất. Lão còn viết thư cho bà con những gia đình ở xa, báo cho họ về cái chết của những người thủy thủ đã ra đi không trở lại. Lão thường uống nhiều hơn vào những ngày như thế.

Guma chọn lúc lão hoàn toàn rảnh rỗi để nói chuyện. Chiều hôm ấy *tiến sĩ* không có mấy khách và đang ngồi xỉa răng, vừa suy nghĩ xem ai sẽ là người bao cho lão bữa ăn tối. Guma đến bên:

- Xin chào tiến sĩ.

- Chúc cậu thuận buồm xuôi gió. Cậu đến thật đúng lúc đấy. - Lão ưả nói thật.

Guma yên lặng, chưa biết phải bắt đầu ra sao. *Tiến sĩ* khuyến khích:

- Sao, cậu đang tìm ai đó để thế chỗ Rosa phải không? Tôi sẽ viết cho cậu một bài thơ không cô nào cưỡng nổi.

- Chính vì vậy mà...

- Cậu tính bắt con cá nào vậy? Tên cô nàng ấy là gì?

- Đấy là điều tôi không muốn nói...

Tiến sĩ tỏ vẻ phật ý:

- Suốt mười hai năm tớ ở đây đã có ai tin nhầm vào tớ đâu. Tớ cảm như hằm mộ, cậu không thấy sao?
 - Không phải chuyện nghi ngờ, *tiến sĩ*. Tôi sẽ nói sau...
 - Cậu muốn có một bức thư tình thật hay, đúng không?
 - Tôi muốn ông viết một bức thư, trong đó nói...
 - Vào việc thôi. Cô ấy thế nào?
 - Rất đẹp.
 - Tôi muốn hỏi (lão hơi bực vì định nói “tôi muốn biết” nhưng quên mất vào phút chót) cô ấy là con nhà lành, là gái đứng đường hay là *gái thủy thủ*? - *Gái thủy thủ* ngụ ý các cô gái lai bán bar yêu cánh thủy thủ thuần túy vì cảm giác, không đòi hỏi tiền nong.
 - Cô ấy con nhà đảng hoàng. Tôi muốn cưới cô ấy.
 - Vậy cậu phải kiếm loại giấy màu cam cho vào phong bì, mấy thứ văn phòng phẩm có hình tim lồng nhau ấy.
- Guma đi tìm mua mấy thứ đó. Tiến sĩ khuyên:
- Thứ như vậy tốn mất hai cruzados nhưng trông được lắm.
- Khi Guma quay lại *tiến sĩ* bắt đầu viết thư, vừa đọc thành tiếng. Tên của người nhận được ghi bằng chữ L như ý Guma.
- Tranh cãi nổ ra ở đoạn bức thư nói: “Em yêu, anh nghĩ tim em là một vỏ sò bằng vàng có chữ Nhân Hậu ở bên trong”. Thoạt tiên lão ví trái tim như một cái kết bằng vàng. Guma không đồng ý về cái kết và đề nghị thay bằng vỏ sò. Anh nghĩ không có gì đẹp bằng một chiếc vỏ sò. Kết sắt là một thứ trông thật xấu xí, nặng nề như một cái rương. Tiến sĩ không buồn tranh cãi, lão nói hoặc là kết sắt hoặc chẳng thư từ gì hết. Mà ai soạn thư chứ, lão hay Guma? Guma giật phắt bức thư từ tay nhà thông thái, lấy luôn bút, mực và bỏ về thuyền mình. Anh xóa cái kết, thay bằng vỏ sò. Và tự mình viết hết bức thư với một niềm vui vô hạn. Viết xong anh giải thích thêm về chuyện đổi nét chữ và lại đi tìm *tiến sĩ*.
- Tiền công của ông đây.
 - Cậu không muốn tớ viết nốt sao?
 - Không. Nhưng tôi trả đủ... - Và Guma đưa lão tám trăm *reis* đã hứa.

Tiến sĩ bỏ tiền vào túi, đóng chặt nắp lọ mực và nhìn Guma với ánh mắt nghiêm trang:

- Cậu đã bao giờ nhìn thấy cái kết chưa?

- Sao lại chưa? Thậm chí tôi đã khuôn một cái to tướng màu xanh lên thuyền mình ở Maragogipe...

- Nhưng cậu chưa hề thấy một cái nào bằng vàng, đúng không?

- Chưa bao giờ.

- Vì vậy cậu nói vỏ sò đẹp hơn. Nếu đã thấy cái kết bằng vàng hẳn cậu không cãi thế.

Và như vậy bức thư được gửi đi, vẫn với chiếc vỏ sò. Guma tự mình mang thư đến ngay tối đó. Livia có nhà, họ ngồi nói chuyện một lát, trước khi về anh nói:

- Anh có cái này muốn gửi em, nhưng phải chờ là em chỉ mở nó một mình thôi.

- Em chờ.

Anh đưa nàng bức thư và đi ra, gần như chạy. Anh chỉ dừng lại khi ra sát bờ biển và cả đêm trần trọc khắc khoải với ý nghĩ không biết nàng sẽ trả lời sao.

Nàng đã trả lời miệng anh khi anh quay lại ngày hôm sau:

- Em sẽ sửa soạn của hồi môn...

Cô chú nàng, những người đặt mọi hy vọng vào cuộc hôn nhân của Livia, khi biết chuyện đã cấm cửa không cho anh đặt chân đến nhà họ nữa. Chẳng ai hay Rodolfo lúc này lang bạt tận đâu, Guma chẳng còn biết nhờ ai giúp đỡ. Khi không phải chờ hàng anh quanh quẩn nhiều giờ cạnh nhà Livia chỉ để gặp nàng một thoáng, trao đổi vài câu và hẹn gặp. Niềm đam mê nơi anh càng lúc càng cao. Cuối cùng anh thổ lộ với Rufino. Chàng da đen cầm một đoạn cây vẽ vu vơ trên mặt đất và nói:

- Tớ thấy chỉ còn một cách giải quyết vụ này thôi...

- Cách nào?

- Bắt cóc cô ta.

- Nhưng...

- Không có chuyện gì đâu. Cậu bàn trước với cô ấy, đưa cô ấy lên thuyền một tối nào đó rồi chở về Cachoeira. Khi quay về gia đình cô ấy buộc phải đồng ý cho cưới thôi.

- Mình biết để cô ấy lại Cachoeira với ai?

- Với mẹ vợ của Jacques - Rufino trả lời sau một thoáng suy nghĩ.

- Đến Jacques hỏi xem hẳn nghĩ sao về chuyện đó đi.

Jacques vừa cưới vợ vài tháng trước. Mẹ vợ gã sống ở Cachoeira, Livia có thể sống với bà trong khi Guma thu xếp chuyện cưới hỏi với gia đình nàng. Jacques đồng ý ngay. Guma lại đến quanh quẩn gần nhà Livia để tìm cách gặp và thống nhất với nàng mọi chuyện.

Anh đã gặp và bàn với Livia, nàng đồng ý vì bản thân cũng nhớ anh. Họ thỏa thuận sẽ hành động vào tối thứ bảy sau, khi cô chú nàng đi thăm ai đó. Nàng sẽ kiếm có để ở nhà một mình và họ sẽ bỏ trốn. Đêm đó tại quán “Sao hải đăng” Guma đã rệu mọi người và đồng ý với tiến sĩ rằng cái kết đẹp hơn vỏ sò. Nhưng tất nhiên đó phải là một cái kết vàng.

Đó là dạo tháng sáu, tháng của những cơn gió Nam và giông bão. Tháng sáu Iemanja thường tung ra những ngọn gió Nam dữ dội. Bão qua cửa vịnh vào mùa này khá nguy hiểm, bão biển thường dữ dội hơn mọi khi. Ngay các con tàu lớn của hãng Baiana cũng thường gặp hiểm nguy vào tháng sáu.

Đêm tháng sáu ấy mây đen bao phủ bầu trời, Iemanja có muốn bơi đi ngăm trăng cũng chịu. Gió Nam ẩm lạnh thổi lộng trên cảng vắng khiến khách đi đường phải dựng cổ, ẩn sâu hơn vào chiếc áo khoác trên người. Guma chiếm vị trí quan sát của mình ở góc phố rui Barbosa từ khi trời còn sáng. Rufino ở cạnh anh và họ không rời mắt khỏi nhà Livia. Họ thấy cô của Livia đóng cửa quầy, nghe tiếng nói chuyện ở phòng trong và lát sau thấy hai người đi ra. Guma nhẹ cả người. Nàng đã thu xếp để không phải đi. Anh theo hai người đến tận bến tàu điện: bà cô đang mỉm cười, ông chú đang đọc báo... Lúc Rufino gõ cửa một bà hàng xóm gọi Livia:

- Cháu không đi sao, Livia? Nếu vậy sang bên bác chơi.

Thấy Rufino gõ cửa, Livia hạ giọng nói với gã và quay sang bà hàng xóm:

- Cô cháu quên cái ví nên nhắn kêu cháu mang ra.

Nàng vào trong lấy chiếc ví cùng cây dù và nói với bà hàng xóm:

- Cô cháu đang đợi ở bến xe điện. Cháu mang cả dù theo luôn, trời chắc sắp mưa.

Bà hàng xóm đưa mắt nhìn xuống:

- Bác tin là bà ấy mang dù theo rồi... Mà trời chắc cũng sắp mưa

Livia đi ra. Họ băng qua quảng trường, xuôi xuống theo các bậc thang, nàng chợt thấy mình đang đứng trước cảng và trước biển, quê hương mới của mình. Guma quần nàng vào chiếc áo mưa của anh, Rufino đi trước để họ khỏi gặp người quen. Mưa bắt đầu rơi, nhỏ nhưng lạnh. Rufino chia tay hai người khi họ đến chỗ con thuyền neo tại biển.

Đó là dạo tháng sáu, tháng của những cơn gió mạnh khi Livia chuyển nơi sống - chuyển cả cuộc đời mình - từ phố phường ra biển cả. Chiếc “Quả cảm” hướng mũi lao mình đi ngược gió, ánh đèn đỏ soi đường trên mặt biển. Một chủ thuyền đang vào bến chúc Guma thuận buồm xuôi gió. Lần đầu tiên Livia đáp trả bằng lời chào của chốn biển khơi:

- Chúc thuận buồm xuôi gió:

Gió Nam thổi tung tóc nàng. Guma đang gặp người bên tay lái, mùi hương lạ dâng lên từ biển, niềm vui rộn rã trong lòng, cũng dâng lên qua tiếng hát của nàng. Livia chào mừng biển bằng bài ca hay nhất mà nàng biết. Con thuyền lướt sóng hướng ra cửa vịnh bằng những bài ca hay nhất co người phụ nữ hát lên, những bài ca vốn có thể làm xiêu lòng gió biển. Livia thấy hạnh phúc, Guma cũng quá hạnh phúc để thoát tiên không nhận thấy cơn bão đến gần. Livia nằm dưới chân anh, mái tóc nàng trong gió. Rồi họ đi trong im lặng vì nàng không hát nữa. Giờ chỉ còn những ngọn gió Nam đang cất lên bài ca tang tóc của mình.

Bão đến thật nhanh, như thường gặp vào tháng sáu. Gió Nam rung chuyển cánh buồm trên thuyền “Quả cảm”. Ngọn đèn rơi lên các ngọn sóng nơi cửa vịnh. Guma đã qua nhiều cơn bão biển trong đời. Nhiều cơn gây khốn khó chết người cho các chủ thuyền nơi đất cảng. Có đêm anh từng ra biển một mình, bão quá mạnh khiến không ai dám đi để cứu một con tàu. Anh chưa từng sợ hãi. Anh đã quen với cái chết, với ý nghĩ trước sau rồi cũng bỏ thân nơi đáy biển ngoài khơi. Cơn bão hôm nay cũng hứa hẹn sẽ điên cuồng. Những con sóng dâng cao, đè lên đỉnh con sóng khác, như muốn ganh nhau vươn tới mức cao hơn. Anh đã trải qua nhiều cơn bão tồi tệ hơn mà chưa từng sợ hãi. Nhưng sao hôm nay a thấy sợ hãi, sao hôm nay anh lại lo gió sẽ dập tắt ánh đèn? Lần đầu tiên trong đời tim anh đập dồn sợ hãi trước biển khơi. Livia mệt mỏi với nỗi âu lo căng thẳng cả ngày, lo mọi chuyện có thể hỏng vào phút chót nếu cô chú khẳng khẳng buộc nàng cùng đi, đã nằm xuống ván thuyền cạnh chân Guma bên tay lái. Anh cảm thấy những sợi tóc mơn man trong gió. Cả con người anh hướng đến với nàng bởi rất có thể xảy ra chuyện họ sẽ không bao giờ được cùng nhau chung sống. Rất có thể họ sẽ cùng đi về thế giới của Aioca mà thân thể vẫn chưa hòa chung làm một. Giờ chết của họ còn chưa đến bởi họ vẫn chưa có được nhau, vẫn giữ nguyên nỗi khao khát trong lòng với những cơn run rẩy thỏa mãn khi hai cơ thể chạm nhau, bất kể bão tố và biển khơi hoang dã đang lồng lộn xung quanh. Guma không muốn chết đi mà chưa sở hữu được nàng, bởi nếu vậy anh sẽ mãi mãi phải về lại nơi này, nơi mình chết để tìm kiếm thân xác người con gái anh hằng ao ước.

Livia, vốn chưa biết gì về cuộc sống trên biển, nhìn anh đầy sợ hãi:

- Bao giờ cũng thế này sao, Guma?

- Nếu suốt đời thế này thì đâu có ai dám ra biển lần thứ hai.

Rồi nàng đứng lên ghì chặt lấy anh:

- Có thể đêm nay chúng mình chết mất?

- Cũng có thể không... Thuyền “Quả cảm” rất tốt, mà anh cũng rành chuyện này. - Anh mỉm cười với nàng, bất chấp phong ba bão tố.

Nàng nép chặt hơn vào anh. Và nói khẽ:

- Nếu nghĩ chúng mình sẽ chết, anh hãy yêu em ngay bây giờ đi, như vậy tốt hơn.

Đó cũng là khao khát của Guma. Bằng cách đó họ sẽ chết đi sau khi đã có được nhau, da thịt họ đã hòa vào nhau, nỗi khát khao của họ đã được thỏa mãn. Và họ sẽ bình yên đi vào cõi chết. Nhưng anh biết nếu vượt qua được cửa vịnh vào đến sông anh sẽ thoát và sẽ tìm được chỗ ẩn. Không thể đi tiếp đối đầu với con gió Nam có thể làm lật cả những con tàu. Ngọn đèn vẫn sáng, vẫn còn phương cứu rỗi

Mưa xối xả dội xuống thuyền, dán bết quần áo Livia vào thân thể, tuôn như suối từ người Guma. Với cánh buồm căng gió, chiếc “Quả cảm” gần như nằm nghiêng trên mặt sóng, bị đẩy càng lúc càng xa ra biển, nơi không thuộc về họ mà về những con tàu viễn dương, những con tàu vận tải khổng lồ. Guma dồn hết sức lực còn lại ghì chặt tay lái, vẫn điều khiển được con thuyền của mình bất kể những đợt tấn công điên cuồng của sóng gió. Livia áp đầu vào vai anh, cầu khẩn:

- Nếu phải chết, anh hãy yêu em đi...

- Có thể chúng mình sẽ thoát...

Trên trời không có lấy một vì sao, đây chẳng phải là đêm cho tình ái. Không một tiếng ca nào vọng lên từ cảng, chỉ có tiếng gió gào. Nhưng họ muốn ái ân vào đêm ấy, có thể là lần cuối cùng trong cả cuộc đời. Yêu đương cũng phải vội vã. Sóng làm ướt cả thuyền lẫn người. Họ chưa đi được bao xa suốt thời gian ấy. Tất cả những gì Guma gắng làm được là tránh bị kéo trôi qua cửa vịnh ra biển. Một con tàu đang vào cảng với cả ngàn ngọn đèn chiếu sáng. Sóng xô vào mạn tàu đầy bất lực. Nhưng chúng không bất lực trước con thuyền nhỏ xíu của Guma trông đôi lúc như biến đi trong làn nước. Chỉ có Livia đem lại cho anh lòng dũng cảm, chỉ có niềm khát khao được có nàng, được sống vì nàng khiến anh tiếp tục cuộc chiến đấu của mình. Anh chưa từng sợ hãi khi bão tố. Hôm nay là lần đầu tiên. Nỗi sợ hãi phải chết đi mà chưa được biết đến tình yêu của Livia.

Cuối cùng họ cũng vào được sông. Nhưng bão tố ở đây cũng chẳng đỡ hơn chút nào. Một cơn gió mạnh đã thổi tắt ngọn đèn trên thuyền “Quả cảm”. Livia gắng thấp lại nhưng bật cả hộp diêm mà vẫn không được. Guma cố tìm một nơi có thể neo thuyền. Gần cửa sông không có

hiều điểm như vậy. Gần chỗ hồn ma ngựa trắng có một chỗ. Nhưng cánh thủy thủ thà ở lại giữa tâm bão còn hơn neo thuyền tại đấy để nghe tiếng nước kiệu của tay chủ đồn điền xưa. Họ đã gần tới đó. Đã có thể nghe rõ tiếng vó ngựa trong nước chạy kỳ ảo ấy. Con ngựa chạy qua, rồi quay lại, mang theo gánh nặng trên lưng, hình ảnh nó nhoáng hiện lên trong mưa bão.

Livia khẽ cất tiếng hát, dịu dàng như lời mời gọi gửi đến Guma. Nhưng con ngựa trắng vẫn đang phi. Thà chết trong mưa bão còn hơn. Hạnh phúc biết bao nếu được yêu nàng, được ghi chặt thân mình vào tấm thân trinh nữ của nàng! Một tia chớp vụt xé màn đêm, Livia nhìn thấy con lạch nhỏ ngay cạnh đấy.

- Xem kìa, Guma... Mình có thể neo thuyền ở đó.

Việc gì phải bận tâm về con ngựa trắng chứ? Nó sẽ không để nàng phải chết vào đêm nay, đêm hôn lễ của nàng. Con ngựa trắng vẫn chạy, nhưng Livia đã cất tiếng hát và hoàn toàn không sợ nó. Nàng chỉ sợ bão tố và gió Nam, sợ tiếng sấm như tiếng gầm giận dữ của Iemanja, sợ ánh chớp như ánh mắt của Iemanja lóe sáng.

Và Guma hướng thuyền vào con lạch nhỏ.

Nhiều năm sau có một người (một ông già không ai còn nhớ tuổi) đã kể lại rằng không chỉ những đêm trăng là được tạo ra cho tình ái. Cả những đêm giông bão, đêm cuồng nộ của Iemanja cũng được tạo ra cho những cuộc ái ân. Tiếng rên rỉ yêu đương còn ngọt ngào hơn tiếng nhạc, ánh chớp lóe ngang trời biến thành những vì sao, những con sóng xô bờ biến thành những gợn sóng lăn tăn khi vỗ về bãi cát, nơi có hai người đang say đắm yêu đương. Đêm bão tố cũng dành cho tình yêu. Bởi tình yêu chính là tiếng nhạc, là những vì sao, là sự bình yên.

Có tiếng nhạc ngân nga trong tiếng rên đau đớn của Livia. Có những ánh sao trong ánh mắt nàng rực lên như những tia chớp cắt ngang trời. Tiếng kêu kiêu hãnh của Guma làm lặng câm tiếng sấm. Những con sóng vỗ vào bờ cát ven lạch mơn man như khi trời lặng gió dừng. Họ hạnh phúc vô cùng, và đẹp để biết bao khi đêm tối đen không trăng sao ấy lại tràn ngập tình yêu khiến con ngựa bất hạnh kia được dỡ bỏ đi gánh nặng đầy ải của mình. Từ đó nó không bao giờ còn buông vó bên bờ sông ấy, nơi đã thành chốn hẹn hò ân ái của các thủy thủ ngày nay.

ĐÁM CƯỚI

Cô chú Livia nói họ sẵn sàng làm to chuyện, kể cả giết người. Guma đã để Livia ở lại với mẹ vợ của Jacques và quay về Bahia. Rodolfo vừa trở về không biết tự đâu như mọi bận và gắng làm dịu hai người. ngăn họ đi trình cảnh sát. Guma đã gặp hấn chỗ đậu thuyền. Rodolfo gắng giữ vẻ mặt nghiêm nghị. Gã chưa thể thu xếp ngay mọi chuyện. Gã ôm Guma huyền anh:

- Tớ thực lòng yêu quý con em tớ. Cậu biết tớ chẳng tốt lành gì, nhưng tớ cầu mong cho nó được hạnh phúc. Hãy cẩn thận với những gì cậu sắp phải...

Guma nói:

- Tớ muốn cưới cô ấy. Tớ buộc phải làm chuyện kia chẳng qua vì ông bà ấy không chịu...

Rodolfo bật cười:

- Phải, tớ biết. Tớ sẽ lo dàn xếp mọi chuyện với họ. Mà cậu có tiền lo thủ tục giấy tờ chưa?

Guma giao cho Rodolfo một tay lo mọi chuyện. Ngày hôm sau anh được biết là hôn lễ sẽ tổ chức sau đó mười hai ngày ở nhà thờ Monte Serrat và tòa thị chính. Người duy nhất hoàn toàn thất vọng là lão Francisco. Lão luôn tin rằng đời thủy thủ không nên lấy vợ. Đàn bà chỉ làm thêm rắc rối sự đời. Nhưng lão chẳng nói năng gì bởi Guma đã thành đàn ông và lão cũng chẳng có quyền gì dí mũi vào chuyện riêng của anh. Nhưng tán đồng và coi chuyện đó là tốt đẹp thì không. Đặc biệt vào thời buổi này, khi cước phí vận chuyển bằng thuyền bè quá thấp... Lão bảo Guma lão sẽ ra đi:

- Ta sẽ tìm một nơi nào đó làm bến đậu...

- Bác điên rồi... Nhà bác là đây chứ còn đâu nữa.

- Vợ anh chắc không muốn thế...

- Bác coi cháu như con gà tồ sao? Ai là chủ trong nhà bác nào, bác hay bác gái?

Lão Francisco lí nhí câu gì đó. Guma nói tiếp:

- Bác sẽ thích cô ấy. Cô ấy thực rất dễ thương mà.

Lão Francisco cúi thấp hơn trên mảnh buồm rách đang vá dờ. Lão hồi tưởng lại đám cưới của chính mình:

- Một bữa tiệc khiến mọi người ngạc nhiên tr mắt. Dân khắp nơi kéo về ăn cá rán cả ngày. Ngay cả cha anh, một kẻ giang hồ bạt tử không ai biết đang ở đâu, dịp ấy cũng mò về. Bữa ấy

người đông vô kể. Có lẽ chỉ đám ma bà ấy là lớn hơn thôi.

Lão ngồi trầm ngâm, cây kim vá buồm treo trong không khí:

- Lấy vợ làm gì? Kết cục đằng nào cũng chẳng ra sao. Bác không cần, có điều tự nhiên cứ nghĩ thế...

Guma biết ông già có lý. Bác gái anh đã chết bởi niềm vui khi lão Francisco vượt qua bão tố nguyên vẹn trở về. Bà chết vì hạnh phúc nhưng biết bao kẻ khác đã chết trong khổ đau khi biết chồng mình không bao giờ về nữa.

Cũng vì vậy bác sĩ Rodrigo đã nhìn Guma thoáng ngạc nhiên khi anh đến mời dự cưới. Guma hiểu bác sĩ Rodrigo nghĩ gì khi chăm chú nhìn anh lúc đó. Hẳn ông nhớ lại cái ngày Traira đã chết, đã ra đi trên một con tàu hay một đám mây giông, vẫn không ngớt gọi tên các cô con gái trong cơn mê sảng cuối cùng. Dẫu sao thì Raquel cũng đã nhận được con búp bê mới, song không phải từ người cha trở về sau chuyến đi xa. Guma vẫn nhớ gã, nhớ những người khác nữa, những kẻ đã nằm lại giữa ngàn khơi và đang trên đường đi về miền vô tận. Làm sao một phụ nữ có thể sống nơi đất cảng mà chẳng có chồng? Một số đi giặt thuê cho các gia đình trên phố, số khác thành gái đứng đường, say sưa trong quán rượu. Cả hai đều buồn, cô thợ giặt đang gạt nước mắt khóc thầm lẫn ả gái điếm đang cười vang bên tiếng đàn ca và những ly rượu đắng. Bác sĩ Rodrigo chìa tay cho Guma và mỉm cười:

- Tôi sẽ đến đó chia vui cùng cậu... - Nhưng giọng ông không giấu nổi vẻ u buồn. Ông nghĩ đến Traira, đến những người như gã đã từng qua phòng bệnh của mình.

Chỉ có Dona Dulce vui sướng mỉm cười đầy phấn khích:

- Tôi biết cuộc sống hai người sẽ còn chật vật hơn. Nhưng cậu yêu cô ấy, đúng không? Cậu lấy vợ là phải. Cuộc sống đâu cứ mãi thế này. Tôi vẫn thường nghĩ, Guma... - Và giọng cô vẫn ngân lên một niềm ước ao thời trẻ. Cô luôn hy vọng về một sự thay đổi lớn lao, Guma biết thế, mọi người trên đất cảng đều biết thế. Và họ yêu cô, yêu gương mặt gầy gò với đôi kính trắng, yêu dáng vẻ mảnh mai mà dấu ấn của tuổi tá đang hiện dần ra. Họ gửi con đến học cô năm, sáu tháng. Và cô vẫn khát khao tìm ra những câu chữ để dạy chúng, những ngôn từ hướng về sự thay đổi lớn lao sẽ đến một ngày kia

Cô siết chặt tay Guma và nói:

- Đưa cô ấy đến đây, tôi muốn được gặp cô ấy...

Tiến sĩ Filadelfio thọc tay vào túi chiếc áo gi lê dơ bẩn của mình và cao giọng cười thỏa mãn:

- Phải uống mừng chứ... - Và lão nhớ lại. - Nếu cậu để chữ *kết vàng* thì cô ấy đã ưng thuận từ đời tám hoành rồi...

Và lão cạn chén ở quán “Sao hải đăng” mừng Guma cùng cô dâu mới. Mọi người trong quán

đều uống mừng. Một số đã có gia đình, số khác chuẩn bị cưới. Tuy nhiên phần đông không đủ can đảm biến một người phụ nữ thành nạn nhân cho cuộc đời đi biển của mình.

Livia đến nhà thăm cô giáo Dulce. Cô chú nàng cũng đã chịu thua, thậm chí cùng đến với nàng. Họ đem theo của hồi môn và mọi người lo chuẩn bị cho ngày hôn lễ. Lão Francisco bị Livia chinh phục hoàn toàn. Lão cảm thấy hạnh phúc như đám cưới của chính mình chứ không phải của thằng cháu. Khắp cả mọi người chỉ bàn về đám cưới Guma tổ chức vào ngày thứ bảy, đầu tiên tại Tòa thị chính chỉ với một nhóm nhỏ (Rufino là người làm chứng đã bỏ cả nửa giờ để nắn nét ký thật đẹp trên tờ hôn thú), sau đó ở nhà thờ Monte Serrat tràn ngập đèn hoa. Tất cả dân bến cảng đã đến thăm Guma cùng cô dâu mới. Nhiều người nhìn Guma ganh tị. Đám thanh niên ở một góc nọ bình phẩm:

- Hẳn may thật, cô dâu đẹp quá... Giá mình cũng cầu hôn cô ấy...

Mọi người cười vang:

- Muộn rồi anh bạn ơi...

Ai đó trong đám nói:

- Cứ chịu khó chờ đi, trước sau gì cô ấy chẳng thành góa phụ...

Không ai cười nữa. Một thủy thủ già đưa tay ra hiệu và nói với đám trẻ:

- Những chuyện như vậy tốt nhất để yên, đừng bao giờ nói đến.

Người vừa nói cúi đầu xấu hổ. Một người khác đã có vợ chột rùng mình như bị cơn gió lạnh tràn ngang.

Livia đi qua, đẹp rạng rỡ, Guma mỉm cười với tất cả mọi người, chẳng cần biết vì sao. Đêm tháng sau lạnh lẽo tràn lên thành phố. Đất cảng đã lên đèn. Đoàn người xuôi xuống phố.

Đây là một đêm ẩm ướt mù sương. Ai cũng quấn chặt mình trong áo khoác dưới những giọt mưa nhẹ rơi nhói lạnh. Tuy trời chưa tối hẳn, nhiều con tàu cũng đã sáng ánh đèn. Cột buồm đã xếp cánh trên các thuyền tua tủa chĩa lên bầu trời xám xịt màu tro... Nước biển ngưng thả sóng mừng ngày hôn lễ của Guma. Lão Francisco đi bên Rufino vừa kể về ngày cưới của mình, chàng da đen có chút hơi men lắng nghe, đôi khi điểm vài câu đùa không mấy thanh tao. Filadelfio suy ngẫm bài diễn văn mừng Guma đọc tại tiệc cưới và những tràng pháo tay sẽ đến với mình. Mưa vẫn rơi trên đám diễu hành hôn lễ khi tiếng chuông từ Thánh đường Monte Serrat ngân vang mừng đón đêm về. Cát trên bờ se kết lại và một con tàu âm thầm rời bến ra khơi, đi vào màn đêm màu xám...

Phía cuối đám rước Dona Dulce đang chuyện trò cùng bác sĩ Rodrigo. Họ khoác tay nhau như

cô dâu chú rể, có điều lưng cô dâu không còn thẳng nữa và mắt nhìn cũng khó thấy đường đi đầu mang đôi kính. Bác sĩ hút tẩu và im lặng phần lớn thời gian.

- Thăng Mundinho chết rồi... - Ông nói.

- Tội nghiệp cho mẹ nó...

- Tôi đã gắng hết sức nhưng vô phương cứu được nó ở đây. Không thuốc thang, không phương tiện vệ sinh...

- Nó đã theo học ở trường em. Nó học giỏi lắm, có thể tiến rất xa...

- Dẫu sao lẽ ra nó không nên ở lại nơi này...

- Họ còn biết làm sao, bác sĩ. Họ cần lũ trẻ phụ mình để kiếm sống. Nhiều đứa không minh khiến em thấy rất mừng. Ngay như Guma cũng...

- Cô ở đây lâu lắm rồi, đúng không. Thật đáng buồn khi...

Cô giáo khẽ gật đầu và đáp:

- Em sống ở đây cũng lâu rồi. Buồn lắm...

Bác sĩ Rodrigo không rõ ý cô nói cuộc đời mình hay đời người dân đất cảng. Cô hơi khom người trước cơn gió lùa qua mái tóc bạc trên đầu:

- Đôi khi em cứ nghĩ... Lẽ ra em đã có thể rời khỏi đây từ lâu, tìm một chỗ khác hơn... Nhưng sao em thấy tội nghiệp cho mọi người quá. Họ rất quý em, em không biết phải nói sao với họ...

- Ý cô nói sao?

- Chưa có ai đến chỗ anh than khóc sao? Một phụ nữ vừa mất chồng chẳng hạn? Em đã gặp biết bao nhiêu cô đã lấy chồng như Livia. Rồi họ đến nhà em than khóc khi những người chồng bỏ mạng ngoài khơi. Em không biết phải nói sao...

- Có một cậu vừa chết ở phòng mạch của tôi mấy bữa trước, nếu có thể gọi chỗ ấy là phòng mạch... Vì một viên đạn trong bụng. Trong cơn mê sảng hấp hối cậu ta cứ gọi hoài tên mấy cô con gái. Cậu ấy chuyên lái thuyền chở thuê...

- Em không biết phải nói sao với họ... Ban đầu em cũng thấy mình hạnh phúc và vẫn có niềm tin. Em tin Chúa sẽ tỏ lòng thương xót một ngày nào đó. Giờ thì em đã nhìn thấy quá nhiều và chẳng còn tin gì nữa. Nhưng ít nhất trong những ngày qua em cũng còn một niềm an ủi là...

- Dulce, khi tôi tới đây, (cô đưa mắt nhìn ông trước cách gọi tên thân mật, nhưng hiểu rằng ông luôn coi mình như cô em gái), tôi cũng từng có lòng tin ấy. Tôi đã tin vào khoa học, đã tới

đây với ước mong giúp đỡ mọi người...

- Còn hôm nay...

- Tôi cũng không biết phải nói sao với họ. Nói về vệ sinh khi xung quanh toàn cảnh khốn cùng, nói đến tiện nghi khi chỉ có cái chết rập rình bên cạnh? nghĩ mình đã thất bại...

- Em hy vọng vào một sự thay đổi kỳ diệu. Em không biết nó sẽ thế nào, nhưng em luôn hy vọng.

Livia đi ở phía trước mỉm cười chào Dona Dulce. Bác sĩ Rodrigo dựng cao cổ áo:

- Còn gì đáng kể hơn một sự thay đổi diệu kỳ. Như vậy cô vẫn còn giữ được lòng tin vào đức Chúa của cô. Điều đó có nhiều ý nghĩa chứ. Còn tôi giờ cạn niềm tin vào đức Chúa của mình.

Họ nghe tiếng rì rào trò chuyện, nghe tiếng lão Francisco cười to trước một câu bình của Rufino, thấy nụ cười hạnh phúc của Guma, thấy dấu hiện thân thiện của Livia vẫy họ đến gần hơn. Rồi Dona Dulce nói:

- Đã từ lâu em không còn hy vọng một sự một điều kỳ diệu lớn lao từ trên trời rơi xuống nữa. Em đã cầu nguyện Thần Thánh quá nhiều, nhưng mọi người, kể cả bọn trẻ con vẫn chết, chẳng khác gì xưa. Tuy vậy có điều gì đó mách bảo em rằng họ chính là những người sẽ mang điều kỳ diệu ấy đến...

Bác sĩ Rodrigo nhìn Dona Dulce. Ánh mắt cô giáo hiền hậu mỉm cười. Bác sĩ thầm nghĩ về những thất bại của mình trong thơ ca và khoa học. Ông đưa mắt nhìn vẻ tươi cười của mọi người xung quanh. Manuel đã rời chiếc “Lăng du” để cùng Maria Clara đến với cặp tân hôn. Gã đến muộn và cất tiếng cười xin lỗi mọi người. Bác sĩ Rodrigo hỏi:

- Điều kỳ diệu nào, Dulce? Điều kỳ diệu nào vậy?

Cô giáo vươn thẳng người, dáng thanh khiết của một nữ thánh, ánh mắt dịu hiền dõi nhìn ra tận biển xa. Một đứa trẻ đến bên cô và cô đưa bàn tay gầy guộc xoa đầu nó:

- Một sự thay đổi diệu kỳ, vâng, đúng thế.

Đứa trẻ cùng đi với họ trong màn đêm đang phủ xuống. Cô Dulce nói tiếp:

- Đã bao giờ anh hình dung biển với những con thuyền sạch sẽ, dân đi biển đủ ăn và thu nhập đáng với công sức bỏ ra, những người vợ có tương lai bảo đảm, con cái họ được đến trchỉ sáu tháng mà suốt tuổi học trò, những đứa có tài được vào đại học? Đã bao giờ anh nghĩ đến những trạm cứu hộ dọc sông, nơi cửa vịnh? Đôi khi em hình dung vùng biển này như vậy...

Đứa trẻ yên lặng lắng nghe tuy không hiểu. Đêm đen, biển lặng. Mọi thứ trông thật ảm đạm, không có gì đẹp đẽ.

- Một sự thay đổi diệu kỳ từ những con người này, Rodrigo... Như vầng trăng mọc giữa đêm đông, soi sáng và điểm tô cho vạn vật.

Rodrigo nhìn vầng trăng đang mọc phía chân trời. Một vầng trăng tròn rọi sáng tất cả, làm rạng rỡ biển khơi và đêm tối. Những ngôi sao hiện ra, những bài ca vẳng lên từ pháo đài cổ, mọi người không còn co rúm lại trong mưa, đắm đuối hành trình trông thật đẹp. Màn đêm ẩm ướt tan đi, cái lạnh ngọt ngào đọng lại. Trăng rọi sáng đêm đen trên biển. Manuel ôm Maria Clara và Guma mỉm cười với Livia. Bác sĩ Rodrigo ngắm nhìn sự thay đổi diệu kỳ của đêm tối. Đứa trẻ ngắm vầng trăng. Và bác sĩ Rodrigo hiểu điều cô Dulce vừa nói. Ông bế đứa trẻ lên tay. Đúng thế. Một ngày nào đó những người này sẽ làm nên điều kỳ diệu ấy, như vầng trăng trên biển đêm nay. Ông nói khẽ với cô giáo Dulce:

- Tôi tin thế.

Đám rước đến gần ngôi nhà của Guma. Lão Francisco gọi lớn:

- Hãy vào đi, ngôi nhà này là của các bạn. Nhà hẹp nhưng rộng tình.

Khi bác sĩ Rodrigo và Dona Dulce đi ngang, lão hỏi:

- Các vị đang bàn về một đám cưới tiếp theo phải không?

Bác sĩ Rodrigo trả lời:

- Chúng tôi đang bàn về một sự thay đổi lớn.

- Thời đại của những thay đổi lớn qua rồi... - Lão Francisco cười to.

- Cũng chưa hẳn. - Dona Dulce xen vào. - Nhưng lần này sẽ là một sự thay đổi lớn lao kiểu khác.

Mặt trăng lên cao rọi sáng qua khung cửa sổ.

Jeremias cầm lấy chiếc ghi ta. Một người khác mở đàn gió. Rufino cũng vớ cây ghi ta của mình. Maria Clara bắt đầu lên tiếng hát. Họ cũng hát những bài ca miền biển, đầu tiên là bài hát về những đêm dành cho ái ân yêu đương (họ mỉm cười nhìn Guma và Livia) rồi bắt dần đến bài ca về sự ngọt ngào được chết trong biển cả. Và họ nhảy múa, ai cũng muốn được nhảy với cô dâu, họ uống rượu, ăn kẹo do Dona Dulce gửi đến, ăn món đậu hầm do lão Francisco nấu với sự trợ giúp của Rufino. Họ cười đùa, quên đi những đêm lạnh giá, những trận gió Nam cắt da vào tháng sáu.

Guma chờ đợi mọi người về. Anh cũng có cảm giác giống như cô chú của Livia dạo đầu. Từ

hôm bắt trộm nàng đi và ân ái cùng nàng giữa trời đêm trong bão tố anh chưa được ôm lại nàng trong đôi cánh tay mình. Và từ bữa ấy nổi khao khát trong anh ngày một lớn hơn. Anh nhìn những ánh mắt đang cười đùa, uống rượu, đang chuyện gẫu. Rõ ràng chẳng ai muốn về sớm lúc này. Manuel đang kể về những vụ đánh nhau:

- Thằng đó hâm không thể tưởng. Hấn lượn lờ xung quanh, nhảy múa, rồi lao ra ngoài như một tia chớp...

Rồi mọi người đề nghị Rufino hát bản emboladas. Livia ngả đầu lên vai Guma. Francisco bảo mọi người yên lặng. Rufino gảy mạnh các dây đàn, giọng gã tràn ngập căn nhà:

Tiền là thứ làm nghiêng ngả trần thế

Và thế gian cũng điên đảo do tiền

Bản em boladas cứ thế vang lên, giọng người hát dồn dập như sóng dồn trong bão tố, đợt này trên lên đợt khác:

Anh đào sẵn hố nằm trong cát

Tấn mái chèo để đợi chờ

Hãy xõa tóc ra, người anh khao khát

Phủ kín hai mình trên cát dịu êm.

Gã nhìn các cô gái trong phòng và hát với họ bởi gã thích thay đổi bạn gái và các cô cũng thích được cùng gã lăn mình trong cát. Trên cảng ai cũng nói gã lái thuyền cực giỏi, có thể “vững tay chèo cho thuyền xuyên gió”, dấu hiệu của sự khéo léo hiếm thấy khi dong thuyền ngược sóng, một việc chỉ những thủy thủ lâu năm có thể làm.

Anh là người đã dạy cho em

Cách ân ái, điều em chưa biết đến.

Như hổ dạy săn mồi trong trảng vắng

Như rắn dạy trườn trong cỏ rậm giữa rừng sâu

Nhưng ai đã dạy anh điều khôn ngoan nhất ấy:

Đưa em về hố cát, giữa đêm thâu?

Mọi người cười vang. Các cô gái lai đen đắm mắt nhìn Rufino. Manuel vỗ mạnh tay lên đầu gối giữ nhịp cho điệu *emboladas*. Rufino hát tiếp:

Nào ai biết ai là người buồn nhất

Khi lỡ chọn người yêu - một ả đại khờ

Như gánh nặng cả đời không thể khất

Như búa búa theo đe, như sóng búa theo thuyền>

Gã gảy mạnh dây đàn. Livia thích bản ấy, nhưng nàng yêu những điệu hò dân vùng biển vẫn hát hơn. Bản emboladas chẳng cho nàng biết gì nhiều. Các điệu hò về luôn có bao điều để nói. Rufino chuyển sang đoạn kết:

Trái tim anh mang nỗi đau nhói buốt

Kết ngưng từ nhưng nhớ những ngày xa

Tình anh như cây vừa đốn hôm qua

Sáng nay lộc đã xanh ngời gốc cũ.

Gã kết thúc và kiêu hãnh đặt cây đàn xuống sàn:

- Nào, hãy nhảy múa đi các bạn, hôm nay là một ngày hạnh phúc...

Mọi người nhảy múa. Tiếng gió ngạo nghễ dập dồn như sóng biển đến rồi đi. Manuel nói với bác sĩ Rodrigo:

- Bác sĩ thấy không, thời tiết thật khắc nghiệt. Ai cũng hối hả với những chuyến đi biển của mình. Mùa đông này chắc nhiều người sẽ nằm lai ngoài khơi với Iemanja...

Tiếng nhạc vang xa sang những khu lân cận trên cảng. Ông chủ quán Babau cũng mang đến ít chai rượu làm quà mừng cặp tân hôn. Ông đã đóng cửa “Sao hải đăng” bởi tối nay không một ai tới đó. Ông ta chọn ngay một phụ nữ và lượn cùng bà trong điệu vũ khắp phòng. Vũ điệu *samba* trở nên dồn dập, tiếng dập gót vang dội khắp sàn. Rồi Maria Clara hát. Giọng cô thấu qua màn đêm, như tiếng hát ngân nga trên biển, du dương, sâu lắng:

Đêm anh không về cũng là đêm ly biệt

Là đêm đen đau khổ của đời

Giọng cô dịu dàng, như vọng đến từ lòng biển, mang theo hương vị của thịt da, của cá mặn. Mọi người đều lắng tai. Lời cô hát chính là bài ca về cuộc đời họ, cũng là bài ca quen thuộc của biển khơi.

Anh nằm lại giữa muôn trùng sóng biển

Nơi anh ra đi, mãi mãi không về.

Một bài dân ca miền biển. Vì sao những bài ca ấy chỉ nói về khổ đau, tang tóc? Mà biển thì bao la xinh đẹp, nước xanh trong và trắng biển vàng tươi rực rỡ biết bao! Vậy mà những bài dân ca vùng biển vẫn man mác u buồn khiến người ta muốn khóc, làm tắt đi niềm vui ở tất cả mọi người.

Em sẽ tới những miền đất lạ

Nơi người em yêu đã đến buổi hôm nào

Trong lòng biển mênh mang sóng biếc...

Trong lòng biển mênh mang sóng biếc họ sẽ gặp lại nhau bởi đó là nơi tất cả sẽ tìm về, lời ca của Maria Clara nói thế. Chính người đàn ông của cô cũng sống trên sóng nước. Nhưng bản thân cô cũng sinh ở biển, xuất thân từ biển và sống nhờ vào biển. Vì vậy bài hát không nói với cô điều gì mới mẻ, không khiến cô phải rùng mình như cảm giác của Livia:

Trong lòng biển mênh mang sóng biếc...

Sao Maria Clara lại hát thế trong ngày hôn lễ của mình - Livia tự hỏi. Cô ta giống như một kẻ thù với giọng ca như bão tố. Một người phụ nữ tóc búi mất chồng nhiều năm trước đang sụt sùi trong góc nhỏ nhà mình. Sóng đã mang đi tất cả. Biển cho họ mọi thứ nhưng cũng cướp đi tất cả ở mọi người. Maria Clara hát:

Em sẽ tới những miền đất lạ...>

Đó là miền đất mọi thủy thủ đều sẽ tới. Miền đất xa xôi vô định của Aioca. Guma mỉm cười hé miệng. Livia ngả đầu lên vai anh và lần đầu tiên cảm nhận được nỗi âu lo cho mạng sống của người thương. Nếu anh sẽ nằm lại ngoài khơi một ngày nào đó, cuộc đời nàng rồi sẽ ra sao? Bài ca nói ai rồi cũng sẽ nằm lại giữa những tầng nước xanh nơi biển cả và chẳng một ai trong phòng phủ nhận, thậm chí không ai cảm thấy ngỡ ngàng. Chỉ có Livia khóc thầm và những muốn bay đi, mang theo Guma rời xa khỏi chốn này đến tận cùng thế giới, nơi không còn phải nghe những lời ca mời gọi của “lòng biển mênh mang sóng biếc” thật kinh hoàng.

Hơi thở của Livia trở nên nặng nề. Bài ca đã dứt. Nhưng vào đêm tháng sáu lạnh lẽo này lời ca bay xa đến tận những con tàu, đến cầu cảng và những con thuyền neo tại bến. Và nó vẫn vang lên trong mọi trái tim. Như để quên đi, mọi người lại bắt đầu nhảy múa. Những người không nhảy lại nâng lên ly rượu của mình.

Maneca tay vịn vào ly rượu và la lớn:

- Hãy cạn chén đi, ngay cả rượu cũng nặng như chì đó.

Mưa đổ xuống bên ngoài. Mây đen kéo về che phủ vàng trắng.

Hôn lễ nàng cũng là một bản tình ca u buồn của biển. Như bài ca gói gọn bản chất cuộc đời những con người sống với biển khơi. “Anh nằm lại giữa muôn trùng sóng biển, nơi anh ra đi để mãi mãi không về”. Người phụ nữ nào tiễn chồng đi biển cũng có thể nói lên câu ấy. Một số phận u buồn chờ đợi Livia... Anh trai nàng thoát ần thoát hiện, chẳng ai hay ai biết ở đâu. Dịp hôn lễ gã cũng không về dự, suốt mấy ngày nay cũng chẳng có tin gì. Thoạt đầu gã nhận lo mọi chuyện thủ tục giấy tờ, định ngày hôn lễ, rồi biến mất. Không ai biết gì về cuộc đời gã - sống ở đâu, ăn uống thế nào, thường ngả lưng tựa mái đầu đẹp trai bóng mượt ấy ở đâu. Và chồng nàng ngày ngày vẫn ra khơi, để nằm lại giữa muôn trùng sóng biển. Rồi một ngày nào đó thay vì anh sẽ là một cái xác trở về, còn linh hồn đã bay đến miền đất vô cùng của Aioca.

Livia cởi áo quần và lau nước mắt. Thân thể nàng giờ chẳng còn khao khát chuyện ái ân. Tất nhiên nàng chưa thấy thỏa mãn bởi mới chỉ một lần được cảm nhận người đàn ông ao ước của mình. Hôm nay là ngày cưới, là ngày để họ ân ái yêu đương, nhưng nàng cảm thấy buồn vì bài hát đã tước đi nỗi khát khao rạo rực trong cơ thể. Nàng đã hình dung thân thể Guma khi anh trở về qua sóng gió, khi nàng được ghì siết trong tay. Nàng đã hình dung cảnh chồng mình chìm trong sóng nước. Nàng chỉ có thể cảm thấy nỗi khát khao, chỉ có thể ái ân trọn vẹn cùng anh khi bay xa khỏi biển cả đêm nay, về sâu trong những vùng đất lớn, thoát xa khỏi ma lực của sóng bể muôn trùng. Những người đàn ông, đàn bà ở đất này sống với tâm hồn và ý nghĩ luôn hướng về biển cả. Họ không biết rằng biển là một chủ nhân tàn bạo giết người. Một bài ca vùng đất lớn kể rằng vợ của Lampiao, chúa tể cả vùng, khóc than vì không có được tấm áo váy dệt bởi các làn khói bốc lên từ những con tàu. Một con tàu không người lái đã từ biển tiến vào, trên tàu không một bóng người, kể cả một tay cướp *cangaceiro* can trường như Lampiao. Biển làm chủ các sinh mạng, biển đáng sợ và huyền bí. Tất cả những gì sống xa xôi nơi biển lớn đều chìm trong những màn bí ẩn vô hình. Livia giấu mình trong chăn thầm khóc. Đời nàng sẽ là một bi kịch kể từ đây. Nàng sẽ giúp Guma ra khơi mỗi ngày để chìm trong những làn sóng xanh của biển.

Rồi nàng đi đến một quyết định bất ngờ. Nàng sẽ luôn đi cùng anh. Nàng cũng sẽ là thủy thủ, sẽ hát những bài ca biển cả, nàng sẽ biết về các cơn gió, các luồng lạch trên sông và những bí mật lớn lao của biển. Giọng ca của nàng cũng sẽ làm lặng yên bão tố, như Maria Clara. Nàng sẽ thách thức trong các cuộc đua thuyền, sẽ chiến thắng với những bài ca nàng hát. Và nếu một ngày nào đó anh chìm trong bọt sóng, nàng cũng sẽ đi cùng anh để cùng đến với miền đất vô cùng của Aioca.

Ngoài cửa Guma đang hỏi liệu anh có vào được chưa. Nàng lau khô nước mắt và bảo anh vào. Ngọn lửa nền bập bùng được thổi tắt và những tiếng rên rỉ yêu đương vang lên trong buổi sớm tinh mơ. Anh sẽ ra đi, sẽ ở lại ngoài kia, sẽ dong buồm trên những ngọn sóng xanh của biển. Nàng khóc khi ân ái, họ chiếm hữu nhau mãnh liệt như cái chết đã đến kề bên, như ơn ân ái đây là lần sau chót.

Bình minh đến và Livia thề rằng con nàng sẽ không thành thủy thủ, sẽ không lái những con

thuyền, sẽ không nghe những bài ca vùng biển, sẽ không dành tình yêu cho biển khơi tráo trở khôn lường. Con trai của Livia sẽ không thuộc về biển cả. Nó sẽ là người của đất liền, sẽ có một cuộc sống bình yên cùng người vợ không mang mình bao khắc khoải âu lo như Livia luôn mòn mỏi, khắc khoải. Nó sẽ không ra khơi để chết chìm trong sóng nước biển xanh.

Bình minh đến và Guma nghĩ rằng con trai anh sẽ là một thủy thủ dày dạn trên còi của Manuel, một tay chèo thiện nghệ, hơn cả Rufino, ngày nào đó sẽ đi trên những con tàu lớn đến những miền đất xa, xa hơn cả những nơi Chico Tristeza từng đến. Biển cả là bạn hiền, và nó sẽ đi với biển.

Bình minh đến, và tiếng rên rỉ yêu đương cứ mãi ngân cao.

CON THUYỀN “KHOẢNH KHẮC” HẢI TRÌNH MAR GRANDE (BIỂN LỚN)

Những ngày tháng tồi tệ trên vùng đất cảng. Thuyền bè không đi lại được nhiều vì phí chuyên chở quá thấp, nhiều chiếc quay sang đánh cá mong gỡ gạc chút tiền để thuyền không phơi bãi. Guma tháo vát xoay xở, nhận chở mọi chuyến hàng, chấp nhận mọi hiểm nguy. Livia hầu như luôn đi cùng anh. Trung thành với lời tự hứa, nàng luôn kề vai sát cánh bên chồng. Tuy nhiên một đêm giông tố Guma đã thú thật cùng nàng rằng nhiều chuyến đi trở nên khó khăn với anh hơn khi có nàng bên cạnh. Vốn chưa hề sợ hãi, giờ đây anh thực sự cảm thấy lo âu vào những chiều khi mây đen giăng đầy trên biển. Mạng sống của nàng khiến anh lo sợ, nỗi sợ hãi trước sóng to gió lớn. Nàng đi thưa hơn, chỉ những khi anh có tâm trạng thật thoải mái. Đôi khi anh còn rủ Livia cùng đi khi thấy nổi ước ao trong ánh mắt nàng:

- Em có muốn đi cùng không, viên ngọc đen của anh?

Anh gọi nàng là “viên ngọc đen” đầy âu yếm. Nàng mau mắn tươi cười sửa soạn. Và nếu anh hỏi vì sao nàng thích đi cùng, nàng chẳng bao giờ nói vì lo cho mạng sống của anh. Nàng nói vì ghen nên nàng sợ anh bắt bồ với những cô gái các vùng cảng khác. Guma mỉm cười phà khói thuốc và nói:

- Em chỉ vớ vẩn. Anh ở lại trên thuyền và nghĩ về em.

Khi không đi và ở lại nhà một mình cùng lão Francisco, lắng nghe lão kể những huyền thoại về miền duyên hải, về các vụ đắm tàu, về cái chết và những người đã chết, nàng cảm thấy lo âu, sợ hãi. Nàng biết chồng đang ở ngoài khơi trên con thuyền mỏng manh phó mặc cho sóng gió. Anh có thể không về hay trở về dưới hình hài cái xác quần trong lưới do hai người lực lưỡng khiêng đi. Hoặc anh trở về với thân thể bám đầy những con của nhò loét loét như ông Andrade trong câu chuyện lão Francisco vẫn kể khi nàng phụ vá lưới.

Nàng không bao giờ quên bài ca Maria Clara đã hát trong. “Anh nằm lại giữa muôn trùng sóng biển, nơi anh ra đi để mãi mãi không về”. Giờ nàng chỉ có thể ngóng trông, không thể làm

gì để kéo anh trở lại, người chồng đã ra đi vào buổi sớm hoặc lúc hoàng hôn, đi vào cõi chết. Những phụ nữ miền biển khác trông có vẻ thản nhiên khi chồng họ ra đi. Nhưng họ sinh ở đây, họ đã chứng kiến bao lần sự trở về của những cái xác của cha, anh hay chú họ. Họ biết mọi chuyện phải thế, đó là luật biển. Có điều gì đó trên biển còn tồi tệ hơn nỗi bất hạnh ở nhà máy hoặc đồn điền: đó là việc biết trước cái kết cục tang tóc đương nhiên sẽ đến bất ngờ vào một đêm nào đó. Họ biết vậy, đó là số phận xưa nay của họ, một số phận đã được an bài. Không ai cưỡng lại. Họ gạt nước mắt khóc cha, vò tai dứt tóc khi chồng chết, rồi quẳng mình vô vọng vào công việc hay vào công việc bán thân cho đến khi con cái lớn lên để đến lượt mình, lại đi tiếp con đường đã an bài ấy. Họ là dân miền biển, trái tim họ đã được tôi rèn theo cách ấy.

Nhưng Livia không phải dân miền biển. Nàng đến đây chỉ vì người đàn ông nàng nhất mực yêu thương. Và nàng lo sợ cho anh, những mong tìm cách cứu anh hay nếu không còn phương pháp nào khác thì chết cùng anh chứ không phải khóc anh. Anh đi vào cõi chết, nàng cũng muốn cùng đi. Chỉ có lão Francisco biết những gì xảy ra nơi biển cả. Lão kể chuyện suốt ngày, chuyện của lão rất đẫm máu và bão tố. Lão tự hào kể lại những cái chết anh hùng của những chủ thuyền lão biết, phun nước bọt khi nhắc đến tên Ito, kẻ làm chết bốn người trên thuyền của gã khi chỉ lo cứu mạng bản thân mình. Lão phun nước bọt đầy khinh bỉ bởi người lái thuyền không bao giờ làm như vậy. Đó là tất cả những gì lão Francisco thường kể. Chúng không an ủi gì tâm trí Livia, chỉ khiến nàng thêm xót xa cay đắng, nhiều khi nước mắt ứa trào. Mà lão Francisco không thiếu gì những chuyện mới để kể, những số phận đắng cay để nhắc đến. Nhiều lần Livia gạt nước mắt trốn vào buồng riêng để không nghe thêm gì nữa. Và lão Francisco, đã có phần lẩn thẩn với tuổi già, vẫn tiếp tục tự kể tự nghe, lảm lẩn trong cách thể hiện lẩn trong từ ngữ.

Cũng vì lẽ đó mà Livia cảm thấy vui mừng khi Esmeralda, bồ của Rufino, về sống kế bên. Đó là một cô gái lai xinh đẹp, ngực to, hông nở đung đưa, người chắc lắn với những nét đầy nữ tính. Cô ta nói nhiều, cười nhiều, tiếng cười tự nhiên hoang dã, chẳng bận tâm những gì có thể đến với Rufino, kẻ luôn hết mực yêu thương cô bạn gái lai đen xinh đẹp của mình. Tuy chỉ thường nói đến quần áo, giày dép, phấn son thấy ở các quầy hàng, cô ta cũng giúp Livia rũ khỏi đầu những ý nghĩ u buồn tang tóc. Maria Clara cũng có thể chia sẻ, nhưng vốn sinh ra và sống trên các con thuyền, cô ta yêu biển hơn mọi thứ trên đời và còn yêu Manuel hơn cả biển. Điều duy nhất cô mong muốn là anh ta luôn xứng danh tay chèo giỏi nhất vùng, cho cô một thằng con trai và ra đi dũng cảm cùng Iemanja khi đấng cao xanh đến.

Sau giờ học cô giáo Dona Dulce cũng thường ghé chơi trò chuyện. Người mà cô giáo thấy thích thú nhất là Esmeralda với giọng nói hài hước, thân hình gợi cảm và những câu chuyện vô tư của mình. Cô ta hay sang hỏi mượn gì đó, thường đi thẳng vào nhà (lão Francisco cũng liếm môi, nháy mắt và cô ta mỉm cười: “Xem cái con cá đuối già vui nhộn này này...”), hỏi han đủ thứ. Rufino thường xuôi ngược trên sông, một tối ở nhà, cả tuần đi vắng, điều đó chẳng làm cô ta bận tâm. Một hôm cô ta nói khi thấy Livia khóc:

- Bạn lảm lẩn mọi chuyện rồi, sao lại cứ coi một người đàn ông là tất cả... Cứ mặc cho họ có bồ bịch ở đâu đó. Cứ như mình đây này... Đâu cần phải giữ gìn kín kẽ cho lắm.
- Không phải, Esmeralda. Mình chỉ sợ ảnh chết trong một chuyến đi nào đó.

- Ai mà chẳng chết chứ? Đâu có phải mình làm ra thế. Nếu bỏ mình chết, mình sẽ kiếm một tay khác.

Livia không hiểu. Nếu Guma chết hẳn nàng chỉ muốn chết theo vì ngoài chuyện nhớ thương anh, nàng còn là người phụ nữ không quen với những công việc nặng và cũng chẳng muốn bán thân kiếm sống, kiếm tiền.

Esmeralda không nghĩ thế. Nếu Rufino chết đi, cô sẽ tìm cho mình một người khác, sẽ sống tiếp cuộc sống của mình. Anh ta cũng chẳng phải là người đầu tiên của cô. Chàng đầu tiên đã bỏ thân ngoài biển, chồng cô ta ra đi đến những miền đất khác trên một con tàu, người thứ ba bỏ đi trên một chiếc thuyền cùng cô bạn gái. Cô chẳng bận tâm, và vẫn sống. Làm sao cô biết Rufino sẽ làm gì, một ngày nào đấy, kết cục đời anh ta rồi sẽ ra sao? Điều cô cần là những hộp kem cho mượt tóc, những đôi dép để cô đi lại trên đường, những bộ áo váy ôm lấy cặp chân dài quyến rũ. Livia cười vang hồi lâu. Esmeralda khiến nàng thích thú. Cũng còn chút may mắn khi có cô ta là hàng xóm chấm mái cận thềm. Nếu không cuộc sống mỗi ngày của nàng sẽ ra sao khi nghe hoài các câu chuyện buồn của lão Francisco và khắc khoải về người chồng đang đi vào cõi chết?

Nhưng khi Rufino trở về trên con thuyền của mình, Esmeralda trở thành người khác hẳn. Cô ta ngồi vào lòng chàng da đen và gọi sang Livia:

- Bạn ơi, anh chàng đen của mình về rồi đấy. Bữa cơm tối nay sẽ ngon hơn...

Rufino phát rồ vì cô ta, người ta nói cô ta bùa mê, từng viết những lời thỉnh cầu gửi đến Dona Iemanja. Rufino đưa cô ta đi xem phim, xem xiếc mỗi khi có đợt diễn ở phố, đôi khi họ đến Câu lạc bộ Bóng đá Đại dương, nơi tuy không có đội bóng nào nhưng bù vào đấy lại tổ chức khiêu vũ vào thứ bảy, chủ nhật cho dân cảng. Họ có vẻ hạnh phúc, và nhiều khi Livia thầm ganh tị với Esmeralda. Dầu đôi lúc bị Rufino đánh đập khi quá chén, Esmeralda chẳng hề sợ anh ta. Trái tim cô ta vô tư, đơn giản.

Đôi khi nàng đợi Guma về vào một ngày như đã hẹn và dành hết thời gian ra cảng ngắm trông cánh buồm “Quả cảm” trở về. Khi một cánh buồm xuất hiện phía chân trời trái tim nàng rộn ràng vui sướng. Nàng nhớ Rufino xăm tên Guma và tên thuyền “Quả cảm” lên cánh tay tròn trịa của mình. Nàng nhìn cánh tay, nhìn biển cả cho đến khi nhận thấy mình lầm, đó không phải là con thuyền của anh đang về bến. Lại chờ đợi một cánh buồm khác nữa. Chiếc thuyền kia có phải của anh không? Niềm hy vọng tràn ngập tim nàng. Vẫn không phải. Đôi khi nàng dành cả buổi chiều và một phần buổi tối để ngắm chờ như thế. Và khi anh không trở về như dự định, trễ hẹn vì lý do nào đó, nàng về nhà, mang theo niềm cay đắng trong lòng. Chẳng phải vô cớ mà Esmeralda thường nói:

- Tin dữ bay xa, có chuyện gì xảy ra bọn mình đã biết ngay rồi. Nếu có chuyện gì mọi người cũng đã biết....

Chẳng ích gì cả những chuyện lão Francisco gắng gượng tìm trong trí nhớ đã có phần mỗi một của mình về những trường hợp mọi người về chậm, đôi khi cả tháng trời chẳng thấy tăm hơi,

rồi chợt xuất hiện. Nàng không ngủ được, cứ đi lại trong phòng ngủ, nhiều khi nghe rõ tiếng rên rỉ yêu đương (hai nhà ở kề nhau) của Esmeralda đang quần quai trong vòng tay ôm xiết của Rufino. Nàng không ngủ được và như nghe được lời ca của Maria Clara vọng về trong tiếng gió:

Anh nằm lại giữa muôn trùng sóng biển

Nơi anh ra đi để mãi mãi không về.

Em sẽ tới những miền đất lạ

Bởi người em yêu giờ đã mãi đi xa

Tng lòng biển mênh mang sóng biển...

Và khi cơn buồn ngủ thắng thế, nổi mệt mỏi vật nàng xuống giường, nàng chìm trong những cơn ác mộng đầy sóng gió và tiếng lạo xạo của bầy cúa khảm trên thân xác những con người.

Nàng chỉ thực sự an lòng khi nghe tiếng anh gọi lúc nửa đêm hay khi mờ sáng. Anh đến bên và gọi to trong niềm hân hoan thơ trẻ:

- Livia! Livia! Xem anh mang gì về cho em này....

Nhưng hầu như người đầu tiên nàng thấy luôn là Esmeralda đã hiện ra nơi khung cửa nhà nàng, ôm chặt Guma, áp sát ngực vào thân thể anh và hỏi:

- Anh có mang gì cho em không?

- Rufino là người sẽ mang về cho em mọi thứ....

- Anh chàng ấy? Một cái đuôi cá anh ấy cũng chẳng thềm nhớ mang cho em nữa là...

Livia bước ra, mắt đã khô, không thể tin rằng đó chính là anh bởi đã thấy anh chết nhiều lần trong những cơn ác mộng suốt mấy đêm qua.

Một hôm vào thứ sáu Guma rủ Livia:

- Mai em có muốn đi với anh không? Anh chở ngói đến Mar Grande. Manuel cũng đi. Em sẽ giúp anh có lợi thế...

- Lợi thế gì anh? - Livia hỏi, thoáng ngại có chuyện ẩu đả.

- Bọn anh cá với nhau. Có lần anh cá đua thuyền, anh ấy thắng. Lầu rồi. Giờ chúng mình sẽ thử lại. Và em sẽ hát cho thuyền “Quả cảm” chạy nhanh hơn...

- Hát cho thuyền chạy sao? - Livia mỉm cười.

- Em không biết ư? Gió đẩy thuyền, bài hát cũng vậy, thậm chí còn hơn thế. Lý do duy nhất anh ấy thắng lần đó là vì Maria Clara hát khá nhiều. Anh chẳng có ai hát cho mình lúc ấy.

Anh ôm nàng ngang eo và nhìn thẳng vào mắt:

- Sao em lại khóc những lúc anh vắng nhà?- Nói dối. Ai bảo anh thế?

- Esmeralda. Lần trước bác Francisco cũng nói thế. Em không sao chứ?

Ánh mắt nàng không có gì giấu giếm. Sáng ngời, trong trẻo như dòng nước trên sông. Livia lùa tay vào mớ tóc dài của Guma:

- Em muốn lúc nào cũng được đi thuyền cùng anh...
- Em lo cho anh phải không? Anh biết lái thuyền mà...
- Nhưng bao nhiêu người bỏ xác ngoài đó...
- Và cả trên kia nữa, - Anh chỉ lên trời. - Khi họ chết. Đẳng nào chả thế.

Livia ôm chặt anh. Anh dẫn nàng xuống giường, gấn chặt môi nàng trong nụ hôn hối hả vốn có, sự hối hả của kẻ không biết ngày mai mình sẽ ở đâu. Nhưng Esmeralda chợt xuất hiện, tiếng cô ta ngăn cơn âu yếm của Guma.

Guma đi xếp hàng lên thuyền. Cuối buổi chiều Livia cũng thu xếp quần áo để lên phố. Nàng tính về thăm cô chú. Nàng mãn nguyện vì ngày mai sẽ được đi cùng Guma, được ở bên anh hai ngày, nửa thời gian đó là trên thuyền bởi từ Mar Grande họ sẽ đi Maragogipe.

Guma về nhà lúc chiều muộn. Anh biết Livia đã đi vì vậy chưa về nhà này. Anh vừa uống ở quán “Sao hải đăng” (ông Babau rà rê khắp các bàn bởi tiến sĩ Filadelfo vừa đãi mấy vòng rượu sau khi hoàn thành một bức thư viết dùm Maneca tay vẹo), và giờ anh chuyện gẫu với Esmeralda vốn xinh đẹp và dạn dĩ khêu gợi qua khung cửa sổ.

- Anh không ghé nhà em được chút sao?
- Anh ở đây cũng thoải mái rồi.

Cô nàng mỉm cười mời mọc:

- Vào đi. Anh ngồi xuống đây sẽ thấy thoải mái hơn.

Anh ngần ngại. ngay ở đây anh cũng thấy thoải mái, cần gì phải mất thời giờ sang đó, Livia chắc cũng sắp về. Esmeralda nói:

- Anh sợ cô ấy hay sợ Rufino? Rufino đi biển

Guma nhìn cô ta, vẻ ngạc nhiên. Đúng là cô ta vẫn thường ôm và ấn sát ngực vào người anh một cách rất tự nhiên nhưng không tự buông thả và khêu gợi anh như lúc này. Cô nàng đang quyến rũ anh, hẳn nhiên là thế. Cô cũng là một cô gái lai đen. Nhưng là của Rufino, người bạn thân thiết của anh, và anh không thể phản bội cả Rufino lẫn Livia. Guma quyết định làm bộ không hiểu, nhưng khỏi cần chuyện đó. Livia đang ngược dốc đi lên. Esmeralda nói:

- Mình chờ dịp khác nhé!
- Được thôi.

Giờ anh muốn được ái ân, cuộc ân ái anh chưa thể thực hiện sáng nay bởi Esmeralda ngăn cản, cuộc ân ái anh không thể thực hiện vừa đây vì tình bạn cản ngăn. Vì tình bạn hay vì Livia vừa về đến? Guma thầm tự hỏi mình. Esmeralda là một cô gái bao người thèm muốn. Mà cô ta tự mời gọi, tự dâng hiến cho anh. Cô ta là bồ của Rufino, thằng bạn chí cốt của Guma, luôn giúp đỡ anh, nhiệt tình nhất trong hôn lễ của anh. Ngoài ra Guma còn có người phụ nữ đẹp nhất vùng duyên hải, anh đâu còn cần ai khác nữa. Anh đã có người phụ nữ hết mực yêu thương mình. Vì sao Esmeralda ướm ẹo như vậy? Đong đưa cặp mông với bộ ngực gái lai mơn mớn

căng đầy sau làn áo mỏng. Và cô ta có đôi mắt xanh, một cô gái lai đen có đôi mắt màu trời. Rufino sẽ làm gì nếu Esmeralda dan díu cùng anh? Hẳn cậu ta sẽ giết cả hai rồi dong thuyền ra biển lớn. Livia chắc sẽ uống thuốc độc. Mắt Esmeralda xanh biếc. Livia nhắc anh:

- Cơm canh sắp nguội hết rồi anh.

Mặc cho nó nguội. Anh bế nàng vào phòng ngủ:

- Cho anh được ngắm em đi.

Thân thể nàng run rẩy trên giường. Anh có được người phụ nữ đẹp nhất vùng duyên hải. Anh sẽ không bao giờ phản bội bạn mình.

Buổi sáng tuyệt vời, chan hòa ánh nắng. Tháng mười là tháng đẹp nhất ở miền duyên hải. Nắng còn chưa quá nóng, buổi sáng trời trong và lạnh, những sáng trong lành không kéo theo bao bí ẩn bất ngờ. Từ những cong thuyền kế bên thoảng đưa mùi hương trái chín về tận chợ. Ông Babau đang mua dừa về, làm ngọt thêm thức uống cho khách hàng của “Sao hải đăng”. Một phụ nữ da đen đi ngang rao bán món cháo sắn. Một người khác bán món bánh bắp ngọt *mungunza* cho một đám khác. Những chiếc thuyền chở đầy hàng đang rời bến. Những con thuyền ra khơi đánh cá, cánh ngư dân phơi những tấm lưng trần. ợ đang trở nên náo nhiệt, dòng người lên xuống theo các bậc thang nối liền hai khu phố.

Chủ thuyền Manuel đã có mặt trên cảng. Maria Clara mặc áo đỏ, dải ruy băng quấn trên đầu. Lão Francisco, vốn luôn dậy sớm, đến bên họ:

- Anh sắp đi hả?

- Cháu còn đợi Guma. Anh chàng mới lấy vợ nên ra muộn...

- Đã năm tháng rồi còn gì...

- Tưởng cứ như mới cưới ngày hôm qua ấy, - Maria Clara nói.

- Chúng nó sống hòa thuận với nhau, đó là điều đáng kể.

Hai người cũng vừa đến. Livia mắt còn ngái ngủ sau một đêm non giấc. Cánh tay Guma rã rời, hẳn anh sẽ thua cuộc.

- Chắc thua mất. Anh thấy mệt qua.

Livia cười khúc khích, vừa véo tay chồng:

- Biết thân chưa...

Manuel chào họ:

- Các bạn có vẻ ung dung nhỉ...

Livia bắt chuyện với Maria Clara, cô này đang nói:

- Em có vẻ hơi tròn ra đấy, cẩn thận nhé!

- Không, chưa có gì đâu.

- Để xem, một chủ thuyền tí nhau lại ra đời ngay ấy mà.

Livia then đỏ mặt:

- Chủ thuyền cũng không, thợ thuyền cũng không. Bọn em chưa dám tính chuyện ấy... Kiểm đủ cho hai miệng ăn cũng hết hơi rồi.

Maria Clara thú nhận:

- Đúng thế thật. Nhưng nếu Manuel thích thì mình cũng muốn thế. Chỉ sợ lại ra một cái hĩ Manuel đã lên thuyền. Lão Francisco đi về phía đám đông ở chợ sau khi gởi một lời khuyên đến Guma:

- Tranh thủ vượt ở đoạn vòng qua đảo ấy. Đó là điểm yếu của Manuel.

- Đúng thế. - Nhưng Guma tin rằng mình sẽ thua cuộc.

Mọi người đánh cá với nhau ngay ở chợ. Nhiều người cá Manuel sẽ thắng, nhưng Guma cũng có nhiều người ngưỡng mộ từ khi cứu được con tàu Canavieiras và đặc biệt là sau câu chuyện với Traira (mà ai cũng biết, ngay sau đó).

Chiếc “Lăng du” bắt đầu rẽ nước. Gió thuận đưa thuyền ra khơi, hướng về phía đập chắn sóng. Guma cũng cho chiếc “Quả cảm” nhổ neo. Livia đang điều khiển cánh buồm. Từ phía trước vọng lại tiếng ca của Maria Clara:

Nhanh, nhanh, thuyền hãy lao nhanh

Băng đi, lướt theo chiều gió.

Chiếc “Lăng du” đã đợi sẵn ở đập chắn sóng. Đó là điểm xuất phát của chặng đua. Thuyền “Quả cảm” thực hiện bước khởi động đầu tiên. Một đám đông dõi nhìn từ phía cảng. Thuyền của Guma đón được gió căng buồm nhanh chóng sánh ngang bên chiếc “Lăng du”. Hai chiếc thuyền cùng lao nhanh. Manuel hơi vượt lên trước trong tiếng hát của Maria Clara. Guma cảm thấy sự mệt mỏi trong đôi tay và trong cả thân mình. Livia bám chắc sợi dây thừng. Gió đưa xa tiếng hát của Maria Clara:

Nhanh, nhanh, thuyền hãy lao nhanh.

Băng đi, lướt theo chiều gió.

Livia cũng hát. Chỉ có giai điệu những lời ca mới đủ sức làm xiêu lòng gió ngàn cùng biển cả. Và họ hát rất hay, những giọng ca thiên phú miền duyên hải. Livia hát:

Nhanh, nhanh, thuyền hãy lao nhanh>Băng đi, vượt lên trước gió...

Nàng vỗ về chiếc “Quả cảm”. Nắng sớm ném những ánh phản chiếu lấp lóa từ mặt nước xanh. Guma nhanh chóng mất đi cảm giác mệt mỏi sau đêm ái ân và bắt đầu lèo lái con thuyền băng theo chiều gió. Họ gần như đã ngang nhau. Manuel nói:

- Không dễ ăn đâu, cậu bé.

Đảo Itaparica là một dải màu lục trên mặt biển xanh lam. Nhiều chỗ ven đảo cạn đến mức có thể nhìn rõ những tảng đá ngầm dưới đáy. Và còn những đám vỏ sò nữa. Guma và Filadelfio

thiếu chút nữa đã đánh nhau vì cái vỏ sò và chiếc kết sắt. Đạo ấy anh đang say đắm Livia và chỉ nghĩ mỗi chuyện làm sao chiếm được nàng. Mà hôm nay anh còn có thể nghĩ đến chuyện gì khác nữa chứ? Anh vừa trải qua một đêm ân ái, trong cuộc đua này anh không toàn tâm cho chiến thắng mà chỉ nghĩ đến lúc sẽ lại được ôm nàng trong đôi cánh tay mình. Guma gọi nàng. Giọng ca của Maria Clara đang cắt ngang qua cửa vịnh.

- Em đến nằm xuống đây đi, Livia.
- Khi nào anh thắng đã.

Nàng biết nếu nằm xuống bên anh anh sẽ xao lãng việc chèo lái, không chú tâm đến cuộc đua lẫn danh tiếng của con thuyền. Hẳn anh sẽ chỉ mơ màng đến những giây phút yêu đương.

Hai chiếc thuyền sóng đôi cạnh nhau. Gió đẩy thuyền đi, con người trợ giúp. Ai sẽ về đích trước? Không ai biết, Guma chú tâm chèo lái, Maria Clara đang hát, Livia cũng hát. Chiếc “Quả cảm” lại vượt lên. Nhưng Manuel nghiêng hẳn người và chiếc “Lăng du” lại vượt lên phía trước.

Đã đến lúc phải quay về. Một dải đá ngầm hiện ra ngay trước mắt. Manuel bẻ lái vòng sang phải giữ một khoảng cách an toàn cách dải đá để quay thuyền. Anh ta đang dẫn trước.

Nhưng Guma đã làm một chuyện chưa ai từng nghe là quay một vòng ngoặt gấp kếp trên dải đá ngầm khiến những khối đá lướt ngang ngay sát thân thuyền. Khi Manuel vòng lại Guma đã vượt xe lên phía trước, và trên cầu cảng Mar Grande đám người dân hò hét chào mừng người anh hùng vừa thực hiện thành công kỳ tích ấy. Họ chưa từng thấy điều gì như thế, chưa từng thấy một cú ngoặt ngay trên dải đá ngầm. Nhưng một ngư phủ già phản đối: "face="Times New Roman">- Anh ta thắng, nhưng cậu kia mới là tay thủy thủ giỏi hơn. Một thủy thủ không bao giờ mạo hiểm con thuyền mình trên dải đá.

Nhưng đám trẻ chẳng thèm nghe những lời tinh tế ấy và chào mừng Guma. Ông lão kia lẩm bẩm cầu nhàu và bỏ đi. Manuel nhanh chóng về đến và cười to:

- Vậy là hòa. Lần trước tớ thắng, giờ đến lượt cậu.

Anh ta vỗ vai Guma:

- Nhưng hãy luôn nhớ không ai có thể làm được hai lần điều cậu vừa thực hiện hôm nay. Lần sau cậu sẽ chìm xuống đấy.

Nhưng Guma bỏ ngoài tai:

- Chuyện vặt ấy ai mà không làm được chứ...

Livia mỉm cười. Maria Clara chọc:

- Kể kể nghiệp bố nó liệu có làm như thế không đây?

Livia thoáng trầm ngâm và nghĩ rằng hẳn con nàng sẽ không bao giờ làm những điều như vậy. Dầu sao nàng cũng khâm phục hành động dũng cảm ấy, coi đó là điều rất đáng mặt đàn ông.

Guma và Manuel ở lại dỡ hàng, sau đó họ sẽ bốc hàng để đi Maragogipe và chở về từ đó

thuốc là, thuốc sợ cho Bahia. Họ cùng chia nhau thực hiện đơn hàng đó, một món có lời trong những tháng tồi tệ này, khi nhu cầu vận chuyển không nhiều.

Maria Clara và Livia đi dọc theo bãi biển Mar Grande. Ở đây toàn nhà tranh. Họ đi ngang chỗ những người đàn ông đang bán cá, quần xắn cao, cánh tay đầy những hình xăm. Đây là quê hương của vũ điệu *candombles* nổi tiếng và các thầy tế *pai-de-santo* được kính trọng khắp vùng. Tại khu nghỉ cũng có vài ngôi nhà xây bằng đá, nhưng dẫu sao đây vẫn là một làng chài. Từ đây những con thuyền ra khơi đánh cá vào mỗi sáng và trở về khoảng bốn giờ chiều. Trước kia mọi người còn cõ dân đi nghỉ đến từ thành phố, nay thì đã có một chiếc phà chuyên phục vụ chuyện này.

Đang độ tháng mười và vẫn còn những ngọn gió Đông Nam. Nhưng sang hè những cơn gió "breeze" - loại gió Đông Bắc nhẹ - sẽ về. Dân nghỉ hè khi đến đây sẽ được chuyên chở qua các rặng đá ngầm bằng tay chèo của ngư dân bởi phà không vào được. Chỉ các con thuyền là có thể vượt qua. Chẳng có nơi nào bão mạnh như ở vùng Mar Grande ve vịnh.

Livia suy nghĩ về những chuyện đó khi đi dọc bãi biển, trên con đường duy nhất ở đây. Maria Clara yên lặng đi bên nàng, thỉnh thoảng nhặt lên một chiếc vỏ ốc:

- Mấy cái này lấy để làm khung ảnh - Cô giải thích.

Bỗng họ gặp một đám phụ nữ di-gan. Một người đàn ông rách rưới đánh trống đi ngang qua chỗ họ. Ông ta là người di-gan. Tiếp theo là một nhóm bốn phụ nữ. Họ trông dơ dáy, nói bằng thứ ngôn ngữ xa lạ và dường như đang tranh cãi với nhau. Maria Clara hỏi:

- Chúng mình xem chỉ tay chứ?

- Để làm gì? - Livia hỏi. Nàng cảm thấy lo sợ.

Nhưng Maria Clara đã quay sang đám phụ nữ di-gan, không nghe câu nói của Livia. Một mù già cầm tay cô ta và phán:

- Đưa cho ta bốn trăm *reis* và ta sẽ cho cô biết mọi chuyện quá khứ, hiện tại, tương lai.

Một mù khác hỏi Livia:

- Có muốn nghe tôi bói hậu vận cho cô không?

- Không.

Maria Clara khuyến khích:

- *Chỉ mất mỗi một cruzado, ngốc ạ, và em sẽ biết mọi chuyện...*

Livia đưa ra đồng xu và cả bàn tay mình. Mù gà đang bói cho Maria Clara nói:

- Tôi nhìn thấy một chuyến đi biển. Người phụ nữ này đi theo rất nhiều chuyến biển. Cô ta sẽ có con đàn cháu đống...

Một mù thầy bói khác có bầu đeo đôi khuyên tai to tướng đang dọa Livia:

- Cô sắp gặp vận hạn về tiền bạc, và mọi chuyện còn tồi tệ hơn. Rồi chồng cô sẽ đem về, nhưng sẽ rất nguy hiểm.

Livia hoảng sợ. Mụ thầy bói nói tiếp:

- Nhưng nếu đưa mười đồng tối sẽ giải được mối hạn ấy.

Livia đã hết tiền. Nàng hỏi mượn Maria Clara. Nàng đưa tiền cho mụ thầy bói đang lăm lăm nhắm khẩn những lời kỳ dị. Rồi cả đám bỏ dí, mòng theo cuộc tranh cãi dờ dằng bằng một ngôn ngữ xa lạ. Maria Clara cười vang:

- Bà ấy bảo mình sẽ có cả chục đứa con. Manuel không thích lắm, nhưng mình muốn thế. Mình cho cả đám trẻ lên chiếc “Lãng du” và dong buồm đi...

Livia vẫn nghe văng bên tai lời mụ thầy bói:

- Nhưng sẽ rất nguy hiểm...

Guma sẽ có được gì sau những chuyện nguy hiểm ấy? Hẳn chuyện đó có liên quan đến cuộc sống của anh trên đất cảng. Bãi biển Mar Grande trải dài ngút mắt về phía xa. Họ quay lại bến cảng, hai chiếc thuyền đã dỡ xong hàng. Giờ họ lo chiên cá và chuẩn bị bữa ăn tối. Guma và Manuel mỉm cười trước ngọn gió “breeze” thổi nhẹ mang theo hương vị cá chiên. Rồi họ quay về với việc bốc chuyển hàng lên thuyền.

Họ ra đi lúc đã gần nửa đêm. Biển vẫn lặng yên trên chặng đường vắng và khởi đi từ Mar Grande. Họ nghe văng từ mấy cn thuyền những giai điệu và bài hát di-gan bằng thứ ngôn ngữ kỳ lạ ấy. Thật hay, những cũng thật buồn. Guma nói với Livia:

- Những bài hát kia cứ như tiên tri cho những chuyện buồn đau sẽ đến...

Livia cúi đầu không đáp. Vô số vì sao vương vãi khắp bầu trời.

Mar Grande là một hải trình vắng vẻ. Thuyền đến đây phải vô cùng thận trọng với các dải đá ngầm. Rất nhiều người đã chết đuối ở đây. Vào một đêm giông tố chính trên bãi đá ngầm này mà Jacques và cha là Raimundo đã chết. Guma đã tìm thấy xác họ trên đường trở về từ Cachoeira. Ông ta vẫn còn ghì chặt áo con trai, rõ ràng là đang gắng cứu gã. Và đêm ấy Judith trở thành góa phụ. Livia đã mỏi mắt chờ mong Guma trên bến cảng. Chính Rufino đã mang về tin Jacques chết. Livia vẫn không quên bà mẹ vợ của Jacques đã che chở khu nàng bỏ nhà theo Guma. Vậy là những rặng đá ngầm của Mar Grande đã vĩnh viễn cướp đi hai cha con Jacques, sóng đã nuốt đi, đã khóa lấp trên thi thể họ... Mar Grande, con đường gian khổ với hàng chục thuyền bè qua mỗi ngày.

Mấy mụ thầy bói đã nói với Livia về một hiểm nguy đang chờ chồng nàng phía trước. Còn chặng đường gian khổ nào ở Mar Grande mà Guma sẽ phải vượt qua? Cuộc đời Livia đã không ít thất vọng và quá nhiều khắc khoải âu lo. Khi theo thuyền “Quả cảm” đến Mar Grande trái tim nàng chỉ linh cảm thấy bao điều bất hạnh. Maria Clara cũng từng bảo nàng cô ta đã tiên đoán những điều tương tự sẽ đến với Guma.

Lộ trình vắng vẻ ở Mar Grande đã nuốt đi bao sinh mạng con người! Một ngày nào đó sẽ đến

lượt Guma, nhưng trước đó theo lời mấy mục di-gan - anh còn phải trải qua những công việc đầy nguy hiểm. Không lẽ anh sẽ chỉ mãi đi theo hải trình nguy hiểm này? Ai biết được điều gì sẽ xảy ra trong cuộc sống? Ngay các mục thầy bói di-gan cũng không thể biết, dù họ có thể nghe được tiếng nói của biển khơi qua các vỏ sò. Chính họ cũng không thể biết.

Livia đem về một nắm vỏ sò sặc sỡ làm khung ảnh để lồng bức hình của Guma đứng tựa thân cây gần chỗ các bậc thang đưa lên phố. Một hình khác có cả thuyền “Quả cảm” nàng cho vào phong bì gửi đến Iemanja để cầu nữ thần đừng mang anh đi, đừng cướp đi cha đứa trẻ nàng sắp có. Bởi Maria Clara nói đúng. Một sinh linh mới đã bắt đầu ngộ nguậy trong bụng Livia, một sinh vật đến ngày nào đó - như phần số an bài - rồi cũng sẽ ra khơi theo hải trình đầy gian khổ của Mar Grade.

ESMERALDA

Trước tiên Livia tìm đến bác sĩ Rodrigo. Ông thường yêu cầu phụ nữ vùng biển khi có bầu phải được bác sĩ chăm sóc. Ông hoàn toàn không lấy thù lao vì chuyện đó và việc sinh đẻ cũng được dễ dàng. Dân cảng còn nói ông không từ chối cả việc “gởi các thiên thần nhỏ về với Chúa”. Nhiều phụ nữ đã phá thai với sự giúp đỡ của ông. Có lần Dona Dulce hỏi ông phải chăng đó là sự thật.

- Đúng đấy. Những phụ nữ kia sống cơ cực đói khát, chồng họ chết ngoài khơi. Rất dễ hiểu vì sao nhiều người trong số họ không muốn có thêm con nữa. Đôi khi họ sinh đến chín, mười con và không sao nuôi nổi. Họ đến ẩn khoản cậy nhờ, và tôi còn biết làm sao? Không lẽ buộc họ đến các mục lang vườn ở đây? Như vậy còn tệ hơn...

Dona Dulce định trả lời câu gì đó, nhưng lại thôi. Thực tình ông có lý. Và cô lặng lẽ cúi đầu. Cô hiểu rõ những phụ nữ vùng biển phá thai chẳng phải vì độc ác. Họ làm vậy để khỏi phải bỏ bê ruộng rẫy đám trẻ về sau, khỏi thấy cảnh chúng lê la tửu quán hay oằn lưng khuân vác kiếm miếng ăn từ thuở lên mười. Chẳng bao giờ họ có đủ tiền. Bác sĩ Rodrigo có lý khu giúp họ phá thai. Đơn giản vì bản năng làm mẹ không được thỏa mãn nơi cô, Dona Dulce đã lên tiếng. Cô hình dung những bàn tay tí hon vung vẩy, những mái tóc vàng hoe, những tiếng bi bô con trẻ.... Bác sĩ Rodrigo nói:

- Ta cũng phải nhìn thẳng vào hiện thực như có nói. Tôi không chờ đợi chuyện diệu kỳ....
Cô mỉm cười:

- Anh hoàn toàn có lý. Nhưng tội nghiệp chúng quá....

Dầu sao thì Livia đến đây cũng không phải để dứt đi đứa con trong bụng. Nàng đến để xem mình có nhầm không bởi thai hằn mới đậu và chưa có gì thể hiện ra ngoài. Bác sĩ Rodrigo khẳng định không còn nghi ngờ gì nữa. Và ông nói sẵn sàng giúp đỡ nàng để chăm sóc cho mẹ tròn con vuông và đứa trẻ khỏe mạnh. Rõ ràng là nàng không muốn phá thai. Bác sĩ Rodrigo biết rõ họ chẳng bao giờ phá thai đứa trẻ đầu tiên.

Guma về lúc nửa đêm. Anh quẳng sang bên những thứ vừa vác về và khoe với Livia món quà cho nàng anh có. Anh vừa thắng cuộc tay thủy thủ tàu Lloyd Brasileiro neo tại cảng một tấm vải. Tàu hồng máy và đám thủy thủ được tranh thủ về thăm nhà ở Cahoeira. Anh ta quá giang thuyền của Guma đang sắp nhổ neo (ba ngày trước đó) và cá rằng Guma sẽ không thể đuổi kịp tàu Bahia cũng đi cùng tuyến ấy. Guma thắng cuộc.

- Cũng liều, nhưng anh thấy tấm vải đẹp quá. Hẳn tình mua làm quà cho bạn gái của mình...

Livia nói:

- Anh đừng bao giờ làm như vậy nữa.
- Đâu có gì đâu.
- Có chứ.

Chỉ có lúc này Guma mới nhận thấy nàng tỏ ra nghiêm nghị thường.

- Em làm sao thế?
- Em cũng có một món quà dành tặng cho anh.
- Cái gì vậy?
- Anh phải đưa tiền thưởng cho em trước đã...

Anh lấy từ trong túi hai trăm *reis*:

- Tiền trao rồi nhé.

Nàng đến sát bên anh và nói:

- Chúng mình sắp có con....

Guma nhảy vọt khỏi giường, áo quần còn chưa kịp cởi. Anh lao vọt ra cửa. Livia hỏi:

- Anh đi đâu thế?

Anh đập cửa nhà Rufino, suốt hồi lâu. Anh nghe tiếng mọi người thức dậy và chợt thấy ân hận đã đánh thức mọi người chỉ để loan tin Livia sắp có con. Anh nghe tiếng Rufino hỏi:

- Ai đó?
- Một người bạn. Guma đây.

Rufino mở cửa. Mắt gã vẫn còn ngái ngủ. Esmeralda hiện ra sau cửa buồng ngủ, quần mình trong tấm vải giường:

- Có chuyện gì vậy?

Tự nhiên Guma chẳng biết nói sao. Nửa đêm đi dựng mọi người dậy vì một tin ngớ ngẩn. Rufino hỏi lại:

- Có chuyện gì xảy ra thế?
- Không có gì. Tờ vừa về, chỉ định ghé thăm một chút...

Rufino không hiểu:

- Thôi được, nếu cậu không muốn nói...
- Mình thật ngớ ngẩn...>

Esmeralda không nhượng bộ:

- Nói đi ông anh của tôi. Cạy miệng ra nào.
- Livia sắp sinh em bé.
- Sao? Ngay bây giờ ư? - Rufino hỏi.

Guma bực bội:

- Không. Ít lâu nữa chứ. Nhưng hôm nay cô ấy biết mình có bầu.
- À!

Rufino nhìn ra khoảng trời đêm. Esmeralda vẫy Guma:

- Mai tôi phải dấu với cô ta mới được. Cứ khẳng khẳng là chưa có gì.

Rufino ra đường cùng với Guma. Gã thoảng suy nghĩ:

- Phải đến “Sao hải đăng” làm một ly mừng chứ.

Họ cùng uống. Không phải một ly mà khá nhiều. Quán vẫn còn một ít người, thủy thủ, thợ thuyền, thợ khuôn vác, gái làm tiền... Khi đêm đã tàn, Rufino say khướt đứng lên:

- Các bạn, hãy nâng ly mừng hạnh phúc cho anh bạn Guma chí cốt của tôi đây....

Mọi người nhìn sang. Họ rót đầy ly. Một phụ nữ gầy gò đến bên Guma và hỏi:

- Nhân dịp gì vậy?

Cô ta không say, Guma đáp:

- Vợ tôi sắp sinh em bé.

- Rất tuyệt! - Và cô ta uống ít bia từ chiếc ly nhỏ của mình.

Rồi cô quay lại chỗ người đàn ông đã bao cho mình tối ấy. Trước khi đi cô mỉm cười với Guma và nói:

- Cầu mong cho cô ấy được hạnh phúc.

Họ trở về khi trời rạ

Guma báo tin cho những người quen, một số trong đó lại loang tin ấy đi khắp vùng cảng. Nhiều người tặng quà cho đứa trẻ sắp ra đời, phần đông chúc mừng anh. Việc đầu tiên Esmeralda làm sáng hôm sau là sang nhà anh. Cô ta rối rít, nhiệt tình chúc mừng cô hàng xóm, tỏ vẻ sung sướng như điều đó đã đến với chính bản thân mình... Nhưng khi Livia xuống bếp pha cà phê cho ba người, cô ta muốn lời cho một câu chuyện đầy bất trắc:

- Em chắc chẳng bao giờ có con với bất kỳ ai. Số em nó vậy. Em phát bệnh và mệt mỏi vì chuyện đó. Bờ em cũng chẳng cho em được lấy một đứa con... - Cô ta ngồi bắt chéo chân, cặp đùi thon lộ ra sau tà váy ngắn.

Guma bật cười:

- Cô chỉ cần bảo Rufino một tiếng là xong.

- Anh chàng ấy? Em không muốn có con với bất cứ chàng đen nào. Em chỉ muốn có con với ai đó trắng hơn mình, cho con cháu khá hơn...

Cô ta nhìn Guma như chính anh là người có thể cho cô đứa con như vậy. Đôi mắt xanh của cô ta cũng thể hiện rõ ràng niềm khát khao khi đắm đắm nhìn Guma với vẻ mời gọi lạ kỳ. Môi cô ta hé mở, bầu ngực nhô cao trung hơi thở dập dồn. Guma thoảng e ngại, rồi ngọn lửa thèm muốn chột cháy bùng lên. Nhưng anh nghĩ đến Rufino, đến Livia:

- Còn Rufino?

Esmeralda đứng vụt dậy như phải bỏng. Cô ta nói vọng vào chỗ Livia:

- Mình về nhé, công việc lút đầu ngập cổ. Lúc nào rảnh mình sang....

Vẻ mặt cô ta xấu hổ và tức giận. Cô ta bước nhanh ra cửa, buông thõng một câu khi ngang qua mặt Guma:

- Đồ ngốc...

Anh ngồi lại với đôi bàn tay bưng mặt. Một ả quỷ cái... Cô ta đang tìm mọi cách quyến rũ anh làm chuyện xấu. Rồi Rufino sẽ nghĩ sao? Chắc phải nói ra sự thực, phải kể với cậu ta mọi chuyện. Nhưng nhớ cậu ta không tin, thậm chí gây sự với anh bởi cậu ta vốn như đã phát điên, phát rồ với cô gái lai ấy. Tốt nhất là đừng nói gì cả. Nhưng anh cần phải tránh xa cô ta, và không phản bội bạn mình. Tệ hại nhất là khi cô ta nhìn anh quyến rũ đắm đuối bằng đôi mắt x màu lá, những lúc đó anh như quên tất cả, quên Rufino, thằng bạn đã bao lần sống chết cùng anh, quên Livia đang bụng mang dạ chửa, trước mắt chỉ còn lại một tấm thân óng ả, bộ ngực săn nẩy, cặp đùi dong đưa, tấm thân nóng bỏng, đôi mắt xanh âu yếm gọi mời. Có những bài ca vùng biển kể về người đàn ông ra đi để chết chìm trong những làn sóng biếc xanh của biển. Xanh như màu mắt Esmeralda. Dường như anh đang chết chìm trong đôi mắt thăm xanh màu lá ấy. Cô ta quyến rũ anh, khát khao anh. Thân thể cô ta cứ mãi lượn lờ trước mắt Guma. Mà cô ta còn gọi anh là “đồ ngốc”, hằn nhằn rằng anh chẳng dám dẫn cô ta xuống, khiến thân thể cô ta phải rên rỉ những âm thanh hoan lạc ái ân. Được, anh sẽ cho cô ta biết mình có thể làm những gì! Cô nàng sẽ phải rên rỉ trong tay anh! Sẽ rên lên và quằn quại khi công nhận mình lầm. Việc gì phải nghĩ đến Rufino nếu cô ta yêu anh? Mà Livia sẽ không bao giờ biết được... Nhưng Livia đã bước ra mang theo ly cà phê và hoảng hốt khi nhìn thấy khuôn mặt bất động của Guma.

- Có chuyện gì vậy anh?

Nàng đang có bầu, bụng mỗi ngày mỗi lớn. Mang trong người đứa con của anh, nàng không đáng để bị dối lừa, phản bội. Lại còn Rufino đang thương kia nữa, thằng bạn chí cốt luôn bên anh từ thuở còn thơ, rồi sẽ ra sao? Anh nhìn thấy đôi mắt xanh của Esmeralda trong ly cà phê. Bộ ngực cô ta cũng vun đầy như Rosa Palmeirao. Anh nghĩ chắc phải viết thư cho Rosa Palmeirao báo tin về đứa trẻ sắp ra đời. Nhưng dòng suy nghĩ nọ vẫn quẩn lấy anh. Hình dáng Esmeralda vẫn lớn vồn trước mặt anh. Và Guma chạy trốn bằng cách bỏ nhanh xuống cảng nơi anh nhanh chóng nhận chở một lô hàng thuốc là từ Maragogipe, bất chấp lượt đi phải chạy thuyền không.

Từ Maragogipe anh đến Cachoeira. Livia vô vọng ngóng chờ anh. Nàng chờ anh mãi cạnh cảng, cả ngày lẫn đêm. Esmeralda cũng trong anh về. Cô ta khao khát anh mãnh liệt, chẳng khác gì anh là một thủy thủ da trắng nổi tiếng dũng cảm. Cô ta còn khát khao anh chủ yếu vì Livia quá hạnh phúc, quá khác biệt với bản thân cô, quá thiết tha với cuộc sống của chồng mình, tự đáy lòng cô ta muốn làm nàng thương tổn. Cô ta biết anh sắp về và quyết định phải gặp anh bằng được, quyết phải quyến rũ được anh bằng mọi giá. Guma trở về hai ngày sau đó.

Esmeralda đã chờ anh bên cửa sổ:

- Anh biến đi đâu lâu thế?
- Anh đi chở thuốc là.
- Vợ anh đã nghĩ là anh bỏ đi rồi...

Anh bật cười mặt mũi:

- Anh tưởng em sợ...
- Sợ gì?
- Sợ gặp anh.
- Sao lại phải sợ chứ?
- Em quên câu rửa của mình rồi sao?

Phần trên bộ ngực căng mẩy của cô ta lồ lộ sau khe áo.

- Một ngày nào đó anh sẽ thấy....
- Thấy gì?

Một lần nữa Guma lại chạy trốn. Chỉ một khoảnh khắc nữa thôi hẳn anh đã xô vào và không đợi mở cửa buồng, mọi chuyện sẽ xảy ra ngay bên ngưỡng cửa. Livia đang đợi anh:

- Anh vắng nhà lâu quá, gần một tuần đi Maragogipe...
- Em nghĩ là anh bỏ đi sao?
- Anh thật ngớ ngẩn.
- Anh nghe người ta nói vậy.
- Ai nói thế?
- Esmeralda bảo thế.
- Giờ anh lại còn ghé chuyện trò với hàng xóm trước khi về nhà sao?

Điều tệ hại nhất là giọng nàng không thoáng chút giận dữ. Chỉ mang mác buồn. Không hiểu sao anh chợt thấy mình đang bênh vực cho Esmeralda:

- Cô ta huyền thuyên, chào hỏi và nói những điều tốt về em. Cô ta có vẻ thân với em. Thế cũng hay, vì anh thích Rufino.
- Chị ấy chẳng có chút gì giống anh Rufino cả.
- Anh cũng thấy thế... - Guma trả lời miễn cưỡng. Anh không nhớ rằng thiếu chút nữa Esmeralda đã trở thành người tình của anh. Anh từng bực bội vì cô gái lai đen ấy đã không đáp lại tình cảm của Rufino... - A đã nhận thấy thế. Cô ta đang gặp rắc rối lúc gặp Rufino...
- Đừng nói xấu sau lưng người khác nhé... - Lão Francisco vừa bước vào và lên tiếng. Lão đã say, một điều hơi lạ, và đưa Filadelfio về cùng ăn tối. Lão gặp *tiến sĩ* Filadelfio không một xu dính túi ở “Sao hải đăng” và đưa về ăn tối sau khi uống hết mấy đồng bạc lão có.
- Cháu đãi thêm một miếng ăn nữa không, ăn gì cũng được.

Filadelfio bắt tay Guma:

- Cậu đãi món nào cũng được, chẳng cần giết gà mổ lợn gì đâu. - Và lão cười vang về sự dốt của mình. Mọi người cũng cười theo.

Livia dọn bữa tối. Món cá vỉnh cửu như mọi khi, đậu que và thịt rán. Trong bữa ăn Filadelfio kể với Livia câu chuyện về bức thư, về cuộc chiến quanh cái vỏ sò và chiếc két. Lão hỏi Livia:

- Cái két không đẹp hơn nhiều sao?

Livia bênh Guma:

- Cháu thích vỏ sò hơn...

Guma hơi bối rối. Livia chưa biết anh đã viết thư với sự cộng tác của tiến sĩ. Filadelfio gặng:

- Nhưng két vàng kia mà. Cô đã bao giờ được thấy một chiết két bằng vàng chưa nào?
Khi hai ông già đã đi, Guma bắt đầu giải thích cho Livia câu chuyện về bức thư.

Nàng choàng tay quanh cổ anh:

- Im đi, anh chàng vô tích sự của em. Anh đã bao giờ yêu em đâu...

Anh bế nàng lên tay và đưa vào buồng ngủ. Nàng phản đối:

- Sau bữa cơm không được đâu.

Nhưng lúc nửa đêm Livia bắt đầu cảm thấy đau bụng. Có chuyện gì đó khiến bụng đau xoắn và nàng nghĩ mình sắp chết. Nàng những muốn nôn ra mà không được. Nàng lăn lộn trên giường, miệng ngáp không khí, bụng đau dữ dội.

- Anh có nghĩ là em sắp đẻ non?

Guma hoàn toàn bất loạn. Anh đập cửa gọi Esmeralda (Rufino đang đi chợ hàng). Cô ta hỏi ai đang đập cửa.

- Guma đây.

Cô ta bước ra nắm chặt tay Guma và kéo anh vào nhà.

- Livia sắp chết, Esmeralda. Không biết có chuyện gì xảy ra. Cô ấy chết mất.

- Sao? - Esmeralda dừng chân. - Em sẽ sang đó ngay đây, đợi em bận đồ một chút.

- Cô ở đây với cô ấy, để tôi đi gọi bác sĩ Rodrigo.

- Anh cứ đi đi, để đẩy em trông.

Từ chỗ rẽ anh còn kịp trông thấy Esmeralda đang băng nhanh qua đoạn đường ngắn lầy lội đến nhà anh.

Trong khi mặc quần áo bác sĩ Rodrigo bảo anh nói rõ hơn em chuyện gì đã xảy ra. Rồi ông trấn an:

- Không sao đâu. Khi mang thai đó là chuyện bình thường.

Guma cũng tìm được lão Francisco đang thả neo bên chiếc bàn tại “Sao hải đăng” uống rượu với Filadelfio và kể chuyện cho vài tay thủy thủ ngẫu nhiên ở đó. Một người mù đang đánh ghi ta trong quán. Guma lôi lão Francisco khỏi cơn say sưa khoan khoái của mình:

- Livia sắp chết rồi.

Lão Francisco trở mặt và định lao ngay về nhà. Guma ngăn lại:

- Không, bác sĩ đã đến khám cho cô ấy. Giờ bác lên phố báo cho cô chú cô ấy dùm cháu. Bác đi nhanh đi.

- Bác muốn nhìn thấy nó. - Giọng lão Francisco thẳng thốt.

- Bác sĩ nói chắc không có chuyện gì đâu m>

Lão Francisco đi ra. Guma đâm bổ về nhà. Anh vừa đi vừa lo sợ. Đôi khi anh đi như chạy, có lúc lại bước chậm hẳn như sợ phải nhìn thấy cảnh nàng đã chết, cả mẹ lẫn con. Anh lên vào nhà như một tên trộm. Cây nến đặt trong buồng ngủ, nơi những tiếng nói vọng ra. Anh thấy Esmeralda chạy ra và trở vào với chậu nước và khăn mặt. Anh không dám lại gần. Rồi bác sĩ Rodrigo bước ra. Guam đuổi kịp ông ta:

- Cô ấy có sao không, bác sĩ?

- Chẳng có gì đáng sợ đâu. Sẽ nguy hiểm nếu cậu không gọi tôi ngay lúc đó. Chắc tại cô ấy khiêng thứ gì đó nặng quá. Giờ cứ để yên cho cô ấy nghỉ ngơi. Ngày mai lại chỗ tôi, tôi sẽ cho cô ấy vài thứ thuốc.

Mất lẫn miệng Guma cười tươi rạng rỡ:

- Nghĩa là cô ấy sẽ không sao hết?

- Cậu cứ yên tâm. Giờ cô ấy chỉ cần nghỉ ngơi cho khỏe.

Guma bước vào buồng ngủ. Esmeralda đặt tay lên môi ra hiệu yên lặng. Cô ta đang ngồi mé bên giường vuốt tóc Livia. Livia xoay đầu nhìn thấy Guam và mỉm cười:

- Em cứ tưởng mình sắp chết mất.

- Bác sĩ nói không sao đâu. Em phải ngủ đi cho khỏe.

Esmeralda ra hiệu cho anh đi ra Anh ra ngoài, mang theo cảm nghĩ dịu dàng về Esmeralda, ước muốn âu yếm với cô ta mà không gợn nỗi khao khát chiếm hữu kèm theo. Cô ta là bạn tốt của Livia.

Anh bước ra khoảng tối trước hiên nhà. Anh có một chiếc võng treo ngang từ đầu này sang đầu kia nơi phòng khách, anh buông mình xuống đó và chầm thuốc hút. Anh nghe thấy tiếng chân nhẹ nhàng của cô ta đang mang nệm ra khỏi buồng ngủ. Bước chân cô ta rón rén, anh tin chắc như vậy. Thân hình chắc lắn của cô ta thường lướt đi như một con thuyền, vì cô ta chẳng bao giờ đi rón rén. Cặp mông của cô ta cũng đong đưa như một con thuyền. Một cô gái lai chính cống. Cô ta đặt cây nến xuống chỗ phòng ăn. Giờ cô ta đang đi đến chỗ Guma. Anh nghe tiếng những bước chân đi thật nhẹ nhàng. Và nỗi khao khát lại dậy lên trong anh nhanh chóng. Từ đây cũng nghe được tiếng hơi thở đứt quãng của Livia. Nhưng tiếng chân nhẹ nhàng của Esmeralda đã đến sát bên khóa lấp đi tiếng thở của Livia.

- Cô ấy ngủ rồi. - Cô ta nói.

Esmeralda tự mình vào dây võng.

- Anh được một phen chết khiếp, đúng không?

- Chắc cô mệt lắm... Tôi đã dựng dậy giữa đêm hôm...

- Em sẵn lòng làm thế vì anh mà.

Cô ta ngồi xuống võng. Giờ hông cô ta chạm vào người Guma. Bỗng cô ta xoay lên người và cắn vào môi anh. Họ lăn lộn trên chiếc võng và anh chiếm hữu cô ta, thậm chí không cởi quần áo và cũng chưa kịp suy nghĩ. Chiếc võng đưa cọt kẹt và Livia cất tiếng gọi:

- Guma!

Anh đẩy Esmeralda đang dính sát vào anh và chạy vào buồng ngủ. Livia hỏi:

- Anh ở đây?

- Ừ.

Anh đến bên định vuốt tóc nàng nhưng bàn tay ấy vẫn còn vương hơi ấm từ thân thể Esmeralda, và anh dừng tay lại. Nàng gọi:

- Anh vào giường với em đi...

Anh đứng lặng, chẳng biết nói sao. Ở ngoài kia Esmeralda vẫn đang chờ anh kết thúc điều mà họ đã bắt đầu. Nhưng anh chợt nhớ đến cô chú của nàng:

- Em cứ ngủ đi. Anh đang đợi cô chú tới. Anh đã nói bác Francisco đến đó rồi...

- Chắc anh đã làm mọi người lo sợ?

- Chính anh cũng sợ nữa là.

Một lần nữa anh định đưa tay vuốt ve nàng. Một lần nữa bàn tay anh khựng lại khi nghĩ đến Esmeralda và thấy nghẹn ngào nơi cổ. Rufino sẽ nghĩ sao? Livia trở người trên giường và nhắm mắt lại. Anh vào lại phòng khách. Esmeralda đã mở tung áo xuống và nằm dài trên văng, bầu vú căng mẩy phòi ra. Anh dừng bước, đứng nhìn cô ta bằng cặp mắt ngây ngô... Cô ta đang tay mời gọi, kéo anh ngã lên mình và ép sát vào anh. Nhưng lúc này anh như ở một chốn nào xa xôi khiến cô ta lên tiếng:

- Anh không thấy em ngon lành sao?

Và mọi chuyện lại bắt đầu trở lại. Anh như phát điên phát cuồng, chẳng còn biết mình đang làm gì nữa, nghĩ gì, chẳng còn nhớ đến ai. Chỉ còn biết đến tấm thân nóng bỏng mịn màng đang ép sát vào anh trong cuộc vật lộn chết người. Và khi họ đang quấn quại trên người nhau, Esmeralda nói khẽ:

- Giá Rufino nhìn thấy cảnh này...

Guma định thần lại sau câu nói ấy. Phải, Esmeralda đang ở đây với anh, còn vợ anh ốm đau bệnh tật đang ngủ ở phòng bên. Esmeralda lại nhắc đến Rufino, nhưng Guma không còn nghe gì nữa. Mắt anh ngầu máu, môi khô đắng, bàn tay anh lần lên cổ Esmeralda, và siết lại. Cô ta nói:

- Đừng có làm chuyện ngu ngốc...

Đây không phải chuyện ngu ngốc. Anh sẽ giết cô ta rồi ra biển tìm cái chết nơi đáy nước cùng Janaina. Esmeralda gần như sắp kêu thét lên khi Guma chợt nghe thấy tiếng cô chú Livia đang nói chuyện với lão Francisco. Anh nhảy khỏi văng. Esmeralda vội sửa lại áo xống nhưng cô của Livia đã bước vào với ánh mắt đầy vẻ kinh hoàng. Guma xuôi tay và thốt lên, vẻ bất lực:

- Livia đã đỡ hơn rồi.

NGÀY XƯA CÓ NĂM ĐỨA TRẺ...

Anh lao vào một chuyến đi khác ngay khi Livia đã đỡ hơn. Anh muốn trốn chạy khỏi Esmeralda, kẻ đang theo đuổi anh, hẹn hò gặp anh trên bãi vắng, dọa sẽ làm to chuyện. Nhưng anh trốn chạy chủ yếu để khỏi gặp Rufino sẽ về qua vài hôm nữa sau chuyến hàng cho hội chợ ở Agua dos Meninos sắp mở vào thứ bảy.

Anh đưa một chuyến hàng đến Santo Amaro và nấn ná lại đó. Trái với thói quen, anh la cà khắp các quán bar, hầu như chẳng ở lại thuyền ngắm trăng, sao trên trời như mọi bận. Anh thường hình dung thấy Rufino với vẻ mặt kinh hoàng khi biết chuyện.... Guma thấy mọi chuyện đều hồng cả, cuộc đời mới bất hạnh làm sao. Một lời nguyện đã gắn với anh từ thuở nhỏ. Một lần mẹ anh tới, anh đang khát khao một cô gái đứng đường, và anh đã khao khát mẹ mình như cô gái ấy. Ngày hôm ấy anh đã muốn quăng mình xuống biển, bơi trong cuộc hành trình vô tận đến vùng đất Aioca. Giá anh đã trầm mình chết đi vào dịp ấy. Sẽ chẳng có ai thương nhớ về anh, lão Francisco chắc cũng hơi buồn nhưng rồi cũng sẽ nguôi ngoai. Lão hẳn sẽ xăm tên anh lên cánh tay mình cạnh bốn con thuyền đã mất và bổ sung thêm huyền thoại trẻ thơ của anh và bao câu chuyện anh từng biết.

- Tôi có một thằng cháu mà Iemanja khao khát. Vào một đêm trăng rằm Người đã đưa nó đi theo. Tuy mới là một đứa trẻ nhưng nó đã biết lái thuyền và khuân vác như một người đàn ông thực thụ. Janaina ao ước nó...

Câu chuyện của lão Francisco sẽ được kể như vậy. Giờ thì câu chuyện không còn như thế nữa. Thậm chí anh không thể tự giết mình, không thể để lại Livia trong cảnh khốn cùng với đứa con trong bụng. Và anh sẽ để lại được gì cho các câu chuyện của lão Francisco? Anh đã phản bội bạn mình, đã chiếm hữu người phụ nữ của kẻ từng làm cho mình bao điều tốt đẹp. Rồi anh trầm mình trong sóng nước, sợ hãi những điều bạn mình có thể làm, để lại người vợ đói khát cùng với đứa con trong bụng. Lão Francisco có thể nói thêm rằng đó là do dòng máu của mẹ anh, một cô gái diêm. Và lão không thể xăm tên anh cạnh tên bốn con thuyền. Lão xấu hổ về anh.

Guma chẳng buồn ngắm trăng. Anh đã vi phạm luật cảng. Không phải anh sợ Rufino. Nếu đó không phải là bạn anh thì cũng chẳng có gì khác biệt. Anh cảm thấy xấu hổ, xấu hổ cho mình và cho cả Livia. Anh những muốn giết chết Esmeralda rồi mình cũng chết, lao con thuyền “Quả cảm” vào một dải đá ngầm. Cô ta đã quyến rũ anh, anh đã quên đi thằng bạn Rufino của mình, quên cả Livia đang đau ốm nằm ở phòng bên. Và cô của nàng đã nhìn anh nghi ngại, anh sẽ chẳng bao giờ còn dám nhìn thẳng vào mặt bà ấy nữa. Cũng có thể bà ta không nghi ngờ gì cả, thậm chí còn cảm ơn Esmeralda đã quan tâm chu đáo đến Livia. Và điều tệ hại nhất bây giờ là Livia biết ơn Esmeralda vô hạn, đã nhờ mua quà tặng cô ta, và cô gái lai đã tận dụng điều đó dành mọi thời gian ở bên họ và dõi theo từng bước của Guma. Anh thường la cà ở quán “Sao hải đăng” hơn, uống rất nhiều và trên cảng đã có tiếng xì xào về chuyện đó. Cô ta vẫn bám theo anh, nói với anh mỗi khi thuận tiện rằng họ có thể gặp nhau ở đâu, rằng cô ta biết những bãi cát hoang vu gần đó. Guma cũng biết những chỗ đó. Anh cũng từng đưa bao cô gái lai, bao cô

gái đen đến đó vào những đêm trăng. Nhưng anh không muốn đưa Esmeralda tới đó, chỉ muốn giết cô ta rồi tự giết mình. Nhưng anh cũng không thể để lại một mình Livia bụng mang dạ chửa. Mọi chuyện xảy ra thật vô vọng, mỗi nỗi đam mê mù quáng, điên rồ. Lúc ấy anh đã không còn nhớ gì đến Rufino, đến Livia, đến bất kỳ ai trên thế gian này. Lúc ấy anh chỉ thấy tấm thân r ám nắng của Esmeralda, cặp vú sừng trâu căng mẩy và đôi mắt xanh cháy bỏng đam mê. Và giờ là lúc phải chịu đựng khổ ải. Sớm muộn rồi anh cũng phải Rufino, cười nói chuyện cùng gã, khoác vai bá cổ như hai thằng bạn ruột hết lòng hết dạ vì nhau. Và sau lưng Rufino là Esmeralda đang mỉm cười ra dấu cho anh về những cuộc hẹn hò.

Còn Livia, người đã phải khổ sở quá nhiều những khi anh đi vắng. Livia, kẻ luôn lo sợ cho anh? Livia cũng không đáng phải chịu như vậy, Livia đã đau ốm vì anh, nà ng mang trong mình hòn máu của anh. Từ phòng khách anh hẳn đã nghe tiếng thở gấp của Livia nhưng đã chẳng nghĩ gì về điều ấy cả. Esmeralda đã nằm trên v ớ ng, anh chỉ nhìn thấy tấm thân của cô gái lai, thấy ánh mắt đầy khát khao nhục cảm của cô ta. Rồi anh những muốn giết cô ta. Nếu cô chú Livia không đến, hẳn anh đã bóp chết cô ta ngay lúc ấy.

Đêm Santo Amaro trong sáng. Bên bờ sông những cánh đồng mía trái dài, xanh mướt dưới trăng. Sao “Bò cạp” lấp lánh trên trời, đó là một người dũng cảm, hẳn không ai có thể nói rằng “Bò cạp” đã từng chiếm hữu người phụ nữ của bạn mình. Đó là người biết tôn trọng các trách nhiệm của bản thân, là bạn của những người bạn của anh. Guma đã coi thường mọi thứ, và bây giờ tất cả những gì còn lại là dẫn thân vào cuộc hành trình dưới đáy đại dương. Nếu không thế thì cuộc đời anh rồi sẽ ra sao? Anh sẽ gặp Esmeralda mỗi ngày, rồi hôm nào đó hẳn anh sẽ lại ở bên cô ta, nằm xuống cùng cô ta, rên rỉ những tiếng ân ái yêu đương cùng người phụ nữ lai đen ấy. Những ngày ấy anh cũng phải giáp mặt Livia đang làm lụng trong nhà, sụt sùi vì anh với ý nghĩ anh sẽ chết trong sóng nước biển khơi một ngày nào đó. Anh cũng sẽ phải thấy Rufino với nụ cười sáng khoái của mình, choàng vai anh và nói “Ôi, thằng bạn chí cốt của mình”. Anh phải đối mặt với tất cả những gì mà anh phản bội, bởi anh đã phản bội cả Esmeralda, không còn thềm muốn cô ta, thềm muốn tấm thân quyến rũ đầy nhục cảm của cô ta nữa. Anh đã phản bội tất cả bọn họ, cả đứa con của mình do đã sinh ra nó nhưng chẳng để lại một huyền thoại nào cho nó kế thừa. Sẽ không ai chỉ vào nó và nói trong niềm kiêu hãnh:

- Đang đi kia là con của Guma đấy, chàng trai dũng cảm tuyệt vời từng sống trên đất cảng này...

Không, anh là kẻ phản bội, đã thực hiện một hành vi chẳng khác gì nhát dao đâm sau lưng “Bò cạp” ngày nào. Thằng khốn ấy tự xưng là bạn của tay tướng cướp, một ngày kia đã đâm dao vào lưng ông ta và gọi lũ khác đến phanh thây xả thịt. Kẻ sát nhân trở thành hạ sĩ cảnh sát, nhưng ngày nay mỗi khi nhắc đến hẳn mọi người đều nhổ nước miếng để tên y không làm bẩn miệng mình. Guma giờ cũng giống thế Anh nằm xoải trên thuyền, l ừa tay xuống nước. Trên cảng chưa ai biết chuyện. Mọi người chỉ nghi ngờ việc anh uống quá nhiều, trước đây anh không bao giờ thế. Nhưng họ không hiểu vì sao, họ nghĩ hẳn do hạnh phúc chuẩn bị đón đứa con đầu.

Livia lúc này có lẽ cũng đang suy nghĩ về anh, lo lắng việc anh đang b ờn ba trên sóng nước. Vợ lão Francisco từng chết vì niềm vui gặp mặt khi lão trở về. Chính vì vậy mà Livia mãi ngóng

chờ anh về sau mỗi lần đi biển. Rõ ràng nàng luôn mong anh rời bỏ con thuyền lên phố kiếm nghề gì đó khác. Nhưng nàng chẳng bao giờ nói ra điều đó bởi biết chắc rằng những người đàn ông nọ khi xa biển chẳng bao giờ trụ lại với một nghề gì khác. Ngay những người đến với biển như Dona Dulce cũng chẳng bao giờ quay trở lại. Sự hấp dẫn của Iemanja quả mạnh vô cùng. Nhưng anh có thể bỏ ra đi. Anh sẽ cùng Livia đến một nơi nào đó xa hẳn chốn này, anh từng nghe ai đó nói một người đàn ông có thể kiếm được nhiều tiền ở Ilhéus. Anh sẽ đi làm một nghề gì đó khác, chạy xa khỏi mảnh đất này.

Anh nhìn chiếc “Quả cảm”. Nó thuộc về lão Francisco, con thuyền thứ năm mà lão có. Nó chẳng còn mới nữa, đã dạn dày trên sóng nước biết bao năm. Nó từng băng qua vịnh vào sông bao lần không đếm nổi, từng theo Guma xuyên qua bão tố đi cứu con tàu Canavieras, đã đôi lần suýt chết chìm cùng nhau vào buổi đêm khi thân thuyền bị thủng. Nó đã từng thay biết mấy cánh buồm. Một con thuyền xứng đáng với bao nhiêu truyền thống... và giờ đây Guma đang chuẩn bị kết thúc chặng đường vinh quang của nó. Bán nó cho một chủ thuyền nào đó và bỏ đi xa, đó là lối thoát hoàn hảo nhất. Đó là sự trừng phạt anh đáng phải nhận: từ già sông nước, vịnh biệt biển khơi, đi về miền đất khác. Đã có thời gian anh mơ ước về những cuộc viễn du đến những vùng biển xa trên những con tàu lớn như Chico Tristeza. Rồi anh gặp Livia, quên đi những dự định ngày xưa, ở lại với nàng, đưa nàng về đất cảng để sống cuộc đời lặng lẽ u buồn của vợ người đi biển với nỗi cô đơn khổ sở và những ngày dài xa cách trong khắc khoải triền miên: chồng mình liệu có trở về không trong cuộc đấu tranh cùng cái chết? Rồi anh phản bội nàng, phản bội cả Rufino, thằng bạn thân thiết nhất. Nếu không phải dân thủy thủ hẳn anh đã sục sùi như một đứa trẻ con, như một người phụ nữ.

Giờ anh chỉ còn biết chờ đợi một cuộc phiêu lưu sẽ đưa anh và cả con thuyền “Quả cảm” về nơi đáy biển bởi anh không muốn trao nó vào tay một ai đó khác. Bởi việc rời bỏ vùng cảng này đi đến miền đất khác là điều vượt quá sức anh. Chỉ những ai sống trên biển mới hiểu già từ biển là điều bất khả đến mức nào. Điều đó thật khó khăn ngay với kẻ không còn có thể nhìn thẳng mặt bạn mình, không còn có thể thưởng thức ánh trăng lung linh trên bầu trời đêm trong vắt...

Nếu Guma không phải là dân biển hẳn giờ đây anh đã sục sùi như một đứa trẻ con người phụ nữ, như một tử tù giữa chốn ngục sâu.

Anh gặp Rufino ngoài biển, như vậy cũng tốt hơn. Rufino đứng trong thuyền, nước ngập gần đến thắt lưng: khi rời cảng anh chàng đã không nhận thấy thuyền bị rò rỉ. Guma đã giúp anh tát nước ra. Một phần chuyến hàng đã hỏng - chàng da đen đang chở đường. Những bao dưới đáy đã ngấm nước, nửa số đường đã bị tan ra. Guma chuyển chúng sang thuyền “Quả cảm” và phoi ra nắng. Anh gắng không nhìn Rufino đang lo âu về sự thiệt hại:

- Tiền lời chuyến này co như đứt, họ sẽ trừ vào chỗ hàng bị hỏng.
- Chưa chắc. Những bao này sẽ khô thôi, ta sẽ xem bị hao hụt mất bao nhiêu. Mình nghĩ chắc không nhiều lắm.

- Mình không hiểu tại sao lại thế. Mình luôn cẩn thận với những chuyện thế này. Nhưng đại tá Tinoco cho người xếp hàng lên, mình chẳng biết làm gì ở đó cả. Và mình đi uống một chút, mưa như trút, ngập đến tận xương. Khi mình quay lại một việc đã xong xuôi. Rồi mình đi, đến nửa đường mới nhận thấy có chuyện gì đó. Chèo hoài mà thuyền cứ ì ạch không đi nổi. Mình xuống xem và thấy nước đã tràn vào...

- Cậu không phải trả gì cho họ hết mà bắt bồi thường cả chỗ thủng trong thuyền nữa kia vì người của họ đã làm hỏng nó...

- Nhưng mình không chắc lắm về chuyện đó... Khi đi mình có trượt qua một quãng đá ngầm chỗ cửa sông, vì vậy không biết là...

Họ cùng đi thêm một quãng bên nhau và chuyện trò qua lại. Rồi chiếc “Quả cảm” vượt lên, Rufino chèo đuổi đầu đó phía sau cho đến khi mất dạng. Guma thậm chí không hiểu làm sao mình đủ sức nói chuyện với Rufino, chịu đựng ánh mắt, cười đáp những lời bông đùa của cậu ta. Lẽ ra phải nói thẳng ra ngay mọi chuyện để Rufino vớ lấy mái chèo giáng xuống đầu anh. Như vậy đúng hơn...

Chiếc “Quả cảm” lướt đi trên sóng, gió thổi căng buồm. Livia đang đợi anh trên cảng. Esmeralda ở bên nàng và hỏi với vẻ ngấy thơ vô tội:

- Anh có thấy chàng đen của em không?

sắp về tới đây. Tôi còn chờ dùm mấy bao đường từ thuyền bên đó. Thuyền bị thủng.

Livia lo lắng:

- Nhưng Rufino có bị sao không?

Esmeralda chăm chú nhìn Guma:

- Liệu có ai cố ý làm hỏng thuyền không?

Anh nhận thấy cô ta lo sợ đã có chuyện ấu đả giữa hai người đàn ông

- Có vẻ như nước tràn vào lúc thuyền ngược sông kia... Cậu ta trượt qua đá ngầm... Cậu ấy về tới ngay đây, đang buồn vì lỗi lã.

Guma thả neo buộc chiếc “Quả cam” cạnh cầu tàu và đi cùng Livia về nhà. Esmeralda, chào hai người:

- Tôi sẽ ra chỗ Porto da Lenha chờ anh ấy ở đấy.

- Nói là mấy bao đường vẫn đang ở chỗ tôi.

- Dạ

Cô ta đứng đó nhìn hai người bước đi. Guma đang lẩn tránh cô. Anh ta sợ Rufino, sợ Livia, hay đã chán cô? Rất nhiều tay đàn ông trên cảng phát điên, phát rồ vì cô. Họ sợ Rufino, nhưng vẫn gắng tìm cách nhần nhe hay tặng quà, cố thử vận may. Chỉ có Guma là lẩn tránh. Guma, người mà cô thích vì có nước da sáng với mái tóc đen dài chấm vai và đôi môi đỏ như trẻ nhỏ. Ngực thở dồn, cô ta dõi mắt buồn bã nhìn theo người đàn ông đang đi lên phố. Tại sao anh lại lẩn tránh? Trong đầu cô hoàn toàn không gợn chút nghĩ suy về sự ray rứt của lương tâm.

Phải viết một bức thư cầu khẩn Janiana, rồi xem ai sẽ thắng. Cô ta chầm chậm thả bước xuôi về phía Porto da Lenha. Các chủ thuyền chào cô, một thủy thủ đang sơn dờ thân tàu cũng dừng tay một thoáng, thậm chí huýt sáo đầy ngưỡng mộ. Chỉ có Guma là lẩn tránh cô. Để một lần có được anh cô đã dùng đủ cách, thậm chí buông mình xuống người anh, tự dâng hiến như một ả đứng đường, vậy mà anh ta còn muốn bóp chết cô. Cặp đùi Esmeralda đáng giá bằng khối vàng cùng trọng lượng, dân cảng khao nhau như vậy. Guma chẳng thêm chú ý gì đến cô, anh ta lẩn tránh cô. Anh ta lẩn tránh thân mình cô, ánh mắt cô. Anh ta chỉ biết có ánh mắt của Livia, chỉ biết có ánh mắt âm thầm buồn bã ấy... Nghe tiếng huýt sao của chàng thủy thủ, dùng ngón tay ra hiệu mình sẽ rảnh lúc sáu giờ và chỉ ra phía bãi cát. Cô ta mỉm cười. Vì sao Guma lẩn tránh cô? Chắc vì sợ Rufino, sợ sự báo thù của a chàng da đen, sợ đôi cánh tay gân guốc mạnh mẽ chèo lái mỗi ngày. Esmeralda hoàn toàn không nghĩ đến sự ân hận. Có thể cô ta không có chút khái niệm gì về chuyện đó. Một cơn gió lạnh thổi dọc trên cảng. Từ a cô ta nhìn thấy thuyền Rufino đang rẽ nước.

Đêm xuống lạnh, gió xoăn lấy cát trên bờ và nước trên mặt biển. Vài chiếc thuyền đang ra khơi. Gió kiểu này hiếm khi mang theo đông bão. Bụi cát bay qua bến cảng, hướng về phía phố phường nơi thành phố. Đang có lễ hội ở nhà thờ Conceicao da Praia, phụ nữ quần khăn trùm đầu đi về phía đó, đàn ông đi thành đám đỏ xuống theo sườn đồi. Gió len lỏi giữa đám người. Chuông nhà thờ ngân nga âm thanh lễ hội. Hàng quán đóng cửa, khu phố vắng dần.

Lão Francisco rời nhà sau bữa ăn tối. lão đến nhà thờ để tán gẫu, kể chuyện này, nghe chuyện khác. Guma châm tẩu thuốc và tính xuống cảng xem hàng đã được dỡ khỏi thuyền chưa và liệm có mối nào cho chuyến đi ngày hôm sau. Livia đang rửa bát đĩa, trong nàng xuống sắc, có phần nhọt nhọt chậm chạp hơn với cái bầu cao vượt mặt. Mang đứa con trong bụng, nàng phải đến khám chỗ bác sĩ Rodrigo mỗi ngày. Nàng cảm thấy mệt mỏi khổ sở vì nôn ọ. Guma kín đáo dõi theo nàng. Nàng đi qua đi lại, rửa mớ đĩa thiếc và mấy chiếc tô dày. Con chó mực nhỏ đang gặm xương trên nền đất trong bếp. Ly cà phê uống dở nằm cạnh mép bàn. Guma nghe tiếng Rufino vang lên trong phòng khách ở nhà bên. Anh ta đang nói với Esmeralda, hết như trong phòng khách nhà Guma, và anh nghe rõ hết:

- Anh đến nói chuyện với đại tá Tinoco chuyện mấy bao đường ướm ấy đây. Chắc thế nào cũng om sòm lên.

Esmeralda nói khá to:

- Anh cho em đến dự lễ hội ở Conceicao nhé? Nghe nói nhà thờ được trang hoàng đẹp lắm, hơn nữa đó là Thành bà của em đấy.

- Em cứ đi đi, nhưng nhớ về sớm. Hôm nay mệt, anh muốn đi ngủ sớm.

Esmeralda nói lớn, hẳn là để cho anh nghe, Guma tự nhủ. Nhưng anh không muốn đến Conceicao da Praia. Từ cửa sổ anh có thể nhìn thấy ngôi nhà thờ đèn hoa rực rỡ như một con tàu khách. Nếu đi hẳn anh sẽ đi cùng với Livia, kẻ đang muốn cầu ước nhiều điều cho đứa con của họ. Chuông nhà thờ vẫn ngân nga mời gọi. Gió lùa qua cửa sổ. Guma đưa mắt nhìn bầu trời xám xịt. Buổi chiều mới đẹp làm sao! Vậy mà đêm lại chẳng hứa hẹn điều gì tốt đẹp. Trăng đang khuyết, mảnh lưỡi liềm vàng mỏng mảnh dán giữa trời. Tiếng Rufino vọng qua tấm vách:

- Guma, cậu có bên đó chứ?

- Có đây.
- Mình tính đi cãi lý lão Tinoco.
- Cậu đâu có lỗi gì.
- Nhưng lão ấy răn lắm, như con rùa vậy, cắn đứt đầu vẫn còn cựa quậy muốn sống.
- Cậu phải giải thích cho lão chứ.
- Tớ cũng hò hét với lão mấy bận rồi...

Phía bên kia Esmeralda đang chuẩn bị đi:

- Em sẽ về sớm thôi...

Tiếng Rufino vọng sang, nghe hơi bị nghệt đi:

- Đưa anh thơm cái nào, xem em bơi nước hoa có nhiều quá không.

Guma cảm thấy nôn nao. Anh chẳng còn muốn dây với cô ta, không muốn gặp mặt, nhưng anh vẫn có cảm giác như Rufino lấy trộm đi thứ gì đó của mình. Thực ra chính anh mới là kẻ đã lấy trộm gì đó của Rufino, đã phản bội cậu ấy. Tiếng bước chân của Esmeralda rời đi. Rufino nói vọng sang:

- Cô ấy đi nhà thờ...

Rồi anh chàng gọi theo, nhắc cô ta:

- Này, sao em không rủ Livia?
- Cô ấy nói sẽ đi cùng với Guma. - Và tiếng chân chìm đi trên con dốc.

Rufino đi đi lại lại trong nhà. Guma lại đưa mắt nhìn trời lần nữa. Gió mỗi lúc một mạnh hơn, mấy vì sao thưa thớt hiện ra sau những đám mây. “Trời này chắc sắp có bão”. - Anh tự nhủ Livia đã rửa bát đĩa xong. Nàng hỏi:

- Anh có muốn đi xem hội không?

Nàng trông nhợt nhạt, xanh xao. Bụng nàng nhô cao dưới lần vải áo trông thật nặng nề, có phần thô lệch. Nhưng anh không nhận thấy điều đó. Anh chỉ biết rằng nàng đang mang trong mình đứa con của anh, nàng ốm đau vì thế và anh đã phản bội nàng. Anh nghe tiếng Rufino đi ra. đứng đó, chờ câu trả lời:

- Em vào thay quần áo đi.

Nàng đi vào buồng ngủ nhưng lại quay ra bởi nghe có tiếng gõ cửa:

- Ai đó?
- Bạn của ngôi nhà này.

Một giọng nói xa lạ, tuy nhiên họ không nhớ đã có bao giờ nghe thấy nó. Livia đưa mắt nhìn Guma, thoáng vẻ lo sợ. Anh đến bên:

- Em sợ à?
- Ai vậy?

Tiếng gõ cửa lại vang lên.

- Có ai ở nhà không? Đây là nghĩa địa, là cái thuyền chìm hay làm một ngôi nhà vậy?

Chắc chắn đó là một tay thủy thủ. Guma ra mở cửa. Trong bóng tối ngoài đường nhấp nháy ánh sáng và một bóng người quần mình trong chiếc áo choàng lớn hiện ra phía sau:

- Francisco đâu? Cái lão chết tiệt ấy đâu rồi? Lão chưa chết, tôi biết thế, nắm xương tàn ấy đến quỷ cũng còn chê....

- Bác ấy không có nhà.

Livia lấp ló sau lưng Guma. Bóng người kia tiến lên, dường như muốn vào nhà. Và ông ta làm thế thật. Cái dẫn đầy dươn lên trước, nhìn vào phía trong. Hình như đúng lúc ấy ông ta mới nhận thấy Guma.

- Mà cậu là ai?

- Tôi là Guma.

- Guma là đứa quái nào chứ? Các vị nghĩ điều đó có ý nghĩa gì với tôi sao?

Guma bắt đầu thấy sốt ruột:

- Còn ông là ai?

Cái bóng nọ trả lời bằng cách bước tới đi qua cửa để vào nhà. Guma đưa ta chặn lại và hỏi:

- Ông muốn gì?

Lão già gạt tay Guma sang bên, ấn người chủ thuyền vào sát vách, và Guma hoàn toàn không động cựa nổi. Lão ta có sức khỏe bằng mấy chục người. Livia bước lên:

- Ông cần gì, thưa ông?

Lão già buông Guma bước vào căn phòng được chiếu sáng nhờ ngọn nến. Giờ Guma có thể nhận ra đó là một ông già cao lớn, gần như khổng lồ, có bộ ria bạc trắng. Vạt áo choàng thoáng mở và Livia nhận thấy một lưỡi dao găm thấp thoáng bên trong. Lão già đưa mắt nhìn khắp ngôi nhà, ánh sáng vàng từ ngọn nến khiến những bóng người trông càng lớn hơn.

- Vậy nơi lão Francisco ngu ngốc sống là như thế này đấy. Còn cô, cô là ai? - Lão chỉ tay vào Livia.

Nàng định trả lời nhưng Guma cắt ngang:

- Trước hết hãy nói ông là ai.

- Cậu là con của Francisco sao? Ta chưa từng nghe chuyện lão ấy có con đấy.

- Tôi là con của Frederico, cháu của bác ấy. - Anh chợt ân hận là đã trả lời.

Lão già nhìn anh ngạc nhiên:

- Con Frederico?

Lão nhìn Livia, rồi lại nhìn Guma:

- Cô ấy là vợ cậu?

Guma gật đầu. Lão già nhìn cái bụng của Livia rồi quay sang:

- Cha cậu chưa bao giờ lấy vợ...

Lão ta có mái tóc bạc và trông có vẻ lạnh đầu bạn áo choàng. Bất kể những gì lão vừa nói, Guma không cảm thấy bị xúc phạm.

- Ông ấy mới chết cách đây không lâu, phải vậy không?
- Cũng khá lâu rồi.
- Nhưng lão Francisco chưa chết, đúng không?

Lão ta nhìn ngọn nến, rồi quay sang Guma:

- Cậu không biết ta là ai sao? Francisco không nói gì với cậu?
- Không.

Lão già hỏi Livia:

- Cô có chút rượu nào ở đây không? Hãy uống một chút mừng ngày trở về của một người bà con chứ.

Livia dọn bước ra nhưng hầu như ngay lúc đó nàng nghe tiếng gầm gào của lão Francisco vừa về đến đang nhìn qua cửa sổ nhìn mặt người mới đến:

- Leoncio!

Lão bước nhanh vào nhà. Livia quay lại với một chai rượu và đứng nhìn. Lão Francisco như vẫn chưa tin vào điều mình thấy:

- Tôi coi cậu như đã chết, từ rất lâu rồi...

Guma hỏi:

- Ông ấy là ai vậy?

Lão Francisco mệt mỏi thở hắt ra, giọng thì thầm, trông lão như vừa chạy qua một quãng đường dài:

- Đó là chú của cháu, em bác trai bác.

Lão quay sang người mới tới, chỉ tay vào Guma:

- Nó là con trai của Frederico.

Livia bày bàn, lão già uống một hơi cạn ly rượu và đặt ly xuống bàn. Lão Francisco ngồi xuống:

- Cậu chắc vội đi?
- Anh đang muốn mau thoát khỏi tôi, đúng không? - Lão già bật cười, hàng ria động đậy.
- Cậu chẳng có việc gì để làm ở đây hết. Mọi người đều coi cậu như chết rồi, chẳng còn ai nhớ đến nữa.
- Mọi người đều nghĩ tôi đã chết?
- Phải, mọi người đều nghĩ cậu đã chết. Sao cậu lại quay về? Chẳng có việc gì để cậu làm ở đây hết, hoàn toàn không.

Guma và Livia giật mình, nàng giữ chặt chai sữa trong tay. Lão Francisco trông già hẳn đi, nhợt nhạt yếu ớt như trong cơn hấp hối, đang đối mặt với một câu chuyện mà lão chưa từng kể. Qua khung cửa sổ lão Leoncio đưa mắt nhìn ra biển. Một người phụ nữ đi ngang trước nhà,

đó là Judith. Chị ta bận đồ đen, ẵm trên tay một đứa nhỏ. Nhà chị ta ở xa, mẹ chị giờ cũng đến ở cùng để đỡ dần giúp chị, cả hai đi giặt đồ thuê. Đứa trẻ rất gầy gò, mọi người nói nó chẳng còn sống được bao lâu. Leoncio hỏi:

- Một mợ góa?

- Cô ấy góa chồng, chuyện đó có liên quan gì đến cậu. Tôi đã nói cậu chẳng có việc gì để làm ở đây hết, hoàn toàn không. Sao cậu lại về đây chứ? Cậu đã chết rồi, sao lại trở về đây?

- Sao cậu trở về đây...? - Lão già nhắc lại, giọng chùng xuống nghe như tiếng khóc. Nhưng lão lại cười, - Anh chẳng mừng gặp lại tôi, thậm chí chẳng ôm thẳng em ruột của mình một cái.

- Cậu đi đi. Cậu chẳng còn việc gì làm ở đây hết.

Một lần nữa lão già lại đưa mắt dõi nhìn ra cảng, nhìn bầu trời đầy mây. Dường như lão đang cố gắng nhớ lại tất cả, như một thủy thủ già trở lại bến cũ ngày xưa.

Dường như lão đang cố gắng nhớ lại tất cả. Lão nhắm mắt nhìn bầu trời hồi lâu, nhìn bến cảng chìm trong sương mù. Đêm lạnh đã buông trùm trên mặt biển. Lão già quay sang Francisco:

- Đêm nay sắp có bão, anh có thấy thế không?

- Đi đi, chỗ của cậu không phải là ở đây.

Lão nói tiếp, như vận hết sức mình:

- Đây không phải là bến quê của cậu...

Để mất đi vẻ hung hăng ban nãy, lão già cúi đầu hạ giọng gần như năn nỉ, như một kẻ tha hương trở về:

- Cho tôi ở lại vài đêm thôi. Đường đi xa quá...

Livia gạt đi lời phản đối của lão Francisco:

- Bác cứ ở lại đây, đây là nhà của bác.

Francisco nhìn nàng, vẻ hối tiếc.

- Tôi mệt quá. Tôi đã về đây từ một nơi rất xa.

- Bác ở lại bao lâu cũng được. - Livia nhắc lại.

- Chỉ hai đêm thôi... - Lão quay sang Francisco. - Anh đừng ngại.

Lão đưa mắt nhìn trời, nhìn biển, nhìn bến cảng. Niềm vui trở về toát lên từ toàn bộ con người lão. Một con sói biển trở về với bến cảng ngày xưa. Lão Francisco ngồi trên ghế nhắm mắt lại, những nếp nhăn trên mặt lão giãn ra. Leoncio chỉ quay sang hỏi:

- Anh còn giữ tấm ảnh của cha không?

Không nhận được câu trả lời, lão ngồi lặng hồi lâu. Rồi lão hỏi Guma:

- Mọi người hay đi ngủ sớm không?

- Để làm gì?

- Tôi định ra cảng, cứ để cửa, khi về tôi sẽ đóng.

- Thế cũng được.

Lão cài cúc áo choàng, đội mũ và đi ra phía cửa. Nhưng lão chợt quay lại, đến cạnh Livia, đưa

tay lên bộ ngực to lớn của mình lấy ra một chiếc mẽ đay và đưa cho nàng:

- Hãy cầm lấy, cái này bác tặng cháu.

Lão Francisco lên tiếng, sau khi ông già kia đã đi ra:

- Tại sao lão ta lại về đây chứ? Cháu đừng cho ông ta ở lại nhé, Livia?

- Bác kể cháu nghe chuyện đó đi. - Guma nói.

- Cũng chẳng nên động đến những chết. Ai cũng nghĩ lão ta đã chết từ lâu rồi.

Francisco bước ra ngoài và mọi người thấy lão đi về phía quán “Sao hải đăng”. Không có tàu nào cập cảng hôm nay, vậy lão Leoncio đã đến đây bằng cách nào? Cũng chẳng có tàu nào rời bến đêm nay, và có thể nếu lão không trở về đêm nay thì cũng không còn đêm nào khác nữa. Tấm mẽ đay ông ta cho Livia làm bằng vàng và có vẻ như đến từ một đất nước nào xa xăm lắm, từ một thuở nào đó xa xôi trong quá khứ. Chính ông ta như cũng đến từ một xứ nào đó, một thời nào đó khác, rất xa xưa.

Họ cùng đến nhà thờ Conceicao da Feira. Livia hỏi Guma xem anh có biết chút gì về chuyện đó. Anh không biết gì cả, lão Francisco chưa bao giờ kể về người em trai ấy. Anh không nhìn thấy Esmeralda ở nhà thờ. Hẳn cô ta chờ mãi phát chán và đã bỏ đi. Guma cảm thấy nhẹ nhõm. Anh không thể chịu nổi trò nhí nháy ra hiệu của cô ta. Hay đó cũng có thể là nguyên nhân của câu chuyện khiến Leoncio đã không thể trở về chốn cũ, đã mất đi bến đậu của mình? Một thủy thủ chỉ mất đi bến cũ, cảng xưa khi đã làm một điều gì đó tệ hại. Esmeralda không có trong nhà thờ, nơi đang dậy lên mùi hương trầm thanh khiết. Bên một cái chòi cạnh nhà thờ, *tiến sĩ* Filadelfio đã thu được vài đồng bạc trên chiếc bàn nơi lão xếp lộn nhộn những bức thư và những bài thơ. Một chàng da đen đang hát trước đám đông:

Ngày hôm nay sau khi trở dậy

Sao tâm hồn tôi cứ mãi bồn khoăn...

Hai người trở về nhà. Từ bên kia vách có tiếng Rufino hỏi vọng sang:

- Guma, cậu đã về đấy à?

- Ừ, bọn mình mới về.

- Lễ hội xong rồi sao?

- Đám ở nhà thờ thì xong rồi, đám trên quảng trường thì chưa.

- Livia, cô có thấy Esmeralda

- Không, em không thấy. Nhưng cũng chẳng có gì nhiều để xem ở đấy cả.

Rufino gầm gừ bực bội. Guma hỏi:

- Chuyện với lão đại tá thế nào?

- À! Hai bên chia nhau chịu phí tổn...

Vài phút sau tiếng anh chàng vọng sang:

- Hôm nay trở trời thật khó chịu. Chắc sắp có bão đây.

Guma và Livia vào phòng ngủ. Nàng nhìn chiếc mền đay lão Leoncio vừa cho. Guma cũng ngắm nhìn. Đẹp quá. Họ nghe tiếng Rufino đi lại ở nhà bên. Esmeralda có thể đang lẩn lộn trên cát cùng ai đó, ở bất kì đâu. Rufino đã bắt đầu nghi ngờ, rất có thể cô ta sẽ nói với anh chàng rằng Guma cũng là tình nhân của mình. Và cơn bão đó thực sự sẽ còn tệ hơn mọi cơn bão tố. Anh không thể đưa tay chống Rufino, đánh trả lại cậu ấy. Anh sẽ để Rufino giết chết mình vì anh là bạn của cậu ta. Nhưng còn Livia, còn đứa con của họ, còn lão Francisco? Anh như một thủy thủ không bến đậu, thậm chí sau khi đã chết rồi. Anh cứ trần trụi bắn khoăn như vậy cho đến khi nghe tiếng chân Esmeralda trở về và những lời cô ta nói với Rufino:

- Anh yêu, em về hơi muộn, anh đừng giận nhé. Có rất nhiều thứ để xem. Em cứ nghĩ anh sẽ đến...

- Cô biến đi đâu, nói thực đi, đồ chó cái! Có ai nhìn thấy cô ở đó đâu.

- Tất nhiên, biết bao nhiêu là người... Em cũng nhìn thấy Livia, tự dưng xa...

Họ nghe tiếng tát tai. Hẳn anh chàng đang đánh cô ta:

- Nếu biết cô phản bội tôi sẽ quăng ngay xuống địa ngục...

Rồi chẳng còn nghe tiếng cự cãi, đánh đấm gì nữa. Cô gái lai có đôi mắt thật xanh và cặp lông mày thật nở. Những tiếng động bây giờ chẳng phải do cự cãi hoặc tát tai. Cô ta có cặp vú sừng trâu và Rufino phát điên lên vì cô ấy.

Giông tố ập đến lúc nửa đêm. Bình thường gió không mang theo bão, nhưng nếu mang theo lại dữ dội ghê hồn. Bão ập đến lúc nửa đêm, cướp đi nhiều con thuyền trên biển. Guma được lão Francisco gọi dậy sau khi về từ quán “Sao hải đăng”. Lão đánh thức luôn cả Rufino:

- Nghe nói có ba thuyền vừa bị lật. Mọi người đang cầu cứu. Đã có mấy thuyền chạy ra, họ muốn kêu thêm hai cậu. Có thuyền chở nguyên cả gia đình... Thuyền bị lật...

- Ở đâu?

- Gần đây, ngay cửa vào vịnh.

Họ đâm bổ ra cảng. Guma kéo neo, Rufino đi cùng anh. Những đợt sóng lớn hung hãn dội vào bờ kè trên cảng. Các thuyền trước đã đi trước họ, chiếc “Quả cảm” nhanh chóng đuổi theo. Trong bóng tối mờ xa thấp thoáng trôi dạt cánh buồm từ một trong những con thuyền đắm. Chiếc “Lăng du” hơi vượt lên, đang băng băng cắt sóng. Bóng Manuel hiện ra trong ánh đèn. Guma gọi:

- Manuel!

- Guma đấy hả?

Rufino ngồi trên thuyền “Quả cảm” và yên lặng. Anh ta chợt hỏi Guma:

- Cậu có nghe trên cảng người ta bàn tán gì về Esmeralda không?

- Bàn tán, nghĩa là sao? - Guma gắng sức để trả lời.

Những con sóng lớn dội lên thuyền “Quả cảm”. Phía trước chiếc “Lăng du” của Manuel như chìm ngấm trong nước mỗi khi một đợt sóng khổng lồ đổ xuống.

- Nghĩa là cô ta rất lẳng lơ phóng đãng. Tất nhiên chẳng ai nói chuyện đó với mình.

- Không, mình chẳng nghe thấy chuyện gì như vậy c

- Cậu cũng biết mình hay đi suốt. Mình muốn nhờ cậu một việc, nếu biết chuyện gì hãy nói cho mình... Mình không muốn thành một thằng ngốc bị cấm sừng. Mình nói với cậu chuyện này vì cậu là bạn mình. Mình lo ngại về con bé lai ấy...

Guma thậm chí còn không biết mình đang lái thuyền đi đâu. Rufino nói tiếp:

- Điều khốn khổ nhất là mình lại yêu con bé ấy.

- Mình chưa bao giờ nghe gì về chuyện đó...

Họ ra đến cửa vịnh. Mảnh vỡ từ ba chiếc thuyền trôi dạt giữa những con sóng lớn. Bão tố gồng nấn chìm những người còn chưa chết và cả những kẻ ra cứu họ. Mọi người đang bầu vúi vào các ván thuyền, những mảnh vỡ... Họ gào la, khóc lóc. Chỉ có Paulo, chủ một trong những con thuyền đắm, đang lạng lẽ vật lộn trong sóng, một tay rẽ nước, tay kia giữ chặt đứa trẻ bên mình. Hai người đã làm mồi cho cá mập, người thứ ba đã bị chúng cắn cụt chân. Manuel bắt đầu gom mọi người lại và kéo lên thuyền mình. Những người mới đến theo gương anh ta, nhưng chuyện đó không phải bao giờ cũng dễ: thuyền bị nhồi lắc dữ dội, vài người dưới nước thả mảnh ván họ vừa bám nhưng không bám kịp vào thuyền và bị nhấn chìm trong xoáy nước. Paulo đưa đứa trẻ cho Manuel:

- Có năm đứa trẻ. Chỉ còn mỗi thằng này...

Họ cũng cứu được mẹ của đứa trẻ, người phụ nữ với ánh mắt thất thần đã giằng lấy đứa con ôm ghì vào ngực và đang chết lặng như một cái xác không hồn. Người đàn ông bị cá mập ăn mất chân đang nằm trên thuyền Guma và khóc lớn. Một ông già nữa cũng đã được Guma kéo lên thuyền. Rufino nhảy xuống nước vớt ai đó không kịp bám vào thuyền. Nhưng anh ta không thấy người kia đâu, thay vào đó lại thấy con cá mập đang bám theo, vừa lượn vòng để chắn ngang đường rút... Guma nhìn thấy liền buông tay lái con thuyền “Quả cảm” và nhảy theo với một lưỡi dao cắn chặt trên miệng. Anh bơi qua ngay dưới bụng con thủy quái với lưỡi dao sắc lạnh và Rufino kịp trở về thuyền, không xây xát. Trong phút giây giây chết con cá mập quật đuôi dữ dội khiến Guma gần như bất tỉnh.

Rufino bảo anh:

- Nếu cậu không tiế...

- Có gì đâu.

Giờ họ đi tìm xác những người đã chết. Một cánh tay cụt đến khuỷu trôi trong nước, chắc của một phụ nữ trẻ, phần thân còn lại đã làm mồi cho cá mập. Những mảnh xác người, xác áo quần trôi vờ trong sóng nước. Bảy người đã chết. Bốn đứa trẻ, hai đàn ông và một phụ nữ. Mấy chiếc thuyền cứu nạn đưa những người sống sót đi, cùng với những người đã chết. Người mẹ ghì chặt vào ngực đứa con trai, mắt đăm đăm nhìn đứa kia đã chết nằm trên khoang thuyền với mái tóc xoăn. Bọn chúng có cả thấy năm đứa, năm đứa trẻ mà cha chúng đang đợi chờ trên bến cảng trong kia. Chúng trở về từ Cachoeira và gặp bão giữa đường. Hai người đàn ông chết là chủ của hai chiếc thuyền bị đắm. Trong số mấy người cầm lái chỉ có Paulo thoát chết, và thoát chính nhờ đã cứu đứa nhỏ. Nếu không lao theo cứu đứa trẻ hẳn anh ta đã bỏ mạng cùng các hành khách của mình và đã chìm xuống đáy theo con thuyền vỡ. Bọn chúng có năm người, năm đứa trẻ, và giờ đây người mẹ đang ghì chặt một đứa vào lòng - đứa duy nhất còn nguyên vẹn - vừa nhìn xác đứa kia đang nằm đó, trên khoang thuyền. Những đứa khác đã làm mồi cho cá mập, đã chết đi mà mẹ chúng không được nhìn thấy xác... Đứa trẻ chết nằm trên khoang thuyền “Quả cảm” có mái tóc xoăn. Người mẹ không khóc, chỉ ghì chặt hơn vào ngực đứa con trai duy nhất còn sống sót của mình. Biển vẫn vùn vùn, dâng cao những đợt sóng khổng lồ. Mấy chiếc thuyền cứu nạn quay về. Mũi một con thuyền đắm đang chậm rãi chìm trong sóng nước. Bọn chúng có năm người, năm đứa trẻ...

VÙNG NƯỚC LẠNG

Từ khi Leoncio xuất hiện lão Francisco chẳng mấy khi có mặt ở nhà. Lão lê la trên cảng, chuyện trò, uống rượu ở quán “Sao hải đăng”, chỉ trở về khi rạng sáng và thường đã say mềm. Lão không muốn kể câu chuyện về Leoncio và bảo Guma đừng bao giờ nhắc đến cái tên ấy khi mình có mặt. Guma rất lo lắng về chuyện uống nhiều của lão, bác sĩ Rodrigo đã cảnh cáo là nếu vậy ông già chẳng thể sống được lâu. Anh đã thử gợi chuyện lão về chủ đề ấy nhưng chỉ nhận được một câu trả lời khô khốc:

- Mỗi người một số.

Rufino cũng thay đổi. Thoạt tiên Guma nghĩ chắc cậu ta cũng đã nghi ngờ gì đó, nhưng ng Esmeralda cũng từ lâu đã nguội lạnh với anh, chẳng để ý gì anh và có vẻ như đã tìm được ai đó khác. Guma cảm thấy thoải mái, dễ chịu hơn. Anh chỉ suy nghĩ chuyện giá mà cô chết đi. Càng ngày anh càng nghĩ nhiều hơn về chuyện ấy. Nếu Esmeralda chết đi anh sẽ được giải thoát khỏi gánh nặng ngày đêm canh cánh bên lòng. Anh có cảm giác nếu cô gái lai ấy biến đi sẽ mang theo mọi nguyên nhân khiến anh buồn bã cùng với sự ray rứt khôn nguôi của lương tâm. Anh nghĩ nhiều đến nỗi cuối cùng như cảm thấy hiển hiện thân thể cô ta nằm bất động trên bàn, cặp mắt xanh nhắm nghiền, đôi mi thèm khát những nụ hôn không bao giờ còn hé mở. Anh hình dung Rufino cũng nhanh chóng nguội ngoai với một người con gái khác. Livia hẳn sẽ khóc rất nhiều cạnh quan tài, cánh đàn ông trên cảng cũng đến tiễn đưa lần cuối... Một cô gái lai xinh đẹp dường kia.

Tuy nhiên điều tệ hại nhất là cô ta không chết đi, cô ta vẫn sống và hẳn là đang phản bội Rufino để bám theo ai đó khác. Dẫu sao Guma cũng có cảm giác ghen tuông. Ở cảng người ta đồn người tình mới của cô ta là một tay thủy thủ. Một chiếc tàu hàng lớn vừa cập cảng để sửa chữa tám ngày nay. Tay thủy thủ đã ngắm nhìn cặp mộng, thưởng thức những nụ hôn và sở hữu phần thân xác bốc lửa của cô ta. Rufino đã nghi ngờ, anh ngầm theo dõi cô gái lai đen ấy.

Một tối nọ Guma vừa trở về sau một chuyến hàng. Rufino tìm gặp anh và nói ngay:

- Con bé cầm sừng mình!

- Cái gì?

- Nó phản bội mình, bắt bồ với một thằng khác.

Và anh ta giải thích:

- Mình cứ nghĩ hoài về chuyện ấy và để ý thăm dò. Rồi cũng phát hiện ra toàn bộ câu chuyện dơ dáy kia. Hôm nay mình đã vớ được một bức thư của thằng khốn đó.

- Ai vậy?

- Một thằng ở tàu Miralda. Tàu ấy vừa đi hôm nay, vì vậy thằng kia chưa bị ăn dao.

- Cậu tính làm gì bây giờ?

- Mình con bé một bài học. Nó đùa giỡn phản bội tình cảm của mình. Khổ nỗi mình lại rất yêu thương nó.

- Cậu định làm gì? Dẫu sao cũng đừng dây vào chuyện rắc rối vì con bé chứ?

- Mình biết suốt thời gian qua nó chẳng ra gì. Một con đàn bà bội bạc ngay từ lúc khởi đầu. Khi mình mang nó về đã qua tay rất nhiều thằng và đầy tai tiếng. Nhưng khi yêu người ta mất cả trí khôn, và khi mất trí khôn người ta chẳng còn muốn nghe gì cả.

Anh ta dỗi mắt nhìn về phía chân trời như kiếm tìm một điều gì ở đó. Giọng anh trầm lặng, nhỏ, đều đều. Thật khác xa với chàng Rufino khi hát bản *emboladas* dập dồn, sôi nổi.

- Mình đã tưởng có thể kết với cô ta, như với bao người khác. Cặp với cô ta, rồi chia tay một cách thuận hòa. Nhưng cô ta cứ bám vào, và đã quá muộn, mình không đẩy ra nổi, và thế là chung sống cùng nhau. Rồi bây giờ dân cảng ai cũng cười nhạo mình. - Giọng anh ta trở nên khàn hơn. - Còn cậu biết mà không nói gì với mình cả.

- Mình không biết thực. Đây là lần đầu tiên mình nghe, chính từ miệng cậu. Cậu đang nghĩ gì vậy, nói đi.

- Mình tính chẻ xác con bé và cho thằng kia xuống đáy.

- Đừng tự hại mình vì con bé ấy!

- Đó cũng là điều mình đang tính nói với cậu: bản thân mình cũng chưa biết chắc sẽ làm gì, nhưng nếu có chuyện gì tồi tệ xảy ra, cậu hãy làm dùm cho mình một việc.

- Cậu đừng làm chuyện điên rồ. Đuổi cổ nó đi, thế là xong.

- Hàng tháng mình đều gửi về cho mẹ mình hai mươi *milreis*. Bà ấy già rồi, không làm lụng gì được nữa. Nếu mình gặp chuyện rắc rối cậu hãy bán chiếc thuyền của mình và gửi tiền cho bà ấy.

Rufino đột ngột bỏ đi, không để Guma kịp giữ lại. Anh ta đi vội ra phía cảng. Có tiếng Esmeralda đang cao tiếng hát ở nhà bên. Guma chạy đuổi theo Rufino, nhưng không bắt kịp.

Trăng, mặt trăng tròn vành vạnh sáng trắng giữa bầu trời như đang lắng nghe tiếng hát của Rufino. "*Tôi buồn vì cô ta, người phụ nữ làm tan nát hồn tôi*". Bài ca ấy rất phổ biến trên vùng

đất cảng, và Esmeralda bình thần ngồi trên thuyền chẳng chút nghỉ ngơi. Cô ta diện bộ áo váy màu xanh lá bởi Rufino nói họ sẽ đi dự hội ở Santo Amaro. Và bởi màu xanh lá là bộ áo váy mà anh ta thích, cô ta cố ý bận nó để đẹp lòng người đàn ông của mình. Cô nàng chẳng thích gì anh ta, đúng thế, nhưng khi chàng da đen cất tiếng hát thì không ai cưỡng được giọng ca sôi nổi ấy... Esmeralda nhích đến gần anh ta hơn. Mái chèo rẽ nước góp phần cùng với gió tiếp sức cho cánh buồm. Dòng sông hoang vắng trải rộng mênh mông dưới trời sao, như tấm gương phản chiếu lại những ngôi sao nhỏ. Rufino vẫn hát mãi bài ca của mình. Nhưng đã đến giờ... Anh quăng mái chèo và lặng luôn tiếng hát. Esmeralda nép sát vào anh:

- Anh hát hay lắm...

- Cô thích chứ?

Anh đưa mắt nhìn cô ta. Vẫn cặp mắt xanh quyến rũ, vẫn đôi môi hé mở chờ đợi những nụ hôn. Rufino nhìn tránh sang bên, sợ mình không cưỡng nổi. Giây phút này hắn tên thủy thủ lạ mặt đang cười vang chế nhạo anh trên con tàu Miralda.

- Cô có biết tôi tính làm gì không?

- Làm gì?

- Tôi sẽ giết cô.

- Đừng làm chuyện ngớ ngẩn...

Chiếc thuyền vẫn lặng lẽ trôi xuôi, nghe tiếng sóng vỗ nhẹ. Đây là một đêm dành cho tình ái. Giọng Rufino nghe buồn bã, không chút oán hờn.

- Cô đã phản bội tôi với thằng thủy thủ trên tàu Miralda.

- Ai hót léo với anh như vậy?

- Ai mà chẳng biết. Mọi người đều cười tôi. Nếu chán tôi tại sao cô không bỏ đi? Sao cô để cho mọi người cười nhạo tôi chứ? Vì vậy tôi sẽ giết cô.

- Guma nói với anh phải không? (Cô nàng biết cái chết đã cận kề và gắng làm tổn thương anh). Và anh định giết tôi. Hãy thả cho tôi đi. Tôi sẽ không bao giờ chường mặt nơi bến cảng này thêm lần nào nữa.

- Cô sắp đi gặp Janaina đấy, hãy sẵn sàng đi!

- Chính Guma nói với anh phải không? Hắn ta ghen, tôi đã đoán thế. Hắn chỉ muốn tôi thuộc về mình hắn. Mà tôi với hắn chỉ có một, hai lần. Anh chàng thủy thủ kia mới là người tôi ưa thích đấy.

- Đừng có đặt điều cho Guma, nghe rõ chưa? Cậu ta đã cứu tôi khỏi hàm cá mập, và cô định vu oan cho cậu ấy.

- Vu oan ư?

Và cô ta thuật lại mọi chuyện, đến từng chi tiết. Kể lại chuyện Guma đã qua đêm với cô ta như thế nào hôm Livia ốm. Vừa kể vừa cười...

- Giờ anh định giết tôi. Biết bao người trên cảng cười nhạo khi anh đi ngang, nào Floriano, nào Guma...

Rufino biết cô ta nói thật. Anh thấy u buồn, chỉ cầu mong được chết. Anh chẳng thể xuống tay giết Guma, kẻ từng cứu mạng mình. Ngoài ra còn Livia nữa, cô ấy có tội gì. Nhưng lòng anh cầu mong cái chết, nếu không phải của Guma thì phải là cái chết của chính anh. Vầng trăng biển no tròn rực rỡ giữa trời cao. Esmeralda vẫn đang cười vang. Và cô ta chết đi giữa tiếng cười đang dỏ, khi bị mái chèo đập thẳng xuống đầu. Rufino lặng nhìn cái xác đang âm thầm chìm xuống. Lũ cá mập sẽ kéo đến qua tiếng gọi của máu tươi xuôi theo dòng nước sông đổ ra biển cả. Anh lặng nhìn cái thân xác yêu thương nhất đang chìm. Một tấm thân xinh đẹp, chắc lắn, gợi tình với đôi mắt xanh và cặp vú sừng trâu. Tấm thân đã sưởi ấm cho anh bao đêm đông lạnh giá. Phần thịt da từng thuộc về anh. Anh không hề nghĩ đến Guma, đầu chỉ là một thoáng. Như bạn anh đã chết tự lâu rồi. Anh lần tay sờ lên mạn thuyền hồi lâu, mắt dõi nhìn lần cuối cùng những ánh đèn xa xôi nơi bến cảng, và mặt nước sông mở ra để đón nhận con người anh. Trong khoảnh khắc khi nhô khỏi mặt nước lần cuối (anh không còn thấy con thuyền không chèo, không lái đã trôi xuôi theo dòng nước trên sông) trước mắt anh hiện ra hình ảnh tất cả những con người anh đã yêu thương trong sống: anh thấy cha, một người da đen khổng lồ luôn tươi cười, thấy mẹ lưng còng đi khắp khiêng, thấy Livia đi trong đám rước dâu ngày cưới mà anh là người làm chứng, thấy Dona Dulce, thấy lão Francisco, bác sĩ Rodrigo, thấy Manuel và các chủ thuyền. Anh cũng nhìn thấy Guma, nhưng Guma đang cười nhạo anh, cười nhạo sau lưng anh. Trong đôi mắt hầu như đã tắt đi sự sống của anh hiện ra hình ảnh Guma đang cười nhạo thẳng bạn ruột của mình. Anh chết đi, chẳng có được niềm vui khuây khỏa của tâm hồn.

CON THUYỀN “QUẢ CẢM”

Chico Tristeza đã trở về! Một ngày nọ anh ta đã trở về trên một con tàu, cũng giống như con tàu đã mang anh đi nhiều năm trước. Anh ở lại cảng hai ngày, là khoảng thời gian chiếc tàu chờ hàng Scandinavian của anh neo tại cảng. Rồi anh sẽ lên đường ra khơi trở lại. Nhưng đêm trên cảng của anh là một đêm lễ hội. Những người quen biết đến chào anh, những kẻ chưa biết đến làm quen với anh. Anh biết nhiều ngôn ngữ lạ, từng đến những miền đất xa xăm chẳng kém gì xứ sở Aioca huyền thoại ấy.

Guma bắt tay anh, lão Francisco đòi anh kể những câu chuyện mới. Chico Tristeza cười vui vẻ. Anh tặng chiếc khăn choàng bằng lụa cho bà mẹ bán bánh dừa của mình. Buổi tối anh ra phía trước chợ, nơi cánh đàn ông tụ tập xung quanh, và kể về những miền đất khác. Những câu chuyện về bến cảng, về những người thủy thủ, những con tàu, những câu chuyện đôi khi vui vẻ, nhiều lúc u buồn. Tuy nhiên phần lớn là những chuyện buồn. Đám đàn ông lắng nghe anh, vừa hút những chiếc tẩu dài và lặng lẽ nhìn về phía các con thuyền đang dập dềnh trên bến. Khu nhà chợ lừng lững phía sau đổ bóng lên người họ. Chico Tristeza kể:

- Các bạn biết không, ở Châu Phi, nơi tôi đến cuộc sống của người da đen còn tệ hơn con chó. Tôi đã đến vùng đất của người da đen nay thuộc Pháp. Người da đen ở đó không đáng một xu, họ chỉ là nô lệ của người da trắng, chỉ oằn lưng chịu roi vọt, vậy thôi. Mà đây là đất của họ, của người da đen đấy...

- Lễ luật khốn nạn...

Chico Tristeza nhìn người vừa ngắt lời anh:

- trên đất của mình mà họ chẳng đáng một xu. Chỉ người da trắng là đáng giá, họ là tất cả, có thể làm bất cứ chuyện gì họ muốn. Những người da đen làm việc trên cảng, bốc hàng, dỡ hàng cho các con tàu. Chạy đi chạy lại suốt ngày trên boong tàu như lũ chuột với những bao hàng to tướng trên lưng. Chậm chân hả? Người da trắng cầm roi sẽ xuất hiện ngay, và hấn quật đến nổ đom đóm mắt.

Mọi người yên lặng lắng nghe... Một chàng da đen run lên vì giận dữ. Chico Tristeza nói tiếp:

- Các bạn biết không, chính ở đó đã xảy ra câu chuyện tôi sắp kể đây. Chuyện xảy ra khi tôi đang đi theo tàu Lloyd Brasileiro. Những người da đen đang xếp hàng lên tàu, chiếc roi của gã da trắng lăm lăm trong không khí. Hấn chỉ chăm chăm chờ một người da đen nào đó chậm chân là vọt xuống lưng anh ta. Có một người da đen là thợ đốt lò trên con tàu ấy - anh ta tên là Bage - đang lên tàu sau khi đi thăm một cô gái sống ở đó. Ngẫu nhiên anh ta đụng phải một thợ bốc vác da đen người địa phương đang đi lên ván dẫn với một bao hàng lớn trên vai. Người thợ dừng lại trong một thoáng và chiếc roi của tay da trắng đã vọt xuống lưng khiến anh ta ngã lăn xuống đất. Bage chưa bao giờ nhìn thấy đòn roi của người da trắng, anh mới đến vùng cảng đó

lần đầu. Khi thấy người thợ da đen quần quai trên đất vì đau, Bage giằng lấy ngọn roi từ tay thẳng cha người Pháp và quất cho hấn một trận bò lê bò càng. Tất cả những người da đen trên tàu đã rời khỏi các khoang và cùng ca lên bản *samba* bởi họ chưa từng thấy một cảnh tượng nào như vậy.

Mọi người yên lặng lắng nghe. Một người không nhin nổi đã lên tiếng:

- Tớ khoái anh chàng Bage ấy...

Nhưng Chico Tristeza đã ra đi. Tàu anh ta chỉ neo lại đấy hai ngày, chiều hôm sau tàu lại nhổ neo về lại với đại dương, số phận của Chico Tristeza là như vậy.

Guma đưa tiễn anh ta với cảm giác tiếc nuối. Trong đáy thăm hồn anh đọng lại mãi câu chuyện về chàng da đen Bage. Và như vậy, tuy rất từ từ, chậm chạp, điều kỳ diệu mà cô Dulce hằng chờ mong cũng đang bắt đầu trở thành hiện thực...

Khi còn trẻ hơn chính Guma cũng từng có những ước mộng viễn du như vậy. Đến những miền đất lạ, trả thù cho mọi oan ức bất công của những người da đen, biết tất cả những gì mà Chico Tristeza được biết... nhưng anh đã ở lại đây vì thương xót Livia. Chỉ vì nàng mà anh ở lại, nhưng dầu sao anh cũng đã phản bội Livia, phản bội Rufino, phản bội luật cảng. Không còn nữa, Rufino lẫn Esmeralda, người ta chỉ tìm được nơi cửa vịnh những phần thân thể tả tơi của họ còn lại sau khi bị cá mập ăn. Căn nhà hàng xóm giờ là những người khác sống, qua khung cửa sổ Guma chẳng bao giờ còn nhìn thấy Esmeralda hiện ra với bộ ngực căng tròn khiêu khích quyến rũ người qua kẻ lại. Không bao giờ còn nhìn thấy cặp đùi thon mẩy cùng đôi mắt xanh mời gọi của cô ta. Cả tấm thân đầy nhục cảm lẫn đôi mắt màu biển xanh, tất cả đã làm mờ cho cá mập, chủ nhân hung tợn của khoảng trời nước mênh mông, nơi kết thúc của những dòng sông, nơi bắt đầu của đại dương mang cái tên “cửa vịnh”. Đôi khi Guma nghe vẳng tiếng Rufino: “Bạn ơi, thẳng bạn chí cốt của mình” và những lời chua xót: “Nhưng mình yêu con bé lai ấy, phát điên phát rồ vì nó”. Mọi thứ vùng duyên hải đến rồi đi, bùng lên rồi vụt tắt, thoáng nhanh như những trận bão giông. Chỉ có nỗi âu lo khắc khoải của Livia là không tắt, anh chiêm trợn hồn nàng ngày lẫn đêm, không còn là sự âu lo mà đã thành niềm đau triền miên, ray rứt.

Livia ngày càng lo sợ cho Guma. Nàng chẳng làm sao quen được với cuộc sống dật từ những tháng ngày dài chờ đợi. Ngược lại, nỗi lo sợ mỗi ngày mỗi lớn, và nàng cảm thấy mối hiểm nguy treo trên đầu Guma cũng lớn mỗi ngày. Ngày đêm nàng chờ mong, trông đợi, những lúc bão giông trái tim nàng lại hồi hộp đổ dồn, nhanh hơn, mạnh hơn. Mấy tháng gần đây nàng thấy quá nhiều những cuộc trở về ghê rợn - có người được sóng biển ném lên bờ cát, những người kia được cánh ngư phủ vớt lên. Nàng cũng thấy những mảnh thân của Rufino và Esmeralda sau cái chết bí hiểm không ai hay duyên cớ. Người ta nhìn thấy chiếc thuyền lang thang không chèo lái và bỏ đi tìm những kẻ chết chìm. Người ta chỉ thấy tay chân và cái đầu của Esmeralda với đôi mắt xanh mở to chứa đựng nỗi kinh hoàng. Livia cũng từng nhìn thấy xác của Jacques và Raimundo - hai cha con chết cùng nhau trong một cơn bão tố. Jacques chết

đi để lại Judith là góa phụ, con trai họ lúc ấy còn chưa sinh và từ ấy chị ta sống cảnh bần hàn, gần như phải dựa vào lòng hảo tâm của kẻ khác. Nàng cũng đã thấy Risoleta trở thành gái điểm, nay kẻ này mai kẻ khác, tuy trước đây cô ta chỉ thuộc về một người đàn ông, không hề quen ai khác, trên chục năm trời. Chồng cô ta đã chết trên thuyền “Hoa biển” chiếc thuyền đâm phải đá ngầm. Nàng đã thấy biết bao cảnh đời như vậy. Dân đi biển ít ai chết trên đất liền, trên giường mình, ngay tại nhà riêng, không nhìn thấy trời sao và biển xanh vào giây phút cuối của cuộc đời. Livia lo sợ. Giá nàng có thể quen được với điều đó - như Maria Clara, đứa con gái của biển khơi - mọi chuyện hẳn đỡ hơn nhiều. Maria Clara hoàn toàn không bị nỗi âu lo dằn vặt bởi cô ta biết sống cuộc sống an bài như vậy, là lối mòn không thể tránh được của cuộc đời. Cô ta sinh ra ở biển, người thân của cô đều nằm lại giữa đại dương. Chỉ riêng Manuel còn dọc ngang trên mặt sóng. Mà gia đình cô ta rất lớn - cha mẹ, anh em, họ hàng thân thuộc. Chỉ có người thương của cô còn cưỡng lại được số phận chung, nhưng ngày của anh ấy rồi cũng sẽ đến. Lúc đó Maria Clara sẽ rời khỏi đây để vào một nhà máy nào đó, nơi cần đến đôi bàn tay cô, và sẽ hát thầm bên cỗ máy dệt hay máy làm đàn ghi ta những bài ca biển cả. Cô sẽ trở lại đây khi đã gần đất xa trời, bởi đây là nơi cô đã sinh ra, là bến đậu của cô, là nơi cô tạ thế. Maria Clara nghĩ vậy. Nhưng Livia không nghĩ thế. Livia không sinh trên biển, nàng là con của đất liền, họ hàng nàng chẳng có ai tìm chốn vĩnh hằng nơi đáy biển, cũng không ai theo Iemanja vào những cuộc hành trình vô tận đến miền đất Aioca. Chỉ có Guma rồi sẽ phải đi tới đó. Đó là số phận mỗi người dân biển, anh không thể khước từ. Maria Clara nói đừng nghĩ hoài về chuyện ấy, nó là điềm gở khiến anh sẽ phải chết như nàng linh cảm. Nhưng khả năng đó quá lớn khiến mỗi khi gặp anh về nàng luôn cảm thấy như anh vừa được hồi sinh từ cõi chết.

Âu lo, đợi chờ và buồn bã là những ngày đang nối tiếp của Livia. Bãi biển trải dài xinh đẹp, sóng dội vào những khối đá ven bờ, chẳng ở đâu bầu trời đẹp như nơi ấy. Dưới mỗi cánh buồm đều vang lên những lời ca và những tiếng cười. Nhưng với Livia chuỗi ngày qua đầy âu sầu chịu đựng.

Một ngày kia Rodolfo chợt xuất hiện. Vẻ phờ phạc, gã hỏi tìm Guma. Livia không hỏi xem gã từ đâu đến. Gã ăn cùng với nàng và chờ đợi Guma trở về. Thuyền anh sẽ trở về khoảng chín giờ theo dự tính. Rodolfo sốt ruột hút thuốc, đi đi lại lại và chờ đợi cả ngày. Trước cái nhìn thắc mắc của Livia, gã nói:

- Anh không đến dự đám cưới em không phải vì không muốn mà vì anh gặp chuyện cản trở. Nhưng anh thấy mọi việc có vẻ tốt đẹp, sắp tới anh sẽ có cháu kêu bằng bác rồi.

- Anh định cứ sống lông bông như vậy đến bao giờ, anh Rodolfo? Anh có thể ở lại đây, kiếm một việc gì đó... sống kiểu này không được, kết cục chẳng ra sao, rồi bao người sẽ thương tiếc...

- Chẳng có ai thương tiếc anh đâu, Livia. Anh là người vô dụng, có ai thương nhớ gì anh.

Gã thấy mình vô lý và đang làm cho Livia

- Khi nói thế anh không ám chỉ em đâu. Anh biết em thương anh và thấy tội nghiệp cho anh. Em là em của anh, em lại phúc hậu...

Gã dừng lại giữa phòng:

- Anh đã suy nghĩ rất nhiều việc từ bỏ cuộc sống đó từ khi tìm thấy em. Nhưng con người anh không hợp với chuyện đó. Kiếm được một việc làm, anh lại tiêu tán hết tiền, rồi lại đi ăn bám. Từ khi gặp em ít nhất đã ba lần anh gắng từ bỏ kiểu sống ấy. Anh làm một việc được mười, mười lăm ngày rồi lại bỏ. Anh không chịu nổi. Mới ba tháng trước anh đến chỗ một sòng bạc. Anh đã làm ở đó. Thậm chí kiếm được ít tiền, một khoản kha khá.

- Anh làm việc gì ở đó thế?

- Làm con mồi.

Thấy nàng ngơ ngác, gã giải thích:

- Anh là kẻ lôi kéo các tay mơ vào cuộc. Anh đánh bạc và canh nào cũng thắng. Mọi người xúm đến, nhìn thấy may mắn và thắng dễ dàng, họ cũng trút mọi thứ vào canh bạc. Họ cứ chung tiền đánh cá và rút cục là thua cuộc. - gã cười vang.

Livia im lặng, chẳng nói gì. Gã lại đi qua đi lại:

- Nhưng chuyện đó kéo dài không lâu. Một cuộc sống lê lết chán ngán. Rồi anh bỏ đi, chẳng hiểu vì sao, anh thực sự không hiểu. Có gì đó bên trong thúc giục mình. Anh chỉ muốn làm chuyện gì đó rủi ro, mạo hiểm.

- Anh phải lo ổn định cuộc sống của mình đi. Có thể một ngày nào đó em phải cần đến anh.

- Em đã có một người chồng thật tốt. Guma đúng là người như vậy.

- Nhưng anh ấy có thể chết - nàng lấy tay che miệng như muốn rút lại những lời xui xẻo vừa thốt ra. - Lúc đó chỉ còn mình anh là có thể giúp được em thôi. - Nàng cúi đầu và nói khẽ, - và cả thằng cu nà

Rodolfo quay lại. Lưng gã quay về phía nàng, chỉ có khuôn mặt ngoái nhìn lại:

- Anh sẽ kể cho em nghe mọi chuyện. Em có biết vì sao anh không thể về dự đám cưới em không? Anh định kiếm ít tiền để mua quà cho em, nhưng lại bị tố. Thấy một lão to béo khá giả trông có vẻ ngù ngờ đang đi, anh áp vào... - gã im lặng một thoáng, vẻ ân hận. - Anh chỉ định mua cho em một chiếc đồng hồ. Túi anh lúc đó chẳng còn xu nào. Anh đã ngắm nghía một chiếc ở quầy hàng trên phố. Khi anh định thần thì đã bị lão nắm chặt tay, có cảnh sát kể bên. Vậy là bị giam mấy tháng... Đó là lý do vì sao anh đã không về...

- Em đâu có cần quà cáp, chỉ muốn anh về dự với chúng em thôi.

- Vói hai tay không ư? Em thật tốt bụng, thật trong sáng. Chẳng biết ma xui quỷ khiến thế nào, tính anh nó thế, biết làm sao. Nhưng nếu lúc nào đó em cần anh...

Nàng đến bên và ôm lấy mái đầu anh trai. Gã trông thật mệt mỏi và vô vọng. Guma mãi vẫn chưa về. Giờ đây nàng lo sợ cho cả anh lẫn chồng. Không phải bỗng dưng Rodolfo trở về: có một nguyên nhân nào đó nàng không biết và gã cũng không muốn thổ lộ cho nàng. Có thể gã về đây để xin tiền, gã vừa mới sạch túi và mới ra tù chưa được bao lâu. Gã nằm trên tấm thảm lót sàn, người duỗi ra, đầu gối lên hai bàn tay đan sau gáy. Mái tóc gã chúi chu bóng mượt bởi thứ dầu bôi rẻ tiền. Livia ngồi xuống kế bên, và gã gối đầu lên gối nàng. Nàng lặng lẽ vuốt tóc trên đầu gã, cái đầu đầy ký ức về bao cuộc phiêu lưu nguy hiểm cùng các vụ trộm liều lĩnh, và cất lên lời hát ru êm ái của mình. Nàng ru anh trai như ru một đứa con. Anh nàng là tay trộm cắp, lừa đảo. Gã từng buôn bán những tài sản không hề tồn tại, lui tới những khu bất hảo, đến những nơi chẳng ai hay, quen những kẻ không ai biết, đôi khi dùng dao để dọa những khách khá giả qua đường. Nhưng lúc này gã đang nằm trên thảm, hiền lành vô tội như đứa trẻ thơ nàng ấp ủ dưới tim mình. Nàng hát lên bài hát ru như ru một đứa trẻ sơ sinh đang ngủ thiếp đi trên gối mình.

Quá mười một giờ Guma mới trở về. Livia cẩn thận đỡ nhẹ mái đầu anh trai xuống thảm và chạy ra đón chồng. Anh giải thích tại sao về chậm: việc dỡ hàng ở Mar Grande diễn ra rất lâu. Nghe tiếng em rề, Rodolfo tỉnh gi

Họ ôm nhau. Guma đi kiếm chút rượu cùng nhâm nhi chút đỉnh. Để đánh dấu sự trở về của Rodolfo, Guma giải thích khi bày ly tách, nước mưa vẫn chảy ròng trên người anh.

- Anh bị ướt đến tận xương rồi.

Livia bày bữa ăn trưa cho Guma. Rodolfo ngồi vào bàn và kéo ly rượu lại gần. Đói ngấu sau một ngày dài, Guma ăn nghiêng ngấu món cá. Anh mỉm cười hết nhìn vợ lại nhìn ông anh rề, vừa chu mỏ chỉ vào bụng của Livia. Rodolfo ngồi nhìn. Gã ngồi lặng nhìn hồi lâu. Rồi gã lắc đầu như trả lời cho một câu hỏi thầm nào đó của chính mình, vừa vuốt tóc và uống cạn ly rượu:

- Chà, đã đến lúc anh phải đi thôi.

- Sao lại đi sớm vậy?

- Anh chỉ ghé qua để thăm hai đứa.

- Nhưng anh bảo muốn nói chuyện với Guma mà, - Livia hỏi.

- Không, thực tình anh chỉ muốn gặp nó, lâu quá hai đứa không gặp nhau.

- Hy vọng là từ giờ anh sẽ không quên đường về nhà bọn em.

Rodolfo bật cười. Gã cẩn thận đội mũ lên đầu để khỏi rối tóc, soi vào chiếc gương nhỏ lấy từ trong túi, chào và bước đi, miệng huýt sáo.

Livia nói khẽ:

- Anh ấy có chuyện muốn bàn với anh thực đấy. Em nghĩ anh ấy cần tiền.

Guma đẩy chiếc đĩa ra và gọi vọng qua cửa sổ:

- Rodolfo! Rodolfo

Gã kia đã đi đến gần cuối phố nhưng cũng quay lại. Gã đứng lại bên cửa sổ. Guma hạ giọng hỏi gã:

- Cậu kẹt tiền hả? Có phải cậu định hỏi mình chuyện đó? Mình cũng có một ít đây.

Rodolfo đặt tay lên vai bạn, trầm ngâm nhìn những hình xăm trên tay anh:

- Không phải chuyện đó đâu. - Gã rút túi một mớ tiền cho Guma xem. - Bây giờ mình giàu rồi.

- Thế có chuyện gì vậy?

- Có chuyện gì đâu, anh bạn. Mình chỉ muốn đến xem các cậu sống ra sao. Thật đấy.

Gã lại vẫy tay chào tạm biệt và bước đi. Vừa đi vừa huýt sáo nhưng tâm trí gã không để vào điệu nhạc mà vẫn dồn cả vào một chuyện khác. Gã nghĩ về một phi vụ định đề nghị với Guma và vì nó gã đã đến đây. Một phi vụ kiếm tiền dễ dàng cho cả hai. Song cũng có thể phải ngồi nhà đá. Gã vuốt nhẹ bộ ria tủa tốt và huýt sáo to hơn. Livia quả là thánh thiện. Và gã, Rodolfo, sắp có một đứa cháu. Gã mỉm cười hình dung không biết gương mặt đứa trẻ sẽ thế nào khi nó khóc lúc chào đời. Gã đá văng một hòn đá trên đường và tự nhủ đã bỏ phí một phi vụ hời. Nhưng gã chợt quên đi tất cả, quên cả chuyện đã tự mình từ bỏ phi vụ ấy vì cô em gái và đứa cháu trai tương lai bởi không muốn kéo Guma vào những chuyện rủi ro mạo hiểm. Tâm trí gã chợt bị lôi cuốn bởi một đối tượng khác: một cô gái lai trẻ trung đang đi phía trước với những bước chân uyển chuyển và cặp đùi dong đưa.

Cô chú của Livia đến thăm nàng. Cuộc sống của họ giờ khá hơn, cửa hiệu làm ăn phát đạt, ông ta bận bộ đồ vest mới, bà lão mang theo một ít trái cây cho Livia. Khi họ đến lão Francisco đã rời khỏi nhà, lão không thích cái cách họ nhìn cảnh nghèo khó ở nhà mình. Ông chú nhăn mũi và nói với Livia rằng “nghề chèo lái chẳng có tương lai gì cả”. Tại sao nàng không thuyết phục Guma chuyển vào thành phố, bỏ quách cái nghề đi biển? Anh ta có thể bán chiếc thuyền của mình, lấy tiền góp vốn thành đồng sở hữu cửa hiệu với ông ta. Mở rộng hơn quầy hàng rau quả, họ cũng có thể mở một cửa hàng lớn, thậm chí trở nên giàu có để đảm bảo tương lai cho đứa

trẻ sắp sửa đời. Điều tốt nhất với Guma là bỏ cái nghề sông biển đầy nguy hiểm này và chuyển về thành phố, sống gần họ hơn - ông chú khẳng định như vậy. Bà cô còn để thêm rằng Guma có trách nhiệm làm như vậy nếu thực sự yêu thương Livia nếu không phải chỉ thương yêu trên đầu lưỡi. Livia im lặng lắng nghe hai ông bà lão, tận trong lòng cũng đồng ý với họ - nàng hẳn rất mừng nếu có được sự đổi thay như vậy.

Nàng sẵn sàng hy sinh tất cả nếu thuyết phục được Guma bỏ nghề đi biển. Nàng biết rõ người thủy thủ thật khó lòng rời bỏ con thuyền, sống xa biển cả. Họ sinh ra ở biển và chết đi ở biển, ít khi đổi khác. Chính vì vậy nàng không bao giờ bàn với Guma về chuyện đổi thay cuộc sống. Nhưng đó chính là lối thoát tốt nhất cho gia đình họ. Nỗi buồn lo chờ đợi triền miên hủy hoại cuộc sống nàng sẽ chấm dứt. Sẽ không còn nữa nỗi âu lo sợ hãi tương lai. Và con nàng sẽ không ra đời ở biển, không cảm thấy phải gắn mình với biển cả suốt cuộc đời. Mà Guma thì luôn mơ ước sẽ đưa đứa nhỏ theo mình trong những chuyến đi khơi, dạy cho nó sớm làm quen với tay lái. Rồi sau những khổ đau khắc khoải vì chồng Livia hẳn sẽ phải mồi mòng vì con - những đêm thức trắng chờ mong rồi sẽ đến.

Và khi cô chú nàng đã về, Livia nghĩ đến việc sẽ nói chuyện với Guma. Cần phải thuyết phục anh. Anh sẽ bán con thuyền “Quả cảm” (tất nhiên sẽ rất tiếc, bản thân nàng cũng vậy), sau đó mở cửa hàng cùng với chú nàng. Lúc đó nàng sẽ không còn phải lo sợ điều gì nữa. Nàng đã quyết định phải nói chuyện với anh ngay hôm nay, nhưng khi Guma trở về từ chuyến biển, mình sưng nước mắt với bao ấn tượng vừa trải qua sau chặng đường nguy hiểm vừa qua thì nàng đã không đủ tinh thần để bắt đầu cho câu chuyện ấy. Bản thân nàng cũng thấy bàn chuyện đó cũng vô ích - chẳng thể nào tách được anh khỏi biển. Anh sẽ kết thúc cuộc đời mình như bao kẻ khác giống mình. Và nàng sẽ trở thành góa phụ một ngày kia, khi trời giông bão. Con nàng khi ấy cũng đã quen với tay lái và các cánh buồm trên những con thuyền cùng tiếng còi từ các con tàu lớn. Có gì trên đời thay đổi nỗi số phận chàng thủy thủ Simbad được đâu?

Trời không mưa. Mây đen không quần tụ giữa bầu trời đêm ấy. Tháng mười hai là tháng lễ hội nơi thị thành cũng như miền duyên hải. Nhưng trăng không hiện ra, màu chì của bầu trời không chuyển sang màu xanh dương thắm khi màn đêm xuống. Gió khuấy trộn màn đêm vào vạn vật. Nó còn mạnh hơn mưa giông sấm sét, hội tụ trong mình mãnh lực của mọi thứ thiên tai, và đêm ấy hoàn toàn thuộc về nó. Không ai nghe được những bài ca mà Jeremias thường vẫn hát, chúng đã bị gió cuốn bạt đi. Những thủy thủ già theo dõi các con thuyền đang v. Chúng vào rất nhanh, và chỉ những tay lái lão luyện mới biết phải đưa thuyền cập bến ra sao vào những đêm như thế. Vài chiếc thuyền còn ở tận ngoài khơi, những chiếc khác đang hướng về cửa vịnh sau khi trở về từ chuyến đi sông.

Gió là chủ nhân khủng khiếp nhất của biển cả. Nó xoắn nước thành những đỉnh sóng, nhồi lắc các con tàu, khiến chúng xoay tròn trên mặt nước, làm rã rời những bàn tay cầm lái đang gắng sức trụ giữ sự cân bằng. Đây là đêm của gió. Nó bắt đầu bằng cách thổi tắt đèn trên các con thuyền, tước đi những ánh lửa soi đường của biển. Chỉ còn lại ngọn hải đăng nhấp nháy tự đẳng xa chỉ đường trên biển. Nhưng gió cuốn thuyền đi lạc lối, kéo chúng ra khơi, nơi các ngọn sóng

khổng lồ chờ nuốt chửng những chiếc thuyền con bé nhỏ.

Không ai còn nghe được bài ca của người lính ngày xưa đang hát nơi pháo đài hoang.

Không ai còn nhìn thấy ánh sáng từ những ngọn đèn anh ta đặt trên lan can cầu tàu hướng ra phía biển: gió dập tắt và cuốn bay mọi thứ, những lời ca lẫn mọi ánh đèn.

Những chiếc thuyền bị cuốn đi vô phương kiểm soát, theo ý muốn thất thường của gió, xoay tròn như những món đồ chơi. Hàng đàn cá mập hung dữ chực chờ nơi cửa vịnh. Những miếng mồi thịnh soạn đang chờ chúng vào những đêm như thế. Các con thuyền chao đảo, quay cuồng... Livia quấn mình trong chiếc khăn san (bụng nàng lớn đến nỗi nàng đã nhờ nhả cho bà cô) và đi xuôi xuống theo con dốc. Bên cửa quán “Sao hải đăng” lão Francisco đang nghiên cứu trận gió. Lão đi theo nàng. Những người khác bên trong đang uống, mắt vẫn dõi nhìn ra hướng màn đêm đầy đe dọa bên ngoài.

Mọi người tụ tập thành đám bàn tán trên cảng. Những chiếc cần cầu vươn tay xuôi ngược phía trên các con tàu lớn đang bỏ neo tại cảng.

Livia cũng trầm mình trong gió. Lão Francisco đến gần một đám đang bàn tán hỏi xem có tin tức gì không. Livia nghe loáng thoáng những câu chuyện ấy:

- ... phải là một tay đàn ông thực sự...

- ... ngọn gió vật ấy còn tệ hơn cả một cơn bão lớn...

Nàng đợi rất lâu. Có lẽ chưa quá nửa giờ, nhưng quãng ấy với nàng như vô tận. Cánh buồm đang hiện ra đằng xa kia không phải của thuyền “Quả cảm”. Hình như đó là thuyền của Manuel. Nó lao đi với tốc độ điên cuồng, người lái thuyền cúi mình ghì chặt tay lái, sẵn sàng cho một động tác khó khăn để dừng thuyền. Maria Clara đang gập người trên vật gì đó xoải dài trên mặt thuyền. Mái tóc dài của cô ta xoa tung theo gió. Livia sửa lại chiếc khăn san tụt khỏi vai, vừa nhìn đám người đang đổ xuống quảng trường lầy lội gần bến và cũng đâm bổ theo về phía đó. Chiếc thuyền cập bến một cách vất vả, Maria Clara đang cúi xuống một thân người nằm sòng sượt trên thuyền. Và trước khi Manuel thốt lên: “chiếc “Quả cảm” chìm rồi”, nàng đã biết chính Guma đang nằm đó, trên con thuyền “Lăng du”, và Maria Clara đang cúi xuống người anh. Livia đi về phía mép nước, lão đảo như người say. Rồi nàng thét lên và ngã xuống vũng bùn ngăn nàng với con thuyền “Lăng du” của Manuel.

ĐƯA CON TRAI

Họ cho mời bác sĩ Rodrigo. Guma bị thương trên đầu do cạnh sắc của đá khi thuyền “Quả cảm” đụng phải đá ngầm. Nhưng người đầu tiên bác sĩ Rodrigo phải cấp cứu ngay khi vừa đến lại là Livia bởi nàng đã sinh sớm vài ngày do âu lo sợ hãi. Và khi đứa trẻ cất tiếng khóc cũng là lúc Guma vừa gượng dậy được với cái đầu quấn băng và cánh tay bị treo. Anh đứng đó lặng nhìn đứa con trai. Maria Clara nhận thấy nó giống cha như lột.

- Chẳng thêm chẳng bớt gì, đúng là một Guma con.

Livia mỉm cười mệt mỏi, bác sĩ Rodrigo bắt mọi người ra ngoài để nàng có thể nghỉ ngơi. Manuel đã về nhà nhưng Maria Clara còn ở lại với Livia chờ bà cô nàng tới. Lão Francisco đến nhắn cho bà ta, nhân thể báo tin vui khắp bà con bạn bè dọc trên đường. Khi chỉ còn lại một mình với Livia, Maria Clara nói:

- Ngày hôm nay em một lúc có lại được cả chồng lẫn con đấy.

- Chuyện thế nào, chị kể lại đi.

- Khoan đã, giờ em phải nghỉ ngơi. Rồi em sẽ biết mọi chuyện xảy ra thế nào. Gió nổi lên thật kinh khủng...

Guma trầm ngâm đi lại trong phòng khách. Giờ đứa con đã ra đời mà anh chẳng còn một chiếc thuyền nào. Để kiếm sống anh sẽ phải làm thuê. Anh sẽ không có lấy một chiếc thuyền để lại cho con khi ra đi về với miền đất Aioca. Giờ anh phải bán sức lao động của đôi tay, sẽ không còn cả cánh buồm lẫn tay lái nơi con thuyền của chính mình. Đó là sự trừng phạt, Guma nghĩ. Vì anh đã phản bội Rufino, phản bội Livia. Đó hẳn là sự trừng phạt. Gió đã ập vào anh, đẩy con thuyền lao vào rặng đá. Nếu phút cuối Manuel không nhìn thấy anh ngã xuống nước va đầu vào đá hẳn anh đã không bao giờ còn nhìn thấy mặt con mình.

Cô chú Livia đến, dọc đường họ đã nghe lão Francisco thuật lại mọi chuyện. Họ ôm Guma rồi vào thăm Livia. Maria Clara chào ra về, hẹn sẽ trở lại sau. Cô cho biết Livia vẫn đang ngủ và không nên đánh thức nàng dậy. Bà cô ngồi lại bên giường ngủ nhưng ông chủ tiệm đã nhanh chóng quay ra và đến chuyện trò với Guma:

- Anh mất chiếc thuyền thực sao?

- Vâng, nó bị chìm. Một chiếc thuyền cực tốt...

- Giờ anh định làm gì?

- Cháu cũng chưa biết nữa. Chắc phải kiếm một việc nào đó trên thuyền hoặc trên cảng thôi.

Anh rất buồn. Anh mất thuyền, và con anh cũng chẳng có được một con thuyền. Chú của Livia bày tỏ ý định về cửa hàng. Guma có thể đến đó, lo chuyện làm ăn buôn bán, phụ giúp cho ông. Ông giải thích:

- Chú đã nói chuyện với Livia rồi, định bảo cháu bán thuyền và góp phần hùn vào đó. Giờ cháu không cần phải góp phần gì hết.

Guma im lặng, không trả lời. Anh cảm thấy bị tổn thương khi phải xa đất cảng, chấp nhận đầu hàng. Và anh cũng không muốn nhận bất kỳ ơn huệ nào từ phía ông chú của Livia. Ông già từng tính toán một cuộc hôn nhân có lợi cho Livia để đẩy mạnh chuyện làm ăn, mở rộng cửa hàng. Ông ta từng phản đối cuộc hôn nhân của Livia với anh. Về sau ông lão đã dần hòa và coi anh như một người chung vốn trong tương lai. Các kế hoạch đầy tham vọng của ông ta đã sụp đổ, trong thời gian trước mắt cửa hàng chắc vẫn chẳng có gì thay đổi, rồi còn phải đi chặt bóp từ đó để lấy tiền nuôi Guma và cả nhà anh. Ông già đợi câu trả lời.

Cửa mở, lão Francisco bước vào. Trên cánh tay lão có thêm dòng tên mới - lão đã cho xăm thêm tên thuyền “Quả cảm” cạnh tên bốn con thuyền đã mất của mình, đó là “Ốc bông biển”, “Tia chớp”, “Sao mai” và “Bão tố”. “Quả cảm” giờ đã được nối thêm vào cùng với chúng. Lão tự hào khoe hàng chữ mới xăm, rút tẩu thuốc khỏi miệng đặt lên bàn và hỏi Guma:

- Giờ cháu tính làm gì?

- Bán tạp hóa.

- Bán tạp hóa?

- Nó sẽ chung vốn với tôi, - Ông chú Livia trả lời, vẻ khẳng định, - và từ bỏ cuộc sống hiện nay.

Lão Francisco lại cầm lấy chiếc tẩu, cẩn thận nhồi thuốc. Chú của Livia nói tiếp:

- Nó sẽ về sống với chúng tôi ở trên phố. Ông cũng có thể chuyển lên đó sống cùng.

- Tôi chưa rách nát đến mức phải ăn đậu sống nhờ. Tôi vẫn có thể làm việc để nuôi thân được.

Cô của Livia hiện ra ở cửa buồng, tay đặt lên môi:

- Khẽ thôi, để cho con bé ngủ chứ, - Bà gạt đầu ra hiệu về phía buồng trong.

- Tôi đâu có muốn làm ông phật ý. - Chú của Livia phân bua.

Guma suy nghĩ về lão Francisco. Ông lão còn biết làm gì nếu ở lại một mình chứ? Chẳng bao lâu ông lão cũng không còn sữa buồm được nữa, biết làm gì để kiếm được miếng cơm ăn. Lão Francisco rít thêm một hơi thuốc và sặc ho:

- Bác đã nói với bác sĩ Rodrigo là không cần phải lo lắng quá.

- Về chuyện gì cơ?

- Thằng Joao đang tính bán chiếc “Gió lốc”. Nó đã mua ba chiếc thuyền lớn và không cần chiếc kia nữa. Nó bán rẻ, trước mắt chỉ cần trả một nửa bác sĩ Rodrigo nói sẽ lo giúp. Nhưng cháu muốn đi bán tạp hóa...

- Bác sĩ Rodrigo sẽ trả trước một nửa?

- Như một khoản cho vay. Cháu sẽ trả lại khi nào có thể. Nửa còn lại sẽ trả dần mỗi tháng.

- Cái thuyền ấy được đấy.

- Khắp cảng chẳng còn chiếc nào tốt thế. - Lão Francisco trở nên phẫn chấn. - May ra có chiếc “Lãng du” của Manuel là sánh được, những chiếc còn lại chẳng cái nào bằng. Mà nó bán rẻ nữa chứ.

Lão nói giá chiếc thuyền. Guma công nhận giá như vậy là không đắt. Anh đang nghĩ về đứa con trai của mình. Về cách làm sao tậu được một chiếc thuyền.

- Ông Joao có ở đây không bác?

- Nó đi biển rồi, nhưng lúc nào về ta có thể bàn chuyện đó.

- Có còn ai khác muốn mua chiếc ấy nữa không?

- Ai mà không muốn? Mọi người chờ cả dãy, nhưng bác đã thỏa thuận mọi chuyện với nó. Bác biết nó từ khi nó còn bé tí lê la nghịch đất kia.

Chú của Livia đi vào buồng ngủ. Guma nhìn lão Francisco như một bậc cứu tinh. Ông lão đang rít tẩu, cánh tay để trên bàn cho khô những vết xăm. Lão nhận xét:

- Đây là chiếc thuyền sống lâu nhất của bác đấy.

- Chiếc “Quả cảm”?

- Cháu còn nhớ lần bác lao nó vào đá ngầm không?

Lão cười vang. Guma cũng cười theo. Anh đi lấy chai rượu:

- Mình phải đổi tên cho chiếc “Gió lốc” chứ.

- Cháu muốn đặt cho nó tên gì?

- Cháu có sẵn một cái tên trong đầu rồi, đẹp lắm: “Khoảnh khắc”.

Bạn bè kéo tới. Bình rượu mau chóng cạn đi. Mùi oải hương lan tỏa khắp căn nhà.

Khi chỉ còn lại hai người, Guma kể lại cho Livia về tai nạn vừa qua. Nàng nằm nghe với đôi mắt nhắm hờ. Cạnh nàng là đứa con trai bé nhỏ. Khi anh kể xong chuyện đáng buồn của mình, nàng nói:

- Giờ mình không còn thuyền nữa, phải tìm cách bắt đầu một cuộc sống khác thôi.

- Nhưng anh đã thu xếp để mua một chiếc khác...

Anh kể cho nàng nghe về vụ mua bán đang dự tính. Với một chiếc thuyền như “Khoảnh khắc” hẳn anh sẽ kiếm được nhiều tiền hơn. Đó là một chiếc thuyền lớn chạy nhanh.

- Em cũng biết anh không thể cùng làm ăn với chú em kiểu như thế được, chẳng có gì để góp cả. Nhưng khi đã kiếm được tiền với chiếc thuyền kia, mình có thể bán nó và làm ăn với chú em. Như vậy anh sẽ...

- Anh nói thực chứ?

- Anh thề đấy.

- Liệu mất chừng bao lâu?

- Khoảng sáu tháng là anh trả được tiền... Chừng một năm sau mình sẽ có được ít tiền dành dụm và có thể bán chiếc thuyền. Gom tất cả lại cùng với những gì chú em có mình sẽ mở tiệm...

- Anh thề như vậy chứ?

- Anh thề

Rồi nàng cho anh xem đứa con trai bé bỏng. Và ánh mắt nàng nói lên rằng tất cả là vì nó. Chỉ vì nó mà thôi.

TOUFICK, NGƯỜI Ả RẬP

Gã đến đây trên khoang hạng ba một tàu buôn lớn từng cập bến hai chục cảng trong khoảng thời gian tồn tại của mình. Gã đến từ đâu đó bên kia thế giới, chiếc túi da mà gã cẩn thận ghì sát ngực khi đi ngược dốc phố Mountain gần như trống rỗng. Gã đến đây vào một đêm giông tố, đúng vào đêm thuyền của Jacques lật ngoài cửa vịnh. Đêm ấy, từ khoang hạng ba gã đã khóc khi đưa mắt nhìn thành phố xa lạ trải dài trước mắt. Gã đến đây từ xứ Ả Rập, từ một làng quê hẻo lánh giữa sa mạc. Gã đã vượt qua nhiều biển cát để đi kiếm sống tận phần bên kia thế giới. Trước gã cũng đã có những người ra đi như vậy, một số trở về giàu có, tậu được những ngôi nhà đẹp, những vườn ô liu. Gã ra đi cũng vì mục đích ấy. Gã đã rời núi non, băng qua biển cát trên lưng lạc đà, lên khoang hạng ba của con tàu kia và lênh đênh nhiều ngày trên biển.

Khi còn chưa biết một từ nào trong ngôn ngữ của đất nước mình vừa đến gã đi bán ô che nắng, bán những tấm lụa rẻ tiền, những chiếc ví cho đám kẻ ăn người ở tại Bahia. Chỉ một thời gian sau gã đã trở nên quen thuộc với thành phố này cùng với ngôn ngữ và các tập tục của nó. Gã sống ở khu Ả Rập tại Ladeira do Pelourinho, nơi gã rời đi mỗi sáng cùng chiếc cặp bán hàng của mình. Rồi cuộc sống của gã khá dần lên. Đó là sau khi gã gặp F. Murad, người Ả Rập giàu có nhất thành phố. Cửa hàng tơ lụa lớn của Murad chiếm gần trọn cả khu phố ở đường Chile. Người ta đồn lão giàu có nhờ buôn lậu hàng tơ lụa. Nhiều người Ả Rập khác ghét lão, nói lão chẳng giúp đỡ được gì cho những kẻ đồng hương. Thực tình Murad giữ một danh sách những người đồng hương của mình sống ở Bahia. Khi thấy ai đó tỏ ra có thể hữu ích cho mình, lão cho mời và người kia thường làm nhiều việc cho lão. Một thời gian lão quan tâm đến Toufick. Lão đã nhận được một bức thư nói gã sắp đến và nguyên nhân thực sự của chuyện đó. Chẳng phải chỉ vì chuyện tìm kiếm giàu sang mà Toufick đến đây. Gã đã rời bỏ quê hương vì muốn được mọi người quên đi ở đó, vì đã để lại những vết máu phía sau mình. Murad ngầm quan sát gã trong vài tháng. Lão thấy gã nhanh chóng phát lên ra sao. Trên tất cả, đó là một tay can trường có thể làm mọi chuyện miễn kiếm được tiền. Murad cho gọi và thuê gã làm những vụ béo bở nhất trong các phi vụ của mình. Giờ chính Toufick là người móc nối với các chủ thuyền vận chuyển, các thuyền trưởng, hoa tiêu, với bất kỳ ai liên quan đến những chuyến hàng lụa không đóng thuế. Gã tỏ ra cực kỳ tháo vát, chuyện làm ăn chưa bao giờ xuôi chèo mát mái đến như vậy.

Vài năm nữa Toufick cũng có thể trở về quê, xóa đi nơi vùng núi quê hương những vết máu để lại trên cát ngày xưa và trồng lên những rừng ô liu ngay tại đó.

Gã rành vùng cảng này không kém một số ít người ở đó. Các chủ thuyền đều quen gã, gã biết tên tất cả các con thuyền tuy đọc chúng nghe còn lơ lớ. Xavier, chủ thuyền “Cú vọ”, cũng làm việc cho gã. Nếu Xavier không bỏ qua một món tiền nào chẳng qua cũng chỉ vì một sự thất vọng trong đời, và gã dốc tiền vào các cuộc nhậu ở quán “Sao hải đăng” cùng thú đổ đên bên những vòng xoay ru let tại nhiều ngôi nhà đáng ngờ trên vài con đường thuộc khu trên vốn nhiều tai tiếng của thành phố. Chính chiếc “Cú vọ” với sự đồng lõa của đêm đen đã đưa các kiện hàng lụa từ mạn tàu về những nơi cất giấu kín đáo. Và cũng đã không biết bao lần gã Ả Rập Toufick từng ngược xuôi trên thủy lộ nguy hiểm ấy khiến gã cảm thấy mình cũng thực thụ là

một chủ thuyền. Chỉ ít gã cũng từng nghe những bài ca quyến rũ của người lính già Jeremias hát lên vào những đêm thanh vắng. Vào những đêm mù sương gã cũng hát lên, bằng ngôn ngữ của mình, bài ca về biển gã từng nghe cánh thủy thủ quê nhà hát trên bến cảng, nơi một con tàu từng đưa gã ra đi. Đó là một giai điệu lạ kỳ chọt vẳng lên trong những đêm sương mù mịt. Nhưng những bài ca về biển, dẫu bằng ngôn ngữ và giai điệu khác xa nhau, luôn nói về tình yêu và cái chết nơi biển cả. Vì lẽ đó mọi thủy thủ đều hiểu rằng người ca là một tay Ả Rập đến từ vùng núi xa xôi nghe được chúng trên một cảng biển dơ dáy nào đó vùng châu Á.

NHỮNG KẺ BUÔN LẬU

Thằng bé đã biết đi, nó chơi nghịch với con thuyền nhỏ do lão Francisco làm. Lăn lóc trong góc nhà không hề được nó ghé mắt ngó qua là chiếc tàu hỏa bằng sắt do Rodolfo tặng, con gấu bông rẻ tiền Livia mua, một anh hề là quà của cô chú Livia. Chiếc thuyền của ông già cho làm từ một mảnh cột buồm đáng giá hơn mọi thứ kia. Nó lượn lờ hàng giờ trong cái chậu giặt của Livia dưới ánh mắt của hai ông cháu. Nó bơi đi không người chèo, không tay lái và vì vậy chẳng bao giờ cập bến, cứ xoay vòng giữa không gian trời nước của mình. Thằng bé nói bằng thứ tiếng ngọng nghịu của nó, như tay Ả Rập

- Ông ơi, làm bão ti.

Lão Francisco biết rằng nó muốn có một cơn bão nổi lên trong cái chậu giặt. Giống như Iemanja tạo những cơn gió trên mặt biển, lão Francisco phồng má thổi cơn gió Đông Bắc của mình trên chiếc chậu giặt. Con thuyền khốn khổ trông tránh lướt theo chiều gió, thằng cu thích thú vỗ hai bàn tay bé nhỏ dơ dáy của mình. Lão Francisco phồng má thổi gió mạnh hơn. Lão gào rít bắt chước bài ca của cơn gió Đông Bắc chết người. Nước trong chậu vốn lặng yên như mặt hồ giờ trở nên xáo động, sóng đập vào con thuyền làm nó ướm dầm và từ từ chìm xuống. Thằng bé vỗ tay, lão Francisco buồn bã nhìn theo con thuyền đang chìm xuống đáy. Tuy chỉ là một cảnh thu nhỏ do chính lão tạo ra, theo nghĩa nào đó đây cũng là một con thuyền đắm. Sóng gió đã lặng yên trong chiếc chậu giặt. Mọi thứ trở nên yên tĩnh như mặt hồ. Chiếc thuyền nhỏ nằm nghiêng nơi đáy nước. Thằng bé thọc tay vào chậu kéo chiếc thuyền lên. Trò chơi lại bắt đầu, và đó là cách mà hai ông cháu cùng chơi trong những buổi chiều, lom khom cúi mình trên một đại dương giả, một con thuyền giả, nhưng cũng trên số phận thực, cuộc đời thực của những con người, những con thuyền miền duyên hải.

Livia lo sợ nhìn con gấu bông, chú hề và chiếc tàu hỏa bị bỏ rơi. Thằng bé chưa bao giờ cho con tàu chạy xuôi ngược trong nhà, chưa bao giờ cho con gấu ăn thịt chú hề. Những thân phận của đất liền chẳng làm nó bận tâm. Ánh mắt linh hoạt của nó dõi theo con thuyền trong cuộc chiến chống lại bão tố phong ba nổi lên từ miệng lão Francisco. Con gấu, chú hề và chiếc tàu hỏa đã bị bỏ rơi. Đã có lần trái tim Livia thoáng bùng lên hy vọng. Đó là hôm Frederico (tên thằng bé là Frederico) rời bỏ chiếc chậu giặt giữa cơn sóng gió điên cuồng để chạy đến chỗ chú hề. Khi tìm thấy cậu chàng cẩn thận cầm chú ta lên. Livia chăm chú theo dõi. Hay nó đã chán những trận cuồng phong, những vụ đắm thuyền? Biết đâu nó chỉ quan tâm đến số phận của con thuyền như với một món đồ chơi còn mới? Và giờ đây, khi đã chán, nó trở về với những món đồ chơi bị bỏ quên? Không. Nó mang chú hề trở lại với con thuyền. Nó muốn biến anh ta thành một thuyền trưởng, một thuyền trưởng ngộ nghĩnh, tất nhiên, với chiếc quần chèn gối sọc xanh, sọc vàng. Dầu sao, Livia nghĩ, đã có biết bao thủy thủ nước ngoài xuất hiện trong những bộ cánh lạ kỳ nên hẳn chẳng mấy ai để ý hay ngạc nhiên về chiếc quần chèn gối ấy. Và từ buổi ấy, mỗi khi con thuyền đồ chơi chìm xuống đáy, chú hề (đã chiến đấu với bão giông đến giây phút cuối cùng, đương nhiên) cũng chìm theo con thuyền của mình và hy sinh trong xoáy nước như một thủy thủ chân chính. Trên đáy chậu thân hình bằng giẻ của chú cũng tả tơi như có

hàng ngàn con cua cây bám vào. Thằng bé vỗ tay cười phấn khích nhìn ông nó. Lão Francisco cũng mỉm cười, và trò chơi lặp lại mãi.

Con thuyền đáng thương đã bao lần bị đắm, và anh hề cũng đã chìm xuống đáy không biết bao lần, tấm thân bằng giẻ của anh ta cũng tàn tạ theo và có lần bị mất một chân. Nhưng những sói biển can trường không cầu xin đến lòng thương hại. Người thủy thủ già trong chiếc quần chèn gối sọc xanh vàng vẫn tiếp tục cuộc đấu tranh với phong ba bão tố, hiên ngang đứng trên một chân cạnh cột buồm trên con thuyền bất khuất của mình. Thằng bé nói với lão Francisco:

- Cá mập ăng.

Cá mập đã ăn chân của chú hề, ông hiểu ý thằng cháu. Rồi chúng ăn mất cái đầu bị tách khỏi thân mình trong một trận cuồng phong dữ dội. Nhưng người thủy thủ không đầu (có lẽ là người thủy thủ kỳ lạ nhất xưa nay từng dọc ngang trên các đại dương) vẫn tiếp tục hiên ngang đứng bên tay lái băng qua bao cơn sóng dữ ập xuống con thuyền. Thằng bé cười vang, ông già cũng hòa theo tiếng cười cùng với nó. Đối với cả hai biển là bạn, một người bạn thân tình.

Chỉ có Livia không cười. Nàng buồn bã nhìn con gấu và chiếc tàu hỏa nằm chơ chỏng ở góc nhà. Với nàng biển là kẻ thù, một kẻ thù tệ hại nhất. Những con người gắn mình với biển khiến nàng nghĩ đến chú hề trong chiếc quần chèn gối sọc xanh vàng ngẫu nhiên trở thành thủy thủ: tuy cụt chân, tàn phế, họ vẫn đấu tranh chống sự điên cuồng của bão tố trùng khơi, không một lời than thân oán phận.

Hai ông cháu vẫn cười vang. Bão tố vẫn nổi lên nơi vịnh nhỏ, con thuyền vẫn lướt đi qua sóng gió, người thủy thủ một chân, không đầu vẫn gắng điều khiển con thuyền, quyết không đầu hàng số mệnh.

Thuyền “Gió lốc” đã đổi tên thành “Khoảnh khắc” và mang một lớp sơn mới. Một cánh buồm mới đã được kéo lên, và nó trở thành một trong những chiếc thuyền chạy nhanh nhất ở vùng duyên hải Bahia. Bác sĩ Rodrigo cho vay một nửa, Guma sẽ trả dần sau khi trả xong nửa kia cho người chủ cũ là ông Joao. Phần này sẽ được trả đều trong mười tháng. Anh dùng khoản tiền dành dụm ít ỏi ở nhà để tu sửa con thuyền. Chiếc “Khoảnh khắc” đã hiên ngang tiến ra biển lớn. Thời hạn đã hứa với Livia để gom đủ tiền trả và góp vốn với chú nàng thay vì một năm đã bị kéo thành hai. Bởi cuối năm đầu nợ của ông Joao hầu như chẳng giảm đi, cũng chưa có được xu nào trả cho bác sĩ Rodrigo. Nguyên nhân tất nhiên không phải do sự trễ nải của Guma mà vì cuộc sống ngày một khó khăn của chủ các tàu thuyền chuyên chở. Hàng họ ít, giá vận chuyển không tăng - do sự cạnh tranh của các con tàu chạy máy nhanh và rẻ hơn, - công việc gần như trì trệ. Thu nhập mỗi ngày mỗi thấp, khắp vùng tiếng ca thán chưa bao giờ nghe nhiều đến thế.

Livia đã hết hy vọng việc Guma có thể rời bỏ cuộc sống đi biển ngay năm ấy. Anh đang làm việc để trả món tiền nợ, để có thể giành lại tự do hoàn toàn cho con thuyền mới của mình. Ông Joao hối thúc hoài vì bản thân ông ta cũng cần tiền do luôn thiếu trước hụt sau với những chiếc

thuyền mới của mình. Bác sĩ Rodrigo kiên nhẫn đợi, chẳng thúc giục gì, nhưng ông Joao thì gần như cứ bám lấy anh, đón gặp anh trên cảng sau từng chuyến đi biển trở về. Những chuyến đi ấy dạo này cũng không nhiều lắm. Cánh thợ thuyền chủ yếu giết thời gian trên bãi chợ, trò chuyện về cuộc sống, về sự ngưng trệ, về thời buổi khó khăn. Họ cũng thường ghé quán “Sao hải đăng” uống rượu giải khuây bởi ông Babau còn cho uống chịu tuy luôn ghi cẩn thận mọi khoản chi vào một cuốn vở nhàu nát bìa xanh. Guma nhận chở mọi thứ, thậm chí chấp nhận chuyển về chạy không, kể cả những tuyến ngắn đi Itaparica, nhưng cuối tháng vẫn không đủ tiền cho khoản nợ đến kỳ phải trả ông Joao. Livia giúp lão Francisco vá buồm. Tay cầm kim, nàng ngồi miệt mài nhiều giờ, gập mình trên những mảnh vải buồm dày đánh tả tơi vì bão. Nhưng mọi công việc ấy như đều vô nghĩa bởi chuyện làm ăn đang hồi tồi tệ khắp vùng. Tồi tệ đến mức cánh phu khuân vác phải bàn tính chuyện đình công. Guma suốt ngày lo đi tìm việc, anh đã sửa cho thuyền chạy nhanh hết mức để lôi kéo khách hàng. Nhiều người đã bán thuyền đi làm thuê các công việc khác trên cảng: khuân vác trên bờ, chạy máy trên các con tàu lớn, mang hành lý cho khách đi tàu..

Và bởi những việc ấy chẳng lâu la gì lắm, phần lớn thời gian - ngày cũng như đêm - họ dành phải dành cho việc uống rượu và ca hát.

- Ông Joao có đến tìm khi anh chưa về đấy.

Guma quăng cái túi đi đường lên giường. Anh nhìn thẳng con đang chơi đùa cùng lão Francisco trong trò chơi thường lệ.

Đã hết tháng, và anh có hứa với ông Joao sẽ trả dầu chỉ một phần nào đó. Nhưng anh không kiếm được gì, chuyến vừa rồi chẳng lãi được xu nào, đó là một chuyến đi Itaparica. Thằng bé đang cười nắc nẻ chạy quanh cái chậu giặt. Guma chưa vội ăn cơm mà bỏ đi luôn. Không đầy năm phút sau ông Joao đã gõ cửa tìm anh

- Guma vừa về phải không, cô chủ?

- Vâng, nhưng anh ấy lại mới đi rồi.

Joao nhìn vào trong nhà, vẻ nghi ngờ:

- Mọi người có biết nó đi đâu không?

- Tôi không biết, ông Joao ạ, anh ấy vừa đi xong.

- Chà, vậy xin chào.

- Chào ông.

Ông Joao bỏ đi xuống phố, tay mân mê bộ ria. Ánh đèn dầu qua các khung cửa sổ soi rọi cảnh

sống nghèo nàn của những người dân biển. Một người say đang khật khưỡng trước cửa một căn nhà. Nghe có tiếng phụ nữ rít lên:

- Về nhà với bộ dạng thế kia ư? Tôi nợ thế này còn chưa đủ sao hử trời!

Có vài đám đang chuyện trò trên cảng. Ông Joao hỏi tìm Guma. Không ai biết anh đang ở đâu. Song đến trước cửa chợ có ai đó cho ông ta biết Guma đang ở chỗ quán “Sao hải đăng”.

- Hẳn đang cố quên đi những phiền muộn của mình.

Có ai đó hỏi:

- Các thuyền của ông làm ăn được chứ, ông Joao?

- Anh tưởng là khá sao? Thời buổi thế này liệu có ai làm ăn khá nổi chứ? Chỉ đủ trang trải chi phí.

Ông ta phẩy tay và đi tiếp. Trên đường ông gặp bác sĩ Rodrigo đang vừa đi vừa hút thuốc.

- Chào ông.

- Chà. Nhân tiện tôi có chuyện này tính thưa với bác sĩ...

- Chuyện gì vậy, ông Joao?

- Chuyện bà xã nhà tôi. Bác sĩ đã đến thăm bệnh biết bao nhiêu lần khi bà ấy ốm, chữa lành cho bà ấy. Có trời đất chứng giám, bác sĩ đã cứu mạng cho bà ấy. Vậy mà chúng tôi vẫn chưa trả được tiền công...

- Có gì đâu, ông Joao. Tôi biết công chuyện làm ăn dạo này quá tệ...

- Đúng vậy, thưa bác sĩ, rất tệ. Nhưng ông cũng cần phải có thù lao, ông đâu có thể sống bằng không khí được. Khi nào có thể tôi sẽ...

- Đừng bận tâm chuyện đó, ông Joao. Xin phép ông.

- Cảm ơn bác sĩ.

Rodrigo rời đi với điều thuốc trên miệng. Ông Joao suy nghĩ về Guma. Ông những muốn quay về nhà (thời buổi này thực khó khăn...), thậm chí ông đã đi quá xa để có thể quàn về, nhưng rồi ông quyết định đến quán “Sao hải đăng”.

Ông thấy ngay Guma đang ngồi sau bàn trước một ly rượu đã cạn. Manuel đang ngồi cùng anh. Từ phía sau quầy ông chủ quán Babau đang buồn rầu nhìn các khách hàng của mình với khuôn mặt ngái ngủ. Ông Joao nhận thấy Manuel nói câu gì đấy và phẩy tay, vờ vô vọng... Ông

đứng bên ngưỡng cửa, phân vân như không muốn bước chân vào. Ông nhìn Guma với vẻ ngưỡng mộ xen buồn bã, tựa như mới gặp lần đầu. Mái tóc dài của Guma buông trước trán, ánh mắt nhìn như mang theo vẻ lo sợ nào đó trong lòng. “Nó sợ” - ông nghĩ và bất giác quay lui như định đi dẫu vẫn chưa bước qua ngưỡng cửa. Nhưng chính ông cũng cần phải trả công cho đám thợ trên thuyền - và ông bước qua ngưỡng cửa. Vài tiếng chào hỏi vang lên. Ông gật đầu chào cả hai bên rồi nặng nề buông mình ngồi xuống cạnh Manuel. Tay chủ thuyền hỏi:

- Công việc thế nào? - dường như khó khăn lắm anh ta mới thốt lên được một lời với người vừa đến.

- Ông Joao... - Guma lên tiếng.

Ông Joao vuốt chòm ria và kêu đồ uống. Manuel trông thật u ám, cứ lặng nhìn ly rượu rỗng không. Có ai đó trong đám khách gọi to từ một góc:

- Có mang đồ uống ra hay không đây?

Ông Babau ghi tên khách uống chịu vào cuốn vở. Bỗng Guma ngẩng phắt lên, đưa tay vuốt trán và hất ngược ra sau mớ tóc dài:

- Quá tệ hại... - Và anh ta chột lớn tiếng hỏi một cách bất thường, - cảnh này biết kéo dài đến tận bao giờ?

Ông Babau đưa mắt nhìn sang, tay vẫn để trên cuốn vở, cây bút chì như treo trông không khí. Ông Joao nghe bản *modinha* vang lên chậm rãi, cuốn theo tâm trí ông. Manuel tự trả lời câu hỏi của chính mình:

- Tôi nghĩ cảnh này sẽ kéo dài vô tận. Tất cả chúng ta rồi sẽ chết đói cả thôi...

Ông Babau hạ cây bút xuống. Ông lắc đầu và chột mỉm cười, gần như vô có. Ông gấp cuốn vở lại, ngưng tính toán các khoản thu chi. Ông ta gục đầu xuống cánh tay và dường như đang ngủ.

- Ông ấy hạ buồm rồi. - Có ai đó nói.

- Quá tệ hại... - ông Joao lặp lại, thầm nghĩ về công chuyện làm ăn và thời buổi khó khăn.

Bản *modinha* của người đàn ông mù vẳng vào từ bên ngoài. Không hề nghe một tiếng xu rơi vào chiếc lon thiếc ngoài kia. Nhưng ông ta vẫn hát. Và dẫu chẳng còn bụng dạ nào, ông Joao vẫn lắng tai theo bản *modinha* ấy. Guma lại nói:

- Tháng này tôi đã tính trả cho ông một ít tiền, nhưng rồi cũng hết sạch. Tôi không còn gì, không còn khoản nào cả, ông Joao ạ.

Một người phụ nữ bước vào. Đó là Madalena. Cô ta đưa mắt khắp các bàn. Không một ai lên tiếng mời cô ta. Cô ta bật cười và cao giọng hỏi:

- Có đám ma ở đây sao?

Hầu như tất cả đều quay nhìn cô. Manuel chìa tay ra, họ từng là bồ bịch của nhau một thời. Nhưng cô ta đến bàn ấy là vì ông Joao kia:

- Đãi tôi một ly chứ, ông Joao.

Một cậu bé mang rượu tới.

Bản *modinha* của người đàn ông mù (kể về cảnh bần hàn và cầu xin lòng thương hại) vẫn vang lên mãi từ bên ngoài. Guma nói tiếp:

- Ông Joao, ông ráng chờ thêm ít nữa. Khi nào mọi chuyện khá hơn lên...

Manuel tỏ vẻ nghi ngờ:

- Cậu tin một ngày nào đó mọi chuyện sẽ khá hơn sao?

Manuel nhìn họ rồi cất tiếng gọi ông Babau:

- Hôm nay không cho chạy đĩa hát sao, ông Babau?

Ông Babau ngẩng đầu khỏi cánh tay, đưa mắt nhìn quanh rồi đến bên chiếc máy quay đĩa. Bản *samba* vang lên tràn ngập gian phòng. Nhưng bản *modinha* của người đàn ông mù mới là giai điệu mà ông Joao vẫn nghe văng vẳng thấy.

- Guma, có điều là chính tôi cũng đang kẹt quá. Tôi có ba chiếc thuyền cần lo đến. Chúng chẳng đem lại lợi lộc gì ngoài những chi phí phải bỏ ra. - Ông ta nhìn Manuel rồi nhìn sang Madalena và phẩy tay:

- Đủ thứ tiền phải chi...

- Tôi biết thế, ông Joao. Tôi cũng đã tính trả, nhưng bằng cách nào bây giờ?

- Chẳng còn cách nào khác nữa, Guma. Hoặc phải có một ít tiền hoặc tôi phải bán rẻ chiếc thuyền đi để thanh toán nợ nần...

Bản *modinha* của người đàn ông mù vẫn vọng vào bất chấp giai điệu của bài samba. Guma cúi đầu. Ông Babau lại gục xuống ngủ trên cuốn vở của mình. Madalena chăm chú lắng nghe

- Tôi đang nghĩ là... Ông Joao không nói tiếp nữa.

- Sao?

- Nếu bán thuyền anh sẽ lấy lại phần của mình, tôi giữ phần còn lại. Nếu anh muốn chúng ta

có thể thu xếp, anh có thể đi làm trên các thuyền của tôi cũng được.

- Bán chiếc “Khoảnh khắc”?

Bản *modinha* của người đàn ông mù gần như bị át đi bởi giai điệu *samba*. Tiếng nhạc samba vang lên mạnh hơn, tuy vậy vẫn có thể nghe văng vào tiếng người đàn ông mù đang hát:

Hãy xót thương cho một con người

Kẻ đã mất đi muôn đời

ánh sáng trong đôi mắt.

Manuel cũng không hiểu:

- Bán chiếc “Khoảnh khắc”?

Manuel dang tay trên mặt bàn:

- Một chiếc thuyền đẹp thế...

- Anh còn có cách nào khác thu xếp được mọi chuyện không? - Ông Joao hỏi.

Ông nhắc lại:

- Cách nào?

- Ông Joao, hãy ráng chờ thêm một tháng nữa đi. Tôi sẽ kiếm cho được ít tiền trả ông, đầu phải nhịn ăn cả tháng...

- Đâu phải cho tôi, Guma. Tôi cũng có những khoản cần thanh toán. - Ông sợ mọi người coi mình như loại cá mập cho vay lãi. Lời ca của người hát rong khiến ông day dứt.

- Anh biết thừa là tôi đâu phải hạng lợi dụng hoàn cảnh khó khăn để chèn ép bạn bè. Nhưng việc làm ăn tệ hại, tôi chẳng làm sao...

- Chỉ một tháng nữa thôi...

- Nếu mai tôi không trả tiền họ sẽ bỏ việc.

Manuel hỏi:

- Ông không nghĩ ra cách khác sao?

- Cách nào?

- Vay nợ.

Họ ngồi tính cách vay tiền. Manuel nghĩ đến bác sĩ Rodrigo, nhưng cả Guma lẫn ông Joao đều đang nợ bác sĩ. Anh loại ông ta ra. Ông Joao vẫn tiếp tục phân trần:

- Cứ hỏi ông Francisco xem tôi là người thế nào. Ông ấy biết tôi từ hồi xưa hồi xưa... - ông thiếu điều muốn năn nỉ người hát rong ngừng hát.

Madalena nghĩ đến chủ quán Babau:

- Có thể ông ấy cho vay được phần nào đó.

- Phải đấy... - Manuel nói.

Guma nhìn mọi người ngượng ngịu như đang phải cầu xin họ cứu trợ mình. Ông Joao tiếp tục phân trần, lòng những muốn tặng luôn con thuyền cho Guma rồi đâm đầu xuống biển bởi không dám nhìn mặt các thợ thuyền chưa được nhận tiền công. Manuel đứng dậy đến bên quầy và nhẹ nhàng đặt tay lên vai ông Babau. Rồi anh ngồi vào bàn. Ông Babau thẳng người lên:

- Có chuyện gì vậy?

Guma lắc đầu. Ông Joao hoàn toàn bị cuốn hút bởi lời ca theo giai điệu *modinha* của người đàn ông mù. Chính Manuel là người lên

- Ông có nhiều tiền không?

- Khi thu đủ mọi khoản tiền uống chịu tôi sẽ rất giàu... - ông Babau cười to.

- Nhưng có thể cho tôi vay một ít được chứ?

- Anh cần bao nhiêu?

- Không phải cho tôi, nhưng cho ông Joao và Guma đây. - Anh quay sang ông Joao. - Ông cần ngay bao nhiêu?

Ông Joao như vẫn thả mình theo tiếng thở than của người hát rong. Ông giải thích:

- Tôi cần tiền trả công cho đám thợ. Guma còn thiếu tôi một ít, mà ông cũng biết chuyện làm ăn tôi tệ bây giờ...

Guma xen ngang:

- Tôi đang nợ ông ấy. Tôi sẽ trả ngay khi nào kiếm được tiền, dầu nhiều dầu ít, ông hiểu không?

Ông Babau hỏi:

- Nhưng cần khoảng bao nhiêu?

- Giá có chừng một trăm năm mươi đồng tôi có thể xoay xở...

- Trong két chẳng có được đến nửa số ấy. Tôi có thể mở cho các vị xem... - Ông ta thoáng suy nghĩ - Nếu chỉ khoảng năm mươi *milreis* thì...

- Ông có thể xoay xở với năm mươi *milreis* được không? - Manuel hỏi ông Joao.

- Năm mươi đồng còn chưa đủ trả cho một người. Một trăm năm mươi cũng chỉ trả được một phần tiền công còn thiếu.

- Cậu phải trả bao nhiêu, Guma?

- Mỗi tháng phải trả một trăm đồng... nhưng tháng này mình chưa trả được.

Ông Babau đứng lên đi vào căn phòng bên trong quán. Madalena thở dài:

- Giá tôi có được...

Chiếc máy hát ngừng quay. Tất cả ngồi yên nghe bài ca của người hát rong mù. Ông Babau quay lại, mang theo năm mươi *milreis* bằng giấy bạc năm và mười đồng. Ông đưa cho Guma:

- Trả lại tôi sau chuyến hàng đầu tiên, được chứ?

Guma đưa tiền cho ông Joao. Manuel đặt tay lên vai Madalena:

- Em thử tìm một lão nào đó có thể cho bọn này vay một ngàn xem.

Cô ta mỉm cười:

- Hôm nay mà em kiếm được năm xu là may mắn lắm.

Guma nói với ông Joao:

- Ông đợi thêm vài hôm nữa, tôi sẽ gắng kiếm trả cho đủ số tiền còn lại.

Ông Joao làm một cử chỉ chấp thuận. Madalena thở dài một mồi và bắt đầu liến thoắng:

- Các vị biết con Joana Doca chứ? Anh biết nó, đúng không Manuel? Phải, hồi chiều nó đang ngồi bên cửa sổ thì thấy một gã cứ ngấm mình không rời mắt. Vậy là nó...

Nhưng Guma đã cắt ngang:

- Ai cũng biết tôi chẳng có gì ngoài chiếc thuyền ấy, mà thực ra nó cũng chưa phải hoàn toàn

của tôi, toàn là tiền nợ. Tôi thiếu nợ nó với ông Joao và bác sĩ Rodrigo. Nếu không có thuyền tôi biết để lại gì cho thằng con của mình? Người ta sống đâu có được bao lâu, một ngày nào đó giông bão tới và sẽ cuốn họ đi. Kể những kẻ không vợ không con...

- Cuộc đời như giẻ rách. - Manuel văng ra. - Chính vì vậy mà mình chẳng muốn có con chút nào. Bà xã tôi thì cứ muốn...

- Vợ anh trông đẹp quá, - Madalena nói với Guma.

- Cô biết cô ấy?

Em thấy hai người đi trên phố.

Bài ca của người đàn ông mù tràn vào qua khung cửa. Mọi người lại uống rượu. Ông Joao nói:

- Giá có thêm được mười đồng tôi sẽ trả trước cho mỗi người hai chục... có thể họ cũng chịu.

- Sáng mai tôi có thể đưa ông mười đồng, - Manuel đáp. - Bà xã tôi chắc còn.

- Chắc có đấy, với những phụ nữ sống như chị ấy. - Madalena nhận xét.

Hình như đàn bò nhà anh mới có thêm một con bê tơ?

- Nếu có thể gọi mợ ấy là một con bê tơ... lạy Chúa.

- Ai vậy?

Một bà mợ. Bà ấy nói từng là vợ của Xavier.

- Xavier, chủ thuyền “Cú vọ”?

- Chính hắn.

- Đã có lần anh ấy kể bọn tôi nghe chuyện đó. - Guma trầm ngâm nói.

- Đúng, tôi cũng có nghe. - Manuel gật đầu.

- Anh chàng mê chị ta như bị bỏ bùa. Chị ta bỏ đi, anh ấy còn đặt cho thuyền chính cái tên chị ta vẫn gọi mình là “Cú vọ đấy.

- Một tay kì quặc, - Madalena tròn môi nhăn mũi. - Em chưa thấy ai như anh ta, kiểu như người...

- Cậu từng là bạn thân của Rufino, đúng không? - ông Joao quay sang hỏi Guma.

- Sao ông lại hỏi chuyện đó? - Giờ anh đang nghe rõ lời ca của người hát rong mù.

- Người ta nói hắn đã giết cô bồ của mình vì tội dâm dúi với một thằng thủy thủ trên tàu.

- Em cũng nghe thế. - Madalena xác nhận.

- Lần đầu tiên tôi nghe thấy. Mà nếu cậu ấy làm thế thì chắc là đúng thôi. - Hắn là người ngay thẳng.

- Không tìm đâu ra một tay chèo ngon như hắn khắp đất cảng này. - Manuel nói.

- Guma như nghe văng bên tai câu nói quen thuộc của Rufino: “thằng bạn chí cốt của tớ”. Anh cảm thấy an ủi phần nào với ý nghĩ Rufino chết đi mà không biết chính anh cũng từng phản bội bạn mình. Ông Joan kết luận:

- Phải tay tôi, tôi đã thịt luôn thằng đó...

Maneca tay vẹo bước vào. Hắn ngồi bên chiếc bàn cạnh họ và nói to cho mọi người đều nghe:

- Các vị có nghe tin mới gì chưa?

Tất cả lắng tai. Maneca tay vẹo nói:

- Xavier đã bán rẻ chiếc thuyền cho Pedroca và lên làm thuê cho một chiếc tàu Hy Lạp vừa nhổ neo hôm nay.

- Cậu nói gì thê?

- Đúng như các vị vừa nghe đấy. Hắn chẳng từ biệt ai lấy một lời. Vừa đi được nửa giờ rồi

- Chắc tại chị kia... - Madalena lẩm bẩm.

- Người ta nói theo con tàu Hy Lạp ấy thì chẳng có gì mà xoi đâu. - một anh chàng da đen ngồi bàn kế bên nhận xét.

Họ ra về. Người đàn ông mù vẫn hát ngoài cửa. Ông ta chìa chiếc lon thiếc và ông Joao bỏ vào đấy hai xu. Đêm nay sẽ chẳng có gì để cho vào tẩu thuốc.

Vụ bỏ đi của Xavier khiến tay Ả Rập Toufick chới với. Trong năm ngày nữa sẽ có chuyến tàu mang theo một lô hàng lụa nhập lậu lớn cấp bến. Làm sao có thể lấy hàng khỏi tàu mà không có cả thuyền lẫn một tay chèo đáng tin cậy? Gã báo lại sự tình cho Murad:

- Cũng chỉ tại hắn là một thằng nát rượu. Một kẻ tối ngày say xỉn thật chẳng được việc gì. Giờ phải gắng tìm cho ra một người đáng tin cậy hơn.

- Tìm nhanh lên. Chúng ta phải nhận lô hàng ấy.

Toufick đi ra cảng. Gã đến gặp ông Babau và cố thu thập mọi thông tin về hoàn cảnh của các chủ thuyền khác nhau. Gã biết được câu chuyện xảy ra tối hôm trước, biết về khoản nợ của Guma, về chiếc thuyền “Khoảnh khắc” sắp bị bán đi. Gã hỏi:

- Tay ấy ngay thẳng chứ?

- Guma hả?

- Ừ.

- Không có ai ngay thẳng như cậu ta trên khắp đất cảng này.

Gã đến thẳng nhà Guma. Chính Livia trả lời khi gã tới.

- Anh ấy không có nhà, nhưng chắc cũng sắp về thôi. Ông sẽ đợi chứ, ông Toufick?

Gã nói sẽ đợi. Gã ngồi chờ trong phòng khách, tay mân mê chiếc mũ và nhìn thẳng nhỏ toàn thân lem luốc đang vầy đất bên vũng nước sau nhà. Toufick nhớ lại lời Rodolfo nói với gã một lần nào đó (Rodolfo nợ hần vài món quần áo, và gã đã tìm hần để hỏi xem liệu Guma có muốn bập vào các trò buôn lậu này không): “Em rể tôi không phải là người các ông cần đâu”. Hần nói Guma không phải loại người muốn dây vào những chuyện ấy. Gã tự hỏi liệu có bỏ công chờ đợi ở đây. Nhưng bọn họ đang cần kiếm gấp một người thay thế Xavier. Guma là người thích hợp vì nhiều lẽ: anh ta lái thuyền giỏi hơn mọi kẻ khác, thuyền anh ta nhanh, nhẹ, ngoài ra anh ta lại đang cần rất nhiều tiền do mang công mắc nợ. Nhưng liệu anh ta có đủ cam đảm để làm những vụ thế này? Có tiêu chuẩn nào mà Toufick còn chưa nghĩ tới? Gã đứng lên và đến bên cửa sổ. Guma xuất hiện nơi đầu ngõ, anh nhìn thấy Toufick và rảo bước nhanh hơn.

- Chào ông. Có chuyện gì không, ông Toufick?

- Tôi có chuyện muốn bàn với anh.

- Được thôi.

Livia bước vào phòng và nhìn chồng với ánh mắt lo âu. Guma hỏi:

- Uống chút gì chứ, ông Toufick?

- Làm một ly cũng được.

- Có thứ gì uống mời khách đi, Livia.

Toufick chỉ đưa trẻ ngoài sân:

- Con anh hả?

- Vâng, nó đấy.

Livia mang rượu ra. Toufick rót cho mình một ly. Khi Livia ra ngoài, gã dịch chiếc ghế tã của mình đến cạnh chiếc thùng Guma đang ngồi:

- Xin lỗi hỏi anh câu này, Guma, chuyện tiền nong của anh

- Thực tình mà nói, chẳng ra sao cả, ông Toufick, rất tồi tệ. Đâu cũng vậy, ông biết đấy. Mà sao?

- Phải thời buổi khó khăn, cực kỳ khó. Nhưng giữa lúc này một người cương quyết cũng có thể kiếm được rất nhiều tiền.

- Tôi chẳng biết có...

- Anh còn chưa trả tiền mua chiếc thuyền mới, đúng không?

- Chưa. Mà ông nghĩ có cách kiếm được tiền sao?

- Anh biết chuyện Xavier đi rồi chứ?

- Tôi có nghe. Vợ anh ấy nghe nói cũng vừa trở về.

- Vợ nào?

- Vợ anh ấy. Anh ấy đã có vợ rồi mà.

- À, hoá ra là vì thế... Hẳn làm việc cho tôi, anh biết chứ?

- Tôi cũng có nghe.

- Hẳn làm tôi mắc cạ, như cách nói của các anh. Mà công việc của hẳn lại kiếm được khối tiền.

- Nhận chở hàng lậu?

- Có vài chuyến hàng của chúng tôi tới đây theo các con tàu.

- Đừng giấu tôi, ông Toufick, mất thời giờ vô ích. Mọi người đều biết chuyện ấy từ lâu. Giờ các ông muốn kéo tôi vào vụ đó?

- Anh có thể trả hết tiền mua thuyền sau hai hoặc ba tháng. Một việc rất hời. Mỗi lần kiếm được không dưới năm trăm *milreis* đấy.

- cảnh sát biết thì tay giàu có ấy cũng chìm xuống.

- Công việc của bọn này được thu xếp để chúng không biết gì cả. Chúng đã biết được lần nào đâu?

Gã nhìn Guma ngần ngại:

- Thứ tư này sẽ có một chuyến tàu của Đức đến tây. Nó mang theo một lô hàng lớn. Một vụ rất hời... - Gã ngưng ngang giữa câu. - Anh còn nợ tiền thuyền bao nhiêu? Có nhiều không?

- Khoảng tám trăm.

- Phẩy tay một cái anh đã có được năm trăm. Một món lớn. Chỉ cần ba chuyến, không hơn. Sau một đêm đã được cả đồng tiền rồi.

Gã ghé đầu sát vai Guma thì thầm, như một kẻ âm mưu. Guma thầm nghĩ có lẽ cũng đáng liều một phen, chỉ cần trả hết nợ rồi tạm biệt luôn tay Ả Rập. Toufick như đoán được ý nghĩ của anh:

- Chỉ cần làm hai hoặc ba chuyến là đủ trả nợ chiếc thuyền và anh có thể thôi nếu muốn. Tôi đang kẹt vì chẳng còn kiếm được ai. Anh sẽ thoát nợ. Hơn nữa mỗi tháng chỉ đi một hoặc hai chuyến thôi, thời gian còn lại trong tháng anh có thể vẫn chở hàng bình thường, như chẳng có chuyện gì xảy ra cả.

Toufick chờ đợi câu trả lời. Guma tính mình có thể chỉ làm một hoặc hai chuyến. Trả xong nợ rồi thôi. Chính Toufick cũng nói vậy. Anh không sợ, thậm chí còn thích những phen mạo hiểm. Nhưng anh sợ Livia sẽ khốn khổ nếu anh bị bắt. Nàng đã quá khổ sở với ông anh của mình rồi. Anh nghe tiếng Toufick:

- Anh có cần tiền ứng trước không?

Guma nghĩ đến ông Joao gần như tính bán đi một chiếc thuyền để trả công cho thợ:

- Nếu ứng trước cho tôi được một trăm *milreis*, tôi đồng ý.

Tay Ả Rập thò tay vào túi quần lôi ra một mớ giấy tờ. Những bức thư, các hoá đơn, chứng từ... Xen giữa mớ giấy nhàu nát bẩn thỉu đó là những đồng

- Anh biết Xavier dỡ hàng chỗ nào chưa?

- Ở đâu?

- Cảng Santo Antonio.

- Gần ngọn hải đăng?

- Phải.

- Thế cũng được.

Gã lấy ra một trăm milreis. Lão Francisco vừa về đến. Toufick chào ra về, vừa nói nhỏ với Guma:

- Mười giờ tối thứ tư. Hãy chuẩn bị thuyền sẵn sàng.

Lão Francisco chào khi gã đi ngang:

- Chào ông Toufick.

Livia bước ra và hỏi:

- Ông ấy muốn gì vậy?

- Hỏi vài chuyện về Xavier vừa mới bỏ đi. Hình như Xavier còn thiếu nợ ông ta vài thứ.

Lão Francisco nhìn anh, vẻ không tin. Livia nhận xét:

- Em nghĩ không dễ gì dứt khỏi ông ấy đâu.

Có tiếng thằng nhỏ khóc ngoài sân. Guma bước ra bế nó.

Màn đêm bao trùm mặt đất. Trên mặt biển những cơn gió nhẹ thổi qua khiến người ta run rẩy. Vầng trăng tròn vành vạnh treo giữa trời cao. Biển lặng yên, chỉ có những bài ca vẳng lên từ mọi chốn cắt ngang sự yên tĩnh ấy. Không xa thuyền “Khoảnh khắc” là chiếc “Lãng du”, và Guma nghe thoảng những tiếng rên rỉ yêu đương của Maria Clara. Chủ thuyền Manuel vẫn thường ân ái ngay trên con thuyền neo tại cảng, vào những đêm rằm. Biển ánh bạc trải dài trên dưới họ. Guma nghĩ đến Livia ở nhà lúc này hẳn đang bồn chồn lo lắng. Nàng chẳng thể nào tự điều chỉnh mình theo được cuộc sống của anh. Đặc biệt sau vụ đắm thuyền “Quả cảm” nàng như ở tâm trạng khắc khoải thường xuyên chờ thấy Guma đã chết được đưa về sau mỗi chuyến đi. Nếu biết anh dấy vào chuyện buôn lậu hàng tơ lụa, từ nay nàng hẳn sẽ không bao giờ còn có được một phút bình an bởi cùng với nỗi sợ hãi về cái chết ngoài khơi xa còn có nỗi âu lo về cảnh tù chờ đợi. Guma thề sẽ thôi ngay chuyện đó khi trả xong nợ. Tối nay sẽ là chuyến đầu tiên, và anh sẽ có ngay năm trăm milreis. Anh sẽ trả luôn khoản tiền còn thiếu cho ông Joao, nói vừa vay được một chỗ khác. Sau đó chỉ còn bác sĩ Rodrigo, mà ông ta cũng chẳng hỏi thúc gì. Thêm hai chuyến nữa là anh sẽ trả hết tiền nợ chiếc thuyền. Rồi anh sẽ gặt thêm chút ít và bán chiếc “Khoảnh khắc” để góp vốn vào một cửa hiệu nhỏ của chú Livia. Mà liệu anh có thực sự bán đi chiếc “Khoảnh khắc” không đây? Sau biết bao hy sinh để có được nó, thật xấu hổ nếu phải bán nó đi chỉ để hùn vốn vào một quầy hàng. Từ bỏ biển khơi, thuyền bè, bến cảng. Ấy là nỗi đau của người thủy thủ, đặc biệt vào những đêm thanh đẹp để nhường kia với bầu trời

đầy sao và vàng trắng rực rỡ. Đã qua mười giờ mà vẫn chưa thấy bóng dáng Toufick đâu.

Guma đã nhìn thấy chiếc tàu chở hàng của Đức khi nó vào cảng. Lúc đó khoảng ba giờ chiều, anh đang ở trên thuyền. Tàu không cập cầu cảng vì quá lớn, nó đậu ngoài xa, thỉnh thoảng nhả vài cụm khói. Từ trên thuyền “Khoảnh khắc” Guma có thể hình dung thấy những ánh đèn điện trên tàu. Livia nghĩ Guma đã đi, giờ chắc đang rẽ nước trên sông đưa hàng về Mar Grande. Nàng sẽ ngóng đợi anh về lúc cuối ngày. Nàng sẽ lại lo âu, sợ hãi, và khi anh về sẽ lại hỏi bao giờ rời bỏ biển khơi. Một quây hàng... Bán con thuyền, già từ bến cảng. Đã có lúc anh từng nghĩ đến chuyện đó khi phản bội Rufino, khi mất thuyền “Quả cảm”. Nhưng giờ đây anh không còn muốn như vậy. Chết trên đất thì khác gì trên biển, nỗi lo sợ của Livia chỉ là ngớ ngẩn. Giờ họ đang ca lên bản *modinha* xa xưa nói rằng “bất hạnh thay kiếp làm vợ của những người thủy thủ”. Guma vỗ nhẹ thân thuyền “Khoảnh khắc”, con thuyền nhanh hơn mọi chiếc, may ra có “Lãng du” mới sánh được bằng. Đơn giản vì nó có một người chủ cũ Manuel. “Quả cảm” cũng là một chiếc thuyền tốt, song dầu sao cũng không so nổi với “Khoảnh khắc”. Ngay lão Francisco với cả kho kinh nghiệm thuyền bè của mình cũng nói chưa từng thấy một chiếc nào như thế. Vậy mà giờ đây anh sắp phải bán nó đi...

Anh nghe tiếng Toufick nhảy lên thuyền. Cùng với gã là một tay Ả Rập khác. Tuy trời nóng gã này vẫn quấn chiếc khăn san quanh cổ. Toufick giới thiệu hai người:

- Haddad, còn đây là Guma.

Gã Ả Rập khẽ chạm tay lên đầu như một kiểu chào. Guma nói:

- Chào anh.

Toufick xem xét chiếc thuyền:

- Nó lớn đấy chứ, đúng không?

- Trên cảng chẳng có chiếc nào lớn hơn đâu.

- Tôi nghĩ mình có thể lấy hết mọi thứ trong hai chiếc.

Haddad gật đầu đồng ý. Guma hỏi:

- Ta đi luôn bây giờ chứ?

- Đợi một chút, còn sớm quá.

Hai gã Ả Rập ngồi lên mép thuyền và bắt đầu tán chuyện. Guma im lặng hút thuốc, vừa lắng nghe tiếng ca vọng lên từ pháo đài cổ:

Chàng nằm lại giữa nơi sóng nước

Chàng đã ra đi về tận cuối trời.

Hai gã Ả Rập vẫn nói chuyện. Guma nghĩ đến Livia. Hẳn nàng tưởng anh đã đi và đang vượt cửa vịnh lúc này. Bỗng Toufick quay sang hỏi:

- Bài hát hay quá hả?

- Ừ.

- Quá hay.

Gã Ả Rập kia vẫn lặng im. Gã cởi khuy áo khoác, nói gì đó bằng tiếng Ả Rập khiến Toufick bật cười. Guma nhìn họ. Tiếng ca lặng đi nơi pháo đài cổ và họ nghe rõ tiếng hỗn hển dồn dập trong ân ái trên con thuyền của Manuel.

Khoảng nửa đêm Toufick nói:

- Ta đi được rồi đấy.

Anh kéo neo lên thuyền và dong buồm (Haddad nhìn những dòng chữ xăm của anh). Thuyền tăng tốc sau một vài thao tác. Ánh đèn trên tàu đã hiện ra. Bài ca lại vang lên từ pháo đài cổ. Jeremias hẳn đang hồn nhiên hát cùng vàng trắng vào một đêm sao sáng thế này. Họ lặng lẽ băng ngang trên con thuyền của mình. Khi đến gần tàu Toufick lên tiếng:

- Dừng lại.

Chiếc “Khoảnh khắc” đứng lại. Theo hiệu lệnh của Toufick, Guma hạ buồm xuống. Thân thuyền rung nhẹ. Haddad huýt sáo ra hiệu theo một kiểu khác thường. Không có tiếng trả lời. Gã huýt lại lần nữa. Lần thứ ba thì có tiếng huýt sáo đáp lại.

- Đi thôi. - Haddad nói.

Guma cầm hai mái chèo và vẫn không dong buồm. Thuyền đi quanh tàu và cập vào bên mạn, phía hướng về Itapagipe. Một cái đầu hiện ra. Nó trao đổi với Haddad bằng một thứ tiếng cũng xa lạ với Guma. Cái đầu biến mất. Rồi một người khác xuất hiện. Lại vài câu trao đổi. Haddad lệnh cho thuyền tiến lên phía trước một chút. Họ ghé bên một cánh cửa rộng. Hai người đàn ông bắt đầu chuyển những kiện lựu xuống để Guma và Toufick khuân vào khoang thuyền. Họ không tỏ ra lo lắng.

Anh đưa thuyền ra xa tàu. Sau khi vượt đập chắn sóng một khoảng nhất định anh dong buồm và cho thuyền chạy không đèn. Gió thuận đưa thuyền anh nhanh chóng cập cảng Santo Antonio. Có điều biển động hơn và sóng cũng cao hơn. Nhưng “Khoảnh khắc” là một thuyền lớn và vượt qua không mấy khó khăn. Toufick nhận xét:

- Mình sẽ về đó sớm.

Đã có những người đang chờ sẵn con thuyền. Một người trong số họ ăn bận chỉnh tề bước tới: - Mọi chuyện ổn cả chứ? Còn mấy chuyến nữa?

- Vớ thuyền này chỉ cần một chuyến nữa thôi.

Người ăn bận chỉnh tề đứng nhìn Guma đang giúp dỡ hàng. Số lụa được đưa vào trong ngôi nhà quay lưng về phía cảng.

- Anh chàng ấy đây phải không?

- Vâng, thưa ông Marad.

Guma đưa mắt nhìn tay nhà giàu. Đó là một lão to béo, mày râu nhẵn nhụi bận đồ đen. Lão đặt tay lên vai Guma:

- Anh bạn, anh có thể kiếm được khối tiền khi làm cho tôi, chỉ cần chơi đàn hoàng quay thẳng thôi.

Lão nhìn lại mọi người đang làm việc rồi nói với Toufick:

- Mọi chuyện có vẻ ổn cả. Tôi phải đi đây, Antonio bị ốm.

Antonio là con trai lão, một sinh viên luật. Lão rất cứng thẳng con có học hành nhưng chưa được thuần hoá ấy. Lão ngưỡng mộ mọi thứ thuộc về nói. Lão thích thú ngắm nghía tên con mình là tác giả những bài viết trên báo. Haddad hỏi:

- Antonio bị ốm sao? Vậy tôi đi thăm nó luôn.

Trước khi đi lão Murad lại vỗ vai Guma lần nữa:

- Cứ chơi với tôi đàn hoàng ngay thẳng, anh sẽ không phải hối tiếc đâu.

- Ông có thể tin ở tôi.

Cách đó hai khu nhà xe đang chờ sẵn lão.

Dỡ hàng xong họ lại trở ra chỗ con tàu. Khoang thuyền lại chất đầy hàng lụa. Guma hầu như không còn tính nổi đã có bao nhiêu kiện được chuyển ra. Toufick đưa xấp tiền cho một người trong bọn, và gã đếm tiền dưới ánh đèn pin.

- Đủ cả. - Một người đứng sau gã vừa đếm nói bằng giọng lơ lớ cực nặng.

Chiếc thuyền rời đi, họ lại căng buồm đón gió xuôi và nhanh chóng cập bến Santo Antonio không gặp gì rắc rối. Lần này Toufick đưa cho anh ta một ít rượu. Thuyền đã dỡ xong hàng, Haddad biến mất tăm trong ngôi nhà nọ. Guma châm tẩu hút. Toufick đến bên anh:

- Tôi sẽ báo sau lúc nào cần đến cậu.

Gã lấy ra tờ bạc hai trăm và đưa cho anh:

- Cậu chưa bao giờ nhìn thấy ngôi nhà này, hiểu chứ?

- Lời hứa của một người đi biển.

Toufick mỉm cười:

- Bài hát bạn này hay quá chứ, đúng không?

Gã cởi khuy áo ngoài và đi vào nhà. Guma nắm chặt tờ bạc trong tay. Chiếc “Khoảnh khắc” rời đi trên mặt sóng trong ánh bình minh đang rạng. Và chỉ khi còn lại một mình giữa tiếng ồn ào của biển Guma mới cảm thấy mình mệt mỏi đến mức nào. Anh xoa người trên mặt thuyền, mồm lẩm bẩm:

- Có vẻ như mình đã sợ muốn chết suốt mấy giờ qua.

Ngọn hải đăng nhấp nháy mờ xa trong ánh bình minh đang tới.

Ông Joao bảo anh:

- Anh thật là người biết giữ lời.

- Tôi còn nợ tiền ông chú vợ. Giờ tôi sẽ trả cho ông ấy. Chuyện buôn bán cũng khá, ông ấy tính mở thêm một cửa hiệu, thậm chí còn rủ tôi hùn vốn kia.

- Có lần tôi đã gặp ông ấy ở nhà a

- Một ông già tốt bụng.

- Trông là biết ngay mà.

Rodolfo xuất hiện khoảng mười ngày sau đó. Guma đã về từ tối hôm trước sau một chuyến hàng đến Cachoeira và đang còn ngủ. Lão Francisco đã đi mua sắm gì đó. Rodolfo chơi với thằng cháu và trò chuyện với Livia:

- Em vẫn còn lo sợ chứ?

- Chắc rồi em cũng sẽ phải quen thôi.

- Còn lâu mới đến ngày đó.

Gã nhìn thẳng cháu đang khoe chiếc thuyền trong chậu nước của mình. Gã nói với cô em gái:

- Em vẫn muốn để nó chuyển về bán hàng với ông già sao?

- Tất nhiên em rất mong được thế.

- Vậy đã đến lúc rồi đấy.

- Anh nói vậy nghĩa là sao? - Nàng lo lắng hỏi.

Gã liếc nhìn nàng. Nếu biết chuyện hản nàng còn khổ sở gấp trăm lần.

- Cũng không có gì đặc biệt đâu. Chỉ vì thằng nhỏ này thôi. Nó bắt đầu quen và thích sống ở đây, rồi chẳng ai dứt ra nổi.

Nàng nhìn gã chưa hản, nhưng cũng bớt lo hơn:

- Em đã nghĩ còn có lý do gì đó khác kia.

Nàng chợt hỏi:

- Ở đâu mà anh có tiền cho Guma vay vậy?

- Anh ư? - Nhưng gã lập tức hiểu ngay. - Anh vừa vớ được một khoản hời. Đẳng nào thì anh cũng tiêu tán hết...

Nàng đến bên và vò tóc gã:

- Anh thật tốt bụng.

Guma đã dậy. Trong lúc Livia pha cà phê, Rodolfo hỏi:

- Cậu dây vào đám buôn lậu sao?

- Làm sao cậu biết chuyện đó?

- Mình biết hết. Đã có lần Toufick bảo đến đây rủ cậu, nhưng rồi mình không nói gì vì lo cho Livia.

- Lúc cô ấy mang bầu?

- Phải.

- Cậu đừng lo, mình sẽ không dây mãi vào chuyện đó đâu. Trả hết tiền nợ thuyền là kết thúc. Cũng chẳng còn bao lâu nữa.

- Cần thận nhé. Nếu vỡ ra vụ này sẽ rùm beng lắm đấy. Lão Murad sẽ không sao cả, lão có bạc tỉ và sẽ dàn xếp để yên thân. Chỉ những thằng nghèo như cậu là phải giờ đầu chịu báng thoi. Cần thận đấy.

- Mình sẽ không dây vào đấy lâu nữa. Mình không muốn Livia...

- Sớm muộn gì nó cũng biết thôi. Mà tớ đưa cậu tiền gì vậy?

Guma bật cười:

- Cậu xì ra mọi chuyện rồi sao?

- Chỉ chút xíu nữa. Cần thận, vụ này nguy hiểm

Livia trở ra, mang theo cà phê và bánh bột nướng.

- Các anh bàn chuyện bí mật gì thế?

- Có gì bí mật đâu, bọn anh đang bàn chuyện thằng nhỏ.

- Rodolfo cũng nghĩ anh nên đến làm với chú em.

- Vì thằng bé. - Rodolfo xen ngang.

- Để trả xong nợ chiếc “Khoảnh khắc” đã, rồi mình sẽ dời đi. Kiếm thêm ít nữa, mình sẽ góp phần hùn. Chẳng còn mấy nữa đâu.

Guma âu yếm ôm ngang hông vợ. Nàng ngồi lên gối anh:

- Sao em cứ lo quá...

Rodolfo lặng lẽ cúi đầu.

Chuyến thứ hai là một lô hàng nhỏ chở bút tất dài của Pháp và nước hoa. Guma được một trăm *milreis*. Lần nào lão Murad cũng lên thuyền và nói chuyện rất lâu với cánh trên tàu. Rồi lão trả một mớ tiền lớn. Trên đường về lão nghiêm mặt bảo Guma:

- Anh chưa hề nhìn thấy tôi trên bất cứ chiếc tàu nào, hiểu không?

- Chuyện đó khỏi cần phải nói.

- Tôi cũng đã nghe được đôi điều về anh. Người ta nói anh là một tay dũng cảm. Anh còn thiếu nợ chiếc thuyền bao nhiêu?

- Trả xong một trăm này tôi còn thiếu ba trăm rưỡi nữa.

- Chỉ vài chuyến nữa chiếc thuyền sẽ hoàn toàn là của anh. Rồi anh sẽ bỏ bọn tôi

- Nghĩa là có làm tiếp cho các ông hay thôi phải không? Chắc tôi sẽ thôi.

- Anh sẽ không làm nữa?

- Ngay từ đầu tôi đã nói như vậy với ông Toufick. Tôi nhận làm và sẽ ngưng khi nào tôi muốn. Tôi chỉ làm để trả nợ chiếc thuyền thôi.

- Không ai ép anh ở lại đâu.

- Ông đừng lo, tôi sẽ không nói gì với ai hết, câm như hến.

- Tôi không lo chuyện đó. Tôi biết anh là người ngay thẳng. Nhưng tôi nghĩ nếu ở lại với cánh này anh sẽ kiếm được rất nhiều tiền.

Lão đặt tay lên vai Guma:

- Anh thấy chuyện này quá nguy hiểm?

- Tôi còn có vợ, có con. Nếu ngày mai cảnh sát tóm được tôi... - Anh nhớ lại lời của Rodolfo, - chẳng có chuyện gì xảy đến với ông vì ông giàu có. Mọi chuyện sẽ đổ lên đầu tôi.

Lão Murad hạ giọng:

- Anh nghĩ không ai biết tôi đang buôn lậu sao? Tôi có người của mình trong đám cảnh sát. Tôi đã mua họ. Tôi sẽ khó mà tìm được một người như anh.

Họ đi tiếp trong yên lặng. Gần đến bờ, lão Murad nhắc lại lần nữa:

- Nếu làm tiếp anh sẽ kiếm được rất nhiều tiền đấy.

- Tôi sẽ suy nghĩ chuyện đó. Khi nào quyết định...

Toufick cho biết tháng sau sẽ có một lô hàng lớn. Anh có thể kiếm thêm được hai trăm milreis hoặc nhiều hơn.

Hôm sau anh mang hai trăm milreis đến trả cho bác sĩ Rodrigo. Tiền kiếm được trong chuyến cuối gần đây, anh nói thế. Anh đã gặp may khi đánh bạc ở Cachoeira. Anh đặt năm và thắng được một trăm hai mươi milreis. Và vì đã trả hết nợ cho ông Joao, anh đến trả nốt cho bác sĩ. Thoạt tiên bác sĩ Rodrigo không muốn nhận. Ông nói chính Guma cũng còn rất khó

khăn. Nhưng Guma gặng mãi. Càng sớm hết nợ nần do mua thuyền anh càng thấy khỏe.

Anh rời khỏi đó để về thu xếp một chuyến hàng đi Santo Amaro: một lô rượu. Anh sống nhờ những chuyến hàng đó, tiền buôn lậu chỉ dành để trả nợ chiếc thuyền. Sau khi hết nợ anh tính sẽ làm thêm một thời gian cho đến khi có được năm trăm milreis. Lúc đó anh có thể thoả mãn được niềm ao ước của Livia. Anh sẽ lên thành phố mở quầy hàng với cô chú nàng. Thậm chí anh không cần phải bán đi chiếc “Khoảnh khắc”. Anh có thể giao nó như một phần vốn góp chung cho Manuel hoặc Maneca tay vẹ. Ai cũng sẽ rất mừng nếu có được hai chiếc thuyền. Hơn nữa Maneca tay vẹ mới có một chiếc thuyền. Hẳn sẽ rất mừng bởi sẽ kiếm được nhiều tiền hơn nếu có thêm chiếc “Khoảnh khắc”. Và Guma cũng sẽ xuống đó để đi một chuyến. Anh sẽ vẫn tiếp tục là một người đi biển với những mối quan tâm với biển, với thuyền. Anh sẽ làm hài lòng Livia và cả bản thân mình, sẽ không thay đổi hoàn toàn. Đó là một kế hoạch hay. Nhưng để thực hiện nó anh còn phải chờ hàng lậu thêm một thời gian nữa để kiếm đủ số tiền cần góp vốn với chú của Livia. Vài tháng nữa thôi, thêm mấy chuyến hàng, anh sẽ có được khoản tiền cần thiết đó. Công việc rất hời, chuyện đó khỏi bàn, tai tiếng có thể vang khắp xứ. Murad có trong tay bạc tỉ, ô dù mạnh, lão sẽ chẳng bị gì. Nhưng còn anh, Guma, kẻ chỉ có một con thuyền, thậm chí còn chưa hết nợ...

Anh không thấy sợ. Nếu anh nghĩ đến những hiểm nguy rình rập khi buôn lậu chẳng qua chỉ vì Livia và đứa con của họ. Anh vẫn thường nhìn thẳng con chơi đùa bên chiếc chấu giặt. Nó chơi trò lái thuyền. Nó thích những gì thuộc về biển cả, nó là một đứa con thực sự của đất biển này. Khi lớn lên nó cũng sẽ lái chiếc “Khoảnh khắc” băng qua những vùng nước ấy. Nó sẽ nói cha mình là một trong những tay chèo giỏi nhất trong vùng và nếu có phải về thành phố nó cũng sẽ không bán đi chiếc thuyền của mình để đôi khi cũng có thể trở về và đi biển. Guma đưa tay vuốt nhẹ thân con thuyền “Khoảnh khắc”.

Anh xuống khoang thuyền và trông thấy một tấm lụa. Anh đã quên băng mắt nó... Tối hôm trước lão Murad đã đưa cho anh tấm lụa này:

- Cho anh làm quà tặng v

Mãi vội về nhà anh đã quên khuấy mất tấm lụa. Livia hẳn sẽ rất vui. Quần áo nàng không nhiều, phần lớn đã cũ. Giờ nàng sẽ có một bộ đồ mới ra dáng, như người mẫu thị thành.

Anh buộc chặt thuyền và trở về nhà. Anh sẽ đi sau bữa ăn trưa. Livia đang bế con đứng chờ anh bên cửa sổ, anh khoe ngay mảnh lụa:

- Anh để quên nó trên thuyền.

- Cái gì vậy?

- Em nhìn xem...

Anh vào nhà. Nàng rời khỏi khung cửa sổ, đặt thẳng bé lên sàn và ngắm tấm lụa:

- Anh thắng độ ở Cachoeira đấy.

- Anh nói dối. Sao anh không nói thực với em?

- Nói thực cái gì? Anh thắng xổ số ở chợ, thế thôi.

Nàng chậm rãi gấp mảnh lụa. Một phút lặng yên, rồi nàng chợt hỏi:

- Sao anh muốn em biết mọi chuyện từ miệng người khác chứ?

- Em nói gì thế?

- Như vậy còn tệ hơn.

- Anh nghĩ em không hay biết gì sao? Tin dữ bay nhanh lắm. Anh dây vào bọn buôn lậu, đúng không?

- Rodolfo nói với em sao?

- Lâu nay em đâu có gặp anh ấy. Nhưng ai trên đất cảng này không biết anh đã thế chỗ của Xavier.

- Nói d

Nhưng chẳng thể nào phủ nhận được chuyện đó nữa. Tốt nhất là thú thật mọi chuyện:

- Em không thấy mình chẳng còn đường nào khác để thoát khỏi cảnh này sao? Ông Joao đã đòi anh phải bán chiếc “Khoảnh khắc” cho ai đó, anh sẽ phải đi làm thuê và chúng mình sẽ chẳng bao giờ rời được khỏi nơi này như em muốn...

Livia im lặng lắng nghe. Thắng bé chạy đến bên và bám vào váy mẹ. Guma nói tiếp:

- Em biết đấy... Anh mới chở ba chuyển cho họ và đã trả gần hết tiền thuyền. Thêm một tháng nữa là mình sẽ đủ tiền để lên thành phố đi làm với chú em rồi. - Anh nặng nề nói tiếp: - Anh có dây vào chuyện đó cũng chỉ vì em và con thôi.

- Em sợ lắm, Guma. Đó là tiền tội lỗi. Một ngày nào đó mọi chuyện đổi thay, hai mẹ con em biết phải làm sao? Trước kia em đã sợ cho anh, giờ em còn sợ gấp mấy...

- Nhưng chẳng còn lâu đâu. Chẳng ai tìm thấy gì, mà ai đi tìm chứ? Em nghĩ cảnh sát không hay biết gì sao? Họ biết hết nhưng đã ngậm miệng vì tiền của lão Murad rồi.

- Có thể trong cảnh sát cũng chỉ có một hai người biết. Lúc nào đó gặp một sếp mới đảng hoàng, mọi chuyện sẽ kết thúc.

- Khi đó anh đâu còn làm cho họ nữa. Sau ba tháng, chậm nhất là bốn tháng anh sẽ bỏ hết. Có

thể còn sớm hơn. Mình cũng cần kiếm một ít tiền...

- Giờ em cũng không biết phải làm sao. - Livia buồn bã nói. - Nhưng anh phải hứa sẽ bỏ hết ngay khi có thể chứ? Để lên thành phố với em?

- Anh hứa thế.

Rồi nàng mở tấm lụa ra. Lụa rất đẹp. Nàng ướm nó lên người và mỉm cười:

- Em sẽ may chỉ khi nào anh đã bỏ hết những chuyện kia.

- Không l nữa đâu mà.

Và Guma bắt đầu tính từng ngày quãng thời gian chờ hàng lậu ấy.

Chuyến hàng kế tiếp không đem lại được cho Guma điều mà Toufick hứa. Hàng đến ít hơn dự định theo những lời giải thích của cánh Ả Rập sau những cuộc nói chuyện lê thê bằng thứ ngôn ngữ xa lạ với Guma. Guma chỉ nhận được một trăm năm mươi *milreis*. Toufick nói đang chờ chuyến hàng tới vào tuần sau. Đúng lúc đó phu khuân vác và thợ lái xe tải trên cảng lại đình công. Hầu hết thủy thủ, thuyền trưởng các tàu nhỏ và chủ thuyền cũng hưởng ứng cuộc đình công ấy. Cuộc đình công thắng lợi, mức tiền công vận chuyển được tăng lên. Bắt đầu những cuộc truy lùng rượt đuổi. Một người thợ khuân vác tên là Armando bị săn lùng. Anh ta ngẫu nhiên trốn ngay trên thuyền của Guma và đã vượt thoát vào đêm ấy bên những lô hàng được chuyên chở với cước phí đã nâng lên. Trên thuyền, dưới trời sao người thợ khuân vác đã kể cho Guma nghe nhiều điều trước giờ anh chưa từng biết đến. Với Guma đêm ấy không phải là đêm mà chính là ánh bình minh rạng ngời đang tới.

Bác sĩ Rodrigo giúp đỡ rất nhiều cho cuộc đình công của những người thợ. Khi mọi việc xong ông viết một bài thơ đoạn kết nói rằng điều kỳ lạ lớn lao mà Dona Dulce hằng mong đợi đã bắt đầu. Cô giáo mỉm cười đồng ý. Cuối cùng thì cô cũng đã tìm được những lời lẽ, những lời mới mẻ để nói với các cư dân trong những ngôi nhà khốn khổ trên đất cảng này. Giờ đây họ thực sự coi cô như một người bạn thân thiết. Cô biết phải cảm ơn họ như thế nào. Cô đã lấy lại được niềm tin. Nhưng niềm tin ấy giờ đây hoàn toàn đối khác.

Trên bầu trời Santo Amaro, ngôi sao “Bò cạp” cũng biến mất. Hẳn người đã đến nhập cùng cánh thợ đình công.

Guma chở thêm cho Toufick vài chuyến nữa. Anh đã trả hết tiền nợ con thuyền. Thậm chí anh thành bạn bè với tay Ả Rập lúc nào cũng niềm nở ấy... Haddad thì vẫn luôn giữ vẻ lầm lỳ

ắm đấm với chiếc khăn sặc sỡ tứ thời quanh cổ. Murad ít khi xuất hiện trừ những khi có chuyện quan trọng cần bàn với đám trên tàu. Guma đã trang trải hết nợ và dành dụm được hai trăm rưỡi *milreis*. Livia đã bàn việc chuyển lên thành phố như chuyện đó rất gần theo đúng nghĩa chỉ dăm bữa nửa tháng nữa là xong. Chỉ cần kiếm thêm chút ít nữa cho đủ một ngàn, họ có thể góp vốn mở quầy cùng chú nàng. Lão Francisco sắp được nghỉ ngơi, công việc với lão lúc này khó khăn hơn nhiều so với trước. Chiếc thuyền sẽ được giao lại cho Maneca tay vịn và hàng tháng gã sẽ trả cho lão Francisco một khoản tiền. Livia hầu như không còn âu lo sợ hãi nữa, nỗi khắc khoải của nàng đã giảm rất nhiều. Mọi chuyện đều diễn ra suôn sẻ. Cước phí vận chuyển cũng đã tăng lên, cuộc sống vùng duyên hải đã trở lại bình thường. Con khủng hoảng đã qua, người dân biển đã vượt hồi bỉ cực.

Giờ Livia thích qua đêm trên thuyền khi con họ ở lại chơi với cô chú nàng trên phố. Nàng thường nằm cạnh Guma, đầu gối lên tay nghe những bài ca vọng từ bến cảng, ngắm vầng trăng màu vàng giữa hằng hà sa số các vì sao, cảm nhận sự gần gũi của Iemanja qua mái tóc xõa dài trên mặt nước. Nàng nghĩ biển thực sự như người bạn, một người bạn thân tình. Và cảm thấy tội nghiệp cho Guma sẽ phải từ bỏ biển khơi, già từ số phận của mình. Nhưng họ sẽ không bán đi con thuyền ấy. Và những khi biển lặng thế này họ sẽ đến để bình yên dạo chơi trên sóng nước; ngắm nhìn những vì sao và vầng trăng trên biển, nghe những bài ca buồn từ cảng vọng về. Và trên ván thuyền họ sẽ lại cùng nhau ân ái. Sóng sẽ tắm cho thân thể họ, cuộc ái ân sẽ càng ngọt ngào hơn. Da thịt họ sẽ đậm hương vị biển, tai họ sẽ nghe tiếng thì thào của gió, tiếng thở than của các chàng da đen bên cây ghi ta hoặc đàn gió của mình, nghe cả giọng của Jeremias cất lên từ pháo đài cổ. Nhưng họ sẽ không còn nghe nữa tiếng hát của Gufino bởi anh ta đã tự giết mình vì sự phản bội của một người con gái. Họ sẽ nhìn những đàn cá mập cắt ngang mặt sóng, sẽ ngắm vẻ đẹp mái tóc Iemanja, nữ hoàng của biển khơi và những con thuyền. Họ sẽ cảm thấy trong lòng nỗi hoài niệm u buồn về tất cả những gì không bao giờ còn gặp lại. Guma hẳn sẽ vuốt ve mạn thuyền “Khoảnh khắc”. Họ sẽ nhớ về con thuyền “Quả cảm” ngày xưa. Những ý nghĩ về đưa con trai lớn lên nơi phố thị với một số phận sáng tươi hơn sẽ an ủi trái tim họ về những mất mát hy sinh từng nếm chịu. Nhưng đầu sao họ cũng sẽ rất buồn, nỗi buồn xa biển như xa một người thân đã khuất. Bởi không có ai sinh ra hoặc sống lâu ở biển lại không yêu biển bằng cả trái tim, bằng cả tâm hồn. Tình yêu ấy thấm đầy cay đắng. Có đau thương, thậm chí cả căm hờn. Nhưng không thể có sự bàng quan ở đó. Chính vì vậy không ai có thể phản bội hoặc quên đi tình yêu ấy. Vì biển là người bạn ấu yếm, dịu hiền. Và có thể biển cũng chính là miền đất Aioca, vùng đất Mẹ của những người đi biển.

MIỀN ĐẤT AIOCA>

Rosa Palmeirao không còn mang mảnh lam dưới váy và lưỡi dao găm trên ngực nữa. Tin của Guma đến với bà ở một nơi nào đó phương Bắc, tại một quán trọ tồi tàn không phải trả tiền vì chủ quán sợ bà. Khi người thủy thủ tìm được bà và nói: “Guma muốn bà biết rằng cháu nội của bà đã ra đời”, bà đã quăng đi lưỡi lam dưới váy và lưỡi dao găm trên ngực. Tuy nhiên trước hết bà dùng đến chúng thêm một lần nữa để thu xếp chuyến trở về của mình.

Livia đón bà như đón một người thân lâu ngày gặp lại:

- Xin hãy tự nhiên như ở nhà mình.

Rosa cúi đầu và ghì chặt vào lòng đứa trẻ, thằng bé thoát đầu những muốn vùng ra, rồi bà mỉm cười:

- Guma là kẻ thật tốt số.

Thằng bé hỏi bà có phải là vợ lão Francisco vì giờ bà là bà nội. Bà những muốn khóc, bà không còn mang theo lưỡi lam dưới váy và lưỡi dao găm trên ngực nữa. Bà ăn bận nhã nhặn, ngồi bên cửa sổ ngôi nhà với đứa trẻ đánh đu trên cổ. Có những đêm bà nghe trên cảng người ta hát những bản ABC về mình, bà nghe chúng với vẻ ngỡ ngàng như đó là những bài ca nói về ai đó khác. Chỉ có biển mới cho con cái mình những tặng phẩm hiền hoà như vậy. Chỉ c biển...

Lần đầu tiên Guma gặp bão trong các chuyến chở hàng lậu của mình. Nhưng anh đã thấy Livia không còn lo âu nữa (nàng tỏ ra bình thản, mọi chuyện sắp xong xuôi) và anh thấy hài lòng. Toufick đang đợi trên thuyền, và chuyến đi này ngoài Haddad còn có thêm một tay Ả Rập trẻ tuổi. Đó là Antonio, con trai của Murad, sinh viên và là một ngôi sao non về văn học đang tò mò muốn xem hàng lậu được chuyên chở thế nào.

Mây đen che phủ bầu trời, gió thổi mạnh như muốn xé rách cánh buồm. Con tàu lớn đang chờ họ đằng xa ngoài biển chỉ thấy thấp thoáng qua sóng nước. Toufick hỏi:

- Cậu nghĩ chắc sẽ có bão?

- Khởi nói, một cơn bão khủng khiếp.

Gã Ả Rập quay sang con trai của Murad:

- Tốt nhất cậu nên về nhà, Antonio.

- Quên đi. Như thế càng thú vị hơn, đúng thế. Càng đầy đủ tình tiết - Gã quay sang Guma:

- Anh nghĩ là cơn bão sẽ rất nguy hiểm?

- Luôn luôn nguy hiểm.

- Vậy càng hay.

Thuyền rời đi, nhưng thậm chí thật khó đến chỗ đập chắn sóng khi mưa trút xuống. Tuy vậy Guma vẫn điều khiển cánh buồm để chờ con tàu phát tín hiệu. Dừng mái chèo họ rất khó khăn mới đến được cạnh con tàu. Toufick tỏ ra bức bối. Haddad quấn chặt thêm chiếc khăn quanh cổ. Antonio huýt sao, gắng thể hiện một vẻ bình thản mà y không có. Thuyền cập sát mạn tàu, những kiện lùa bắt đầu được chuyển xuống. Công việc thực vất vả và vì sóng nhồi quá mạnh, mưa lại to, thuyền cứ đập dềnh trên sóng và bị cuốn xa ra khỏi thân tàu. Cuối cùng thì mọi việc cũng xong. Guma lèo lái vượt qua chỗ đập chắn sóng hướng về phía Santo Antonio.

Nhưng gió dữ đã cuốn họ đi. Không thấy chiếc tàu nào trên biển, chỉ có một chiếc nép vào phía pháp đài cổ không dám đi tiếp. Gió cuốn chiếc “Khoảnh khắc” khỏi lộ trình dự kiến. Thuyền chở nặng hết mức nên càng khó lái hơn. Guma nắm chặt tay lái mặc cho những cơn sóng dội lên thuyền. Haddad lẩm bẩm:

- Lùa này chắc mất khi về tới đó.

Gã tìm kiếm một tấm ván để che cửa vào khoang. Gã không thấy bão tố, không thấy cái chết đang đe dọa, chỉ nhìn thấy chỗ lùa ướm sẽ bị quăng đi. Guma nhìn gã ngạc nhiên. Toufick giận dữ và lo sợ cho thằng con của ông chủ. Gã sinh viên mặt mày xanh lét bám chặt vào cột buồm. Chỉ một lần gã phá đi sự im lặng bằng một câu hỏi đặt ra với Guma:

- Anh có nghĩ chúng ta sẽ chết hết?

- Đôi khi người ta cũng thoát. Tùy may rủi thôi.

Họ đi tiếp. Thuyền đã về đúng hướng nhưng bị cuốn xa ra phía biển lớn, nơi không dành cho những chiếc thuyền con. Guma đang bị kéo về vùng biển dành cho những con tàu lớn, tựa như anh đang thực hiện giấc mơ xưa của mình là phiêu bạt đến những miền đất lạ như Chico Tristeza. Họ đã nhìn thấy ánh đèn như đáng cứu thế nơi cửa vịnh, nhưng vẫn còn ở quá xa ngoài khơi, trên vùng biển lạ của biết bao huyền thoại về các cuộc phiêu lưu kỳ vĩ thường nghe trên cảng. Ngay phía trước mặt là cảng Santo Antonio. Nhưng họ vẫn ở quá xa ngoài biển. Guma lèo lái hướng thuyền về phía cảng. Không xa đằng trước là rặng đá ngầm nhọn sắc khuất trong làn nước cạn. Guma gắng sức bẻ lái nhưng một đợt sóng lớn đã nâng bổng con thuyền và quăng mạnh vào rặng đá. Chỗ hàng quá tải trong khoang khiến vô phương chèo lái nổi chiếc “Khoảnh khắc”, và nó lật nghiêng như một món đồ chơi. Từng đàn cá mập đâm bổ vào con thuyền đang chìm từ mọi phía - chúng luôn chầu chực, không bỏ qua một vụ đắm thuyền nào.

Guma nhìn thấy Toufick đang chống chọi với sóng. Anh tóm tay gã Ả Rập vắt lên lưng mình và bơi vào bờ. Ánh sáng yếu ớt của cảng Santo Antonio chìm trong những đợt sóng tối đen

nhưng ngọn hải đăng thả một dải sáng dài soi đường cho Guma. Nhìn lại sau anh thấy bầy cá mập đang vây quanh con thuyền đắm và hai bàn tay đang khua hoảng loạn trên mặt nước.

Anh đặt Toufick lên bãi cát, vừa gượng đứng lên đã nghe giọng nói của lão Murad:

- Còn con tôi? Thành Antonio của tôi đâu? Nó đi với các anh, đúng không?

- Đúng.

- Đi cứu nó đi. Nhanh lên. Tôi sẽ cho anh bất cứ thứ gì anh muốn.

Guma đứng còn không muốn nổi. Lão Murad chấp tay cầu khẩn:

- Anh cũng có một đứa con mà. Hãy vì tình yêu đối với con anh.

Guma nhớ lại lão Godofredo hôm tàu Canavieras lâm nạn. Ai có con cũng đều khẩn cầu như vậy. Anh cũng có một đứa con. Và anh lao mình xuống nước.

Anh bơi thật vất vả. Anh đã quá mệt trước đó qua chặng đường sóng giong. Rồi anh đã phải bơi mang theo Toufick trên lưng chống chọi với những cơn sóng lớn. Sức lực anh đang cạn dần từng giây phút. Nhưng anh vẫn bơi ra. Và anh đã đến kịp để thấy Antonio còn bám trên thân con thuyền lật như trên lưng một con cá voi. Anh tóm tóc gã trai và bắt đầu bơi ngược trở về. Nhưng sao thế này? Biển dường như không muốn buông tha anh... Những con cá mập sau khi đã ngẫu nhiên Haddad đang bơi đuổi theo anh. Guma cắn chặt con dao trên miệng, tay vẫn nắm chắc tóc Antonio. Trước mắt anh hiện ra hình ảnh Livia, một Livia như đã bình yên trở lại, một Livia đang đợi chờ sự thay đổi tốt đẹp hơn. Một Livia đã có với anh một đứa con. Một Livia xinh đẹp nhất trong số những người phụ nữ trên đất cảng. Lũ cá mập đã bám sát đằng sau, mỗi lúc một gần, mà sức anh lại cạn dần sau từng giây phút. Anh không còn nhìn thấy Livia nữa. Anh chỉ biết phải bơi đi vì đang nắm tóc lôi theo mình một đứa con trai. Con của Murad hay con anh, anh không phân biệt nữa. Livia, Livia đang đi trước mặt. Sóng nhồi dữ dội, gió rít từng cơn. Nhưng anh vẫn bơi, băng mình trên sóng nước. Anh vẫn mang theo một đứa con, phải chăng nó là con anh?

Ngay sát bãi cát lầy cạnh cảng Santo Antonio anh đành phải buông tay khi sức cùng lực kiệt. Nhưng bờ đã quá gần và sóng đã mang Antonio vào thẳng đến đôi tay dang ra chờ đợi của lão Murad. Lão thốt lên “con tôi” và gọi:

- Bác sĩ, nhanh lên...

Guma cũng gắng sức bơi vào bờ, nhưng đám cá mập buộc anh phải cầm dao quay lại. Anh vẫn chiến đấu, đâm bị thương một con, máu ngầu trong xoáy nước. Lũ cá mập lôi anh trở lại đó, nơi trên sóng nước còn thấp thoáng con thuyền “Khoảnh khắc” vẫn dập dềnh.

Bão tố vẫn tiếp tục một hồi rồi lặng xuống. Trăng hiện ra và Iemanja xoắn mái tóc dài của mình trên mặt biển, tại nơi Guma đã biến mất. Và người đưa anh vào cuộc phiêu lưu huyền bí đến miền đất Aioca, nơi trở về của những thủy thủ can trường, của những con người can đảm nhất.

Gió đưa con thuyền “Khoảnh khắc” lên bãi cát ven bờ.

BIỂN CHẾT, BIỂN LÀ BẠN HIỀN

Đây là nơi thân xác Guma đã biến mất. Manuel dừng thuyền và hạ buồm. Trên thuyền “Lăng du” bác sĩ Rodrigo, Manuel, lão Francisco, Maneca tay vịn, Maria Clara và Livia đã cạn khô nước mắt.

Họ đến đây vào buổi sáng. Chiếc “Khoảnh khắc” đã được lật lại. Vỏ thuyền bị thủng một chỗ nhưng không lớn lắm, cánh thợ mộc nói chỉ vài giờ là sửa xong. Manuel đã kéo thuyền về cảng. Anh ta đến gặp Livia ở nhà sau bữa ăn trưa. Rosa Palmeirao và cô của Livia ở lại nhà trông đứa trẻ. Maneca tay vịn đi cùng với họ.

Đây đúng là nơi thân xác Guma đã biến mất. Mặt nước giờ lặng yên và biêng biếc màu xanh dương. Hôm qua nó đã dậy lên trong bão tố và có màu xanh lá. Nhưng trong mắt Livia biển giờ đây bất động một màu chì. Biển như đã chết đi cùng với Guma.

Tất cả đều im lặng. Lão Francisco thả một cây nến. Lão nhỏ vài giọt nến lên cái đĩa và gắn nến vào đó. Rồi lão cẩn thận thả chiếc đĩa xuống biển. Mọi cặp mắt dõi nhìn theo. Bác sĩ Rodrigo chẳng tin gì chuyện cây nến có thể giúp tìm ra chỗ có xác của người bị chết đuối. Nhưng ông chỉ lặng im, chẳng nói gì.

Ngọn nến từ từ trôi ra xa. Nó trôi chậm rãi trên mặt sóng, lúc nhô lên, khi thụt xuống, trong như một con tàu ma bé nhỏ. Mắt họ dõi nhìn theo, im lặng. Bác sĩ Rodrigo lại nhìn thấy hình nh Guma đưa thuyền chở Traira đang bị thương tới, đang lao ra cứu tàu Canavieras, cứu người trong bão tố, đang chở hàng lậu để trang trải nợ nần. Lão Francisco nhìn thấy thằng cháu trên con thuyền của mình đang lướt trên sóng nước. Manuel hình dung lại hình ảnh Guma ở quán “Sao hải đăng” đang từ tốn chuyện trò, thỉnh thoảng lại hất ra sau mái tóc đen dài. Maria Clara nhớ lại cuộc đua thuyền cá độ cùng anh giữa những tiếng ca mà cô đã hát. Maneca tay vịn nhớ đến những trận ẩu đả ngày nào, và dầu vậy họ vẫn là những người bạn đồng cam cộng khổ. Riêng Livia không nhìn thấy Guma, chỉ có nàng không nhìn thấy bóng hình anh hay tưởng nhớ về anh. Chỉ riêng nàng vẫn còn nuôi hy vọng sẽ tìm lại được anh.

Ngọn nến trôi lòng vòng trên mặt nước. Mặt nước màu chì đối với Livia, mặt nước của biển chết. Mặt nước không có sóng xô, không có sự sống. Rồi ngọn nến chợt dừng lại. Lão Francisco nói khẽ:

- Nó ở đây.

Mọi người đều nhìn. Manuel cởi áo nhảy xuống nước. Maneca tay vịn cũng làm theo. Cả hai lặn xuống, ngoi lên mặt nước, rồi lại lặn xuống. Nhưng ngọn nến lại rời đi, tiếp tục cuộc tìm kiếm của mình. người vừa lặn quay trở lại con thuyền.

Ngày mai lão Francisco sẽ có thêm tên của Guma xăm trên cánh tay mình. Tên năm con

thuyền đã nằm đó, trên cánh tay của lão. Cả tên đứa em trai, cha của Guma. Giờ đến lượt tên thằng cháu lão. Cái tên duy nhất lão không bao giờ xăm trên cánh tay mình là của thằng em trai Leoncio, con người không bền đậu trên mặt đất này. Cũng có thể ngày nào đó lão sẽ xăm lên tay trái mình tên đứa con của Guma, cháu của Frederico. Và sẽ có hai cái tên giống nhau ở đó: tên của hai ông cháu. Nhưng chắc Livia sẽ mang nó đi khỏi vùng đất cảng, sẽ đưa nó lên thành phố sống với cô chú mình. Tên đứa con trai của Guma vậy là sẽ không xuất hiện trên cánh tay trái lão Francisco, cạnh nhiều tên khác. Ngọn nến vẫn lặng lẽ trôi.

“Livia sẽ không hoàn toàn đơn độc.” - Bác sĩ Rodrigo thầm nghĩ. Cô ấy còn có cô chú ruột của mình. Cô sẽ sống với họ, phụ giúp việc bán buôn. Có nhiều người còn bất hạnh hơn, điều duy nhất họ có thể làm là bán thân nuôi miệng. Livia xứng đáng hưởng một phần số khác. Cô rất yêu chồng, đã từ chối bao đám khá giả hơn chỉ vì tình yêu với anh ta. Giờ cô ta còn có một đứa con cùng một chiếc thuyền vô dụng và đang theo vết cây nến để đi tìm thân xác của chồng. Mặt trời rọi sáng trên biển.

Ngọn nến dường như không muốn dừng lại chút nào. Manuel lặng nhìn. Guma là tay lái thuyền cực giỏi, người duy nhất có thể thắng được Manuel trong cuộc đua thuyền. Anh ta nói khề với Maria Clara:

- Cậu ta thật tốt bụng, chẳng bao giờ ngần ngại...

Mọi người đều nghe rõ. Anh là một chàng trai tốt bụng, đã chết đi khi còn quá trẻ. Người duy nhất có thể chiến thắng Manuel trong cuộc đua. Maria Clara nhớ lại:

- Đã có lần anh ấy thắng được anh...

- Nhưng lần đầu cậu ấy đã thua. Vậy là hoà...

Livia nhìn xuống mặt nước. Mắt nàng đã khô, nước mắt nàng đã cạn. Nàng đã khóc rất nhiều lúc ban đầu, khi mới hay tin. Nhưng nước mắt giờ đã cạn, nàng không còn nghĩ bất cứ chuyện gì, không nghe gì, không thấy gì nữa cả. Tựa như mọi người đang bàn chuyện gì đó thật xa xôi, điều gì đó nàng hoàn toàn không liên can đến. Nàng nhìn ngọn nến trôi trên mặt nước. Mọi thứ trong đầu nàng đều mù mịt, nàng như không còn nh gì đã xảy ra. Nàng chỉ muốn được gặp lại Guma lần cuối, được nhìn thấy thân xác anh, được nhìn vào mắt anh, được hôn lên môi anh. Chẳng hề gì việc thân xác ấy đang bị cá rửa róc. Chẳng hề gì vì Livia chỉ muốn gặp lại chồng mình, người đàn ông duy nhất mà nàng yêu dấu. Nàng chợt hồi tỉnh và bắt đầu hiểu điều gì đã xảy ra. Nàng bắt đầu hiểu... Sẽ chẳng bao giờ họ còn được ân ái cùng nhau trên con thuyền “Khoảnh khắc”. Nàng sẽ không bao giờ còn nhìn thấy anh hút tẩu, vừa rử rử chuyện trò. Chỉ có những câu chuyện về anh là đọng lại, như vô vàn câu chuyện trong trí nhớ lão Francisco. Ngoài ra chẳng còn gì của anh còn lại nữa. Ngay đứa con trai cũng không còn nữa bởi nó sẽ đi con đường khác, sẽ về thành phố, sẽ quên đi bến cảng, những cánh buồm, đại dương, biển cả, tất cả những gì cha nó từng yêu quý biết bao. Chẳng có gì của Guma còn đọng lại. Chỉ còn câu chuyện lão Francisco sẽ truyền lại cho những người đi biển một ngày nào đó, khi chính lão cũng theo Iemanjá vào chuyến viễn du về miền đất vô cùng...

Ngọn nến dừng lại. Maneca tay vịn nhảy xuống nước. Gã bơi, lặn song cũng chẳng thấy được gì. Nhưng ngọn nến vẫn đứng yên, không di chuyển. Cái đầu của Maneca hiện ra trên mặt nước:

- Chẳng thấy gì cả.

Manuel cũng lặn xuống. Anh ta cũng chẳng tìm thấy gì. Maneca tay vịn leo lên thuyền. Ngọn nến vẫn quần quanh không rời xa chỗ ấy. Manuel bơi, lặn, tìm vào những tầng sâu trong đáy nước. Họ không tìm được xác của Guma, nó đã hoàn toàn biến mất. Lão Francisco khẳng định:

- Nhất định là chỗ này.

Giờ cả Maneca và Manuel cũng lặn xuống. Họ cũng chẳng tìm được gì và lại trồi lên. Lão Francisco cũng cởi áo lao xuống nước. Lão tin chắc là chỗ ấy.

Nhưng chính lão cũng chẳng tìm được gì. Với những con sóng hiện ra trên mặt nước, ngọn nến lại rời đi. Những người vừa lặn quay trở lại thuyền. Lão Francisco vẫn nuôi hy vọng:

- Nó đã ở đây, nhưng lại đi rồi.

Livia hạ tay xuống. Phải tìm bằng được xác Guma. Đó là điều duy nhất nàng nghĩ đến. Nàng phải gặp lại anh lần cuối, để nói lời vĩnh biệt cùng anh. Rồi nàng sẽ ra đi, vĩnh viễn quay lưng với miền đất

Ngọn nến trôi thật xa. Con thuyền đi theo nó. Bác sĩ Rodrigo bắt đầu sốt ruột với cuộc chạy đua cùng ngọn nến. Ông chẳng tin gì, thậm chí cười nhạo chuyện ấy, nhưng niềm tin của mọi người mạnh đến mức buộc ông phải cùng theo ngọn nến. Và chính ông đã reo lên:

- Nó dừng kìa!

- Chỗ này đây. - Lão Francisco đưa tay chỉ.

Lại lặn ngụp, lại tìm kiếm, và vẫn hoài công. Ngọn nến chẳng dừng lâu, nó đã lại trôi đi. Con thuyền chậm rãi lần theo.

Họ sẽ chẳng bao giờ còn được nằm trên thuyền “Khoảnh khắc” ân ái cùng nhau. Họ sẽ chẳng bao giờ còn được cùng lắng nghe những bài ca về biển cả. Phải tìm cho được xác Guma để họ còn có thể cùng nhau dong buồm đi trên con thuyền một lần sau chót. Anh đã chết để cứu mạng hai người con yêu quý của Iemanja. Anh đã để lại những lời ngợi ca đẹp nhất, anh là tay lái thuyền thiện nghệ ít ai bằng. Nhưng Livia không bận tâm việc anh sẽ được mọi người nhớ mãi. Mắt nàng chỉ dõi theo ngọn nến đang trôi đi, đang kiếm tìm vô vọng. Thằng bé ở nhà chắc đang gọi mẹ, gọi cha. Rosa Palmeirao chắc cũng đã khóc sưng cả mắt. Bà yêu Guma như yêu quý con mình. Livia tựa mái đầu rã rượi trên cánh tay. Bác sĩ Rodrigo khẽ chạm lên tóc nàng, sự im lặng lại bao trùm tất cả.

Manuel chầm tàu thuốc. Maria Clara ôm lấy Livia, gặng an ủi nàng: “Số chúng mình nó thế”.

Nhưng Maria Clara sinh ra ở biển và luôn sống ở đó. Với cô đó là qui luật của số phận: ngày nào đó người đàn ông của cô sẽ nằm lại chốn biển khơi, chết đi cùng với con thuyền đắm. Người phụ nữ sẽ đi tìm xác người thương và chờ đứa con họ lớn lên để rồi lại nhìn thấy nó cũng đi vào cõi chết. Tuy nhiên Livia không sinh ra ở biển. Nàng đến từ thành phố, đến từ một phần số khác. Những con đường thênh thang trên biển chẳng phải thuộc về nàng. Nàng đi theo chúng chỉ bởi tình yêu. Chính vì vậy nàng sẽ không cam chịu. Nàng không chấp nhận qui luật ấy của số phận, qui luật mà Maria Clara cam phận tuân theo. Nàng đã chiến đấu, và đã gần đạt đến bến bờ chiến thắng. Nàng đã sắp thắng... Mọi chuyện đã rất gần. Tiếng nước nổ oà ra từ lồng ngực của Livia.

Lão Francisco lặng lẽ cúi đầu. Maria Clara nắm lấy bàn tay của Manuel như muốn chở che, t như cái chết đang rình rập quanh anh. Nước biển nặng một màu chì. Với Livia đó là vùng nước chết.

Ngọn nến lại dừng thêm lần nữa. Chiều sắp tắt, mặt trời đang chìm xuống. Manuel lại lặn tìm, Maneca tay vẹo và lão Francisco cũng lặn. Họ trôi lên với áo quần dính bết vào thân. Màn đêm buông xuống. Maneca tay vẹo nói:

- Có thể tối cậu ấy mới về. Bao giờ họ cũng trở về vào buổi tối...

- Chắc chắn nó sẽ trở về. - Lão Francisco khẳng định.

Bác sĩ Rodrigo tiêm cho Livia một mũi thuốc. Nàng ngã mình ra sau trông cũng như người đã chết. Một bài ca cổ vọng ra từ phía cảng:

Chàng nằm lại ngàn năm trong sóng nước.

Livia mở mắt. Từ trong bóng đêm huyền bí vọng đến tai nàng lời ca của bài hát u buồn:

Người yêu em không bao giờ về nữa.

Ở lại muôn đời trong sóng biển xanh.

Livia lắng nghe. Anh đã ra đi, về với những ngọn sóng xanh của biển sâu thăm thẳm. Maria Clara ôm nàng. Chiếc “Khoảnh khắc” neo tại cảng khế chòng chành trên mặt sóng. Nhưng chủ nó, người chèo lái nó giờ đã nằm lại trong các tầng sóng biếc của biển khơi. Bài hát lan đi khắp cảng, đè nặng trên lưng những người đàn ông vừa rời khỏi các con thuyền. Đêm đã xuống.

ĐÊM CỦA TÌNH YÊU

Mẹ Guma đang đợi nàng ở nhà. Bà đã đến mà không báo trước. Bà bảo Livia rằng mình chỉ mới gặp Guma một lần từ nhiều năm trước. Trông bà yếu ớt, mắt gần như đã loà.

- Tôi sống ở xa đây, hầu như chỉ nhờ bố thí. Cũng có vài người quen giúp đỡ đôi

Bà không lộ chuyện mình chỉ là mụ quét dọn ở một nhà thổ nọ. Lão Francisco nhận thấy bà đã già đi rất nhiều. Gần hai mươi năm đã trôi qua kể từ buổi bà đến cảng lần ấy để tìm gặp con mình. Bà những muốn đưa con đi, nhưng lão không chịu. Nếu bà đưa nó đi mọi sự có lẽ đã tốt hơn. Livia hẳn giờ đây đã không phải khóc, một đứa trẻ hẳn sẽ không phải sống thiếu cha vào lứa tuổi còn thơ dại thế. Nhưng số phận là điều không thể đổi thay.

Rosa Palmeirao từ buồng ngủ bước ra và bảo Livia cần phải ăn chút gì đó. Mẹ của Guma hỏi:

- Họ chưa tìm được nó phải không?

- Vâng.

- Vậy mai tôi sẽ quay lại. Tôi không thể về muộn.

Và bà đi. Mắt gần như đã mù, bà mò mẫm dò đường trong đêm tối. Ánh trăng soi lối cho bà. Livia ẵm con trước ngực và cứ đứng lặng yên như thế hồi lâu. Cô chú nàng nhìn nàng, bà cô thỉnh thoảng lại lau nước mắt. Rosa Palmeirao bày ra bàn bữa ăn không ai động tới.

Đã đến lần thứ tư Toufick ghé nhà Livia. Rosa Palmeirao trả lời khách đến nhà:

- Cô ấy ra ngay, ông Toufick.

Gã Ả Rập bước vào phòng khách. Đây là nơi gã từng đến rủ Guma vào chuyện buôn lậu hôm nào. Cũng là nơi gã đã rủ Guma vào chỗ chết. Livia hiện ra. Toufick đứng lên, lặng yên chẳng biết nói gì. Nàng im lặng chờ đợi.

- Anh ấy là người ngay thẳng.

Vẫn lặng yên. Mắt thần thờ, nàng gần như không nghe, không thấy gì nữa cả. Gã tiếp tục:

- Anh ấy đã cứu mạng tôi, cứu mạng Antonio nữa. Tôi không biết nói sao...

Càng khó khăn hơn cho gã khi phải nói bằng thứ tiếng không phải

- Cô có cần gì không, bất cứ thứ gì?

- Không.

- Tôi đến đây theo lệnh của ông Murad. Ông ấy nói bất kỳ lúc nào, bất kỳ điều gì cô cần ở ông ấy cô luôn có một người bạn sẵn sàng đáp ứng.

Gã đặt tiền lên bàn. Mân mê chiếc mũ trên tay, gã không đủ can đảm gợi ý để nàng nói hử cho ai về chuyện buôn lậu. Gã từ từ đi lùi ra cửa.

- Chào cô.

Gã đâm bổ ra đường, va phải một khách bộ hành, với cảm giác nghẹn đắng trong họng gã chỉ muốn được khóc gào cho thỏa.

Trong những ngôi nhà có bắt sóng một trong các đài phát thanh ở Bahia tối ấy mọi người nghe tiếng của phát thanh viên:

- Phụ nữ vùng cảng cầu mong các con chiên ngoan đạo hãy đọc “Kinh nguyện cha” để dâng bề trên phù hộ tìm thấy xác một thủy thủ bị đắm thuyền tối hôm qua.

Một cô gái trẻ (có người yêu là hoa tiêu) chột rùng mình đứng lên, lặng lẽ rời khỏi bàn ăn đi vào buồng trong và nhiệt tâm cầu nguyện.

Rodolfo đến lúc mọi người đang chuẩn bị đi. Gã mới hay tin vài phút trước, tỉnh dậy sau một giấc ngủ vùi kéo dài cả ngày. Gã nhập vào đám người đang kéo ra chỗ chiếc thuyền. Lần này hai chiếc thuyền cùng đi. Maneca tay vịn sẽ lái chiếc “Khoảnh khắc”. Cùng với hắn là Rodolfo và lão Francisco. Những người kia đi trên chiếc “Lãng du”. Họ hướng về phía cảng Santo Antonio.

Ngon nển được thả xuống ngay chỗ cũ. Hai chiếc thuyền nằm sát bên nhau. Trong đêm tối của ngàn sao, ngọn nến lang thang đang đi tìm thân xác một con người giữa biển. Mọi ánh mắt hồi hộp dõi nhìn theo. Nó nhẹ nhàng trôi, lúc xuôi sang phải, lúc lệch sang trái và không dừng lại. Trên cả hai thuyền những cánh buồm đều đã hạ. Ánh trăng nhợt nhạt đổ xuống người họ, trải khắp mặt thuyền. Những đêm trên biển như thế này luôn là đêm của ân ái yêu thương. Vào các đêm như vậy những phụ nữ luôn lo âu cho mạng sống của chồng thường nhận được rất nhiều tình cảm yêu thương. Đã từng có bao đêm giống thế - Livia cúi đầu nhớ lại - khi nàng ở bên Guma với mái đầu anh ngã trên đùi cùng ánh sáng nơi ngọn tẩu xen giữa muôn vì sao sáng. Những khi anh trở về qua một trời giông bão, một đêm khắc khoải với nàng, và cả hai lên thuyền cùng ân ái giữa trời mưa, giữa ánh chớp nhoáng nhòang trên mặt sóng. Đó là thú đam mê pha lẫn cơn sợ hãi cùng với nỗi khát khao không thể diễn đạt bằng lời. Đó là sự khẳng định tình yêu của nàng không dậy sóng. Anh có thể đã không về, nàng tin thế. Chính vì vậy nàng đã yêu anh như mỗi phút giây sẽ là phút cuối cùng. Những đêm giông bão, đêm dành cho cái chết, cũng từng là những đêm ân ái của hai người. Đêm mà tiếng rên rỉ yêu đương cắt ngang trên mặt biển, những tiếng kêu dậy lên đầy thách thức ngoan cường. Họ ái ân trong bão tố. Những

đêm trấu mây, những đêm vắng sao, thiếu những đứa con cô của mẹ nguyệt, họ ân ái cùng nhau, và tình yêu mang hương vị của sự chia xa, của ngày tận thế. Vào những đêm như thế, khi gió dữ hoành hành, gió Đông Bắc hoặc gió Nam réo gào dữ dội, siết chặt tim bao phụ nữ trên bờ, họ chia tay như sẽ chẳng bao giờ gặp lại. Họ yêu đường như trong lần ân ái đầu tiên. Như lúc còn chưa cưới, khi họ ái ân cuồng nhiệt như thể nàng sẽ thánh góa phụ ngay sau lúc chia tay. Chuyện đó xảy ra trên dòng sông Paraguacu, cạnh nơi con ngựa trắng thường xuất hiện.

Manuel lặn xuống. Maneca tay vịn nhảy khỏi con thuyền “Khoảnh khắc”. Ngọn nến đã dừng lại. Rodolfo cùng đã cởi áo ra và lao mình xuống nước. Ba con người lặn sâu xuống giữa làn nước màu xanh nhạt vào cử ấy trong đêm. Manuel nhô lên đầu tiên:

- Cậu ấy vẫn chưa trở lại.

Nếu anh trở về đêm ấy - Livia nghĩ - hẳn hai người sẽ dịu dàng ân ái cùng nhau bởi đây là một đêm thật đẹp với bầu trời lấp lánh đầy sao và ánh trăng mờ mang trên mặt nước. Vào những đêm thế này anh thường ngồi nơi mũi thuyền hút thuốc. Nàng nằm dài trên khoang lắng nghe những giai điệu vọng lên từ nơi nào đó. Từ một thuyền khác, từ pháo đài cổ hay từ một con tàu. Rồi nàng dựa vào anh, ngã đầu lên bộ ngực vạm vỡ của anh. Nàng sẽ nghe kể về những chuyến đi vừa qua, về bao dự định sắp đến, và nỗi khao khát rứt rứt sẽ từ từ dâng lên ngập tràn thân xác họ. Họ vẫn nhìn ra biển với cảm giác biển khơi là một người bạn ngọt ngào và đêm ấy được dành cho ân ái. Thân thể họ sẽ quện chặt vào nhau nhẹ nhàng, không lỏng lẻo, không có tiếng kêu la, chỉ có những âm thanh rên rỉ dịu dàng của đêm hoang lạc. Bài ca của chàng da đen buồn bã u hoài, bài ca của biển khơi, sẽ bao trùm lấy họ. Thường là vậy vào những đêm như thế. Nhưng hôm nay anh đã không về, đã ra đi trong chuyến biển cuối cùng của người thủy thủ anh hùng tìm về mảnh đất Aioca. “Chàng nằm lại ngàn năm trong sóng nước”, như lời bài ca nói. Thân phận người dân biển được viết rõ trong các bài ca của mình.

Bác sĩ Rodrigo hút thuốc hết điếu này đến điếu khác. Tàu thuốc của lão Francisco bị tắt. Lão hỏi xin lửa:

- Bác sĩ cho châm nhờ được không?

Trên khoang thuyền “Khoảnh khắc”, Manuel và Maneca tay vịn toàn thân ướt đầm đang nói chuyện với Rodolfo. Gã rời họ nhảy sang thuyền “Lãng du”. Gã những muốn gần gũi hơn với Livia. Nhẹ nhàng đến sát bên, gã áp tay lên má nàng, bàn tay còn ướt đầm nước biển.

- Mọi chuyện giờ sẽ ra sao, Livia?

Nàng nhìn anh trai, ngỡ nàng không hiểu. Trong thâm tâm nàng vẫn chưa tin rằng mọi sự đã đổi thay.

- Em sẽ về ở với cô chú, đúng không? Manuel và Maneca rất muốn thuê chiếc thuyền của em, thậm chí mua luôn nếu em cho trả dần. Có lẽ đó là cách tốt nhất với em bây giờ đây.

Livia quay lại nhìn con thuyền “Khoảnh khắc”. Một trong những chiếc thuyền tốt và nhanh nhất khắp vùng. Ít có thuyền nào được như vậy. Guma thường kiêu hãnh biết bao khi nói thế! Anh yêu quý chiếc thuyền của mình, đã mua nó cho con trai và đã chết đi cũng chỉ vì muốn giữ gìn nó. Vậy mà giờ đây nàng phải bán nó đi, bán cho kẻ khác tất cả những gì còn lại của Guma trên biển cả... Có khác gì phải bán đi thân thể của chính mình, trao nó vào tay người đàn ông khác.

- Để em suy nghĩ đã.

Hồi chiều Rosa Palmeirao có nói ai cũng có phần số của mình, chẳng thể nào thay đổi. Nàng nhớ lại câu nói đó. Chẳng thể nào thay đổi ư? Nàng quay sang anh trai:

- Anh Manuel đang có rất nhiều hàng cần chở phải không?

- Vô số.

- Bảo anh ấy giao lại một phần cho em.

- Ai sẽ lái thuyền?

- Em.

- Em sẽ lái?

Rodolfo không hiểu. Ai là người có thể hiểu được nàng? Nhưng lão Francisco hiểu. Và lão giận mình đã quá già, không đủ sức lái con thuyền được nữa. Livia nhìn chiếc “Khoảnh khắc”, cảm thấy trong lòng tràn ngập yêu thương. Bán nó khác gì bán đi thân xác của mình. Cả con thuyền lẫn thân xác nàng đều thuộc về Guma. Đó là di vật của Guma, nàng không thể nào bán được.

Ngọn nến dừng lại trước hai chiếc thuyền. Rodolfo lặn xuống, lão Francisco lao theo - lão cũng muốn làm được điều gì đó. Bác sĩ Rodrigo nhìn Livia đang dõi mắt theo những người vừa lặn xuống. Có rất nhiều điều bác sĩ còn chưa hiểu. Nhưng ông hiểu rằng sự cương quyết của Livia không ra đường phố, không tự bán thân mà gắn số phận mình với kiếp sống nhọc nhằn của người đi biển - đó cũng là một phần của điều kỳ diệu của Dona Dulce vẫn còn mong. Điều kỳ diệu ấy sắp xảy ra...

Từ xa xôi bỗng vang lên những tiếng còi tàu. Manuel thốt lên:

- Nó đang cầu cứu.

Tuy nhiên đêm ấy trời trong và yên tĩnh. Những hồi còi SOS kêu cứu nghe mỗi lúc một mau và rõ hơn từ con tàu lạc hướng. Con tàu lạc hướng... Cũng lang thang như thân xác Guma mà

mọi người đang lặn tìm trên biển theo ánh sáng yếu ớt của ngọn nến đưa đường. Một con tàu đang lạc lối, không biết tìm đâu bến cảng của mình. Mọi ánh mắt đều nhìn về hướng đường như nghe những âm thanh ấy vọng về. Những âm thanh buồn bã kéo dài của con tàu lạ gọi vào đêm trắng lời than khóc tang thương cho số phận.

Những người lặn tìm xác đã lên thuyền. Ngọn nến lại bơi về phía trước. bác sĩ Rodrigo nhảy điều thuốc đã ngấm từ lâu. Phía xa một chiếc thuyền đang bơi ra cứu con tàu. Rodolfo đang nói chuyện với Manuel, người chủ thuyền đang càng lúc càng tỏ ra lo ngại.

Maria Clara ủ rũ nằm trong góc. Bản thân cô cũng thấy thật nặng nề. Cô nhớ lại cái đêm Jacques mất. Khi ấy cô đã ôm Livia và khóc, hai người như hai chị em. Bao giờ sẽ đến lượt chồng cô? Bao giờ người ta sẽ đi tìm xác anh ấy như đang tìm đây, trong biển chết? Ánh sáng từ con thuyền nọ biến mất đằng xa.

Rodolfo quay sang Livia:

- Anh ấy hỏi em có nhận đi chuyển ngày mai đến Itaparica không, từ sáng sớm. Ở đó đang có nhiều hàng.

- Em sẽ đi.

Những con thuyền đang đưa trên mặt nước lặng yên, hầu như không gợn sóng.

Lúc nửa đêm ngọn nến bỗng trôi nhanh hơn và ra xa, xa mãi. Hai chiếc thuyền bám sát theo sau. Manuel, lão Francisco và Rodolfo lại lao xuống nước. Maneca tay vịn luôn sẵn sàng chờ giúp họ khi tìm thấy xác. Gã hình dung Guma hẳn đã trương phềnh, người đẩy cua cáy không thể nhận ra. Gã đưa tay lên mặt, gắng gạt đi những hình ảnh trong đầu...

Chỗ này sóng cao hơn. Họ lại nghe vang lên lần cuối tiếng còi tàu. Nhưng lần này tiếng còi nghe khác trước, như chứa chan hy vọng - hẳn họ đã nhìn thấy con thuyền... Mấy người lặn lại leo lên thuyền, không tìm thấy gì cả. Ngọn nến chọt xoay vòng quanh hai chiếc thuyền. Livia gục đầu xuống tay. Ước nguyện được nhìn thấy Guma, cảm nhận thân thể anh, cảm nhận vị mặn trên môi anh, nghe tiếng nói của anh hoàn toàn chế ngự nàng. Trọn vẹn hồn nàng đã chìm trong ao ước ấy, mãi giờ đây - và chỉ giờ đây - nàng mới hiểu được rằng anh sẽ không bao giờ trở lại, sẽ chẳng bao giờ còn có nữa, những ngày xưa, và những đêm xưa... Nước mắt đổ thành dòng... Maria Clara đến bên an ủi nàng và cũng khóc, lòng day dứt với niềm tin một ngày nào đó kết cục bi thương cay đắng kia rồi cũng đến cô.

Chiếc đĩa xoay vòng. Một đợt sóng nhỏ ào qua, nó lật ngược và chìm xuống. Lão Francisco nói:

- Thôi đừng tìm nữa, chẳng còn thấy nó được đâu. Khi cây nến bị lật

Họ hạ buồm. Livia cúi đầu. Gió xỏa tung tóc nàng. Nàng hoà nước mắt của mình vào nước biển, giờ đây nàng đã thuộc về biển, bởi nơi ấy có Guma. Để còn cảm nhận được sự hiện diện của anh nàng cần phải sống cùng với biển. Nơi đây nàng sẽ luôn tìm thấy anh vào những đêm dành cho ân ái yêu đương. Qua nước mắt nàng nhìn thấy mặt nước biển nặng nề sóng sánh như dầu. Rodolfo gắng tìm mọi cách an ủi nàng. Bác sĩ Rodrigo nắm chặt tay, ông những muốn mọi sự mau kết thúc và mọi người không còn phải khổ đau. Nhưng ông biết Livia sẽ mãi còn đau khổ. Ông nghiền chặt điều thuốc trên môi.

Trên mặt biển nàng sẽ tìm được Guma cho những đêm ân ái. Trên con thuyền, giữa gió trời nàng sẽ nhớ về những đêm xưa, nước mắt nàng sẽ không còn chảy xuôi trong vô vọng.

ĐÊM LẶNG

Livia khoanh tay. Livia cảm lạnh. Cái lạnh thấm vào thân thể nàng, nhưng tiếng nhạc vẫn tràn qua như một làn hơi lửa, ấm nồng, hạnh phúc.

Người đàn ông của nàng đã đi xa, anh đã chết nơi biển ca. Toàn thân nàng như băng giá, mái tóc xanh ánh nước rũ ngang vai. Phải, nàng đã không được nhìn thấy tấm thân đã chết của Guma sau khi mọi người ngừng tay tìm kiếm, khi ngọn nến chìm khuất sau mặt sóng nặng nề như ánh dầu khép lại, biển cũng tự khép mình như thân thể của Livia.

Nhiều kẻ lượn lờ tán tỉnh bên cửa nhà nàng. Họ muốn ve vãn tấm thân giờ vô chủ, tấm thân hoàn hảo của nàng. Livia, người phụ nữ được bao kẻ khát khao vẫn đứng khoanh tay, đắm chìm trong yên lặng. Không một tiếng kêu than đau khổ thốt ra, hơi thở vẫn đều từ bầu ngực tròn căng ngậm nắng. Giọng ca ấm áp của chàng da đen hát bài ca quen thuộc những canh khuya vẫn sưởi ấm cho nàng như thuở trước:

Thật ngọt ngào được chết giữa biển khơi.

Không một tiếng kêu than đau xót. Chỉ có cơn giá lạnh lan tràn và hình ảnh sóng sánh ánh dầu trên biển chết. Thăm thẳm là thân xác Guma lang bạt như con thuyền không lái. Những đàn cá vây quanh. Iemanja đi cùng với mái tóc xoã dài che phủ người anh. Guma sẽ đi đến những miền đất lạ như thủy thủ trên một con tàu lớn. Anh sẽ qua khắp những vùng huyền ảo nhất của biển khơi, luôn có Iemanja theo sát bên mình. Anh cũng sẽ đi theo hải trình của anh, của người đi biển tìm về nơi bến cũ.

Livia nhìn ra mặt biển nặng màu chì. Biển không sóng, nặng nề như biển dầu. Đây là những con tàu, những thủy thủ, những kẻ chết chìm của người, hơi biển chết? Hơi đại dương của những lời nức nở, đâu những người vợ góa, sao họ không đi ven bờ của người để khóc than cho người chồng đã mãi mãi ra đi? Đâu những đứa trẻ đã chìm trong sóng dữ của người vào những đêm giông tố? Đâu cánh buồm của những con thuyền đắm đã bị người nuốt chửng vào lòng? Đâu thân xác của Guma với mái tóc đen xoã dài giữa bao ngọn sóng xanh của người khi bơi vào bờ để cứu mạng bao kẻ khác? Trên mặt sóng ánh dầu nặng màu chì của biển chết đang lặng lẽ trôi như một hồn ma ánh sáng ngọn nến dẫn đường đi tìm xác người đã chết. Không, không chỉ có anh đã chết. Chính biển cũng đã chết, biến thành dầu, ngưng đọng lại, không dậy nổi một con sóng nhỏ. Biển đã chết, không còn phản chiếu bầu trời sao trên mặt nước âm u ảm đạm của mình.

Nếu trăng lên trăng sẽ trải ánh vằng trên mặt biển chết, sẽ kiếm tìm như ngọn nến đi kiếm tìm thân xác Guma, chàng trai có mái tóc đen dài, chàng trai đã đi trên con đường của biển để về với miền đất vô cùng, những bến bờ của xứ Aioca.

Qua cửa sổ Livia nhìn ra biển chết vắng ánh trăng. Những gã đàn ông lân la bên cửa nhà

nàng, bên tấm thân vô chủ của nàng, đã tản về nhà. Vạn vật giờ trở nên huyền bí. Tiếng nhạc cũng đã ngưng. Chỉ giây lát nữa tất cả sẽ thức dậy, khung cảnh sẽ xoay vần, cuộc đời sẽ trở lại, mọi người sẽ lại vui vẻ nói cười. Bình minh đang vươn lên trên biển chết.

Riêng thân xác và trái tim Livia là mãi còn băng giá. Với Livia nhiều đêm tối sẽ trôi qua, những đêm vắng sao trên biển chết.

VÌ SAO SỚM

Dona Dulca nhìn ra qua cửa sổ ngôi trường. Đêm tối vẫn đang giăng co với ánh bình minh buổi sớm. Những con thuyền đang ra khơi. Con trai Livia đang ở nhà với cô chú Rosa Palmeirao lại giặt lưới lam dưới váy và lưới dao găm trên ngực. Trên con thuyền “Khoảnh khắc” bà trông như một đấng nam nhi. Nhưng Livia vẫn là phụ nữ, một phụ nữ thật dịu dàng.

Thuyền “Lãng du” rẽ sóng băng ra trước. Maria Clara hát một bài ca miền biển. Bài ca về tình yêu và nỗi biệt ly. Manuel mở đường cho con thuyền “Khoảnh khắc”, vừa ngoái nhìn xem Livia chèo lái thế nào. Rosa Palmeirao đứng bên tay lái. Livia kéo buồm bằng đôi tay mảnh mai bé nhỏ của mình. Tóc nàng tung bay trong gió, nàng đứng yên, vươn thẳng, mắt nhìn ra phía trước, về phía biển khơi. Manuel để thuyền nàng vượt lên, anh đi sau tháp tùng cho thuyền “Khoảnh khắc” lao đi.

Những con chim biển bay lượn quanh thuyền, gần như chạm vào tóc Livia. Nàng đứng đó, thẳng người, nghiêm nghị, thầm nghĩ chuyến sau sẽ mang theo thẳng con nhỏ cùng đi, số phận nó là ở đây, nơi biển cả. Tiếng hát của Maria Clara chợt lặng im bởi trong ánh bình minh tiếng một chàng da đen vừa vút lên chế ngự cả mặt biển xanh huyền bí;

Xin chào em, vì sao mai buổi sớm...

Vì sao sớm. Trên bến cảng lão Francisco khẽ lắc đầu. Đã có lần, khi lão làm được điều chưa tay chèo nào làm nổi, lão đã từng nhìn thấy Iemanja, vị nữ thần biển cả. Hay chính người giờ đây đang đứng trên thuyền “Khoảnh khắc” ngoài kia? Chính người? Phải, đúng thế. Chính Iemanja đang ở đó. Và lão Francisco hét vang gọi những người khác trên bờ:

- Nhìn kia! Hãy nhìn kia! Iemanja đấy.

Mọi người nhìn theo và đã thấy. Dona Dulce cũng thấy khi nhìn qua cửa sổ ngôi trường. Bà nhìn thấy một người phụ nữ mạnh mẽ đang kiên cường tranh đấu. Cuộc chiến đây là phần số của nàng. Đây là điểm khởi đầu của điều kỳ diệu lớn lao. Trên bến cảng các thủy thủ đã nhìn thấy Iemanja, vị thần biển có năm tên ấy. Lão Francisco hét vang, đây là lần thứ hai lão gặp mặt Người.

Đó là câu chuyện mọi người vẫn kể nhau nghe trên bến cảng.

Dịch xong tại TP. Hồ Chí Minh ngày 4 tháng 7 năm 2002

Người dịch: Lê Đình Hùng

[1] Lời dịch phần thơ ca tiếng Việt trong sách này là của VHH.

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách :

Fanpage : <https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>